

การเจริญวิปัสสนา ต้องเจริญเพื่อมรรคผล อย่าทำแบบคิดว่าพอเป็นอุปนิสัยเท่านั้น การปฏิบัติแบบคิดว่าพอเป็นนิสัย ไม่ควรมีในหมู่พุทธศาสนิกชน เพราะเป็นการดูแคลนพระพุทธศาสนาเกินไป พูดกันตรงๆ ก็ว่า ไม่มีความเชื่อถือจริงและไม่ใช้กันปฏิบัติจริง ปฏิบัติตามเขา พอได้ชื่อว่า ฉันทวิปัสสนา คนประเภทนี้แหละที่ทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมโทรม เพราะทำไปไม่นานก็เลิก แล้วก็เอาความไม่จริงไม่จังของตนเองนี้แหละไปโฆษณา บอกว่าฉันทปฏิบัติมาแล้วนานไม่เห็นมีอะไรปรากฏ เป็นการทำลายพระศาสนาโดยตรง ฉะนั้น นักปฏิบัติแล้วควรตั้งใจจริงเพื่อมรรคผล ถ้ารู้ตัวว่าจะไม่เอาจริงก็อย่าเข้ามายุ่งทำให้ศาสนาเสื่อมทรามเลย

การที่มีคนพูดว่า ฌานสมาบัติหรือมรรคผลในสมัยนี้ไม่ควรหวัง เพราะไม่มีใครจะบรรลุได้นั้น ไม่เป็นความจริง ขอให้ท่านดีเท่าดีถึงเกิด ฌานและมรรคผลยังมีสนองความดีที่ท่านอยู่เป็นปกติ ที่ไม่ได้ไม่ถึงแม้แต่ฌานโลกีย์ ก็เพราะแม้แต่ศีลที่เป็นความดีหยาบๆ ที่พระอริยเจ้าเห็นว่า เป็นของเด็กเล่น ก็ไม่สามารถจะรักษาให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้ จะเอาอะไรมาเห็นผี เห็นเทวดา เห็นสวรรค์ นรกอันเป็นวิสัยของผู้ได้ฌาน เพราะศีลเป็นความดีในระยะค่า ก็ยังทรงไม่ได้ ความมุ่งหมายเอาพระนิพพานก็ยิ่งไกลเกินไปที่จะหวังได้ คนประเภทนี้ท่านกล่าวว่าแม้แต่ความฝันเห็นนิพพานก็ยังไม่เคยมี

การปฏิบัติพระกรรมฐานก่อนที่จะหวังให้ฌานสมาบัติปฏิบัติปรากฏแก่จิตใจนั้นต้องมีศีลบริสุทธิ์เสียก่อน ถ้าศีลของท่านยังขาดตกบกพร่อง รักษาบ้าง ไม่รักษาบ้าง ยังเกรงใจความชั่ว คือ สังคมที่มอมแมมด้วยความชั่วช้า ที่ต้องมีการดื่มของมึนเมาอวยพร ต้องกินเนื้อสัตว์ที่ยังมีชีวิต เพราะถ้าสัตว์ตายก่อนแล้ว เนื้อมีรสไม่อร่อย ต้องพูดตลบตะแลง ให้ฉลาดเคลือบจากความเป็นจริง เกรงใจสังคมที่นิยมมีเมียเก็บ เมียอะไหล่ นิยมสะสมสมบัติที่ได้มาโดยมิชอบธรรม เฉพาะอย่างยิ่งการดื่ม ถึงแม้ว่าท่านจะละมาในวันอื่นๆ ทุกวัน แต่ถ้าวันใดมีการเลี้ยง ก็ต้องดื่มเพื่อสังคม แม้อย่างนี้ก็ถือว่าท่านไม่มีความบริสุทธิ์ ไม่มีศีล เป็นอหิศีล แม้แต่ปกติศีลก็ยังไม่จัดว่าท่านเป็นผู้มีศีล ทั้งนี้เพราะการบกพร่องในศีลเป็นความชั่วจะด้วยกรณีใดก็ตาม ถ้าท่านล่วงศีลด้วยเจตนาแล้ว ท่านก็เป็นคนเลวสำหรับนักปฏิบัติในศีล ท่านจะอ้างว่าท่านล่วงเพื่อสังคม ก็ไม่มีทางจะเอาตัวรอดได้ เพราะการที่ท่านต้องเกรงใจสังคมที่ชั่วช้าเลวทราม เพราะมุ่งที่จะทำลายความดี สิ่งที่ท่านทำไปนั้นมันเป็นเหตุของความชั่ว ขึ้นชื่อว่าความชั่ว แม้แต่นิดหนึ่งก็เป็นความชั่ว

ท่านพร่องในศีลด้วยเจตนาเพียงนิดเดียว ท่านไม่มีหวังที่จะทรงสมาธิเพื่อฌานสมาบัติได้เลย เพราะเพียงศีลมีการรักษาแบบหยาบๆ ท่านยังรักษาไม่ได้ท่านจะเป็นผู้ทรงสมาธิที่มีอารมณ์ฉะเฉียดกว่านี้ได้อย่างไร ผู้ที่ปฏิบัติกรรมฐานมาเป็นเวลาหลายสิบปีที่ไม่ได้สำเร็จผลใดดุดๆ แม้แต่ฌานโลกีย์ก็ไม่ได้ ก็เพราะพร่องในศีลเป็นสำคัญ

ตั้งใจกำหนดรักษาศีลจนรักศีลยิ่งกว่า โดยกำหนดจิตรักษาศีลโดยมั่นคงอย่างนั่งคิดนอน
ตรองเฉยๆ ต้องรอการประสพการณ์ด้วย เมื่อประสพการณ์เกิดขึ้นจนคิดว่า นี่ถ้าเป็นในกาลก่อน
แต่นี้ถ้าเหตุการณ์อย่างนี้ปรากฏ เราเห็นจะยังใจไม่ไหว แต่นี้ถูกรุกรานขนาดนี้ อารมณ์ใจยัง
แจ่มใสเหมือนไม่มีอะไรมากระทบใจถ้าอารมณ์จิตใจเป็นอย่างนี้ จัดว่าพอใช้ได้แล้ว

เมื่อมีศีลเป็นปกติแล้ว ก็พยายามกำจัดนิวรณ์ 5 ประการ แล้วทรงตามตามที่ได้ศึกษา
โดยมีพรหมวิหาร 4 เป็นอารมณ์ คอยควบคุมรักษาจิตใจให้ชุ่มชื้นเป็นการประดับประคองศีล
และฉานสมาบัติผ่องใสไม่บกพร่อง ระดับของสมาธิที่จะทรงตาม ทรงญาณให้ดีเด่นบริบูรณ์ไม่
บกพร่องต้องทำอย่างนี้ อันดับนี้เป็นฉานโลกีย์ ท่านที่นั่งคิดนอนฝันถึงพระนิพพานอย่าเพ้อท้อใจ
ว่าการปฏิบัติตามลำดับอย่างนี้จะช้าเกินไป ไม่ทันการขอบอกว่าท่านคิดว่าจะก้าวลัดตัดไป
นิพพานให้เร็วกว่านี้ ก็จงคิดว่าท่านไม่ใช่สาวกของพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านอาจเป็นพระศาสดาองค์
ใหม่ที่บัญญัติกฎการปฏิบัติใหม่เอาเอง เพราะพระพุทธเจ้ามีแนวปฏิบัติที่พระองค์ทรงสั่งสอนพุทธ
บริษัท พระองค์สอนตามแนวนี้

คำว่าจิตเป็นสมาธินั้น หมายถึงจิตตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ใช่จิตหยุดโดย
ไม่รับอารมณ์ใดเลยทั้งสิ้น นักปฏิบัติใหม่ หรือท่านที่ไม่เคยปฏิบัติสมาธิเลยมักจะเข้าใจอย่างนั้น
ความจริงการเข้าใจอย่างนั้นเป็นการเข้าใจที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ธรรมชาติของนักปฏิบัติใหม่
จิตที่ว่างจากอารมณ์โดยไม่รู้รู้อารมณ์เลย สำหรับการปฏิบัติเบื้องต้นนี้ ไม่มีอาการอย่างนั้น เป็น
อาการของสัญญาเวทียตนิโรธ พระอรหันต์ชั้นปฏิสัมภิทาญาณ หรือพระอนาคามีระดับ
ปฏิสัมภิทาญาณเท่านั้นที่จะเข้าได้ พระอริยชนอกนั้น แม้จะเป็นพระอรหันต์ระดับเดวิโช หรืออภี
ภิญโญก็ไม่สามารถทำได้ ปกติของจิตเป็นอย่างนี้เมื่อทราบแล้วว่าจิตไม่ว่างจากอารมณ์ เพื่อ
ฝึกฝนจิตให้มีกำลังที่ควรแก่การเจริญวิปัสสนาญาณในขั้นต่อไปท่านจึงสอนให้ภาวนา เพื่อโยงให้
อยู่ในอารมณ์ภาวนา คือหาทางให้จิตนี้กคิด แต่นึกคิดในขอบเขตที่มอบหมายให้ ไม่ใช่จะนึกคิด
เพ่นพ่านไป การภาวนาคาถาบทใดบทหนึ่งนี้ เป็นการระงับการฟุ้งซ่านของจิต

การพิจารณาวิปัสสนาญาณควรมุ่งตัดกิเลสเป็นตอน ๆ ไป ถ้าตอนใดคิดว่าจะละให้
เด็ดขาด ก็ยังละไม่ได้ ก็ไม่ย้ายข้อที่ตั้งใจจะละต่อไปในข้ออื่นต้องย่ำซ้ำๆ ซากๆ อยู่ในข้อนั้น จน
เห็นว่าตัดได้เด็ดขาดไม่กำเริบแล้ว จึงเลื่อนไปพิจารณาละข้อต่อไป อย่าทำแบบสูกเอาเผากิน
คราวเดียวมุ่งละหมดทั้ง 10 หรือคราวละหลายๆ ข้อ ถ้าทำอย่างนั้น จะกลายเป็นพวกโมฆกรรม
คือทำไม่ได้ผลไปจงอย่าใจร้อน เพื่อผลแน่นอนในการปฏิบัติ

บารมี 10 นี้มีความสำคัญมาก ถ้านักปฏิบัติบกพร่องในบารมี 10 นี้ แม้อย่างเดียว
วิปัสสนาญาณก็มีผลสมบูรณ์ไม่ได้ ที่ว่าเจริญกันมา 10 ปี 20 ปีไม่ได้อะไรนั้น ก็เพราะเป็นผู้
บกพร่องในบารมี 10 นี้เอง ถ้าบารมี 10 ครบถ้วนแล้ว ผลการปฏิบัติเขานับวันสำเร็จกัน ไม่ใช่นับ

เดือนนับปี ฉะนั้น ท่านนักปฏิบัติเพื่อมรรคผลต้องสนใจปฏิบัติในบารมี 10 นี้ ไม่ให้บกพร่องเป็นกรณีพิเศษ

ระดับแรกควรหวังในพระโสดาบันก่อน ด้วยคิดว่าอย่างน้อย แม้ไม่ควรรนิพพานยังไม่ได้ ก็พึงอบายภูมิก็พอใจมากแล้ว แล้วกำหนดการละสังขกายทิฏฐีก่อน พิจารณาให้เห็นชัด มีอารมณ์เป็นหนึ่งแนวแน่ว่า ร่างกายคือ ชันท์ 5 ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในชันท์ 5 ชันท์ 5 ไม่มีในเรามีอารมณ์รู้แจ้งเห็นจริงไม่หวั่นไหวในเมื่ออันตรายจะเกิดแก่ชันท์ 5 มีอารมณ์เป็นปกติ ไม่ประหวั่นพรั่นพรึง

เพื่อสะดวกแก่การพิจารณาตัวเอง ขอบอกองค์ของพระโสดาบันไว้ เป็นคู่มือพิจารณาตัวเอง

1. รักษาศีล 5 เป็นปกติ ไม่ทำให้ศีลขาดหรือต่างพร้อยตลอดชีวิต
2. เคารพพระรัตนตรัยอย่างเคร่งครัด ไม่กล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัยแม้แต่จะพูดเล่นๆ ก็ไม่พูด
3. มีอารมณ์รักใคร่ในพระนิพพานเป็นปกติ ไม่มีความปรารถนาอย่างอื่นนอกจากพระนิพพาน

พระโสดาบันตามปกติมีอารมณ์สามประการดังกล่าวมานี้ ถ้าท่านได้ท่านเป็นพระโสดาบันท่านก็จะเห็นว่า อากาโรที่กล่าวมานี้เป็นความรู้สึกธรรมดาให้หนักแต่ถ้าอารมณ์อะไรตอนใดในสามอย่างนี้ ยังมีความหนักอยู่บ้าง ก็อย่าเพ่อคิดว่าท่านเป็นพระโสดาบันเสียก่อนสำเร็จ จะเป็นผลร้ายแก่ตัวท่านเอง ต้องได้จริงถึงจริง แม้ใดแล้วถึงแล้วก็ควรก้าวต่อไปอย่าหยุดยั้งเพียงนี้ เพราะมรรคผลเบื้องสูงยังมีต่อไปอีก

ผู้ que คิดถึงความตาย รู้ตัวว่าจะตายแล้ว ย่อมไม่สังสมความชั่ว คอยปลีกตัวออกจากความชั่ว และมีอารมณ์ไม่หวั่นไหวในเมื่อความตายมาถึงแล้ว เพราะคิดอยู่รู้อยู่เสมอแล้วว่าเราต้องตายแน่ ความตายนี้หามิได้เครื่องหมายไม่ได้ กำหนดการเกิดหมอบอกได้ แต่กำหนดเวลาตายไม่มีใครกำหนดได้แน่นอนสำหรับปุถุชนคนธรรมดา สำหรับพระอริยเจ้า หรือท่านที่ชำนาญในอานาปานุสสติกรรมฐานท่านสามารถบอกเวลาตายที่แน่นอนของท่านได้ พระอริยเจ้าที่จะบอกเวลาตายได้ก็ต้องเป็นท่านที่ได้วิชาสามเป็นอย่างน้อย ถ้ามีความรู้พิเศษต่ากว่านั้น ท่านก็กำหนดเวลาตายไม่ได้เหมือนกัน

ความเบื่อหน่ายในร่างกายเบื่อในการเกิดเป็นนิพพิทาญาณในวิปัสสนาญาณถ้าท่านคิดใคร่ครวญในรูปสมณะให้เห็นซากศพอยู่เสมอ และใคร่ครวญหากฎธรรมดาควบคู่กันไป คือเมื่อเกิดความทุกข์อันเกิดแต่การป่วยไข้ หรืออารมณ์ที่ไม่พอใจ หรือความแก่เฒ่าเข้ารอบกวน ท่านก็วางใจเฉยเสีย ไม่ตื่นตระหนกกระเสือกกระสนโดยคิดว่า นี่เป็นเรื่องของธรรมดา เกิดมามันก็ต้องเจ็บไข้ไม่สบาย มีลาภแล้วลาภมันก็เสื่อมได้ มียศแล้วยศมันก็สิ้นได้ มีสุขแล้วสุขมันก็มีได้ มีคน

สรรเสริญแล้วคนนินทาก็มีได้ เกิดแล้วก็ต้องตายได้ ทุกอย่างมันธรรมดาแม้ ๆ จนจิตชินต่อ
อารมณ์ มีอะไรที่เป็นทุกข์เกิดขึ้นก็รู้สึกว่าเป็นปกติ ไม่ดี้นรนวน्हันไหวอย่างนี้ท่านเรียกว่า ได้สั่งข
รูกษณาญาณในวิปัสสนาญาณ เป็นคุณธรรมที่ใกล้ความเป็นผู้บรรลุพระโสดาบันแล้ว

พิจารณาให้เห็นคุณพระรัตนตรัย โดยเห็นด้วยใจอันเต็มไปด้วยศรัทธาแท้และเห็นด้วย
ปัญญาว่า พระรัตนตรัยมีคุณประเสริฐจริง ๆ เราจะรู้บาปบุญคุณโทษได้ก็เพราะพระรัตนตรัยเป็น
เหตุ จินตมีความเคารพมั่นคงดำรงความนอบน้อมในคุณพระรัตนตรัยจริง ๆ ไม่ยอมกล่าววาจา
ล่วงเกิน แม้แต่จะพูดเล่น ๆ ว่าพระพุทธรูป ไม่ใช่พระพุทธรูป พระธรรม ไม่ใช่พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ใช่
พระสงฆ์ แม้พูดเล่น ๆ โดยไม่คิดปราชัยก็ไม่ยอมพูด ทั้งนี้เพราะเคารพด้วยความจริงใจจนจิต
มั่นคงเป็นอารมณ์

ด้วยอยากให้เห็นพระนิพพาน ต้องเจริญวิปัสสนาญาณ ให้ได้บรรลุพระโสดาบันเป็นอย่าง
ต่ำ อาศัยญาณที่ได้ไว้ในสมัยโลกียญาณ พอได้มรรคผลเป็นพระอริยะ ฌานนี้ก็กลายเป็นโลกุต
รฌาน และอาศัยผลที่เป็นพระอริยะ ท่านเรียกญาณที่ได้ว่า “วิมุตติญาณทัศนะ” แปลว่า หลุด
พ้นจากกิเลสพร้อมด้วยญาณเป็นเครื่องรู้ เท่านั้นพระนิพพานก็ปรากฏชัดแก่ญาณจักขุ พระ
โสดาบันนี้ได้แต่เห็นนิพพาน ยังอาศัยนิพพานเป็นที่พักผ่อนไม่ได้ ถ้าสำเร็จอรหัตตผลแล้ว ท่านก็
ไปนอนค้างบนนิพพาน อันเป็นสถานที่อยู่สำหรับตนได้เลย บนนิพพานก็คล้ายกับพรหมมีวิมาน
แต่วิจิตมาก ร่างของท่านที่เข้านิพพานเป็นทิพย์ละเอียด ไส้สะอาดใสคล้ายแก้วประกายพิรุณ มี
รัศมีสว่างมากกว่าพรหม อย่างเทียบกันไม่ได้เลย มีความสุขที่สุด อย่างไม่มีอะไรเปรียบ เพราะ
ความรู้สึกอย่างอื่นไม่มี มีแต่จิตสงบเพราะ

ทุกครั้งที่จะเจริญวิปัสสนา ท่านให้เข้าฌาน ตามกำลังสมาธิที่ได้เสียก่อนเข้าฌานให้ถึง
ที่สุดของสมาธิ ถ้าเป็นฌานที่ 4 ได้ยิ่งดี ถ้าได้สมาธิ ๆ ไม่ถึงฌาน 4 ก็ให้เข้าฌานจนเต็มกำลัง
สมาธิที่ได้ เมื่ออยู่ในฌานจนจิตสงบดีแล้ว ค่อย ๆ คลายสมาธิมาหยุดอยู่ที่อุปปจารฌาน แล้ว
พิจารณาวิปัสสนาญาณทีละขั้นอย่างละเอียด โภภโลกมาก ทำทีละขั้น ๆ นั้นจนเกิดเป็นอารมณ์ประจำใจ
ไม่หวั่นไหว เป็นเอกัคคตารมณ์ เป็นอารมณ์ไม่กำเริบแล้ว จึงค่อยเลื่อนไปฌานต่อไปเป็นลำดับ
ทุกฌานปฏิบัติอย่างเดียวกัน ทำอย่างนี้จะได้รับผลแน่นอน ผลที่ได้ต้องมีการทดสอบจากอารมณ์
จริงเสมอ อย่างคนคิดเอาเองว่าได้เมื่อยังไม่ผ่านการกระทบจริงต้องผ่านการกระทบจริงก่อน ไม่
กำเริบแล้วเป็นอันใช้ได้

จงอย่าลืมว่า ก่อนพิจารณาทุกครั้งต้องเข้าฌานก่อน แล้วถอยจากฌานมาหยุดอยู่เพียง
อุปปจารฌาน แล้วพิจารณาวิปัสสนาญาณจึงจะเห็นเหตุผลง่ายถ้าท่านไม่อาศัยฌานแล้ว
วิปัสสนาญาณก็มีผลเป็นวิปัสสนิกเท่านั้นเอง ไม่มีอะไรดีไปกว่านั้นนี่กันอนนิก แล้วในที่สุตก็เล็ก
นิก และหาทางโฆษณาว่า ฉันทำมาแล้วหลายปีไม่เห็นได้อะไรเลย จงจำระเบียบไว้ให้ดี และ
ปฏิบัติตามระเบียบให้เคร่งครัดวิปัสสนาไม่ใช่ต้มข้าวต้ม จะได้สุกง่าย ๆ ตามใจนึก

พิจารณาจนกว่าจะเกิดอารมณ์เป็นเอกัคคตารมณ์คือ จิตมีอารมณ์ยอมรับนับถือกฎธรรมดา เห็นเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องด้วยตน หรือคนอื่นเป็นของธรรมดาไปหมด สิ่งกระทบเคยทุกข์เดือดร้อน ก็ไม่มีความทุกข์ความเว้าร้อนไม่ว่าอารมณ์ใดๆ ทั้งที่เป็นเหตุของความรัก ความโลภ ความโกรธ ความผูกพันยอมรับนับถือกฎธรรมดามันต้องเป็นอย่างนี้ อาการอย่างนี้เป็นเรื่องธรรมดาเท่านั้นว่าครอบงำ ความเกิด ความดับ ความตายได้เป็นต้น คำว่าครอบงำ หมายถึงความไม่สะทกสะท้านหวั่นไหว ใครจะตายหรือเราจะตาย ไม่หนักใจ เพราะรู้อยู่แล้วว่าจะต้องตาย ใครทำให้โกรธ ในระยะแรกอาจหวั่นไหวชนิดหนึ่ง บอกรับความหวั่นไหวที่เคยเกิด เคยหวั่นไหวได้แล้ว จิตยังมีความรักในพระนิพพานยิ่งกว่าสิ่งใด สามารถจะสละวัตถุภายนอกทุกอย่างเพื่อพระนิพพานได้ทุกขณะ มีความนึกคิดถึงพระนิพพานเป็นปกติ

สำหรับท่านที่รักการปฏิบัติจริง เรื่องมรรคผลนิพพาน เป็นเรื่องใหญ่นิพพานที่เข้าใจกันว่า สุตุนั้นเป็นการเข้าใจผิดชัดๆ ความจริงนิพพานไม่สูญเป็นแดนพิเศษที่เหนือเทวดาและพรหม มีความสวยงามดงามมากกว่าเทวดาและพรหม มีความสุขละเอียดกว่า สุขุมกว่า ไปไหนมาไหนได้ตามสบาย ไม่มีสภาพสิ้นซากหรือไร้ความรู้สึก

บรรดานักคิดนักแต่งทั้งหลาย ได้พากันโฆษณาหลายร้อยปีแล้วว่า พระนิพพานเป็นสภาพสูญ แต่พอมาอ่านหนังสือของพระอรหันต์ท่านเขียน คือหนังสือ **วิสุทธิมรรค** ท่านกลับยืนยันว่าพระนิพพานไม่สูญ ดังท่านจะเห็นตามบาลีทั้ง 8 ที่ท่านยกมาเป็นองค์ภavnานั้น คือ **มัททนิมมัตตน** พระนิพพานตัดความเมาในชีวิต **วิปาสวินโย** นิพพานบรรเทาความกระหายในกามคุณ 5 **อาลัยสมุคฺขโต** พระนิพพานถอนอาลัยในกามคุณ **วิภูฏปัจเจโท** พระนิพพานตัดดวงสามให้ขาด **ตณ्हักขโย** พระนิพพานมีต้นหาสิ้นแล้วหรือสิ้นต้นหาแล้วเข้าสู่นิพพาน **วิราโค** มีความเบื่อหน่ายในต้นหา **นิโรโธ** ตับต้นหาได้สนิทแล้ว โดยต้นหาไม่กำเริบอีก **นิพพานัง** มีความดับสนิทแล้วจาก ต้นหาอุปาทานกรรม อันเป็นเหตุให้เกิดอีกในวัฏฏสงสาร

ความหมายตามบาลีที่ท่านว่าไว้นี้ ไม่ได้บอกว่า ท่านที่ถึงพระนิพพานแล้วสูญเพราะความเห็นว่าตายแล้วสูญ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นความเห็นผิด เมื่อบาลีท่านยังว่านิพพานไปสูญแล้วท่านบรรดานักเขียนนักแต่งทั้งหลายท่านเอามาจากไหนว่า นิพพานสูญอันนี้น่าจะเกิดจากความเข้าใจผิดอะไรกันสักอย่าง เพราะมีพระบาลีบทหนึ่งว่า **นิพพานัง ปรมัง สุตฺตญัง** แปลว่า นิพพานเป็นธรรมว่างอย่างยิ่ง ท่านอาจจะไปคว้าเอ ปรมัง สุตฺตญัง โดยเข้าใจว่า สุนโยเข้าให้เรื่องถึงได้ไปกันใหญ่

ใครอยากรู้ว่าพุทธบารมีเป็นอย่างไร ยังจะช่วยอะไรผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้อยู่หรือประการใด ก็ขอให้พยายามประพฤติในฉนวน และสร้างญาณให้บังเกิดแก่จิต ก็จะทราบชัดแก่ตนเอง ถ้ายังขึ้นคิดว่าไม่ต้องทำมาทำให้เกิดก็รู้ได้จากตำราแล้ว ท่านก็เป็นคนที่น่าสงสารมาก เพราะท่านจะไม่มีโอกาสเป็นพุทธศาสนิกชนชนิดเนื้อแท้จริงจึงตามปากท่านพูดเลย วาจาที่ท่าน

กล่าวว่า ท่านเป็นพุทธศาสนิกชนนั้นอาจเป็นวาจาที่พูดกันจนติดปากมากกว่าการพูดด้วยความจริงใจพูดกันตามภาษาไทยๆ ก็เรียกว่าพูดส่งเดชไปตามเขาอย่างนั่นเอง

นักปฏิบัติส่วนใหญ่นิยมถามจะเห็นเรื่องใดก็ตาม ท่านนิยมถามพระพุทธรูปของพระพุทธรูป เพราะพวกเราเชื่อกันว่า การรู้ทั้งหมดและรู้ไม่ผิดพลาดนั้นมีพระพุทธรูปองค์เดียว ท่านอาจจะสงสัยต่อไปว่า ก็สมัยนี้พระพุทธรูปเจ้านิพพานแล้ว จะเอาพระพุทธรูปที่ไหนมาบอกว่าข้อนี้ขอตอบอย่างนักปฏิบัติว่า ท่านอาจจะสงสัยต่อไปว่า ก็สมัยนี้พระพุทธรูปเจ้านิพพานแล้ว จะเอาพระพุทธรูปที่ไหนมาบอก ข้อนี้ขอตอบอย่างนักปฏิบัติว่า ท่านทำไปก่อน ทำให้ได้ทิพจักขุญาณในระดับฌาน 4 แล้วท่านจะรู้เองว่า การถามพระพุทธรูปมีนั้น ถ้าถามแล้วจะมีอะไรปรากฏขึ้น การที่ตอบอย่างนี้ไม่ใช่เป็นคำตอบที่เล่นสำนวน เพราะการรอให้เข้าใจในสิ่งที่คนถามยังไม่รู้ ไม่มีอะไรเป็นประโยชน์ตอบไปก็เหนื่อยเปล่า ในบทพระพุทธรูปคุณตอนหนึ่งว่า พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธรูปเจ้า มีผลเป็นปัจเจกัตถ์ คือผู้ปฏิบัติที่มีอารมณ์จิตเข้าถึงทิพจักขุญาณแล้วจะรู้เอง ฉะนั้นถ้าจะนั่งพรณนาให้คนที่ไม่มีญาณฟังพูดไปก็เหนื่อยเปล่ามีผลไม่คุ้มเหนื่อย ดีไม่ดีจะพลอยทำให้อารมณ์เศร้าหมองขุนมัว

การปฏิบัติสมณธรรม ต้องทำไปให้ถึงระดับ ได้อาจารย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ แล้วคอยรับการสั่งสอนจากท่านนั้นๆ เป็นการปฏิบัติกรรมฐานที่เข้าระดับกรรมฐานที่เขาตัวรอดได้ ถ้านักปฏิบัติทั้งหลาย ยังคอยคำสั่งสอนของอาจารย์ที่เป็นมนุษย์ฝ่ายเดียว หรือเกาะหนังสือดูตำราเป็นสำคัญแล้ว ท่านนักปฏิบัติท่านนั้นยังเอาตัวไม่รอด

พระที่เข้านิพพานแล้ว อย่างพระอรหันต์ หรือพระพุทธรูป ท่านจะมาโปรดพวกที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เราจะได้ยินท่านได้ เมื่อจิตเข้าสู่อุปปจารฌาน ถ้าท่านต้องการให้ได้ยินเสียง จะเห็นท่านได้ เมื่อมีอารมณ์จิตอยู่ในอุปปจารฌาน แต่เห็นไม่ชัดถ้ามีอารมณ์ถึงจตุตถฌาน และทรงฌานจนชำนาญแล้ว จะเห็นชัดและได้ยินคำสั่งสอนเหมือนเห็นฉันนั่งอยู่ และพูดอย่างนี้ เรื่องการเห็นมีเป็นระดับอย่างนี้อย่าเถียงกันเรื่องนิพพานเลย ทำตัวให้ถึงเสียก่อนจะเห็นเอง

วิปัสสนาญาณที่พิจารณากันมานั้น ท่านสอนไว้เป็นสามนัย คือ

1. พิจารณาตามแบบวิปัสสนาญาณ 9 ตามนัยวิสุทธิมรรค
2. พิจารณาตามนัยอริยสัจ 4
3. พิจารณาชั้น 5 ตามในพระไตรปิฎก ที่มีมาในชั้นธรรม

ทั้งสามนัยนี้ ความจริงก็มีอรรถ คือความหมายเป็นอันเดียวกัน โดยท่านให้เห็นว่าชั้น 5 ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาเหมือนกัน ท่านแยกไว้เพื่อเหมาะแก่อารมณ์ของแต่ละท่าน เพราะบางท่านชอบค่อยๆ ทำไปตามลำดับ ตามนัยวิปัสสนาญาณ 9 เพราะเป็นการค่อยๆ ปลดปล่อยตามลำดับทีละน้อย ไม่หนักอกหนักใจ บางท่านก็ชอบพิจารณาตามแบบอริยสัจนี้พระพุทธรูปทรงค้นพบเองและนำมาสอนปัญจวัคคีย์เป็นครั้งแรก ท่านเหล่านั้นได้มรรคผลเป็นปฐม ก็เพราะได้ฟัง

อริยสัจ แต่ทว่าทั้งสามนี้ก็มีความหมายอย่างเดียวกัน คือให้เห็นอนัตตาในชั้น 5 เหมือนกัน ท่านกล่าวไว้ในวิสุทธิมรรคและในชั้นอรรถ ในพระไตรปิฎกว่าผู้ใดเห็นชั้น 5 ผู้นั้นก็เหมือนกัน ท่านกล่าวไว้ในวิสุทธิมรรคและในชั้นอรรถ ในพระไตรปิฎกว่าผู้ใดเห็นชั้น 4 ผู้นั้นก็เห็นอริยสัจ ผู้ใดเห็นอริยสัจ ก็ชื่อว่าเห็นชั้น 5

นักปฏิบัติเพื่อมรรคผล ที่ท่านปฏิบัติกันมาและได้รับผลเป็นมรรคผลนั้นท่านคอยเอาสังโยชน์เข้าวัดอารมณ์เป็นปกติ เทียบเคียงกับสังโยชน์ว่า เราตัดอะไรได้เพียงใด แล้วจะรู้ผลปฏิบัติตามอารมณ์ที่ละนั้นเอง ไม่ใช่คิดเอาเองว่า เราเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ตามแบบคิด แบบเข้าใจเอาเอง

ให้พยายามพิจารณาใคร่ครวญเสมอๆ ว่าสังขารนี้ มีความเกิดขึ้นในเบื้องต้นแล้ว ต่อไปก็แตกสลายทำลายไปหมดไม่มีสังขารประเภทใดเหลืออยู่พยายามหาเหตุผลในคำสอนนี้ให้เห็นชัด ดูตัวอย่างคนที่เกิดแล้วตาย ของที่มีขึ้นแล้วแตกทำลาย ดูแล้วคิดทบทวนมาหาตน และคนที่รักและไม่รัก ของที่มีชีวิตและไม่มี คิดว่านี่ไม่ช้าก็ต้องตายทำลายอย่างนี้ และพร้อมเสมอที่จะไม่หวั่นไหวในเมื่อสิ่งเหล่านั้นเป็นอย่างนั้น พิจารณาทบทวนอย่างนี้จนอารมณ์เห็นเป็นปกติได้อะไรมา เห็นอะไรก็ตาม แม้แต่ร่างกายเรา ไม่ข้ามันก็สิ้นลมปราณ อะไรที่ไหน ที่เราคิดว่ามันจะยั่งยืนถาวรตลอดกาลไม่มี รักษาอารมณ์ให้เป็นอย่างนี้

พิจารณาให้มีความเบื่อหน่ายจากสังขาร เพราะสังขารเกิดแล้วดับในที่สุดนี้ประการหนึ่ง สังขารมีความดับเป็นปกติทุกวันเวลา หรือจะว่าทุกลมหายใจเข้าออกก็ไม่ผิด นี้ประการหนึ่ง สังขารเป็นภัย เพราะมีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนเป็นปกติและทำลายในที่สุดประการหนึ่ง สังขารเต็มไปด้วยความทุกข์และโทษประการหนึ่ง ฉะนั้นสังขารนี้เป็นสภาพที่น่าเบื่อหน่าย ไม่เป็นของน่ารักน่าปรารถนาเลย ฉะนั้นควรเอาอสุภสังขาร ความเห็นที่ไม่สวยไม่งามมาร่วมพิจารณาด้วย เอามรรคนุสสติ ธาตุ 4 มาร่วมพิจารณาดูจะเห็นเหตุผลชัดเกิดความเบื่อหน่ายได้โดยฉับพลัน

ให้พิจารณาเห็นว่า ทุกข์ทั้งหมดที่ได้รับเป็นประจำไม่ว่างเว้นนี้ เกิดมีขึ้นได้เพราะอาศัยตัณหา ความทะยานอยาก 3 ประการ คือ อยากมีในสิ่งที่ไม่เคยมีอยากเป็นในสิ่งที่ไม่เคยเป็นอยากปฏิเสธ ในเมื่อความสลายตัวเกิดขึ้น ไม่อยากให้สลายตัว เจ้าความอยากทั้ง 3 นี้แหละเป็นผู้สร้างความทุกข์ขึ้นมา ทุกข์นี้จะสิ้นไปได้ ก็เพราะเข้าถึงจุดของความดับ คือนิโรธเสียได้

จุดดับนั้นท่านวางมาตรฐานไว้ 3 ประการ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่ท่านเรียกว่ามรรค 8 ย่อมมรรค 8 ย่อมมรรค 8 ลงเหลือ 3 ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ เพราะอาศัย ศีลบริบูรณ์ สมาธิเป็นฌาน ปัญญารู้เท่าทันสภาวะความเป็นจริง หมดความเมาใน รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และดับอารมณ์พอใจไม่พอใจเสียได้ ตัดอารมณ์พอใจในโลกก็วิสัยได้ ตัดความกำหนัดยินดีเสียได้ ด้วยปัญญาวิปัสสนาญาณ ชื่อว่าเห็นในอริยสัจ 4 ทำอย่างนี้ คิดอย่างนี้ให้ถ่อง จนจิตครอบงำความ

รัก ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความเมาในชีวิตเสียได้ ชื่อว่าท่านได้วิปัสสนาญาณ 9 และ อริยสัง 4 แต่อย่าเพ้อพ้อ หรือคิดว่าดีแล้ว ต้องฝึกฝนพิจารณาเรื่อยไป จนตัดสังโยชน์ทั้ง 10 ประการได้แล้ว นั่นแหละชื่อว่าเอาตัวรอดได้แล้ว

ให้พิจารณาว่า ชั้น 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในชั้น 5 ชั้น 5 ไม่มีในเรา โดยให้พิจารณาเป็นปกติ เมื่อเห็นว่าชั้น 5 ป่วยก็รักษา เพื่อให้ทรงอยู่ แต่เมื่อมันจะพังก็ไม่ตกใจ หรือมันเริ่มป่วยใช้ ก็คิดว่าธรรมดา มันต้องเป็นอย่างนี้ เราจะรักษาเพื่อให้ทรงอยู่ ถ้าทรงอยู่ได้ก็จะอาศัยเพื่องานกุศลต่อไป ถ้าเอาไว้ไม่ได้มันจะพัง ก็ไม่มีอะไรหนักใจ ความทุกข์จะเกิดแก่ตัวเองหรือใคร อะไรก็ตาม ไม่ผูกจิตติดใจอย่างนี้ จนกระทั่งบรรลุมรรคผล

สังโยชน์ทั้ง 10 ข้อนี้ ถ้าท่านพิจารณาวิปัสสนาญาณแล้ว จิตค่อยๆ ปลอดอารมณ์ที่ยึดถือได้ครบ 10 อย่าง โดยไม่กำเร็บอีกแล้ว ท่านว่าท่านผู้นั้นบรรลุมรรคผล เครื่องวัดอารมณ์ที่ พระพุทธเจ้าตรัสจำกัดไว้อย่างนี้ ขอนักปฏิบัติจงศึกษาไว้ แล้วพิจารณาไปตามแบบท่านสอน เอา อารมณ์มาเปรียบกับสังโยชน์ 10 ทางที่ดีควรคิดเอาชนะกิเลสคราวละข้อ เอาชนะให้เด็ดขาด แล้ว ค่อยเลื่อนเข้าไปทีละข้อ ข้อต้นๆ ถ้าเอาชนะไม่ได้ ก็อย่าเพิ่งเลื่อนเข้าไปหาข้ออื่น ทำอย่างนี้ได้ผลเร็ว เพราะข้อต้นหมอบแล้ว ข้อต่อไปไม่ยากเลย จะชนะหรือไม่ชนะก็ข้อต้นนี้แหละ เพราะเป็น ของใหม่ และมีกำลังครบถ้วนที่จะต่อต้านเรา ถ้าด่านหัวแตกด่านต่อไปง่ายเกินคิด ขอให้ข้อคิดไว้ เพียงเท่านี้

อริชชา ท่านหมายเอาอุปาทานคือความยึดมั่นถือมั่น ไม่รู้ตามความเป็นจริงและอุปาทาน นี้มีคำจำกัดอยู่ 2 คำ คือ **ฉันทะ** และ **ราคะ** ท่านหมายเอาว่าอุปาทานนี้ ก็ได้แก่ **ฉันทะ** ความหลงใหลใฝ่ฝันในโลกามิสทั้งหมด มีความปรารถนามีความพอใจในสมบัติของโลก โดยมีได้ คิดว่า สมบัติของโลกนี้มันมีอันที่จะต้องสลายฉิบหายไปในที่สุด **ราคะ** มีความกำหนัดยินดีใน สมบัติของโลกด้วยอารมณ์ใคร่ในกิเลส ฉะนั้น การกำจัดอริชชาหรืออุปาทาน ท่านก็ให้ พิจารณาเห็นว่าสมบัติของโลกไม่มีอะไรเป็นเรา เป็นของเรา เราไม่มีในสมบัติของโลก สมบัติของโลกไม่มีในเรา จนมีอารมณ์ไม่ยึดถืออะไร เป็นอารมณ์มีอยู่ ก็เป็นเสมือนไม่มีจิตไม่ผูกพันเกิน พอดี มีใช้ก็ใช้ เมื่อมันอันตรายกันไปก็ไม่ได้เดือดร้อน เท่านั้นพอแล้วมีอารมณ์เหือดแห้งในโลกามิส มี จิตชุ่มชื่นต่ออารมณ์ในพระนิพพาน เห็นอะไรใจไม่ข้อง ไม่เศร้าหมองเดือดร้อนในอารมณ์ที่เป็น โลกวิสัย มีความสุขใจเป็นที่สุดหมดพันธะผูกพันในอารมณ์ต่างๆ ทั้งสิ้น เท่านั้นท่านจัดว่า หมด ภาระหน้าที่ ที่จะต้องแสวงหากฎเป็นที่เกิดต่อไป

พระธรรมเทศนา เรื่อง พระโลพูทายี

แสดงเมื่อ

วันพฤหัสบดีที่ 17 มกราคม 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

ธัมมม หเว รักษติ ธัมมจจริงติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในธัมมิกกถาเพื่อเป็นเครื่องโสรสรงของศรัทธาบารมี ที่นริศราทานบดืทั้งหลายได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือ วันพระแรม 15 ค่ำ เดือนนี้ครั้งนี้ก็เพราะว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้มีความเคารพในองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ จึงได้พากันมาปฏิบัติความดีตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐีศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสำคัญ ความดีที่องค์สมเด็จพระทวงธรรมบรมศาสดาสอนไว้ นั้น กล่าวโดยพิศดารมีถึง 84,000 หัวข้อแต่กล่าวโดยย่อก็มี 3 ประการ กล่าวคือ

1. **สัพพปาปัสสะ อกรรมัง** การงดเว้นจากความชั่วทั้งหมด
2. **กุสลัสสูปสัมปทา** สมเด็จพระบรมศาสดาให้ทรงปฏิบัติแต่ความดี
3. **สัจจิตปริโยทปนัง** อันนี้ขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา ทรงแนะนำให้บรรดาท่านพุทธบริษัท ทำจิตให้ผ่องใสจากกิเลส คือความโลภ ความโกรธ ความหลง แล้วสมเด็จพระพุทธองค์ก็ตรัสว่า

เอตัง พุทธานสาสนัง ซึ่งกล่าวเป็นใจความว่า พระพุทธเจ้าองค์ตรัสอย่างนี้เหมือนกันหมด

แต่ว่าในปัจจุบันวาจา องค์สมเด็จพระบรมสุคตกล่าวว่า คำสั่งสอนทั้งหมดนี้ขององค์สมเด็จพระชินศรีได้รวมลงอยู่ในความไม่ประมาท ตามพระบาลีที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถตรัสเวลานั้นว่า **อัปมาเทนนะ สัมปาเทถะ** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ท่านทั้งหลายจงมีความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม นั้นหมายความว่า

เราไม่ประมาทในความโลภ คือจงอย่าคิดว่าการอยากได้นิด การอยากได้หน่อย ไม่เป็นไร นี้ขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่า เป็นโทษทางจิตคือมีความหมั่นหมอง เมื่อจิตมันอยากได้แล้วหนักๆ เข้า ความปรารถนาที่อยากได้ที่เราหามาได้โดยชอบธรรมมันจะไม่พอ ก็จะมีเกิดความทุจริตคิดไม่ชอบประกอบแต่กรรมไม่ดี ในที่สุดกรรมนี้ก็จะทำจิตให้มัวหมอง ลงอบายภูมิ

ประการที่สองทรงแนะนำให้ไม่ประมาทในความโกรธ ขึ้นชื่อว่าความโกรธคือ ไฟ เผาผลาญให้เกิดความแะร้อน ฉะนั้นขององค์สมเด็จพระชินวรทรงแนะนำให้ใช้ **ขันติธรรม** คือ ความยับยั้งของจิต

และองค์สมเด็จพระธรรมสามมีสรวทรงแม่ประมาทในความหลง ขึ้นชื่อว่าการยึดโน้นยึดนี้ โน้นนั้นนั่นเป็นเรา นี่เป็นของเราอยากจะได้ อยากจะเดิน อยากจะดัง อย่างนี้เป็นอารมณ์ของความชั่ว เป็นความมัวหมองของจิต

องค์สมเด็จพระธรรมสามมีสรวว่า จงอย่าประมาทในความชั่วเล็กน้อยว่า มันจะ ไม่มีผล ฉะนั้นองค์สมเด็จพระทศพลจึงได้ตรัสว่า **โลกัง โลกังปิ** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า น้ำฝน น้ำที่ตกมาที่ละหยาดละหยด แล้วก็น้อยๆ ตกไม่หยุด ไม่ขาดสาย ก็สามารถทำภาชนะให้เต็มได้ฉันใด ขึ้นชื่อว่าความชั่วทั้งสามประการคือ **โลภะ** ความโลภ ความทะเยอทะยาน อยากได้ทรัพย์สิน อยากดี อยากเด่น อยากดังก็ดี **โทสะ** การคิดประทุษร้ายนี้ก็ดี **โมหะ** ความหลงตัวนี้ว่าเป็น ผู้วิเศษกว่าบุคคลอื่นก็ดี อารมณ์ทั้งหมดนี้ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จงยับยั้งอย่าปล่อยให้อำนาจความชั่วทั้งสามประการนี้เข้ามาครอบงำจิต

ต่อไปนี้ก็จะนำเอาเรื่องราวของสาวกของ องค์สมเด็จพระธรรมสามมีสรวที่เทศน์กันมาก่อนนี้ เทศน์กันถึงประวัติของพระอริยสาวกัศรสาวกทั้งสอง วันนี้ไม่ได้ดูหนังสือมา เกรงว่าถ้าพูดไปมัน จะคลาดเคลื่อนก็จะขอนำเรื่องอื่นมาแทนของนำเรื่องของคนชั่วเข้ามาแทนคนดี ประเทศทุกวันนี้ ยกตัวอย่างคนดี แต่ไม่เห็นสีลาของคนชั่ว คนชั่วในที่นี้ก็คือ พระชั้วที่ไม่ควรที่จะอยู่ในสังคมของ พุทธศาสนาไม่ควรที่จะเป็นที่สักการะเคารพ ของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า

พระชั้วในเขตพระพุทธศาสนา ในสมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีชีวิตอยู่นี้มี หลายท่านด้วยกันจะเห็นได้ว่าพระธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงสอน คำว่า พระธรรมหมายถึงว่า คำแนะนำให้ตั้งอยู่ในความดีอันนี้ไม่มีตัวอย่าง ตัวอย่างมีบ้างก็น้อย แต่ทว่า ความชั่วตัวอย่างมีมาก ที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพระวินัย นั่นคือเป็นการยับยั้งความ ชั่วของพระในสมัยก่อน องค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาก็ไม่ทรงบัญญัติพระวินัย นี่เป็นประเพณี ของพระพุทธศาสนา

สำหรับคนชั่วที่กล่าวนี้ได้แก่ **ท่านโลพูทายี โลพูทายี** นี่เป็นพระที่มีความดีที่อาตมา ขอเคารพก่อน เพราะว่าท่านสร้างความชั่วหลายสิบหลายร้อยประการ ซึ่งไม่เหมือน **พระเทวทัต พระเทวทัต** ในตอนต้นท่านดีแต่ท่านไม่สร้างอันนตริยกรรม เราทราบกันอยู่แล้ว ก็ยังมีสาวก ขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วที่สร้างความชั่วให้เรามีพระวินัยปฏิบัติกันโดยมากพระวินัยนี้รวม แล้วสามร้อยข้อเศษแต่ที่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ทรงบัญญัติขึ้นมาเพราะอาศัยพระองค์นี้ เป็นเหตุหลายร้อยสิกขาบท เป็นอันว่าชั่วมากกว่าทุกคน ทำความชั่วจุกจิตทุกอย่าง

คำว่า **อุทายี** นี้มีสามท่านด้วยกัน

ท่านหนึ่งมีนามว่า **อุทายี** เฉยๆ ท่านผู้นี้เป็นสหชาติเกิดพร้อมกันพระพุทธเจ้า เป็น สหายกันมา ท่านผู้นี้เป็นพระอรหันต์ปฏิบัติความดีมาก แล้วก็เป็นคนมีปัญญา มี สีลาดี

สำหรับองค์ที่สองมีนามว่า **กาฬุทายี** ความจริง ก็ชื่ออุทายีเฉยๆ ที่มีสร้อยใส่ลงไปก็เพราะจะไม่ซ้ำกัน คำว่า **กาฬุทายี** นี้ผิวดำรูปร่างใหญ่ ท่านผู้นี้ก็เป็นผู้ประพจน์ในด้านของความดี

ท่านที่สาม ก็คือ **โลพูทายี** มีความประพจน์โลเลมาก คำสั่งใดที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงสั่งให้เป็นพระวินัยในการปฏิบัติ **โลพูทายี** ไม่มีความเคารพในองค์สมเด็จพระทวงสวัสดีโสภาคย์ ฝ่าฝืนทุกอย่าง

ฉะนั้นขอบรรดาภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา วันนี้เราเทศน์กันที่ **วัดท่าซุง** ถ้าว่าเห็นพระรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติขัดต่อระเบียบวินัยที่ประกาศไว้ทุกวันมีเสียงตามสายให้ฟังทุกวัน แต่เห็นพระรูปใดรูปหนึ่งนั้นปฏิบัติไม่ถูกไม่ต้อง ตามคำสั่งและคำสอน ขอบรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระชินวร พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จงพากันประณามและขับไล่พระองค์นั้นออกไปจาก **วัดท่าซุง** ทันที อย่าให้มีเสียงนามในศาสนาขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาแทรกแซงอยู่

เวลานี้ศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมครู กำลังถูกย่ำยีอย่างหนัก เพราะว่ามีต่างชาติส่งเงินเข้ามาสีพันล้าน ให้บรรดาประชาชนในประเทศไทยทำลายพระพุทธศาสนา เวลานี้พระที่รับการรับจ้างมีมาก แล้วก็ออกหน้าออกตาถึงกับประกาศว่าจะทำลายพระศาสนา กล่าววาอาบัติไม่มี เป็นของสมมติขึ้น นรกไม่มีสวรรค์ไม่มี อย่างนี้เป็นต้น แล้วเขาก็ส่งทั้งคนและทั้งพระเข้าไปแทรกแซง ในสำนักที่มีความปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อย่างพระในภาคอีสานที่มีชื่อเสียงหนักๆ เขาก็ส่งเข้าไป การส่งเข้าไปนี้เป็นการส่งพระใหม่บ้าง ส่งพระที่มีพรรษาเกินสิบบ้างแล้วดีไม่ดีก็พระภายในที่มีความโลภอยากจะได้ อยากจะเด่น อยากจะรวย อยากจะเป็นใหญ่เป็นโต ก็เพราะพระประเภทนี้รับค่าจ้างได้ง่าย แล้วพยายามทำลายพระศาสนา คือสำนักนั้นๆ ต่อหน้าเขาทำดี แต่ลับหลังเขาทำชั่ว อย่างนี้

ขอบรรดาภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จงพิจารณาในสำนักของเราให้มาก เพราะชาวทางราชการแจ้งมาแล้ว บอกว่าเวลานี้คนที่เขาส่งเข้ามา เขาสิงอยู่ในสถานที่ของเรา แล้วคนภายนอกที่เป็นสายติดต่อกันและกัน มีการติดต่อกันไม่ขาดสาย ในกาลต่อไปเขาจะส่งคนที่เป็สตรีเข้ามาสิงอยู่ภายในด้วย ช่วยทำลายให้แตกแยกซึ่งกันและกัน แล้วก็ส่งคนภายนอกเข้ามาผสมในการเจริญพระกรรมฐาน ฉะนั้นในทางวัดของเราจึงได้มีความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง แต่ถึงกระไรก็ดีขอบรรดาภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ชายหญิง จงอย่าประมาทเพราะผู้นี้เข้ามาในเบื้องต้น เขาจะทำความดี แล้วก็ก่อกรรมเช่นพระโลกอุทายีคือ สร้างความชั่วเล็กๆ น้อยๆ กระจุ่มกระจิม ทำให้การแตกร้างซึ่งกันและกันที่นี้มีอะไรเกิดขึ้นเขาจะบอกว่าล้อเล่น แต่การล้อเล่นขัดคอคนนั้นบ้าง ยุแหย่คนนั้นบ้าง ไปแทรกแซงคนนั้นบ้าง ค่อยๆ ทำไปจนภายในเกิดเป็นแกเป็นเหล่าอย่างนี้ไม่ช้าพระศาสนาพระองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องสลายตัวทั้งนี้เพราะอะไร เพราะมีเงินก้อนใหญ่ สีพันล้าน เขาย้ายเข้ามาแล้ว

ตอนนี้ไปจะกล่าวถึงอาบัติของ **พระโลพูทายี** ความจริงท่านมีมาก แต่ขอนำมากกล่าวโดยย่อ สำหรับ **พระโลพูทายี** นี้ คำว่า **โลพูทายี** แปลว่าอุทายเป็นผู้มีความโลเล ในกาลครั้งหนึ่ง เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่เวลานั้นท่านที่มีชื่อเสียงมากในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่เวลานั้นท่านที่มีชื่อเสียงมากในศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมครูก็คือ **พระโมคคัลลาน์** และ **พระสารีบุตร** ถ้าเวลาใดองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาอยู่สมเด็จพระบรมครูก็ทรงเทศน์ ถ้าเวลาใดเมื่อองค์สมเด็จพระบรมโภกเชษฐาไม่อยู่ **พระโมคคัลลาน์** หรือ **พระสารีบุตร** ก็เทศน์ต่อ เทศน์แทนไม่อย่างนั้นก็เป็น **พระมหากัจจายนะ** ซึ่งมีความสำคัญในการเทศน์ ถ้าทั้งสามนี้ท่านไปอยู่ ก็มีท่านที่รองๆ ลงไปที่มีความสามารถ

ธรรมาสน์ที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถแสดงนั้นเป็นวิจิตตระการตามากไม่มีใครเขาขึ้นกัน แต่ว่าธรรมาสน์สำหรับพระสาวกทั้งหลายเหล่านั้นมีอยู่ ถ้าองค์สมเด็จพระบรมครูไม่อยู่ พระสาวกก็ขึ้นเทศน์ในธรรมาสน์ของตน แต่ว่าพระที่เป็นปุถุชนก็ไม่ยอมขึ้นไปนั่งบนธรรมาสน์นั้นเหมือนกัน ถ้าเมื่อใดพระอรหันต์ซึ่งเป็นพระอรียเจ้าเบื้องสูงไม่อยู่ ท่านก็จัดอาสนะเป็นพิเศษคือไม่ยอมดีเสมอ

และในกาลวันหนึ่ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ดี **พระโมคคัลลาน์** **พระสารีบุตร** ก็ดี ไม่อยู่ ก็ดี ไม่อยู่ ก็มี **พระโสฬทายี** นี้ไปนั่งอยู่บนธรรมาสน์ของ **พระโมคคัลลาน์** และ **พระสารีบุตร** ที่เทศน์ เมื่อยามว่างไม่มีพระอะไรก็ขึ้นไปนั่งบนนั้น ความจริงตัวนี้ไม่ได้มีความรู้อะไรในด้านพระพุทธานุศาสน์ จะถือว่าเป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี ก็ไม่ได้ ไม่มี เพราะเป็นตัวละเมิดวินัยทุกอย่าง เป็นอันว่าเวลาที่ชาวบ้านเขาเข้ามา เขาเข้าใจว่าพระองค์นี้เป็นนักเทศน์ เพราะขึ้นไปนั่งบนธรรมาสน์ของอัครสาวก ทั้งสอง เขาก็อาราธนาให้เทศน์ **พระโลพูทายี** ก็เทศน์ไม่ได้ เมื่อเทศน์ไม่ได้ชาวบ้านก็ประมาณว่า ท่านเป็นคนชั่ว ท่านเป็นคนไม่ดี

นี่ตัวอย่าง ความอยากดี ความอยากเด่น ความอยากดังของ **โลพูทายี** ซึ่งเป็นพระชั่วหาว่าบรรดาท่านพุทธบริษัทเห็นพระในวัดเราชั่วอย่างนั้น ก็จงแจ้งให้ทางวัดทราบ แล้วทางคณะสงฆ์ทั้งหมดก็ควรกำจัดพระประเภทนี้ ออกจากสถานที่ที่นั่นที่ คือพร้อมใจประชุมกันลงมติเห็นชอบเมื่อไร แล้วก็เขียนให้ฆมทราบเมื่อนั้น

อีกประการหนึ่งโลพูทายีนี้ ในกาลครั้งหนึ่งมีคนเข้าไปหาพระพุทธานุเจ้าไปหา **พระโมคคัลลาน์** **พระสารีบุตร** แต่ปรากฏว่า **พระโมคคัลลาน์** ก็ดี **พระสารีบุตร** ก็ดี องค์สมเด็จพระชินศรีก็ดี ไม่อยู่ โลพูทายีองค์นี้เป็นพระที่มีความฉลาดในการจัดสถานที่ ก็เพราะว่าอารมณ์ไม่มีความชั่ว ตั้งฉากหลอกชาวบ้าน สถานที่ของตัวอยู่นั้นมันวิจิตรพิสดารดีกว่าพระอื่นทั้งหมดสร้างเสียสวยสดงดงาม ท่านที่เข้าไปทั้งสองท่าน คือ สามีกับภรรยา เป็นอันว่าเมื่อเข้าไปคุยกับพระโลพูทายี ก็ต้องตั้งทำว่า ฉันเป็นคนมีความรู้ดี มีสภาวะเหมือนพระอรหันต์ มีการสำรวจ

ความเรียบร้อยเป็นปกติ จนกระทั่งท่านผู้นั้นมีความหลงใหลใฝ่ฝัน คิดว่าท่านผู้นี้เป็นพระอรหันต์ที่มีความสำคัญ ต่อมา **ท่านโลพูทายี** ก็พาชมสถานที่ภายใน ท่านสามเณรเห็นหน้าภรรยาเดินหลัง **ท่านโลพูทายี** ก็เดินประคองข้างแทรกแซงข้างเข้าไปพอสามีของเขาเฉลอเมื่อไร ท่านก็ลวนลามภรรยาเมื่อนั้น

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงกล่าวว่า ภิกขเว ดูกรภิกษุทั้งหลายศาสนาขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ที่ทรงประกาศพระศาสนาไว้ศาสนา ที่จะเสื่อมทรามไปก็ไม่ใช่ใคร ได้แก่ ลูกของตถาคต ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา บุคคลสี่เหล่านี้นี้แหละจะทำลายพระพุทธศาสนา

การที่นำเรื่องของโลพูทายีมากกล่าวโดยย่อดังนี้ ก็เพื่อจะบรรดาพุทธบริษัททราบว่าในสำนักของเรามีมีมาทุกระยะถ้าจะกล่าวกันว่า เป็นแกะดำเข้ามาแทรกแซงอยู่ในก็มีไม่น้อย มีทั้งพระ มีทั้งเณร มีทั้งผู้หญิงมีทั้งผู้ชาย เขาเข้ามาในการใดโดยมากจะเป็นอุบาสก อุบาสิกาหน้าเขาจะดี คำว่าหน้าดีไม่ใช่หน้าเนื้อ คือใจเขาปั้น ใจของเขาแบ่งแยกออกไปจากความเป็นจริงแล้วก็เวลาเขาเข้าไปหาพระจะมีการหมอบกราบคาบแก้ว มีความเคารพนับถือเป็นอย่างดี แต่พอออกไปจากสถานที่ ก็เป็นอันว่าแจ้งข่าวชั่ว ว่าในสำนักนี้ชั่วอย่างนั้นบ้าง ในสำนักนี้อย่างนี้บ้าง นี้เป็นลักษณะของคนไม่ดีแทรกแซงอยู่ตลอดเวลา ในเมื่อเขาไม่มีโอกาสจะอยู่ ก็เป็นอันว่า ไปๆ มาๆ อยู่เสมอ

ฉะนั้นเพื่อความสบายใจของธรรมดาท่านพุทธบริษัท ขอท่านบรรดาท่านพุทธบริษัทได้พยายามมองดูศาสนาของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า บุคคลผู้ใดที่ธรรมเป็นบุคคลผู้เจริญ ตามพระบาลีที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่า **ธัมโม หเว รักษติ ธัมมจารีจ ธรรมแลย่อมรักษากุศลผู้ประพฤติธรรม** คำว่าธรรมในที่นี้ก็หมายความว่า จิตดีนั่นเอง เมื่อจิตดี วาจามันก็ดี กายมันก็ดี วาจาคือปากก็พูดดี ใจก็คิดดี ปากจะดีหรือว่ากายจะดี มันก็อยู่ที่ใจปากจะดีหรือปากจะชั่วมันก็อยู่ที่ใจ ถ้าใจมันเลวปากพูดออกมาปากมันก็พูดเลวถ้าใจดีปากพูดมาปากก็พูด ใจดี คิดดี ปากก็พูดดี การกระทำทางกายก็เหมือนกันถ้าหากว่าใจมันเลวการออกมาทางกาย กายก็เลว แต่ความรู้สึกทางใจไหลมาทางกาย กายก็ทำแต่ความดี

ฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหมดนี้ ขอสรุปพระธรรมเทศนา เหลือเวลาในตอนเทศน์ **บอกศักราช** มาแล้วเหลือ 6 นาที จงปฏิบัติตามแนะนำขององค์สมเด็จพระชินศรี หนึ่งคนชั่วจงอย่าบูชา พระชั่วจงอย่าบูชา จงเอาอย่างชาวโกสัมพี ซึ่งเป็นพระอรียเจ้า พระโกสัมพีทะเลาะเบาะแว้งกัน เรื่องเล็กๆ น้อยๆ **ธรรมธ** กับ **วินัยธ** **ธรรมธ** หมายความว่าผู้ทรงธรรม **วินัยธ** หมายความว่าผู้ทรงพระวินัย แต่แยกกันทะเลาะกัน องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงห้ามปรามก็ไม่ฟัง ในที่สุดพระพุทธเจ้าก็ทรงปลีกไปอยู่ **ป่าปารีเลยยกะ** ไปโปรด **ข้างปารีเลยยกะ** ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์ จะเป็นพระพุทธเจ้าหลังจากที่พระศรีอาริย์นิพพานแล้ว

เมื่อองค์สมเด็จพระประทีปแก้วไม่อยู่ เพราะพระทะเลาะกันชาวบ้านที่เป็นพระอริยเจ้า คือเป็นพระ
โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ทั้งหมดนี้ถึงด่าไม่ใส่บาตรให้แก่พระทั้งหมด รวมความว่าท่านไม่
บูชาพระชั้ว อาตมาจะขอพูดอยากจะพูดว่า ไม่บูชาสัตว์นรกที่ชั้ว เข้ามาเกลือกกลั้วในเขต
พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา จะมีก็ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นพระอริยเจ้า ไม่เข้าใจในธรรม ให้กินบ้าง
แต่ก็ไม่พอกิน นี่ควรจะประพุดิอย่างนี้ ถ้าพระชั้วแล้วคนดีคงอย่าบูชาคนชั้ว

แล้วประการที่สอง ควรจะสืบประวัติความเป็นมาของพระพุทธองค์ที่ในวัดท่าซุง วัดอื่น
เราไม่เกี่ยว ประวัติความเป็นมามาจากไหน เวลานี้ปฏิบัติตัวเป็นประการใด ดีไม่ดี ถ้ามีพระเลว
อยู่ภายในย่อมเป็นที่ชอบใจของข้าศึกๆ ต้องการคนชั้ว คือมีความโลภสักการะ มีความโลภใน
ความอยากคืออยากเด่น อันนี้เขาจ่ายเงินไม่ยาก การติดต่อไม่ยาก อาตมาทราบทุกกระยะ แล้ว
นอกจากนั้นฝ่ายการสืบของราชการ ฝ่ายทหารก็แจ่งมาทุกกระยะด้วยกัน แต่ที่ไม่พูดในเวลานั้น
เพราะมันไม่ถึงเวลา เวลานี้ทางภาคอีสานลำบากมากพระที่มีชื่อเสียง เขาขึ้นไปขับไล่ในวัดบ้าง
ส่งคนเข้าไปเพื่อจะสังหารบ้าง ยังมีท่านหนึ่งถึงกับส่งคนเข้าไปจะฆ่า แต่บังเอิญงูกัดคนนั้นตาย
เวลานี้เขาไม่ชอบใจใหญ่ ร้องขึ้นไปไล่ไม่ให้อยู่ที่นั่นนี่ไม่เข้าวัดเราอาจจะมีย่างนี้ก็ได้ ทว่าวัดเรา
เป็นจุดใหญ่ที่เขามีความต้องการถือว่าเป็นการรวมใจคน

ฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน อย่าตกใจมากเกินไป กรรมย่อมเป็นเครื่องสนอง
กรรม คนชั้วจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าประเทศไทยกำลังก้าวขึ้นสู่ความรุ่งเรือง
พระพุทธศาสนากำลังก้าวขึ้นสู่ความรุ่งเรือง บุคคลใดหวังทำอะไรกับประเทศไทยก็ดี หรือหวังทำ
แก่พุทธศาสนาก็ดี พวกนี้จะต้องสลายตัวไปด้วยการตายเป็นกรณีพิเศษ

แล้วก็เมื่อเร็วๆ นี้ได้ทราบข่าวว่า เค.จี.บี เขาพูดกับนายทหารผู้ใหญ่ ขอความร่วมมือ
นายทหารผู้ใหญ่ก็บอกว่าไม่ต้องการ ฉันทอยู่แบบนี้ดีแล้ว เขาก็บอกว่าคุณจะต้องการหรือไม่
ต้องการ จะร่วมมือหรือไม่ร่วมมือก็ตาม ผมจะต้องยึดประเทศของคุณให้ได้ภายใน 2 ปี เมื่อฟัง
อย่างนี้ก็อย่าฟังตกใจ ประการที่หนึ่ง **พระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระจอมไตร จะต้อง
ทรงอยู่ในประเทศไทยได้ครบห้าพันปี**

แล้วก็ประการที่สอง ประเทศไทยเวลานี้ก็ไม่ใช่ประเทศโดดเดี่ยว เป็นประเทศที่มี
สัมพันธมิตรร่วมมือกันมาก ถ้าเราเป็นประเทศโดดเดี่ยว เขาก็ยึดไปได้นานแล้วอาศัยศาสนาของ
องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว บารมีของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบุคคลที่มีความประพุดิอยู่ใน
ธรรม สามารถจะทรงประเทศไทยไว้ได้ เป็นว่าวันนี้เทศน์เล่าเรื่องสู้กันฟัง เล่าเรื่องสู้กันฟัง ก้
นำไปคิดก็แล้วกันนะ

เมื่อปี 18 อาตมาได้พบภาพๆ หนึ่งที่บ้านรับรองของจังหวัดกรุงศรีอยุธยาไปนอนค้างที่นั่น
คืนนั้นปรากฏว่า เลิกจากการคุยกันแล้วก็เข้ามานอน ประมาณดีสองก็ใจสบาย ก็ปรากฏเป็นกอง
ไฟลุกขึ้นท่วมประเทศไทย เป็นเปลวไฟสูงมากเห็นเข้าก็ตกใจ ว่าไทยเราน่ากลัวจะแย่ พอดีเวลา

นั่นเอง ก็เป็นภาพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงฉัพพรรณรังสีรัศมี 6 ประการพร้อม มาถึงก็มีในด้านพระหัตถ์เบื้องขวาของพระองค์ เป็นน้ำหยดเล็กๆ นิดเดียว เท่ากับน้ำหยดหนึ่งไหล ออกจากนิ้ว หล่นแปะไปในกองไฟ ไฟดับทันที

อาตมาก็ถามองค์สมเด็จพระชินศรีว่า หมายความว่าอย่างไร สมเด็จพระจอมไตรกล่าว ว่า เวลานี้ประเทศไทยมีสภาพเหมือนไฟลุก มีแต่ความเร่าร้อนแต่ต่อไปไฟก็จะดับอย่างนี้ แล้ว องค์สมเด็จพระชินศรีก็ตรัสว่า ในเมื่อคนไทยมีศีลมีธรรมมากขึ้น ศีลธรรมสร้างความเยือกเย็น คนที่มีศีลมีธรรมถึงแม้ว่าจะมีปริมาณน้อย คน 45 ล้านคน อาจจะมีศีลมีธรรมจริงๆ สักล้านสอง ล้านคน แต่องค์สมเด็จพระทศพลก็กล่าวว่า **ธรรมย่อมมีความเย็นเหมือนน้ำ คือน้ำถึงแม้ว่าจะมีปริมาณน้อย แต่มีความเย็นสูง ก็ดับไฟได้ฉันใด กำลังใจของธรรมดาท่านพุทธบริษัท ที่มีความเยือกเย็นในศีลในธรรม ก็สามารถจะเป็นปัจจัยให้ทรงประเทศไทยอยู่ ได้ตลอดกาล**

ฉะนั้นขอบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน จงรวบรวมกำลังใจ พยายามสร้างความดี เพื่อ ความอยู่รอดของพวกเรา คำว่าพวกเรานี้ก็คือ คนในประเทศไทยทุกคน พยายามรักษาความดี ที่ องค์สมเด็จพระทศพลตรัสว่า **หนึ่ง สัพพปาปัสสะ อกรรมัง** เราจะไม่ทำความชั่วทั้งหมด **กุสลัส สุปสัมปทา** เราจะทำความดี **สจิตตปริโยทปนัง** เจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน หักล้างความชั่วของใจที่เป็นกิเลสอนุสัยให้หมดไป ต่อไปประเทศไทยจะทรงอยู่ในความดี จะสม กับพระบาลีที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่า **ธัมโม หเว รักษติ ธัมมจาริง** ธรรมย่อมรักษาบุคคลผู้ ประพฤติธรรม

เอาละบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า อาตมาแสดงพระธรรมเทศนามาก็ เห็นจะพอแก่เวลา 30 นาทีเศษ ๆ ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

ในที่ที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตตะ ธรรมะรัตตะ สังฆรัตตะทั้งสามประการ จงอภิบาล คนดีที่มีศีลมีธรรม ตั้งอยู่ใน ความเคารพในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพในพระธรรมวินัยทั้งหมด ให้ปรากฏให้เห็น ความสุขสวัสดิ์พัฒนามงคล สมบูรณ์ พูนผล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการมีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาทุกประการ อาตมาภาพแสดงพระธรรมเทศนามาในธัมมิกกถา ก็ขอยุติพระสัตธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วย ประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่องมาฆะมานพ

แสดงเมื่อ

วันศุกร์ที่ 25 มกราคม 2523

ณ โข่ง ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

มาตาเปติภรัง ชันตุง กุเล เขมฺมฐาปจายินังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในอรรถนินบุพพกัมมกถา เพื่อเป็นเครื่องโสรจสงของคศรัทธาบาารมี ที่บรรดานิคราทานบตีทั้งหลายมาพร้อมใจกันบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือวันพระขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 วันนี้แต่ความจริงการแสดงพระสัทธรรมเทศนาวันนี้ที่แรกตั้งใจจะแสดงเรื่องเทवासูรสงคราม แต่ว่าเทवासูรสงครามนี้ก็ต่อเนื่องกันเนื่องมาจากอรรถนินบุพพกรรม คำว่า **อรรถนินบุพพกรรม** ก็หมายความว่า กรรมที่พระพุทธเจ้าทำมาแล้วในกาลก่อนกรรมที่เป็นกุศลบ้างอกุศลบ้าง จนกระทั่งองค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาสร้างคุณพิเศษ จึงได้ทรงบรรลุลูกอภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณ

สำหรับวันนี้อารัมภบทจะพูดแต่น้อย ทั้งนี้ก็เพราะว่าเรื่องราวนี้ยาวมากสงสัยว่าวันนี้เทศน์ไม่จบ เป็นอันว่ามีเนื้อความอยู่ว่า เมื่อถอยหลังจากกัปนี้ไปท่านไม่ได้บอกกับไว้ว่ากัป มีนานพคนหนึ่งมีนามว่า **มาฆะมานพ** ท่าน **มาฆะมานพ** คนนี้อยู่เป็นชาวป่า คือเป็นชาวชนบทอยู่ในป่าลึก ทว่าเป้คนใจดีมีความดี 7 ประการ ใ้ 7 ประการนี้จำไม่ได้หมดอีก ตามพระบาลีที่มีมา **มาตาเปติภรัง ชันตุง กุเล เขมฺมฐาปจายินังติ** เป็นต้น

1. ท่านพยายามเลี้ยงบิดามารดาให้มีความสุข
2. มีความเคารพในบุคคลผู้มีอาวุโสกว่า แม้แต่เขาเกิดก่อนวันเดียวท่านก็มีความเคารพว่าเป็นพี่
3. มีการให้ทานเป็นปกติ
4. เป็นคนใจดี
5. ตัดความตระหนี่
6. ระวังความโกรธแล้วก็
7. มีความยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่พูดว่าส่อเสียดเป็นปกติ

รวมว่า **มาฆะมานพ** ที่มีความดี 7 ประการ ที่พูดมานี้มันครบหรือเปล่านั้นครบ 7 ข้อ แต่ตรงหรือไม่ตรงก็ไม่รู้ หือ อาจารย์หนึ่งว่า จะมาเทศน์เรื่องหนึ่งขึ้นมาแล้วก็มาเทศน์เรื่องหนึ่งคนละเรื่อง

เป็นอันว่าท่าน **มาฆะมานพ** นี้ เป็นคนดีเป็นพิเศษ เรียกว่าขึ้นชื่อว่าความโกรธท่านอาจจะไม่หมด ความโกรธ แต่ว่าเป็นคนระวังความโกรธได้ดี ให้อภัยแก่บุคคลอื่นอยู่เสมอ มีความเคารพในบิดามารดา เลี้ยงให้ท่านมีความสุขตามฐานะแล้วคนที่มีความสูงส่งกว่า นี้ถือว่าเป็นพี่

ถือว่าเป็นคนชั้นพ่อ ถือว่าเป็นพ่อ คนชั้นปู่ถือว่าเป็นปู่ ไม่เคยล่วงเกิน ไม่เคย ดีเสมอ บุคคล
ผู้ใดที่จะมีอายุแก่กว่า แถมใจดีให้ท่านเป็นปกติ ระวังความโกรธ ไม่พูดจาสื่อเสียด เป็นต้น
นับเป็นความดีของท่านเป็นประจำ

ต่อมาในฤดูหนาว ขอโทษ เป็นอันว่าในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ท่านชอบใจจะยืนจะนั่ง
ท่านก็ไปตากกางปัดกวาดให้ดี แล้วก็ไปยืนเล่นนั่งเล่นในที่นั้นบรรดาชาวบ้านทั้งหลายเห็นว่าที่นั่น
เปิบพีรธรรม์ นานั่งนายนั่งก็ไปได้ **มาฆะมานพ** ก็ไม่โกรธ ไปตากกางใหม่ก็ทำอย่างนี้อยู่
ตลอดเวลา เวลาที่ลมหนาวโชนมาเป็นฤดูหนาว ท่านก็สูมไฟสำหรับจะผิง ชาวบ้านก็ไม่ต้องทำ
ละ พอเข้าไปผิงก็ผิงบ้างก็ผิงบ้าง มาผิงมายืนเบียดเสียดกันมากก็เลยผลัดไผ่ **มาฆะมานพ**
ออกไปยืนแทน เป็นอันว่า ท่านก็ไปก่อไฟของท่านใหม่ ท่านทำอย่างนี้เป็นปกติไม่โกรธใคร ไม่
สื่อเสียดใคร ไม่ประทุษร้ายใคร

ต่อมาไฉ่สถานที่มันเย็นมาก ๆ ขึ้น อาศัยทำครวระเล็กละน้อย เป็นที่อาศัยของปวงชน
ทั้งหลายมีความสุข เป็นอันว่าคนในหมู่บ้านนั้นนะ มีความสุขเพราะ **มาฆะมานพ** คนเดียว นี่มัน
จะเย็นขึ้นมาที่มันจะเกิดความสบายขึ้นมาอาศัยทำ ท่านก็มานั่งคิดในใจว่า การให้ความสุขแก่
บุคคลทั้งหลายในที่เล็กน้อยเท่านี้มันไม่พอสำหรับใจเรา คนที่จะเข้าไปในเมือง ไปจ่ายตลาด ไป
เสียภาษีอากรนี้เดินด้วยความลำบาก เพราะต้องบุกป่าฝ่าดง ใช้ทางในระยะเป็นวิถีโค้ง ใช้
เวลานานอันตราย่อมมี ฉะนั้น **มาฆะมานพ** ผู้ใจดี จึงได้คิดจะทำทางเข้าไปสู่เมืองจึงได้ใช้
เครื่องมือมีมีดกะขวานผ่า เป็นต้น เข้าไปฟันต้นไม้

ก็มีคน 32 คน มาถามว่าทำอะไรเพื่อรัก **มาฆะมานพ** ก็ปรากฏว่า ไฉ่คนบ้านเราเนี่ยมัน
ลำบาก เดินไกลจะไปตลาดหรือไปติดต่อทำราชการดี ก็ต้องเดินลัดป่าไปไกลแสนไกล เราจะทำ
ทางเดินเข้าไปสู่ในเมือง 32 คนก็ถามว่า ฉันทำได้ไหม ท่าน **มาฆะมานพ** ก็บอกว่า ดีสิ คนก็
มาร่วมทำกัน ทำทางตัดต้นไม้ปรับพื้นที่ไปในตัวเสร็จ ไปได้ประมาณครึ่งเส้นทางที่ต้องการ

แล้วปรากฏว่ามีนายอำเภอท่านหนึ่ง ท่านเป็นคนใจดี เขาเรียก **คามโกชก** นะ **คาม
โกชก** ก็แปลว่านายบ้าน สมัยนี้ก็แปลว่า นายอำเภอ มาถามว่าพวกเขาจะทำอะไร ท่าน **มาฆะ
มานพ** ก็บอกว่า พวกกระผมทำทางไปสู่เมืองขอรับต้องการให้คนที่อยู่ในป่าเข้าเมืองได้
โดยสะดวก แยกบอกทำได้ ไฉ่พวกแกนี้ตัดต้นไม้ทำลายป่านี้ มันมีความผิดตามกฎหมาย ถ้าหาก
แกจะไม่ให้ฉันจับ ก็ต้องเอาเงินมาเสียให้ฉัน **มาฆะมานพ** ก็บอกว่าไฉ่ผมทำทางนี้ไม่ได้รับค่าจ้าง
นะครับแล้วก็ฐานะของผมก็เป็นอย่างนี้ ท่านจะให้ผมเอาเงินที่ไหนไปเสียค่าจ้าง ท่าน
นายอำเภอโมโห ความจริงไฉ่คอร์รัปชันหรือการโกงการกินของข้าราชการเลวๆ นี่มันมีมาตั้งแต่สมัย
โบราณ นับจากที่ไปอีกก็ไปอีกก็ไม่ทราบ พระพุทธเจ้าเกิดเป็น **มาฆะมานพ** ท่านไม่ได้บอกไว้ใน
บาลี

เป็นอันว่านายอำเภอคนนี้ไม่ได้รับเงินสินบน หรือว่าค่าจ้างรางวัล ในฐานะที่เป็น นายอำเภอ ความจริงจะเรียกว่า ขอทานอันธพาลมากกว่าเหมือนข้าราชการในปัจจุบันก็ เหมือนกัน อ๊ะ ใ้ที่มันโกงชาวบ้านนะควรจะเรียกว่า ขอทานมันก็ยังเล็กไปนะ ขอทานเขายกมือ ไหว้ เรียกมหาโจรดีกว่า ในคราบของเครื่องแบบผู้มีเกียรติ นายอำเภอคนนั้นจึงได้รายงานให้ พระราชาทราบ กราบพูลให้ทรงทราบว่า ใ้คน 33 คนนี้คิดกบฏ ถากถางทางให้ตรงข้ามมายัง พระราชฐานคือพระราชนิเวศน์ หวังจะยกกำลังจากคนในป่าเข้ามายึดประเทศ นั้นเอาเข้านั้น กลายเป็นกบฏไปแล้ว

เป็นอันว่าพระราชาก็ดีจริงๆ เหมือนกัน ท่านเป็นคนหูหนวก ใ้หูหนวกใจเบา คำว่าหู หนวกนี้หมายความว่า ใครเขาส่งอะไรมาให้ก็รับ ไม่ต้องใครต้องครวญนะไม่ใช่คนหูเบา รับฟัง อย่างเดียว แล้วก็เชื่อเลย จึงส่งพวก ตำรวจในสมัยนั้น เขาเรียกราชบุรุษคือคนของพระราชา ไป จับคน 33 คน เข้ามาแล้วก็สอบสวน คน 33 คนก็บอกว่า ไม่ได้กบฏ ทำทางให้คนเดินโดยสะดวก แกก็บอกว่า นายอำเภอเขามาแจ้งฉัน แกปฏิเสธเท่าไรฉันก็ไม่เชื่อ ฉะนั้นจะฆ่าให้ตาย ด้วย วิธีการฆ่าฟิงคองเห็นว่าจะไม่สมควร จึงจับคนทั้งสามสิบสามมัดให้ยืนขึ้น แล้วก็ใช้ข้างตัวซบมันให้ ตกมัน แล้วก็ไล่แทง ซ้างมันก็ไม่แทง จึงจับให้นอน หงายทั้งหมด แล้วก็ให้ข้างเข้าไปเหยียบ ซ้าง ก็ไม่ยอมเหยียบ นายอำเภอเขาบอกว่าคนล้มตายข้างกลัวตาท่านจึงสั่งให้เอาผ้าผูกตาเสีย สั่งให้ ซ้างเข้าไปเหยียบคน ซ้างก็ไม่เหยียบ ให้เอาเสื้อลำแพนมาปิดให้หมด สั่งให้ข้างเดินบนนั้น ซ้างใส่ เท่าไรสับเท่าไร ซ้างก็ไม่ยอมไปตามเดิม ด้วยความดีขององค์สมเด็จพระจอมไตร และบรรดาคณะ อีก 32 คนซึ่งเป็นคนมีใจดี ทำงานเป็นสาธารณะประโยชน์ ฉะนั้นโทษจากการประหารคราวนี้จึงไม่มีผล

แล้วก็เป็นที่ให้เป็นที่กำลังใจอีกประการหนึ่ง คือ เทวดาก็ดลใจ พระราชาซึ่งทรงพิจารณา ว่า ธรรมดาข้างตัวนี้เป็นข้างสำหรับทำการรบ แต่ว่าเราใช้เท่าไรเราใช้อย่างไรก็ไม่เคยขัดข้องแต่ เวลานี้ไม่ทำตามสักอย่างความจริงมันคงจะมีสักอย่างหนึ่งจึงให้เปิดลำแพนเสื้อลำแพนขึ้นมาแก้มัด แล้วพระบรมมหารัชมังคลาภิเษกอีกครึ่งหนึ่ง เรียกไปถามมีละคนละคนในที่ลับ หนังสือเขาไม่ได้ บอกนะ หนังสือเขาเรียกไปสอบสวนใหม่ ตอนนั้นท่านบอกว่าเรียกไปที่ละคนละคนไปที่ลับตา เธอ เทศน์ไปนี่ พวกได้มโนมยทิแล้วก็ทำตามไปด้วย จับภาพให้เห็น ครั้นคนทั้ง 33 คน ใ้ความ ตรงกันว่าการทำทางครั้งนั้นะ ไม่ได้ทำเพื่อกบฏ เห็นว่าคนในป่าจะเข้ามาติดต่อกับหน่วยราชการ เสียภาษีอากรก็ดี มาจากตลาดก็ดี มีธุรกิจก็ดี มาได้ยาก จึงทำการเพื่อเป็นการสงเคราะห์

นายอำเภอตอนนี้กลับเห็นด้วย ดีไม่ตายเสียเถอะ นายอำเภอเห็นด้วยจึงใ้ให้รางวัลเป็น กรณียพิเศษแล้วก็สั่งว่าถ้าเจ้าทำความดีอย่างนี้ พระราชานะ พระราชาก็บอกเจ้าทำความดี อย่างนี้ เราก็ไม่เอาโทษ เราก็ต้องขออภัย คิดพลาดไปเพราะนายอำเภอทรยศ ถ้าสิ่งใดที่จะ ทำทางนะมันขัดข้องด้วยสรรพ วัตถุใดๆ ก็ตามบอกฉัน ฉันได้ทุกอย่าง

หลังจากนั้นก็มอบช่างตัวนั้นให้มานพ สำหรับไปลากซุงเป็นพาหนะนั้นก็เป็นสัตว์สำหรับลากซุง ช่วยงาน แล้วก็มอบนายอำเภออีกคนหนึ่งพร้อมด้วยครอบครัว ให้เป็นข้าของคนที่ทั้ง 33 คน แล้วก็มอบนายช่างอีกคนหนึ่งไปช่วยจัดงานทุกอย่างเป็นอันว่างงานที่จะเป็นกฎ กลายเป็นงานดี

ท่าน 33 คนมา แล้วจึงหารือกับนายช่าง เรียกว่าพยายามอันดับแรกพยายามทำทางให้เสร็จให้เร็วที่สุด เมื่อทำทางได้เร็วที่สุดแล้ว เสร็จเรียบร้อยแล้วท่าน **มาฆะมานพ** ก็ปรึกษากับเพื่อน ว่าคนเดินทางจากต้นทางถึงปลายทาง เข้าเมืองใช้เวลาระยะทางยาวตั้งหลายสิบลโยชน์ เดินมันก็แสนไกล ถ้าเราขุดบ่อน้ำไว้ได้ก็จะดี ทุกคนก็ตั้งใจ เอ้า ขุดบ่อน้ำก็ขุด คนเดินมาระหว่างทาง หิวน้ำ ร้อนจัดจะได้อาบน้ำ กินน้ำ ก็ขุดบ่อน้ำขึ้นมา

แล้วท่าน **มาฆะมานพ** ก็คิดว่า ใ้มีบ่อน้ำแล้วมันไม่มีที่พัก ถ้ามีต้นไม้สำหรับที่จะพัก อาศัยร่มเงาก็จะดี จึงได้ปลูก **ต้นทองหลาง** ขึ้นต้นหนึ่งข้างปากบ่อน้ำ แล้วจะได้นั่งพักสบาย ท่านคิดว่าไ้การจะนั่งโคนต้นไม้กับพื้นนี้มันก็ไม่ไปเอา **หิน** มาวางเรียงเข้าทำให้ละเอียด ให้เรียบร้อยๆ เท่าที่จะพึงทำได้เป็นแท่นแล้วต่อมาคนก็ได้อาศัยบ่อน้ำ ได้อาศัย **ต้นทองหลาง** ใ้อาศัย **หิน** สำหรับพักระหว่างทาง ได้อาศัยทางเดิน

ท่าน **มาฆะมานพ** ก็มาปรึกษากับเพื่อน ว่าเพื่อนเอ๋ย ใ้หินนี้มันนั่งสบายแต่มันสบายไม่มากนะ เงามทองหลางอาจจะคล้อยไปทางโน้น อาจจะคล้อยไปทางนี้ร่มเงาก็มีประโยชน์น้อย เอาอย่างนี้ดีกว่า สร้างศาลาระหว่างทางสักหลังหนึ่งดีไหมบรรดาเพื่อนทั้งหลายก็พวกประเภทเอาว่าก็แล้วกัน ว่าไงก็ว่าตามกัน สุดแต่หัวหน้า เป็นอันว่าตกลง ให้เพื่อนทำศาลาในท่ามกลางระหว่างทาง

แล้วก็ประกาศกันว่า การทำทางคราวนี้ ทำบุญคราวนี้ ทั้งหมดเราไม่เกี่ยวกับผู้หญิงเลย อยาให้ผู้หญิงเข้ามาช่วยด้วย มันยุ่ง ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะท่าน **มาฆะมานพ** นะท่านมีเมียตั้ง 4 คน แก่ช่วยกันดำวันละคำเท่านั้นนะ ล่อตั้ง 4 คน แก่ช่วยกันดำวันละคำเท่านั้นนะ ล่อตั้ง 4 คำนะ อาจารย์หง่านะ เหมือนอาจารย์นะ เป็นอันว่าท่านรำคาญผู้หญิง ไม่ยอมให้ผู้หญิงเข้ามาช่วยงาน ตั้งแต่ต้นจนจบสถาน เมื่อสร้างศาลาเสร็จได้ช่างตัวนั้นะลากไม้มา แล้วก็ช่วยกันทำงาน ได้นายช่างที่พระราชาพระราชทานมาให้ช่วยทำนี่ต่อมาบรรดาภรรยาทั้งสิ้น คือ **สุธรรมา สุจิตรา สุนันทา** ทั้งสามคนนี่คิดว่าสามีเขาทำบุญ เรื่องบุญนี้ใครทำใครได้ เราก็จะต้องทำมั่ง จึงขออนุญาตสามีว่าขอทำบุญร่วมด้วย ท่าน **มาฆะมานพ** ก็บอก ไม่เอาหรอก พวกเธอมันปากมาก ฉันทรำคาญเต็มที ต่อแต่นี้ไปฉันเลิกมีเมียแล้ว เกิดอีกก็ชาติที่ชาติฉันเลิกมีเมีย มันยุ่งสามคนก็คิดว่าดีหละ เขาไม่ให้เราทำ เราก็ต้องทำให้ได้ จึงมีคติตรงข้ามกับ **นางสุชาดา**

นางสุชาดา นี่เป็นลูกของลุงด้วย เป็นภรรยาด้วย คิดว่าถ้าสามีทำอะไรเราก็ได้ด้วย เพราะสามีภรรยาต้องมีส่วนเสมอกัน ฉะนั้นเธอจึงไม่ทำอะไร ได้แต่แต่งตัวสวยๆ เป็นเครื่องยั่วเย้า ให้สามีมีความสุขทางกามรมณ์

สำหรับ นางสุจิตรา ก็คิดว่า ในเมื่อบ่อน้ำมันมีแล้ว คนอาบน้ำล้างหน้าพักผ่อน ถ้ามีดอกไม้เป็นเครื่องประดับหรือมีกลิ่นหอมโชย จะมีความสุข จึงได้สร้าง สวนจิตรลดาวัลย์ ขึ้นบ้าง ตรงข้างสระนั้น ดอกไม้งามสะพรั่ง มีความสวยงามสดงดงาม คือจัดไว้ระเบียบ ดอกไม้ชูด ดอกสีเขียว อยู่ตามลำดับของสีเขียวสีแดงอยู่ตามลำดับของสีแดง สีเหลืองอยู่ตามลำดับของสีเหลือง เป็นสวนเป็นเป็นชั้นๆ ไป ไปคละปนระคนกัน ดอกไม้ต้นไม้ที่มีดอกประเภทไหนอยู่เป็นกลุ่มทำเรียงรายเป็นแถว สวยสดงดงาม

สำหรับ นางสุนันทา ก็คิดว่า นางสุจิตรา นี่เขาฉลาด เขาทำสวนดอกไม้ได้แต่ว่าไ้การอาบน้ำแล้วก็ขึ้นมาบนบก ทัดทรงดอกไม้เป็นของดีเขาทำแล้ว แต่สิ่งที่ดีกว่านั้น ทางระยะมันไกล คนเดินทางมาเหนื่อย นางสุนันทา จึงได้ปลูกต้นทำสวนไม้ผลทุกประเภทเท่าที่เธอจะทำได้ จัดว่าเป็นสวนใหญ่ มีมะม่วง พุทราฝรั่ง เป็นต้น เพื่อคนเดินทางได้กินเวลาพักผ่อน

สำหรับ นางสุธรรมา ก็คิดว่า สุจิตรา เขาสร้างสวนดอกไม้ สุนันทา เขาสร้างสวนไม้ผล เราไม่ได้ทำอะไร มองไปมองมาก็ไปหาที่จะทำไม่ได้ จึงได้คิดสินบนนายช่าง ใ้ นายช่างนี้เองจริงๆ นี่สินบนกันแต่ตอนโน้น ว่านายช่าง ตัดสินบนนายช่างนะ ว่าศาลานี้มันต้องทำช่อฟ้า ใ้ใหม่ นายช่างก็บอกว่าใช่ ถ้าอย่างนั้นละก็เธอทำช่อฟ้าให้เหมาะกับไ้หลังนั้นพอดีแล้วก็จารึกชื่อว่า ศาลาสุธรรมา แล้วก็ทำแล้วเก็บหีบห่อไว้ให้เรียบร้อยภายในบ้านของฉัน ท่านให้เงินหนึ่งพัน กหาปณะ แล้วก็เวลานี้พวก 33 คน เขาจะทำช่อฟ้า ท่านอย่าทำนะ หานโยบายเอาช่อฟ้านี้ไปสวมให้ได้

รวมความว่าสร้างศาลาเสร็จ สามสิบสามคน ก็ดีใจว่า เป็นที่พักของคนเดินทางท่านนายช่างก็บอกว่า ใ้ศาลานี้มันขาดช่อฟ้านะครั้น ถ้าไม่มีช่อฟ้าก็เป็นบ้านโล้นไม่สวย ทั้งสามสิบสอง สามสิบสามคนก็บอกว่า ถ้าอย่างนั้นจงไปเอาไม้มาทำช่อฟ้านายช่างก็บอกว่า ไม้สดทำไม่ได้หรอก ต่อมาถ้ามันแห้งแล้วก็หมดสวย พวกกระจกพวกสีมันจะเสียไปหมด หหมดความสง่าผ่าเผย จึงได้สั่งให้ซื้อในท้องตลาดความจริงที่ท้องตลาดเขามี แต่ว่าส่งนายช่างไปแบบนี้นี้ มันก็ไม่ได้ นายช่างบอกหาแล้วมันไม่เหมาะ มันไม่สวย หาไปหามาถามว่าที่ไหนมันมีละ นายช่างก็เลยบอกว่า เห็นที่บ้าน นางสุธรรมา นะมี มีอยู่ช่อหนึ่ง แต่ว่าจะเข้ากันได้หรือไม่ได้ก็ไม่ทราบ ท่าน มาขะมานพ ก็บอกว่า นี่ใ้งานขึ้นนี้ฉันไม่ต้องการผู้หญิงนะ ฉันรำคาญเต็มทีละผู้หญิงนี่ บ่นก็มาก จู้จู้จุกจิก ท่านนายช่างก็บอกว่า

ท่านปรารถนาพุทธรูมิ คนที่จะเป็นพระพุทธรูมิได้นั้นจะต้อง หนึ่งบริจาคเมียเป็นทาน สอง บริจาคลูกเป็นทาน ถ้าท่านจะคิดตัดขาดจากผู้หญิงผู้ชายแล้ว แล้วในสมัยที่บารมีจะเต็ม มันก็

ขาด ขาดจาก **ทวารบริจาต** **ปุตตบริจาต** คือให้เมียให้ลูกเป็นทาน **มาฆะมานพ** ก็เห็นด้วย เอ้า ถ้างั้นไปดู ไปขอซื้อเขา

ไปแล้วก็เห็นช่อฟ้าสวยงาม มากกว่าห้องตลาด ก็ขอซื้อ **นางสุธรรมา** บอกฉันไม่ให้ จะซื้อด้วยราคาเท่าไรฉันไม่ให้ แค่อายอมให้เอาช่อฟ้านี้ไปสวมเฉยๆ ฉันจะให้ **มาฆะมานพ** ได้รับคำแนะนำจากท่านนายช่างก็บอกว่า มันไม่เป็นไรหรอกขอรับ อานิสงส์ก็ได้อยู่แล้ว แค่อช่อฟ้าไปสวมเท่านั้น เจ้าของจะได้อะไรสักเท่าไร ปล่อยเขาเถอะครับ ท่านสามสิบสามคนนี่ **มาฆะมานพ** เป็นประธานก็ยอม

พอแก้ช่อฟ้าออกไปสวมบั้ง ไช้คนสามสิบห้าคนทำเกือบตาย ช่างทำด้วยเป็นสามสิบหก ปรากฏว่าไม่มีชื่อเป็นเจ้าของ ชื่อปรากฏตามช่อฟ้าว่าศาลาหลังนี้คือ **ศาลาสุธรรมา** ศาลาของ **นางสุธรรมา** นี้แกตกินสนิท แบบนี้นะ เป็นอันว่าเหลือเวลาอีกห้านาทีไม่จบนะเรื่องนี้ก็ขอสรุปนางสุชาดานี้จะว่ากันทีหลัง

เป็นอันว่าถึงกาลสมัยทุกคนก็ต่างคนต่างตาย เมื่อตายไปแล้วองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจึงตรัสว่า อานิสงส์ของความดีที่มีจิตประกอบไปด้วย **พรหมวิหาร** 4 ท่าน **มาฆะมานพ** ก็ไปเกิดบนสวรรค์ชั้น **ดาวดึงส์เทวโลก** มี **เวชยันต์วิมาน** ตั้งอยู่กลางท่ามกลาง **เขตดาวดึงส์** สูงถึงพันชั้น มีนางฟ้าประจำเฉพาะในวิมานแสนท่าน แล้วก็มีการเป็นบริวารเป็นกรณีพิเศษ มีรัศมีกายสว่างไสวมาก

สำหรับเพื่อนอีกสามสิบสองคน ก็ไปเกิดเป็นเทวดาบนดาวดึงส์เหมือนกันมีวิมานกันอีกคนละหลัง ๆ นี้สร้างศาลาหลังเดียวกัน สำหรับท่านนายช่างก็ไปเกิดเป็นเทพบุตร มีนามว่า **วิษณุกรรมเทพบุตร** สำหรับช่างตัวที่ใช้แรงงาน ก็ไปเกิดเป็น **เอราวัณเทพบุตร** แต่ว่า นายอำเภอนี้เขาไม่ได้บอกว่าไปอยู่ที่ไหน

สำหรับ **นางสุธรรมา** เมื่อตายไปแล้วก็ไปเกิดเป็นเทพธิดา เป็นเมียของ **พระอินทร์** อีก แต่ว่ามีวิมานอีกหลังหลัง เมื่อ **นางสุธรรมา** ขึ้นไปเป็นนางฟ้า อยู่กับวิมานอีกหลังหลัง คือเป็นภรรยาของ **มาฆะมานพ** เขาไม่ได้อยู่วิมานเดียวกัน ก็ปรากฏว่ามีวิมานพิเศษ เอ ศาลาหลังนั้นมันโผล่ขึ้นไปอีก มีนามว่า **ศาลาสุธรรมา** เป็นที่ประชุมของเทวดา จนกระทั่งบัดนี้

สำหรับนางสุจิตราเมื่อตายขึ้นไปแล้ว ก็มีวิมานอีกหลังหนึ่ง ไปเป็นภรรยา **พระอินทร์** เหมือนกัน แต่ทว่ามี **สวนจิตลดาวัลย์** ใครขึ้นไปก็จะเห็นใกล้ปาก **สระโบกขรณี** ที่มีดอกไม้สวยๆ นั้นแหละ เป็นสวนของ **นางสุจิตรา**

สำหรับ **นางสุนันทา** ตายจากคน ขึ้นไปเกิดมีวิมานอีกหลังหลัง แล้วก็ **สวนนันทวัน** ปรากฏขึ้น **สวนนันทวัน** นี้ เป็นสถานที่รื่นเริงของเทวดาบน **สวรรค์ชั้นดาวดึงส์** มาก แล้วเวลา **พระอินทร์** จะพักผ่อนก็มักจะพานางฟ้าไปเที่ยวแถวนี้

สำหรับ **นางสุชาดา** นี้เป็นลูกสาวของลุง เป็นคนสวย ตัวทำไม่ช่วย ตายจากคน ก็เป็นคนสวยเหมือนกัน คือไปเกิดเป็นนกยางๆ นี้นั้นมันขาว เท้าแดงสวยมาก

เอาละบรรดาท่านสาวกของสมเด็จพระผู้มีพระภาค เทศน์แค่นี้มันก็ต้องจบสามสืบนาที่พอดี สำหรับอานิสงส์บุญราศีไม่ต้องอธิบาย มีอยู่ในท้องเรื่องแล้ว ต่อมาเพราะความดีนี้องค์สมเด็จพระประทีปแก้วไม่ยอมละ เป็นอันว่าในที่สุดก็มาเกิดเป็นพระพุทธรเจ้า แต่เรื่องนี้ยังไม่จบนะ อธิบายให้ฟัง

สำหรับการแสดงพระธรรมเทศนา วันนั้นก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลงด้วยเวลาแต่เพียงเท่านั้น ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนານี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณ พระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตตะ ธรรมะรัตตะ และสังฆรัตตะทั้งสามประการ ขอจงดลบันดาลให้ทุกท่านมีแต่ความสุข

แต่ความจริงเดี๋ยวก่อน ต่ออีกนิดหนึ่ง อาจารย์หง่า ต่อได้ใหม่ ขอต่ออีกหน่อยสำหรับ **ต้นทองหลวง** นะ เดียวจะขาดไป วันหลังถ้าเทศน์ต่อจะลืมนะ **ต้นทองหลวง** ไปเกิดเป็น **ต้นปาริชาติ** มีดอกเป็นดอกไม้สวยมาก อยู่หลัง **บุญชุกัมพลศิลาอาสน์** สำหรับ **แท่นหิน** ที่ท่านทำนั้น ก็กลายเป็น **บัณชุกัมพลศิลาอาสน์** เป็นบริเวณกว้างใหญ่ ตั้งอยู่ใกล้ต้น **ปาริชาติ** เป็นอาสนะที่ **พระอินทร์** ประทับ นี้เล่าให้ฟังตอนจบนะ เดียวจะลืมนะแล้ว

ในที่สุดนี้ขอทุกท่านจงมีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผล มีความประสงค์สิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาทุกๆ ประการ เอาจัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง ความสามัคคี

แสดงเมื่อ

วันเสาร์ที่ 9 กุมภาพันธ์ 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหตฺต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (3 จบ)

สุขา สังฆัสสะ สามัคคี ตี

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระธรรมเทศนา ใน **วัดตบพ 7 ประการ** เพื่อเป็นเครื่องโสรจสรององค์ศรัทธาบาารมี ที่บรรดานิคราทานบติทั้งหลายได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลทางอากาศ แต่ความจริงวันนี้ อาตมาภาพจะนำเอาพระธรรมคำสั่งสอนของ องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถ ในด้าน **วัดตบพ 7 ประการ** แต่บางท่านก็คงว่า จะไม่เข้ากับพระบาลีเดิมที่กล่าวไว้ว่า **สุขา สังฆัสสะ สามัคคี** ความจริงพระธรรมคำสั่งสอนของ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกตอนถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัทปฏิบัติได้ ก็เนื่องในความสามัคคีทั้งหมด

ฉะนั้นวันนี้ เสียงมันก็ไม่ดีนัก เพราะว่าฟังกลับมาจากตราด เสียงแห้งไปจะได้นำเอาพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระบรมสุคต ที่เรียกกันว่า **วัดตบพ 7 ประการ** ความจริง **วัดตบพ 7 ประการ** นี้ เป็นปฏิปทาของ **พระอินทร์** องค์นี้ได้แก่องค์สมเด็จพระบรมครูพระพุทธองค์ปัจจุบัน ที่เรียกว่า **พระสมณโคตม** สมัยนั้นท่านเป็นคนมีนามว่า **มาฆะมานพ** ปวารณคุณธรรมพิเศษ 7 ประการ เป็นปัจจัยให้คนมีความสุขในด้านแห่งความสามัคคี

ฉะนั้นในวันนี้อาตมาภาพจะนำเอาหลัก 7 ประการนี้ มากล่าวแก่บรรดาท่านพุทธบริษัท เพราะว่าเวลานี้ชาติของเรา ต้องการความสามัคคีเป็นสำคัญเพราะว่าสามัคคี เพื่อความพร้อมเพรียงของหมู่ชนย่อมมีความสุข นี้สามัคคีย่อมเกิดขึ้นได้เพราะเหตุหลายประการ **วัดตบพ 7 ประการ** ที่พระอินทร์ทรงปฏิบัติมาแล้ว เป็นปัจจัยให้เกิดความสามัคคี

ข้อที่ 1 ท่านกล่าวว่า เลี้ยงบิดามารดาให้เป็นสุข ความจริงคนเราจะเกิดมาด้วย ต้องมีบิดาและมารดาเป็นแดนเกิด หากว่าเราเกิดมาแล้ว ถ้าหากว่าท่านไม่มีความเมตตาปราณี เพียงเริ่มตั้งปฏิสนธิตัวเท่านั้น ถ้ามารดาคิดจะแก้งเรารับประทานอาหารที่มีความเผ็ดจัด ร้อนจัดเปรี้ยวจัด เค็มจัด เป็นต้น อย่างนี้เราก็ตาย แต่อาศัยมารดาที่มีน้ำใจเหมือนกับน้ำในพระมหาสมุทร ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตาปราณี พอทราบว่ามีเด็กเกิดในครรภ์ เพียงเท่านั้นก็ระมัดระวังด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย

อันว่าบิดาก็ไม่อยากจะให้มารดาทำงานหนัก เกรงว่าเด็กในครรภ์จะตายมารดาก็ต้องอดต้องออมทุกอย่าง ของที่จะเป็นภัยต่อลูกในท้องก็ไม่ยอมกิน อันนี้แสดงถึงความเมตตาปราณี ความรักของบิดามารดาเป็นเหตุ

ยิ่งกว่านั้นเมื่อเราเกิดมาแล้ว ถ้าหากว่าท่านไม่เมตตาเรา ไม่เลี้ยงเราเราก็ตาย เป็นอันว่า บิดาและมารดาทั้ง 2 ฝ่าย ย่อมประคับประคองลูกนับตั้งแต่วันเกิดวันแรก จนกระทั่งถึงวันตายของท่าน เป็นอันว่าถึงเราจะเกิดมาแล้วแต่งงานไปแล้ว ตั้งตัวดีแล้ว มีฐานะดีแล้ว เป็นประการใดก็ดี บิดาและมารดาทั้ง 2 ท่านนี้ ยังไม่เคยขาดความห่วงใยในบุตร กล่าวโดยย่อ

ฉะนั้นเป็นอันว่าบิดาและมารดามีลูกสักร้อยคน นี้บิดามารดาก็เลี้ยงได้จะมีความลำบากเพียงใดก็ตาม บิดามารดาก็พร้อม ถึงแม้ว่าชีวิตตัวจะตายมารดาบิดาก็พร้อมที่จะทำเพื่อลูก เป็นอันว่าพ่อแม่เป็นผู้มีคุณที่สุดอย่างหนึ่งองค์สมเด็จพระชินศรีจึงกล่าวว่า คนที่มีความปรารถนาในความสามัคคี ก็เป็นคนที่ประกอบด้วยความกตัญญูตเวที รู้อุปการะคุณของบิดามารดาที่ท่านทำแล้วและก็ตอบสนองของคุณท่าน คนที่มีความกตัญญูรู้คุณบิดามารดา นี้ ท่านกล่าวว่าถ้าเป็นคนอยู่ก็เป็นคนดี ว่าถ้าจะไปที่ไหนก็ตามที่ ถ้าหากว่าบรรดาประชาชนทั้งหลายรู้ว่าท่านเป็นคนมีความกตัญญู รู้อุปการะบิดามารดา ก็ย่อมจะเป็นที่รักของบุคคลอื่น

อันนี้อาการตรงกันข้าม ถ้าหากว่าเราเป็นคนอกตัญญู ไม่รู้คุณบิดามารดาเราก็ไม่เคารพตอบสนองท่านด้วยความเลว ถาข้าวันนี้ไปถึงไหน ก็เป็นที่เกลียดชังของคนทั้งหลายที่นั่น

นี้แหละบรรดาท่านพุทธบริษัท **วัดตบท 7 ประการ** ที่จะทำคนให้เป็นพระอินทร์ ก็ต้องมี **ข้อที่ 1. คือเลี้ยงบิดาและมารดาให้เป็นสุข** แต่ความจริงการเทศน์วันนี้ ไม่ต้องการให้บรรดาท่านพุทธบริษัทไปเป็นพระอินทร์ แต่ต้องการให้ทุกท่านมีความสุขในชีวิตปัจจุบัน

ประการที่ 2. องค์สมเด็จพระทวงธรรม ท่านกล่าวว่าท่านผู้ที่เป็นพระอินทร์ในเวลานั้น คือ มาฆะมานพ ที่ท่านสามารถดึงกำลังใจคนให้มีความสามัคคีมีความพร้อมเพรียงกัน มีความรักกันได้ ท่านมีข้อปฏิบัติเป็น **ข้อที่ 2.** ต่อไปคือตามปกติท่าน **มีจรรยาอ่อนน้อมต่อบุคคลผู้มีอายุสูงกว่า** นี้แสดงว่าจะเป็นคนก็ตามที่ ถ้ามีอายุสูงกว่าท่าน นี้ก็ถือว่าเป็นผู้ใหญ่กว่าท่าน ท่านมีอาการแสดงความอ่อนน้อม ยกย่องในฐานะที่ท่านผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่กว่า ทั้ง 2 ประการนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ลองคิดดูว่า ถ้าเราเจอะคนประเภทนี้แล้วเราจะเกลียดหรือว่าเราจะรัก ถ้าเราเป็นผู้เลี้ยงเขา เป็นผู้มีคุณเขา เขามีการอ่อนน้อมเขาตอบสนองด้วยความดี เราก็อดที่จะรักคนดีประเภทนั้นไม่ได้หากว่าคนประที 2 นี้ไซ้ ใครก็ตามถ้าหากว่าเขาเป็นเด็กว่า เขาแสดงอาการอ่อนน้อม เข้ามาหาเรา เราก็อดที่จะรักเขาไม่ได้ฉันใด ฉะนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรท่านได้กล่าวว่ถ้าต้องการ ความสามัคคีต้องการมีความสุข ก็ควรจะปฏิบัติอย่างท่าน **มาฆะมานพ** ท่านทำไต่ 2 ข้อนี้ ย่อมเป็นที่รักของบุคคลทั้งหลาย และก็ยังไม้มด

ข้อที่ 3 ยังมีต่อไป หลังจากนั้นมา มาฆะมานพก็มีข้อวัตรปฏิบัติเป็น ข้อที่ 3 กล่าวคือ **พูดวาจาไพเราะ** หมายความว่าวาจาที่ท่านกล่าวออก จะกล่าวกับผู้ใหญ่ก็ดี จะกับคนที่เสมอกันก็ดี ก็เด็กกว่าก็ดี วาจาที่กล่าวนี้เป็นวาจาที่ไพเราะน่ารัก น่าฟัง ใช้แต่วาจาอ่อนหวาน วาจาสามหาวระโฆภระชาภประเภทนี้ไม่มีข้อนี้ขอบรรดาพุทธบริษัทใคร่ควรวญดูว่า องค์สมเด็จพระ

ชินศรีก็กล่าวว่าคนพูดดีย่อมเป็นที่รักของบุคคลผู้รับฟัง ถ้าเป็นอย่างนี้ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัท ผู้ฟังไม่ต้องไปคิดถึงคนอื่น การกระทำอะไรก็ดี ปรารถนาของตนเองเป็นสำคัญ และถ้าทุกท่าน ไปที่ไหนก็ตาม มีแต่คนพูดไพเราะ มีแต่คนพูดอ่อนหวานอย่างนี้ ท่านที่มีความชื่นใจสบายใจ หรือว่าท่านจะมีความสุขใจ ถ้าหากว่าจะให้อาตมาเดา ก็จะขอเดาว่าทุกคนก็มีความสุขใจ เพราะ เข้าไปแล้ว มีแต่คนแสดงความเป็นมิตรวาทะที่กล่าวมารก็ไม่ต้องคิด เพราะเป็นวาจาอ่อนหวาน

ต่อไปองค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาได้ตรัสว่า มาฆะมานพได้ปฏิบัติ **วัคตตบพ** ข้อที่ 4

ข้อที่ 4 นี้องค์สมเด็จพระมหารามณี กล่าวว่่านอกจากท่านจะใช้วาจาอ่อนหวานแล้ว ท่านก็มี วาจาดีไม่ส่อเสียด หรือไม่ยุยงส่งเสริมให้คนทั้งหลายแตกร้าวกันนี้แหละบรรดาท่านพุทธบริษัท วาจาข้อที่ 4 นี้เป็นวาจาที่มีความสำคัญ การยุยงส่งเสริมซึ่งกันและกัน ว่าคนนั้นไม่ดี คนนี้ไม่ดี อย่างนี้เป็นต้น ได้ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด แต่ความจริงคนนี้เขาพูดดี พูดกับคนอื่นว่าคนนั้น นินทาบ้าง คนนั้นด่าบ้าง คนนี้ทำอันตรายบ้าง อย่างนี้เป็นต้น แต่ว่าคนนั้นเขาคิดประทุษร้าย คนนี้คิดจะกลั่นแกล้ง เป็นการยุยงตะแคงแซะ ให้มีความแตกร้าวกันและกันมีความเข้าใจผิด ซึ่งกันและกัน แต่เป็นอย่างนี้นั้น ก็เป็นปัจจัยก่อให้เกิดความแตกร้าวกว่ความสามัคคี วาจาช่วง นี้บรรดาพุทธบริษัท เป็นวาจาที่มีความสำคัญมาก

ประเทศต่างๆ และกลุ่มคนต่างๆ ที่แตกร้าวกัน ก็เพราะอาศัยวาจาที่ส่อเสียด ยุยงส่งเสริม เป็นสำคัญ เดียวนี้คนอื่นเขาทำดี ทนอยู่ไม่ได้ มีความอิจฉาริษยา อาตมาอยากจะคิดว่า และอยากจะพูดว่า วาจาประเภทนี้ ถ้าเราไม่คอยระมัดระวัง มันก็ยังมีอยู่ทุกกลุ่มชน ทุกกลุ่มชนนี้ เขาเป็นคนเลว แต่ความจริงกลุ่มชนใดที่เป็นคนดี มีความสามัคคีซึ่งกันและกัน ก็ต้องระมัดระวัง แกะดำ ที่ชาวบ้านเขาชอบเรียกกัน แต่อาตมาก็ไม่เคยเห็นแกะดำ เขาว่าแกะดำอยู่ที่ไหนความ บรรดาลัยเกิดที่นั่น ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าเขาเห็นเราสามัคคีกัน ก็อาจจะเกลียดเรา และก็ยุคนั้นยุคนี่ให้แตกความสามัคคี เมื่อเราไม่ชอบใจ ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันแล้ว กลุ่มคนกลุ่มนั้นก็ มีแต่ความระมัดระวัง ซึ่งกันและกัน จะหาความสุขไม่ได้ เหตุเล็กน้อยเดียว มันก็จะกลายเป็น เหตุใหญ่ ผลที่สุดความสลายตัวของกลุ่มชนนั้นก็เกิดขึ้น ข้อนี้มีความสำคัญมาก บรรดาท่าน พุทธบริษัทถ้ากลุ่มคนกลุ่มน้อยไม่มีความสามัคคีกัน กลุ่มคนกลุ่มใหญ่ทั้งประเทศมีคน 48 ล้าน คน ก็จะมีแต่ความเร่าร้อน

เหมือนกับบรรดา **เจ้าลิจจวิ**ทั้งหลาย เคยมีความสามัคคีซึ่งกันและกันทำอะไรทุกอย่าง มีความพร้อมเพียงซึ่งกันและกัน เป็นประเทศเล็กแต่ทว่า **กรุงราชคฤห์มหานคร** เวลานั้น **พระเจ้าอชาตศัตรู** เป็นบรมกษัตริย์ พระบาทท้าวเธอเห็นว่า ประเทศนี้มีอาณาจักรติดต่อกัน และก็เป็นประเทศเล็ก ควรจะรวมอำนาจเข้ามาเป็นประเทศเดียวกัน อันเป็นประเทศใหญ่ และก็เป็นประเทศ มหาอำนาจมีกำลังมาก ยกทัพเข้าไปย่ำยี **พระเจ้าลิจจวิ** คราวใด อาศัยความสามัคคี

ของ **พระเจ้าลิจจวิ** มีอยู่ ก็คือ **พระเจ้าอชาตศัตรู** แรกย้ายมาทุกที่ หนที่สุด **พระเจ้าอชาตศัตรู** ก็ทราบว่ **พระเจ้าลิจจวิ** ที่นครท่านไม่สามารถจะยึดได้ เพราะมีความสามัคคีกัน จึงเข้าไปปรึกษาหารือ **วัสการพราหมณ์** ก็ออกอุบายว่าต้องทำลายความสามัคคีให้พินาศไป มิฉะนั้นแล้วเราไม่สามารถยึดเมืองเล็กไว้ได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นเมืองเล็ก แต่เขาก็มีความสามัคคี

ฉะนั้น 2 ท่านจึงได้คิดไว้ว่า ตอนรุ่งขึ้นนี้เวลาประชุมขุนนาง ให้ **พระเจ้าอชาตศัตรู** ตรัสอะไรก็ได้ อย่างใดอย่างหนึ่งออกมาแล้ว **วัสการพราหมณ์** ก็จะคัดค้าน เป็นอันว่าพอเวลารุ่งขึ้น **วัสการพราหมณ์** ก็จะทำตามนั้น **พระเจ้าอชาตศัตรู** ก็มีนโยบายอยู่แล้วก็ขึ้นคือเนรเทศ **วัสการพราหมณ์** ออกจากบ้านเรือนโดยเสีย 30 ที่ โคนศิระชะเสียครึ่งหนึ่งไว้ครึ่งหนึ่ง **วัสการพราหมณ์** ก็หนีเข้าไปอยู่ในเขต **พระเจ้าลิจจวิ** เมืองมหาลี

เป็นอันว่าในตอนนี้ได้โอกาส **วัสการพราหมณ์** ก็ยุแยงตะแคงแซะ ให้พระเจ้าลิจจวิทั้งหลายเหล่านั้นแตกความสามัคคีกัน ตอนนีเห็นว่เมืองนั้นแตกความสามัคคีแล้ว จึงได้ส่งข่าวไปให้ **พระเจ้าอชาตศัตรู** ทราบคราวนี้เอง **พระเจ้าอชาตศัตรู** ยกทัพไป ใช้กำลังไม่มากก็สามารถยึดได้

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ถ้าทุกท่านต้องการให้ประเทศไทยคงทรงอยู่ ก็ของดเว้นคำสอนที่องค์สมเด็จพระบรมครู ที่ว่าไม่ดีคือ การส่อเสียดซึ่งกันและกัน ถ้าที่ไหนมีวาจา ส่อเสียดซึ่งกันและกัน ที่นั่นไร้ความสามัคคีก็ไม่มีความสุขถ้าไทยทั้งชาติต่างคนต่างมีวาจาหวนเข้าหากันปฏิบัติมาแล้วทั้ง 3 ประการให้ครบถ้วน และก็เว้นวาจา ส่อเสียดประเภทนี้ อาตมาคิดว่าประเทศไทยยังจะเป็นเอกราชอีกหลายพันปี

ต่อมาองค์สมเด็จพระชินศรีได้ตรัสว่า **มาฆะมานพ** มีข้อปฏิบัติ **ข้อที่ 5** อีก นั่นก็คือ **ไม่มี ความตระหนี่** อันนี้เป็นตอนสำคัญ หมายความว่า **มาฆะมานพ** ไม่ใช่คนรวย แต่ก็ไม่ใช่เป็นคนจนที่ไม่มีอะไรเลย เป็นอันว่า **มาฆะมานพ** นี้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อบุคคลทั้งหลาย สิ่งใดถ้าไม่เก็นวิสัยที่จะทำได้ ทำทุกอย่างเพื่อความสุข เพื่อความสามัคคีอย่างกับเวลานี้ เมื่อเร็ว ๆ นี้ปรากฏว่าได้เห็นโทรทัศน์ อาตมาไม่ได้มีโทรทัศน์กับเขา แต่ว่าเผลอเดินผ่านไป มีรายการตอน ดึกเห็นจะเป็นช่อง 5 หรือช่อง 7 ไม่ทราบ เห็นเขาประกาศว่าจะมีการตั้งธนาคารข้าวธนาคารกระป๋อง ใครเป็นหัวหน้าก็ไม่ทราบ แต่บุคคลผู้ประกาศว่ามี **คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร** เป็นผู้อุปถัมภ์ อาการอย่างนี้ตามที่เขาจะตั้ง ธนาคารข้าวก็ดีธนาคารกระป๋องก็ดี เป็นการให้ยืมข้าวไปบริโภค ยืมกระป๋องไปใช้ ถึงเวลาก็จัดมาส่งให้ต้นทุนคืน อย่างนี้เป็นเครื่องดึงใจ ความสามัคคีซึ่งกันและกัน เขาเป็นว่ความไม่ตระหนี่ ความเห็นใจซึ่งกันและกัน สงเคราะห์บุคคลผู้มีความทุกข์มากกว่าอันบุคคลที่มีความทุกข์อยู่แล้ว หากว่ามีคนเกื้อกูล ประเภทนั้นตั้งธนาคารข้าวขึ้นตั้งธนาคารกระป๋องขึ้น ถ้าเขามีข้าวกิน เขามีควายใช้ เขาก็มีความรักบุคคลผู้ให้นี้เป็นจุดหนึ่งที่ต้ององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่า เวลามีน้อย บรรดาญาติโยมพุทธบริษัททุกท่าน อธิบาย

มากไม่ได้ แต่ว่าคุณะนั้นท่านทำดีแล้ว ใครดูโทรทัศน์ก็ทำตามท่านก็แล้วกัน ที่ว่าการกระทำ
อย่างนั้นจะเป็นการยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน ให้มีความมีความสุข

อันนี้ **ข้อที่ 6.** ยังมีอีก มีมาฆะมานพปฏิบัติ คือ **มีวาจาสัตย์** และก็การพูดจริง การ
พูดจริงนี้หมายความว่า มีการพูดไม่เคลือบคลาด จากความเป็นจริงดีกว่าดี ชั่วก็ว่าชั่ว มีก็ว่ามี ไม่
มีก็ว่าไม่มี วาจาประเภทนี้มีที่ไหน ย่อมเป็นที่รักของบุคคลที่นั่น ที่นั่นก็มีความสุขสบายใจ หวังว่าคำ
ว่าพูดจริงนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายต้องการรับฟังด้วยกันทุกคน ในเมื่อเราต้องการวาจาที่
สัตย์จริงฉันใดบรรดาบุคคลทั้งหลายที่รับฟังวาจาของเรา ก็ต้องการวาจาจริงเช่นนั้น เป็นอันว่า
วาจาเจริญประเภทนี้ เป็นบ่อเกิดของความสุขความสามัคคี

ต่อไป **ข้อที่ 7.** องค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า **มาฆะมานพ เป็นผู้ระงับความโกรธ
และย่อมความโกรธไม่ให้เกิดขึ้น** แต่ความจริงท่านโกรธเหมือนกันแต่ก็ไม่แสดงอาการโกรธให้
ปรากฏ ตรงนี้แหละบรรดาท่านพุทธบริษัท เป็นเสน่ห์ใหญ่เป็นเครื่องมัดใจคน ดังท่านยกตัวอย่าง
ว่าในตอนต้น **มาฆะมานพ** เห็นว่าที่ไหนมันรก ท่านอยากจะยืนเล่น นั่งเล่น และก็ถางที่ให้มัน
เตียน และยืนเล่นนั่งเล่น บรรดาชาวบ้านทั้งหลาย เห็นที่นี้ชอบใจ ก็ผลัดมาฆะมานพออกไป นั่ง
แทนยืนแทน ท่านก็ไม่โกรธ ท่านก็ไปถางของท่านใหม่ ทำใหม่ทำอย่างนี้ปรากฏว่ามากขึ้น คนก็
มาชุมนุมกันมากขึ้น ต่อมาท่านทำทางให้คนเดินจากป่าเข้าหาเมือง โดยไม่ต้องใช้บประมาณ
ของราชการ ชาวบ้านทำกันเอง ก็มีบุคคลเห็นดีเห็นชอบด้วยมาช่วยกันทำ ต่อมาเมื่อทำทางแล้วก็
ขุดสระ เมื่อคนเดินทางควรจะใช้ น้ำ เพราะร้อนมา บรรดาประชาชนทั้งหลายเห็นชอบก็มาทำ
ร่วมกันหลังจากนั้น ท่านจัดปลูกต้นทองหลวง ปลูกต้นไม้เป็นที่อาศัย ปลูกศาลา การกระทำทุก
อย่างนี้มาฆะมานพทำด้วยเพื่อสาธารณชน ไม่หวังผลกำไร หรือหวังผลตอบแทน

นี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัท เป็นปัจจัยให้บรรดาประชาชนทั้งหลายมีความสุข มีความ
สำราญเบิกบานใจ จะเดินทางก็มีความสุขสบาย เพราะระหว่างทางก็มีที่พัก มีสระน้ำ มีสวนดอกไม้
มีต้นไม้ เป็นที่นั่งพักผ่อน เกิดความสุขในที่สุด คนทั้งหมดที่ผ่านไปผ่านมาทราบว่าเป็น **มาฆะมานพ**
ทำ ก็กลายเป็นคนที่มีความรักในท่าน **มาฆะมานพ** ในเมื่อท่าน **มาฆะมานพ** มีคนรักมาก ก็
กลายเป็นคนเป็นคนกลุ่มใหญ่ มีความสามัคคีซึ่งกันและกัน ส่วนสำคัญท่าน **มาฆะมานพ**
ทั้ง 7 ประการนี้ จะย้อนเวลาไม่พอเสียแล้วแหละบรรดาท่านพุทธบริษัท หวังว่าบรรดาท่านพุทธ
บริษัท ควรจะปฏิบัติได้

เหลือเวลาอีก 3 นาที ขอขออนุญาตหนึ่งว่า

1. มาฆะมานพ เลี้ยงบิดามารดาให้เป็นสุขด้วยการกตัญญูรู้คุณ
2. อ่อนน้อมต่อบุคคลผู้มียุสสูงกว่า
3. ใช้วาจาไพเราะอ่อนหวาน
4. ใช้วาจาสุ่อเสียด ไม่ยุให้ใครแต่กร้าวกัน

5. ไม่ตระหนี่ คือว่าให้ทานเป็นปกติ

6. มีวาจาสัตย์จริง

7. ไม่แสดงความโกรธออกมา

นี่แหละบรรดาพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า **วัดตบพ 7 ประการ** นี้ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัททำได้ ไทยทั้งชาติก็จะมีความสุข

สำหรับวันนี้ก็หมดเวลาเสียแล้ว อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัดนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะทั้ง 3 ประการขอจงบันดาลให้บรรดาพุทธบริษัททุกท่าน ให้มีความสุขสวัสดิ์พัฒนาสมบุญคุณผล แล้วจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาจงทุกประการ สวัสดิ์

พระธรรมเทศนา เรื่อง ทำบุญตรุษจีน

แสดงเมื่อ

วันศุกร์ที่ 15 กุมภาพันธ์ 2523

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (3 จบ)

นิมิตตัง สาธุรูปานัง กตัญญูกตเวทิตา ตี

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสังฆธรรมเทศนา แต่วันนี้ปรากฏว่าตรงกับ **วันตรุษจีน** ก็ขอเทศน์อานิสงส์ของวันตรุษจีน เพื่อเป็นเครื่องโสรจสงรองคศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศล ประจำปีก็คือวันแรม 14 ค่ำ เดือน 3 ตรงกับวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2523 เป็นวันศุกร์และก็เป็นวันบังเอิญอย่างยิ่ง ที่เป็นวันตรงกับตรุษจีนของชาวจีนฉะนั้นการแสดงพระสังฆธรรมเทศนาในวันนี้ก็จะขอเทศน์เรื่องในวันตรุษจีนเป็นเหตุเพื่อบรรดาพุทธบริษัทจะได้ทราบว่า ในฐานะที่ชาวบ้านคือชาวจีน ที่เขาทำงานตรุษกันในวันนี้จะนับเนื่องเข้าในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่

แต่ถึงแม้ว่าวันนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปีก็คือ มีการสมาทานมนัสการพระรัตนตรัยให้เป็นเหตุ และที่ตั้งใจสมาทาน สมาทานศีล ถวายสังฆทาน สดับรับรสพุทธพจน์ธรรมเทศนา อันเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และอีกประการหนึ่งเป็นวันสุดท้ายปลายเดือน บรรดาท่านพุทธบริษัทก็รวบรวมจตุปัจจัย ถวายเป็น **นิตยภัต** แก่บรรดาพระภิกษุสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ ณ อาวาสวิหารนี้ ทั้งหมดนี้ที่ชื่อว่าเป็นมหากุศล ที่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนได้ทำแล้ว แต่กุศลอันนี้จะมีกำเนิดการใดบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ก็พึงกันมาแล้วตามลำดับ

ตอนนี้ไปก็จะขอพูดถึงอันนี้สงฆ์แห่งการทำตรุษจีนของบรรดาชาวจีนทั้งหลายแต่ที่ว่าชาวจีนโบราณนั้น ความจริงก็นับถือพระพุทธศาสนา แต่คำว่าศาสนาหรือศาสดาใดๆ นี้ไม่ว่าประเทศใดทั้งหมดจะถือศาสนาเป็นอย่างเดียวกันทั้งหมดก็หาได้ไม่ทั้งนี้ก็เพราะว่าย่อมเป็นที่ถูกใจของบุคคลบางประเภท บางท่านก็ชอบศาสดาองค์นี้เกิดมาของพระพุทธศาสนาองค์นั้น ดูตัวอย่างในประเทศอินเดีย เป็นประเทศที่กำเนิดเกิดมาของพระพุทธศาสนา แต่ในประเทศอินเดียเอง ก็มีศาสนาจริงๆ เกือบร้อยศาสนา คำว่า **ศาสนา** นี้ **แปลว่าคำสอน** แสดงว่ามีคณาจารย์ผู้สอนเกือบร้อยลัทธิ ฉะนั้นในประเทศจีนก็เช่นเดียวกัน

ในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระทศวรรษบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นและที่พระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายเข้าไปในเขตประเทศจีน แต่ความจริงประเพณีเดิมเขาก็มีอยู่ แต่ศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมครูเข้าไปแต่ภายหลัง เราจะเห็นได้ว่า ชาวจีนมักจะนิยมบูชา **พระมหากัจฉายนะ** เขาถือว่าพระที่ประกอบด้วยลาภสักการะ มีความร่ำรวยถ้าบูชาท่าน และอีกประการหนึ่ง ทั้งสิ่งของวัตถุที่ปั้นขึ้นเป็นภาชนะมักจะมีรูป **ไปยเซียน** คำว่า **ไปยเซียน** เซียนนี้แปลว่า ผู้วิเศษไปยแปลว่าแปด ไปยเซียนนี้แปลว่ามีผู้วิเศษ 8 ท่าน ก็ได้แก่อรหันต์ 8 ทิศ

ฉะนั้น ในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังทรงชีวิตอยู่ เมื่อพระสาวกองค์ใดได้สดับพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระบรมครู เป็นอรหันต์แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ส่งไปประกาศพระศาสนาทิศต่างๆ ในตอนนั้นที่มีพระยังน้อยอยู่ องค์สมเด็จพระบรมครูก็ทรงแนะนำว่า จงช่วยกันไปสอนคนละทิศคนละทาง แต่ทิศหนึ่งอย่าไปพร้อมกัน 2 องค์ ให้แยกกันไป ภายหลังเมื่อพระสาวกขององค์สมเด็จพระจอมไตร มีมากก็ยอมไปอยู่ในแดนละหลายๆ องค์ได้

อันแดนที่จะพึงทราบมาเท่าที่สังเกตได้ แดนภาคเหนือของประเทศไทยตั้งแต่จังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงใหม่นี้ ทราบว่าเป็นแดนของ **พระมหาโมคคัลลานะ** เลยเชียงใหม่ขึ้นไปในเขตเชียงรายหรือเชียงตุง อันนี้เป็นแดนของ **พระมหากัสสป** เข้าไปในเขตประเทศจีน เป็นแดนของ **พระมหากัจฉายนะ** ฉะนั้นสัญลักษณ์แห่งกฐาพระของชาวจีน จึงมีรูปของ **พระมหากัจฉายนะ** มาก

และที่ชาวจีนมีรูป **ไปยเซียน** คือ **อรหันต์แปดทิศ** นี้ก็หมายความว่า ในสมัยที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศเขต ให้พระสงฆ์ทำสังฆกรรม ที่เวลานี้เราเรียกกันว่า **อุโบสถ** คำว่าอุโบสถหรือที่ทำสังฆกรรมก็หมายถึงว่า เป็นที่ประชุมของสงฆ์ บริรักษาวินัยหรือประกาศผลบางเหตุบางประการ อย่างนี้องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงกระทำขึ้น ให้พระอรหันต์ 8 องค์ไปยืนอยู่ใน 8 ทิศ แล้วองค์สมเด็จพระบรมศาสดาก็ถามว่า ที่นั่นใครยืนอยู่ พระที่ยืนอยู่ก็ตอบแก่องค์สมเด็จพระบรมครูตามชื่อของพระองค์ เช่น **พระสารีบุตร** ยืนอยู่ ท่านก็ถามว่านั่นใคร ท่านก็ตอบว่า

นี่ **สารีบุตร** พระเจ้าคะ สมเด็จพระบรมศาสดาก็ถามว่าตรงนั้นมีอะไรเป็นนิมิต เป็นเครื่องหมาย เป็นเครื่องกันเขต พระที่ยืนอยู่ก็ตอบองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ ว่ามีหินหรือต้นไม้เป็นต้น เป็นอันว่าอาศัยที่องค์สมเด็จพระทศพลแนะนำบรรดาพระภิกษุสงฆ์ว่า ที่จะต้องทำ **สังฆกรรม** คำว่า **สังฆกรรม** นี้คือ **กิจที่สงฆ์พึงจะร่วมกันทำ** ก็ให้ตั้งเขตประภาณีไว้ และก็ห้ามบุคคลอื่นใดเข้าไปยุ่งในเขตนั้น เวลาที่พระสงฆ์ประชุมกัน จึงเรียกว่าแดนสังฆกรรม เวลานี้เรียกว่าแดนอุโบสถ และผังลูกนิมิต นิมิตนี้แปลว่าเครื่องหมายเป็นการกันเขต การที่องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐทำครั้งแรกแบบนี้ต่อไปบรรดาพระสงฆ์ทั้งหลาย ที่อยู่แยกกันไปในแดนไกล ก็พากันตั้งเขตเช่นเดียวกันองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐที่ตั้งไว้ เป็นที่ประชุมสงฆ์

ฉะนั้นอาศัยที่พระต้องยืนกันเขต หรือยืนรักษาเขต ชีเขต 8 องค์บรรดาชาวจีนจึงเรียกว่า **ปิยเขียน** แปลว่าผู้พิเศษ 8 ท่าน เพราะว่าสมัยนั้นที่พระพุทธเจ้ากระทำก็มี **พระโมคคัลลาน์** **พระสารีบุตร** **พระอนุรุทธ** **พระมหากัจจายนะ** **พระอานนท์** เป็นต้น ซึ่งเป็นพระที่มีความสำคัญทั้งหมด นี้ว่ากันถึงเรื่องชาวจีนที่เขานับถือพระพุทธศาสนา แต่ว่าในขณะเดียวกันที่นับถือพระพุทธศาสนา เขาก็ถือศาสนาอื่นมาก่อน ในเมื่อพระพุทธศาสนาเข้าไปแล้วศาสนาอื่นก็ยังถืออยู่ ฉะนั้นจึงรวมความว่า ในเขตที่ศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมครูเข้าไปถึง ก็มีทั้งพระพุทธศาสนาด้วย มีทั้งศาสนาดั้งเดิมด้วย

มาว่ากันถึงการตรุษจีน หรือสารทจีนที่บรรดาชาวจีนทั้งหลายพากันไหว้เขามีการไหว้เจ้า ไหว้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย บรรพบุรุษที่ตาย หรือที่เรียกกันว่าไหว้ผีทั้งหมดนี้ถ้าจะกล่าวถึงอานิสงส์ จะมีหรือไม่มี คำว่าอานิสงส์ก็หมายถึงว่า ผลที่ตนจะพึงรับจากกิจการการกระทำนั้นๆ เป็นอันว่าต้องกล่าวว่ามี ถ้าทำความชั่วอานิสงส์แห่งความชั้วก็คือ สร้างความเดือดร้อนให้กับตัวเอง ถ้าทำความดีอานิสงส์ของความดีก็มี คือสร้างความสุขกายสุขใจให้ นี่บรรดาประชาชนชาวจีนทั้งหลาย ก็พากันไหว้เจ้า ไหว้ผี ไหว้บุคคลที่ตาย แต่ว่าการไหว้นี้ แสดงว่าบรรพบุรุษของเขาสมัยโน้น อาจจะมีการสืบเนื่องมาจากศาสนาพราหมณ์ ก็เป็นไปได้เพราะการไหว้ของชาวจีนนี้ต้องมีการฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ ฆ่าหมู ฆ่าอะไรต่ออะไรเป็นการบูชา สัญลักษณ์แบบนี้แสดงว่าสืบเนื่องมาจากการบูชายัญ คือว่าพราหมณ์ทั้งหลายเวลานั้นที่จะบูชายัญเขาต้องฆ่าสัตว์ที่เขารักที่สุดถือว่าเป็นบุญมากอันนี้เป็นการถือผิดของชาวพราหมณ์

ฉะนั้นถ้าหากว่าชาวจีนจะบูชาคนตาย บูชาผีบิดา มาดา หรือบูชาเจ้าทั้งหลายที่คิดว่า ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ เป็นของดี อันนี้ก็ต่อถือว่าผิด คำว่าผิด ผิดตามลักษณะของศาสนาของเรา แต่อาจจะไปถูกกับศาสนาพราหมณ์เข้า ก็ถือว่าเป็นบุญแต่มันก็เป็นไม่ได้ เรื่องนี้ก็จะขอยกไว้ เพราะการเปียดเปียนสัตว์ หรือการเปียดเปียนชีวิตของบุคคลอื่น เป็นความไม่ดี คำว่าไม่ดีนี้ก็แปลว่าบาป หรือว่าบาปแปลว่าชั่ว ก็ยกไป เอาแต่ประโยชน์ ประโยชน์ที่จะพึงได้ เห็นจะเข้ากับบาลีที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า **นิมิตตัง สาธูรูปหนัง กตัญญูกตเวทิตา** ซึ่ง

สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสว่า บุคคลใดผู้มีความกตัญญู รู้อุปการคุณที่ท่านทำแล้ว และกตัญญู
ความดีตอบแทนท่าน องค์สมเด็จพระภาควันต์ทรงกล่าวว่าบุคคลนั้น เราเรียกว่าเป็นคนดี

ฉะนั้นส่วนหนึ่งในการที่ชาวจีนทำตราบุญก็ดี สารทจีนก็ดี นี้ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในด้าน
ของการกระทำ เป็นความดี แต่การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ถ้าศาสนาอื่นจะนิยม เพราะเอาศาสนาเข้ามา
ผสมกันก็เป็นเรื่องของเขา เรื่องของเรามีอยู่ว่าบรรดาชาวจีนทั้งหลายฟังถึงเวลาที่ทำตราบุญและ
สารทจีน เขาก็มีการเตรียมการเตรียมการเสร็จมาถึงวันนี้ก็เป็นวันไหว้ ตาที่ทราบมาเขาว่าไหว้เจ้า
คำว่าไหว้เจ้านี้ เขาว่าเจ้านี้ก็หมายถึงเขียนทั้งหลายคือผู้วิเศษ และก็มาไหว้ผี ปู่ ย่า ตา ยาย บิดา
มารดา หรือผู้มีพระคุณ บุคคลที่ตายไปแล้ว รวมความว่าทั้งเจ้านี้ ทั้งผีก็ดี ก็เป็นผีเหมือนกัน
คำว่าผีเหมือนกัน คำว่าเจ้านี้ก็ไม่รู้ว่าเจ้าองค์ไหน รวมความว่าการไหว้เจ้าของเขา ก็หมายถึงว่า
การไหว้ผู้วิเศษที่เขาเรียกกันว่าเขียน นี้คำว่าเขียนตามที่ชาวจีนโบราณนับถือกัน เพราะว่าเป็นการ
ไหว้ความดีของบุคคลดี เช่นมีปิ๊ยะเขียน เป็นต้น หรือว่าไหว้ตรงพระที่เขามีความเคารพ ที่เรียกกัน
ว่า พระมหากัจฉายนะ หรือ พระสังกัจฉายน์ ถ้าจิตใจของเขานึกถึงบรรดาเขียนทั้งหลายคือ
พระอรหันต์ทั้งหลาย ก็จัดว่าเป็นสังฆบูชา เป็นการบูชาพระสงฆ์ ที่นี้พระสงฆ์จะมาได้ยังไง
พระสงฆ์จะมาได้จากพระธรรมวินัย จะทรงอยู่ความเป็นพระสงฆ์ได้ก็อาศัยพระธรรมวินัยเป็นเหตุ
องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาจึงจะยอมรับว่าเป็นพระสงฆ์

เป็นอันว่าถ้าเขาคิดว่า เขาไหว้เขียนก็หมายถึงว่า การไหว้พระอริยสงฆ์และพระอริยสงฆ์
จะทรงอยู่ได้ เพราะอาศัยพระธรรมวินัย อันนี้ก็ต้องถือว่าเขาไหว้พระธรรมด้วย เป็นอันว่าพระสงฆ์
ก็ดี พระธรรมก็ดี สองประการนี้จะมีขึ้นมาได้ก็อาศัยพระพุทธเจ้าเป็นองค์ตรัส พระองค์สมเด็จพระ
พระทองสวัสดิ์ ทรงบรรลุลูกศิษย์มาสัมโพธิญาณแล้ว ค้นคว้าพระธรรมมาสอนพุทธบริษัท จึงมี
พระธรรมและมีพระสงฆ์ ก็เป็นอันว่าเขาไหว้พระสงฆ์หรือไหว้เขียน ถึงทั้งพระสงฆ์ด้วยถึงทั้งพระ
ธรรมด้วย ก็เลยถึงพระพุทธด้วย รวมความว่าการไหว้เจ้าของชาวจีนถ้าเขาน้อมน่านึกว่า เจ้านั้น
เป็นเขียนทั้งหลาย ก็หมายถึงว่า เขาจิตใจเขาน้อมยอมรับ รับเคารพในคุณ พระรัตนตรัยทั้ง 3
ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คือไตรรัตน์ ก็มี อานิสงส์ใหญ่

และต่อมาจากนั้นบรรดาชาวจีนทั้งหลายก็หันเข้ามาไหว้ผี เขามักจะแบ่งเวลาไหว้กัน แต่
จำไม่ได้ตอนเช้าอาจจะไหว้เจ้า แต่ว่าตอนบ่ายเที่ยงไปแล้ว อาจจะเป็นการไหว้ผี อันนี้จำไม่ได้
เหมือนกัน แต่สมมุติว่า เขาไม่รู้เขาไม่ใช่คำว่าเขียนแต่เขาจะไหว้เจ้า ถ้าบังเอิญเจ้าที่เขาจะไหว้
กลายเป็นเทวดา ถ้าเป็นเทวดาองค์ใดองค์หนึ่ง อย่างนี้ก็ต้องถือว่าเขาไหว้ความดี เพราะว่าการ
นับถือเทวดานี้ องค์สมเด็จพระชินศรีตรัสไว้ใน **อนุสสติ 10 ประการ** ได้แก่ **เทวดานุสสติ**
กรรมฐาน แต่ว่าการไหว้เทวดาก็ดี การไหว้เขียนก็ดี ถ้าจะให้ผลจริงๆ โดยมากที่เขาทำกัน
อาจจะทำเป็นประเพณี ถ้าถึงเวลาไหว้ก็ไหว้ ถึงเวลาจุดธูป บูชาเทียน บูชาไฟก็ทำถ้าจะทำกันให้

ถูกจริงๆ ถ้าเป็นการบูชาเทียน ก็จะต้องทรงอยู่ในคุณธรรม 5 ประการ ด้วยจึงจะครบถ้วน นั่นก็
ได้แก่

1. ไม่ทำปาณาติบาต
2. เว้นจากอทินนาทาน
3. เว้นการกาเมสุมิฉฉาจาร
4. เว้นจากมุสาวาท
5. เว้นจากการดื่มสุราเมรัย

ถ้าเว้นหลัก 5 ประการ การเคารพในพระรัตนตรัยก็สมบูรณ์แบบ แต่ว่าบังเอิญเขาทำไม่ได้
ในหลัก 5 ประการ ได้แต่มีความเคารพในคุณพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการ จริงๆ ก็มีผลตามที่องค์
สมเด็จพระทศพลตฺรัสว่า คนที่นึกถึงแต่เราอย่างเดียว โดยไม่เคยให้ทาน ไม่เคยรักษาศีล ไม่เคย
ฟังเทศน์ เป็นเทวดานับได้โกฏีๆ เป็นต้น เป็นอันว่าจิตใจของบรรดาประชาชนชาวจีน ก็ไม่ไร้ผล
แต่นี่ถ้าเขาไม่นึกถึงพระ นึกถึงเทวดา เจ้าก็คือเทวดา การนึกถึงเทวดาก็ย่อมมีผลเหมือนกัน คือจัด
ว่าเป็น **เทวดานุสสติกรรมฐาน** เพราะคนที่จะเป็นเทวดาได้ต้องมีความดี 2 ประการ คือมี **hiri**
ความอายความขัว โอตตปปะ เกรงกลัวผลของความชั่ว รวมความขณะที่เขาจะตายไปจากคน
จิตใจจะมีอารมณ์ผ่องใสในด้านของกุศล จึงเกิดเป็นเทวดา ถ้าเขาตั้งใจไหว้เทวดา ก็จัดว่าเป็น
เทวดานุสสติกรรมฐานในอนุสนติ 10 ประการ ก็มีผลเหมือนกัน

นี่ต่อไปในตอนท้าย บรรดาชาวจีนทั้งหลาย พวกกันไหว้ผีที่ตายไปแล้ว เช่นว่า บิดา มารดา
ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น เรียกว่าคนที่มีคุณ ถ้าถามว่าทำอย่างนี้ จะมีผลหรือไม่มีผล เพราะคน
ประเภทนั้นตายไปแล้ว ถ้าจะถามว่าการไหว้เจ้าตระกูลจีนนี้คนที่ตายไปแล้วจะมีอันสงส์ จะได้กิน
ใหม่ เราก็ต้องตอบกันว่า เขาจะได้กินหรือไม่ได้กินก็ช่างเขา เทศน์ตรงไปตรงมา ชาวเจ๊กจะลำบาก
ใจ แต่เอากันในตอนของความดีว่า เขาทั้งหลายตั้งใจไหว้ความดีของบุคคลที่ตายแล้ว อย่างคนที่
เคยเป็นพ่อเป็นแม่ มีอุปการคุณ เป็นผู้ให้กำเนิด เมื่อเขาเกิดมาแล้ว ยังเลี้ยงดูยังบำรุงเขาก็ตามนึก
ถึง และก็สนองคุณท่านในการไหว้การบูชา อย่างญาติผู้ใหญ่ที่มีคุณมีประโยชน์ หรือท่านผู้มี
คุณทั้งหลายได้สั่งสมความดีมา ทำให้เขามีความสุขเขาก็ไหว้แสดงความเคารพว่า ถึงแม้ว่าบุคคล
นั้นจะตายไปแล้ว เขาก็มีความนับถือการกระทำอย่างนี้องค์สมเด็จพระมหาโมนิตฺรัสว่า เป็นคนที่มี
ความกตัญญูรู้คุณ

ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงได้ทรงสรรเสริญว่า บุคคลใดที่มีความกตัญญูกตเวทิตูรู้ความดีที่ท่านทำ
แล้ว และก็ตอบสนองคุณท่านด้วยความดี บุคคลนี้องค์สมเด็จพระชินศรีทรงยกย่องว่าเป็นคนดี
เป็นอันว่าการบูชาของการตระกูลจีนก็ดี สารทจีนก็ดี บางทีก็จะมีใครเขาเทศน์ วันนั้นก็เทศน์เพื่อ
บรรดาท่านพุทธบริษัทได้ทราบว่าเขาทำและมีการไม่ไร้ผล ถึงแม้ว่าบุคคลผู้ตายแล้วจะมีโอกาสได้
กิน หรือไม่ได้กินก็ช่าง แต่ว่าคนที่ทำนี้ก็ได้ความดี เพราะอะไรเพราะใจน้อมไปในทางกตัญญู

กตเวทีรู้อุปการคุณของบุคคลผู้ทำความดี ผู้มีคุณจิตใจของตนก็ไม่กลายเป็นคนเนรคุณคน ถึงแม้ว่าท่านจะตายไปแล้วก็ตาม ยังตามไหวท่าน และขณะที่ไหวอารมณ์ใจก็มีความผ่องใส อารมณ์ใจมีความสุข

ฉะนั้นคนใดที่มีความกตัญญูกตเวทีนี้ องค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า ขณะที่มีชีวิตอยู่ว่าเป็น คนดี เมื่อตายเป็นผีไปแล้ว เขาก็ถือว่าเป็นผีดี ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าคนใดที่มีความกตัญญู รู้คุณ คนที่มีคุณแม้แต่น้อยหนึ่ง ที่สังเคราะห์เราให้มีความสุข เราหิวข้าว เขาให้ข้าวเย็นๆ อาหาร น้อยๆ มีรสไม่อร่อยกิน แต่ก็สามารถประทังชีวิตได้ ถ้าเราไม่ได้กินข้าวมีอนั้น เราอาจจะตายหรือ อาจจะทุพพลภาพ หรืออาจจะสิ้นแรงไป แต่เราได้กินข้าวกำลังมันเกิดขึ้นมาใหม่ ข้าวจะมีรสเลิศ หรือไม่เลิศก็ตามที่ ทั้งนี้ก็ถือว่าบุคคลผู้ให้เป็นคนดี มีความเมตตา แต่เรารู้สึกคุณในท่าน ก็ถือว่า เราเป็นคนดี

คนใดที่มีความดี สนองคุณความดีของผู้มีคุณ คือบิดามารดาเป็นผู้มีคุณกับเรา เราก็ สนองความดีกับท่าน ด้วยการปฏิบัติให้ท่านมีความสุข ตามฐานะที่พึงทำอย่างหนึ่ง หรือบุคคลใด ที่มีอุปการคุณกับเรา เราไม่เนรคุณบุคคลผู้นั้นพยายามกระทำความดีเพื่อท่าน อันนี้องค์สมเด็จพระภาควันต์กล่าวว่ คนนั้นเป็นคนที่มีเสน่ห์ จัดว่าเป็นคนดีในชาติปัจจุบัน และก็เป็นคนดีใน สัมปรายภพ เพราะว่าคนใดที่มีความกตัญญูรู้คุณคน ก้าวไกลถึงไหน ชาวบ้านเขารู้เข้า เขาก็มีแต่ ความสรรเสริญว่าเป็นคนดี และก็ต้องการคบหาสมาคมด้วย เพราะการคบหาสมาคมที่คนที่มี ความกตัญญูรู้คุณ เขาก็คิดว่าอย่างน้อยที่สุด เราก็ไม่เนรคุณเขา

นี่อีกประการหนึ่ง ถ้าบังเอิญเขาจะตกทุกข์ได้ยาก มีความลำบากด้วยเหตุผลเป็นประการ ใด คนที่มีความกตัญญูรู้คุณ ที่เขาช่วยไว้อาจจะสนองคุณให้เขาพ้นทุกข์ เพื่อความไม่ประมาท ที่ องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถกล่าวว่ คนที่มีความกตัญญูนี้ ไปที่ไหนก็มีแต่คนสรรเสริญ ไปที่ไหน ก็มีแต่คนรัก รวมความว่ามีชีวิตอยู่ก็เป็นคนดี ต่อมาองค์สมเด็จพระชินศรีก็กล่าวว่ ถ้าตายไปแล้ว ก็เป็นผีดีคือเป็นคนดีเวลาอยู่ ตายเป็นผีก็เป็นผีดี ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าตายลงไปแล้วคนที่มี ความกตัญญูกตเวที ถึงแม้ว่าจะตายไป คนทั้งหลายเมื่อนึกถึงเขาขึ้นมารเมื่อไรต่างคนต่างก็ โมทนา สรรเสริญในด้านความดี คนที่ตายไปแล้วชาวบ้านสมัยเก่าเขาเรียกผีสง่า ผีสง่าคนนั้นดี ผี สง่าคนนี้ดี อย่างนี้เป็นต้น

รวมความว่าคนดี ถึงแม้ว่าจะตายจากความเป็นคน เป็นผีก็เป็นผีดี ความดียังก้องอยู่ใน ใจของคน อย่างนี้องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา จึงได้ทรงสรรเสริญว่าบุคคลผู้ใดก็ดี ที่มีความ กตัญญู กตเวทีต่อท่านผู้มีคุณ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยก สาธุการ คือ ยกมือขึ้นสาธุ แล้วกล่าวว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ทำความดี เช่นเดียวกันเราเกิดเป็น **สุวรรณสาม** หมายความว่าใน สมัยที่พระพุทธเจ้าทรงเสวยพระชาติ เป็น **สุวรรณสาม** นั้น ทรงสนองความดีของบิดามารดา แม้

จะอยู่ในป่า หาผลไม้ ตักน้ำ ตักท่า ด้วยตัวคนเดียว ก็สามารถปฏิบัติบิดาและมารดาให้มีความสุขได้

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย เรื่องราวของ **พระสุวรรณสาม** เทศนีกสักสามวันก็ไม่จบ ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงแค่นี้ แต่ก่อนที่จะจบเลยทีเดียว ก็ขอย้ำอีกที่ว่า การไหว้เจ้าก็ดี การตรุษจีนก็ดี สารทจีนก็ดี ที่เขาทำอย่างนี้ จะถือว่าเป็นเรื่องของเจ๊ก แต่ความจริงไทยเราก็ทำได้ แต่ไม่ต้องใช้หมูไม่ต้องใช้จุดประทัด เมื่อถึงเวลาที่เรามีความนึกถึงท่าน ผู้มีพระคุณที่อุปการะกับเรา มีของจะพึงให้ได้ เราก็ให้ของ ถ้าเราไม่มีของ เราก็ปฏิบัติตามคำแนะนำ คำสั่งสอนของท่าน อย่างนี้ถือว่าเป็นการสนองความดีของท่าน ด้วยการปฏิบัติบูชาซึ่งสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสรรเสริญว่าเป็นการบูชายิ่งกว่าอามิสบูชา

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ดูเวลาที่เคยไปนิตหนึ่งก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนา ลงคงไว้แต่เพียงแค่นี้ ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้อาตมาภาพของตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัยมีพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะและสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงดลบันดาลให้ท่านพุทธบริษัททุกท่าน ให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ขอให้สิ่งนั้นสมปรารถนาจงทุกประการ อาตมาภาพรับประทานวิสาขนามา ในอาณิสสส์ตรุษจีนกถา ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงคงไว้แค่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง โอวาทปาติโมกข์

แสดงเมื่อ

วันเสาร์ที่ 1 มีนาคม 2523

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

สัพพะปาปัสสะ อกรรมัง กุสลัสสูปสัมปทา สจิตตปริโยทปนัง เอตัง พุทธานสาสนังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสังฆธรรมเทศนาในความเป็นมาของมาฆบูชาเพื่อเป็นเครื่องโสรจสรององค์รัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศล เนื่องใน **วันมาฆบูชา** ในการที่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายโดยถ้วนหน้า ตั้งใจบำเพ็ญกุศลบุญราศีเป็นกรณีพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวันมาฆบูชา นี้ องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงประกาศแนวทางแห่งการประกาศพระพุทธานุสสาไว้แก่บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลาย ที่ไปประกาศพระศาสนา เวลานี้ก็ขอกล่าวเข้าเรื่อง

ของการมาชุมนุมไปเลย เพราะว่าส่วนอื่น บรรดาท่านศาสนิกชนทั้งหลายก็ทราบกันอยู่แล้ว
ความมีอยู่ว่า

เมื่อองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุอุภิกะสัมมา
สัมโพธิญาณแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธบริษัท ในขณะที่
ประเพณีที่องค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์ทรงปฏิบัติ นั่นก็คือ ท่านผู้ใดถ้าได้ฟังเทศน์จากองค์
สมเด็จพระจอมไตร พระบรมศาสดาแล้วก็ได้บรรลุอรหัตผล เป็นพระอริยบุคคลเบื้องสูงใน
พระพุทธศาสนาสมเด็จพระบรมศาสดาก็ทรงส่งไปประกาศพระศาสนาทันที แต่ว่าการประกาศ
พระศาสนานี้ องค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า ขอเธอทั้งหลายจงอย่าไปในที่เดียวกันสององค์จะไป
ในสถานที่ละหนึ่งองค์ ทั้งนี้ เพราะว่าเวลานั้นพระพุทธศาสนาเกิดใหม่ๆ พระหรือคนที่มีความรู้ใน
พระศาสนาขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดามีน้อย

เป็นอันว่านับตั้งแต่วันเข้าพรรษา คือวันมาฆบูชา อาสาฬหบูชาที่องค์สมเด็จพระบรม
ศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดง **พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** รวมความว่า วันกลางเดือน
8 วันนั้นมาจนกระทั่งวันกลางเดือน 3 ปรากฏว่ามีบรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายที่สำเร็จอรหัตผล และที่
องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาส่งไปประกาศพระศาสนา มีจำนวนทั้งหมด 2,500 รูป แต่ก็เป็นการ
บังเอิญอย่างยิ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งวันมาฆบูชา ตามพระบาลีกล่าวว่าเป็นวัน **จาตุรงค
สันนิบาต** คำว่าจาตุรงคสันนิบาต ก็แปลว่ามีการประชุมกันด้วยเหตุ 4 ประการ

วันนั้นเป็นวันกลางเดือน 3 พอดี วันบรรดาที่พระสงฆ์ที่องค์สมเด็จพระชินสีห์บรมศาสดา
ส่งไปประกาศพระศาสนา ต่างองค์ต่างท่าน ก็คิดว่าวันนี้ก็ควรที่จะไปเฝ้าองค์พระศาสดา จึงจะ
เป็นการสมควร

เป็นอันว่าการมาราวนั้นบรรดาพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่มีการนัดหมายกันความจึงเห็น
จะนัด ก็คงจะนัดไม่ไหว เพราะไปคนละทิศละทาง ต่างคนก็ต่างมาเฝ้าองค์สมเด็จพระผู้มีพระ
ภาคเจ้า จึงกล่าวว่าเป็น **จาตุรงคสันนิบาต** ก็คือ

1. บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้น ที่บวชเข้ามา บวชด้วย **เอหิภิกขุอุปสัมปทา** เป็น
พระที่พระพุทธเจ้าบวชให้เองทุกองค์ จัดว่าเป็นอันดับหนึ่ง
2. บรรดาพระทั้งหลายเหล่านั้นเป็นอรหันต์ทั้งหมด
3. บรรดาพระทั้งหมดที่ตั้งใจมาเฝ้าองค์สมเด็จพระบรมสุคตไม่มีการนัดหมายซึ่งกันและ
กัน
4. เมื่อบรรดาพระทั้งหลายเหล่านั้นมาพร้อมกันแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรง
แสดง **โอวาทปาติโมกข์**

เป็นอันว่า วันนั้นเป็นเหตุ 4 ประการด้วยกัน ตามพระบาลี จึงกล่าวว่าเป็น **จาตุรงคสันนิบาต**
เมื่อองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถเห็นบรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้นมาประชุมกัน และก็ในวัน

พอดี คำว่าพอดีในที่นี้ก็หมายความว่า พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ ที่ทรงผ่านมาแล้วก็ถือว่าเป็นกลางเดือน 3 แต่ว่าปีนี้เป็นกลางเดือน 4 นะเพราะ 8 สอนหน ก็ยังถือเป็นกลางเดือน 3 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ ทรงแสดง **โอวาทปาติโมกข์**

ในการที่จะแสดง **โอวาทปาติโมกข์** ก็เป็นเหตุ 4 ประการ เหมือนกันทุก ๆ พระองค์ นี้จะกล่าวว่าเป็นประเพณีก็เป็นประเพณี จะกล่าวกันไปอีกทีก็ถือว่าเป็นความสำคัญในพระพุทธศาสนา ตามพระบาลีตอนหนึ่ง อรรถกถาจารย์น่าจะกลัวจะไม่ใช่ อรรถกถาจารย์ จะเป็นเพราะว่า อาจารย์รุ่นหลัง นักปราชญ์รุ่นหลังกล่าววิจารณ์กันว่า เพราะว่าวันกลางเดือน 3 ตรงกันกับวันตรียัมปวายของพราหมณ์ หมายความว่า วันกลางเดือน 3 เป็นวันสำคัญของพราหมณ์ บรรดาพราหมณ์จะทำพิธีบูชายันต์ หรือว่านัดพร้อมกันเป็นการประชุมซักซ้อมความเข้าใจบรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้นก็มาจากพราหมณ์

ความจริงความคิดเห็นนี้ไม่ถูก เป็นคนที่มีกิเลสสร้างขึ้นมาเป็นการเดา แต่ความจริงประเพณีจริงๆ เป็นเรื่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่งไปประกาศพระศาสนาคราวนั้นเป็นพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณทั้งหมด ย่อมมีญาณพิเศษเป็นเครื่องรู้ ฉะนั้นเมื่อเป็นวันสำคัญที่องค์สมเด็จพระบรมครูควรที่จะกำหนดการวิธีประกาศพระศาสนา ท่านทั้งหลายเหล่านั้นย่อมทราบด้วยอำนาจสติตั้งสญาณโบราณกาลในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติกันเป็นประการใด จึงพากันเข้ามาเฝ้าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาพร้อมเพรียงกัน

ครั้นเมื่อองค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาเห็นว่า บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านั้นมาประชุมกัน เป็นไปตามระบบของพระพุทธศาสนาในระบบของพระพุทธศาสนาในดั้งเดิมมา องค์สมเด็จพระศาสดาจึงได้นัดประชุมสงฆ์ รวมลงแล้วมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณเป็นครูที่สอนในด้านของพระพุทธศาสนาทุกองค์ จำนวน 2,500 รูป เมื่อบรรดาพระสงฆ์ประชุมกันแล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้วางหลักเกณฑ์ในการประกาศพระพุทธศาสนาทำไมจึงต้องทำอย่างนั้น บรรดาญาติโยมคงจะสงสัย เพราะว่าในกาลก่อน ท่านที่บรรลुพระอรหันต์แล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ส่งไปประกาศพระศาสนาทันทีการสอนหรือการแนะนำนี้ อาจจะมีอาการไม่สม่ำเสมอ ไม่เป็นระเบียบ

และถ้าจะถามว่า ถ้าเป็นอย่างนั้น ทำไมพระพุทธเจ้าจึงไม่ทรงแนะนำเสียก่อน ดีไม่ดี บรรดาพระทั้งหลายเหล่านั้นจะไปลัดคิวสอน ไม่ตรงกับความเห็นขององค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดา ถ้าหากว่าท่านทั้งหลายมีความสงสัยอย่างนี้อาตมก็ต้องขอแก้แทนพระพุทธเจ้า ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าบรรดาพระอรหันต์ทั้งหลายทุกพระองค์ ไม่มีใครลัดคิวสอน นอกเหนือการสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงแม้ว่าจะแค่ฟังเทศน์จบแรก ได้เป็นพระอรหันต์ พอเป็นพระอรหันต์แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อรหันต์เวลานั้นเป็น **อรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณ พระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณ** เดิมทีอาจจะเลี้ยงวัว เลี้ยงควายเป็นทาสรับใช้ของใครก็ตามที่ ไม่เคยรู้

เรื่องในพระพุทธานุชาตนามาก่อน ฟังเทศน์จากองค์สมเด็จพระชินวร พอจบถ้าบรรลอรหัตผลเป็น **ปฏิสัมภิทาญาณ** องค์สมเด็จพระพิชิตมารก็ตรัสว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้ทรงพระไตรปิฎก ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าอรหัตมีอยู่ 4 ประเภท คือ

1. **สุกขวิปัสสโก**
2. **เตวิชโช**
3. **แพภิกขุญญ**
4. **ปฏิสัมภิตปัตโต**

อรหัต 4 ประเภทนี้ มีคุณธรรมพิเศษเสมอกันอยู่อย่างหนึ่ง คือตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉทไปหมดเหมือนกัน แต่ว่าด้านความสามารถไม่เสมอกัน **อรหัตสุกขวิปัสสโก** รู้เรื่องราวของการตัดกิเลสได้ดี ถึงแม้ว่าสอนก็สอนไม่ผิด แต่ถ้าจะใช้อารมณ์จิตเป็นเครื่องรู้อย่างอื่น นี้ไม่สามารถจะทำได้

สำหรับ **เตวิชโช** นี้ ก็สามารถจะมีทิพจักขุญาณ สามารถที่จะระลึกชาติได้มีความสามารถเกินกว่า **สุกขวิปัสสโก**

สำหรับ **จพภิกขุญญ** ก็มีความดีกว่า **เตวิชโช** สามารถแสดงฤทธิ์ได้ มีอะไรดีกว่าทุกอย่าง เรียกว่ารู้พิเศษ สามารถพิเศษกว่าทุกอย่างกว่า **เตวิชโช**

สำหรับ **ปฏิสัมภิตปัตโต** หรือที่เรียกว่า **ปฏิสัมภิทาญาณ** มีสามารถคลุมในด้านของ **วิชาสาม** และ **อภิญา** 6 ทั้งหมด หมายความว่า **วิชาสาม** ทำอย่างไรได้ **อภิญา** 6 ทำอย่างไร ได้ **ปฏิสัมภิทาญาณ** ก็ทำได้นอกจากนั้นก็ยังมีความสามารถพิเศษ คือ

1. สามารถจะขยายเนื้อความโดยย่อ ที่พระพุทธเจ้าแล้วให้เป็นพิสดารโดยไม่ผิด
2. ข้อความใดที่ขยายแล้วเป็นพิสดาร จะกล่าวโดยย่อ ให้สั้นได้ใจความก็ไม่ผิด
3. และก็มี ความฉลาดในด้านปฏิภาณ มีความไหวพริบดี สิ่งใดในคำที่ไม่รู้ใน **ปฏิสัมภิทาญาณ** ไม่มี ถึงแม้ว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นจะไม่เคยศึกษามาก่อน อาศัยญาณพิเศษนี้เป็นเครื่องบอก
4. และประการที่ 4 สำหรับ **ปฏิสัมภิทาญาณ** ก็มีความฉลาดในภาษาหมายความว่า ภาษาคนทั่วโลกนี้ **ปฏิสัมภิทาญาณ** รู้หมด พูดได้และก็ภาษาสัตว์ทุกประเภท **ปฏิสัมภิทาญาณ** ก็ทราบ

เป็นอันว่าในสมัยนั้น **มีพระอรหัตปฏิสัมภิทาญาณ** ทั้งหมด องค์สมเด็จพระบรมสุคต จึงเห็นว่าเป็นของไม่แปลก เมื่อได้แล้ว ที่ส่งไปประกาศพระศาสนานั้นมันเป็นความรู้ขั้นต่ำ หรือว่าท่านผู้ฟังยังไม่ใช่เป็นพระอรหัต ฉะนั้นการสอนจึงเป็นการสอนเบื้องต้นก็มีหลายคน เหมือนกันที่ฟังไปฟังไปรับการสอนแล้วก็เป็นพระอรหัต เมื่อได้เป็นพระอรหัตแล้ว บรรดาพระทั้งหลายเหล่านั้นก็พากันมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ขอการอุปสมบทบรรพชา เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระ

บรมศาสดาทราบว่า การสอนของท่านพวกนั้นไม่ผิด เห็นผลในการที่องค์สมเด็จพระธรรมสามิสรทรงทราบ ก็เพราะว่า การส่งไปประกาศพระศาสนาจริงๆ ในเบื้องต้นไม่ก็รูป เมื่อท่านสอนกันไปสอนกันมาในที่สุด จนกระทั่งได้พระอรหันต์จริงๆ 2,500 รูป นับตั้งแต่หลังกลางเดือน 8 เป็นต้นมาถึงกลางเดือน 3 ในช่วงนี้มีอรหันต์ถึง 2,500 รูป มิใช่น้อย เป็นอันว่าทุกท่านที่ไปส่วนนั้นก็สอนถูก

มาเทศน์ไปถึงตอนนี้ก็คิดว่า วัน **จาทูรงค์สันนิบาต** นี้มีความสำคัญ ในวันนั้นก็มีความสำคัญ และวันนี้ก็มีความสำคัญ คำว่าวันนี้ที่มีความสำคัญ ก็เพราะมองดูหน้าบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านที่มา **วันจาทูรงค์สันนิบาต** ปี พ.ศ. 2523 นี้ ดูหน้าแล้วส่วนใหญ่เป็นคนที่ได้ญาณพิเศษ คือ **มโนมยิทธิ** สำหรับ **มโนมยิทธิ** นี้ ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัทไม่ประมาท ก็สามารถจะคุมอารมณ์ใจ ให้เป็นพระอริยเจ้าได้โดยไม่ยาก เพราะว่ามีพยานเป็นเครื่องยืนยัน เราสามารถจะไปในสวรรค์ชั้นไหนก็ได้ รู้สภาวะของสวรรค์ทั้งหมด จะไปพรหมชั้นไหนก็ได้ รู้สภาวะความของพรหมทั้งหมด จะไปพระนิพพานได้ รู้สภาวะของนิพพานทั้งหมด หรือจะไปอบายภูมิก็ได้ สำหรับอบายภูมิจะเป็นเครื่องยืนยันใจว่า เราจะไม่เลวต่อไป เพื่อไปอบายภูมิก็ได้ สำหรับอบายภูมิจะเป็นเครื่องยืนยันใจว่า เราจะไม่เลวต่อไป เพื่อไปอบายภูมิ แต่เห็นว่าความเป็นมนุษย์ดี คงเห็นจะไม่มีใครว่าดี เราต้องการความเป็นมนุษย์ เราก็รู้สึกลาในการเป็นมนุษย์ เราต้องการเป็นเทวดา เราก็รู้สึกลาในการเป็นเทวดา เราต้องการเป็นพรหม เราก็รู้สึกลาในการเป็นพรหม เพราะถามเทวดาถามพรหมได้ ถ้าต้องการไปนิพพานเราก็รู้สึกลาของพระนิพพาน หมายความว่าเราจะศึกษาเรื่องพระนิพพาน ได้ง่ายโดยตรงจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้นการที่มาร่วมกันวันนี้ส่วนใหญ่เป็นว่า 99 เปอร์เซ็นต์ ท่านได้มโนมยิทธิ ถือว่าเป็นญาณพิเศษ ในพุทธศาสนาที่ฝึกกันได้มาก ถอยหลังจากนี้ไปประมาณ 40 ปี แม้แต่พระสงฆ์ที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ตั้งใจเอาจริงเอาจัง เพื่อจะได้ญาณนี้ บางท่านปฏิบัติเป็นสิบๆ ปี ถึงกับตายไป แล้วก็ไม่มีโอกาสจะได้ ทั้งนี้บรรดาเพื่อนรุ่นอาตมาก็ดี รุ่นก่อนก็ดี รุ่นหลังก็ดี ปฏิบัติกันอย่างนี้มาก แต่ว่าตายไปโดยที่ไม่มีผลอะไรเลย นี่เป็นส่วนมาก

เวลานี้เป็นที่น่ายินดีที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย เป็นผู้ที่มีกำลังใจสูงมีการสั่งสมบุญบารมีมาแต่กาลก่อน ดิที่เรียกว่า **ปุปเพ กตปุญญตา** หมายความว่า เป็นบุญที่บำเพ็ญมาในกาลก่อนนี้ดี มาจับหลักสูตรในพระพุทธศาสนา นี้ก็ถือว่าการหนักหน่วงอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา คือการฝึกฝนด้านมโนมยิทธินี้ถ้าหากว่ากำลังวาสนาบารมีไม่เต็มอัตรา ก็จะทำให้เห็นว่า การปฏิบัติตนเป็นโสดาบันสภิกทาคามิ นี้ง่ายกว่าเยอะ แต่ว่าบรรดาท่านทั้งหลาย ก็มาฝึกกัน ใช้เวลาไม่มากก็สามารถได้มโนมยิทธิ มีกำลังใจหาพยานเป็นที่อาศัย ว่าการเกิดเป็นเทวดามีจริง พรหมมีจริง พระนิพพานมีจริง อบายภูมิมีจริง

เป็นอันว่า วันนี้อบรมท่านพุทธบริษัทชายหญิงส่วนใหญ่ เป็นผู้ได้อุบายพิเศษมารวมกัน บำเพ็ญกุศลบุญบารมีในศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาแล้วก็เป็นวันคล้ายๆกับ **วันจาตุรงคสันนิบาต** ในวันนั้น วันนั้นที่องค์สมเด็จพระภาควันต์ทรงเทศน์ ก็เพราะว่ามีพระอรหันต์ 200 เท่ากับ 2,500 รูป เป็นปฏิสัมภิทาญาณทั้งหมด วันนี้ก็ปรากฏว่า มีบรรดาท่านพุทธบริษัทที่มั่งฟั่งเทศน์ได้มโนมยทิธิเกือบทั้งหมด เช่นเดียวกันเป็นอันว่าเหตุทั้ง 3 ประการนี้ สอดคล้องกัน

ต่อไปก็จะขอกล่าวถึง ใจความที่องค์สมเด็จพระภาควันต์บรมศาสนาเทศน์ในวันนั้น เมื่อ บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายมาประชุมเสร็จเรียบร้อยแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ก็ทรงประทาน **โอวาทปาฏิโมกข์** คำว่า **โอวาทปาติโมกข์** นี้ฟังเป็นภาษาบาลี รู้สำว่ามันยังง **โอวาท** นี้ก็ แปลว่าพูด **ปาติโมกข์** ก็หมายความว่าน่า แนะนำ ในการเบื้องต้นซึ่งกันและกัน ก็หมายความว่า องค์สมเด็จพระภาควันต์ก็ทรงประกาศว่า ภิกขเว ดูกรภิกษุทั้งหลาย การประกาศพระศาสนาของ เธอที่ไปประกาศ ไปสอนกัน ความจริงพวกเธอทั้งหมดทำความดี และก็ตรงกับความประสงค์ของ ตถาคต พยานที่ปรากฏก็เพราะว่าตถาคตเอง ก็สอนให้คนเป็นพระอรหันต์ไม่กี่คน แต่เวลานี้ผลที่ ไปเกิดที่พวกเธอพากันไปช่วยสอน ก็ปรากฏว่ามีอรหันต์ทั้งหมด 2,500 รูป จัดว่าการสอนของ พวกเธอนี้สอนถูกต้องตามความเป็นจริง แต่ว่าการสอนของแต่ละท่าน อาจจะไม่เหมือนกัน ไม่ สม่่าเสมอกัน ฉะนั้นต่อแต่นี้ไป ตถาคตจะขอวางแบบแผนเพื่อเป็นการสอนให้สอดคล้องซึ่งกัน และกันถ้าจะกล่าวโดยใจความก็คือว่าพระพุทธเจ้าทรงเทศน์หัวใจของพุทธศาสนาในวันนั้น

องค์สมเด็จพระภาควันต์จึงได้มีพระพุทธปฏิภาตรัสว่า ภิกขเว ดูกรพระภิกษุทั้งหลาย การ ประกาศพระศาสนาของเธอทั้งหลายเหล่านั้น จงปฏิบัติตามเหตุ 3 ประการ ตามลำดับแบบนี้ หมายความว่าให้สอนไปตามลำดับ ให้เหมือนกัน และองค์สมเด็จพระภาควันต์จึงได้กล่าวเป็นพุทธ คาถาตามภาษาบาลี ที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่า **สัพพปาปัสสะ อกรรมัง กุสลัสสูปสัมปทา สจิตตปริโยทปนัง เอตัง พุทธานสาสนัง** เป็นอันว่าเวลานั้นพระพุทธเจ้าอยู่ในเมืองแวก ก็พูด ภาษาแวกถ้าจะแปลเป็นภาษาไทย ท่านตรัสอย่างนี้ว่า

1. **สัพพปาปัสสะ อกรรมัง** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า เวลาที่เธอไปสอนเขา จง แนะนำให้บุคคลทั้งหมด งดจากความชั่วทุกอย่าง ขึ้นชื่อว่า ความชั่วทุกอย่าง จงอย่าทำ แต่สิ่งที่ ควรเว้นในด้านของความชั่วจะไปอบายภูมิ นั่นก็คือ อย่าให้ละเมิด ศีล 5 เป็นเรื่องสำคัญ อันดับ แรกยกศีล 5 ขึ้นมาเป็นที่ตั้ง อันดับที่สองแนะนำให้ทุกคนรักษากฎหมายในประเพณีนิยม ของใน เขตนั้น ๆ ว่าเป็นการละเมิดกฎหมายประเพณีนิยมก็ดี เป็นความไม่ดี การละเมิดศีล 5 ก็ดี เป็น ความไม่ดี ถือว่าเป็นความชั่ว ฉะนั้นขอทุกท่าน จงพากันแนะนำในกิจเบื้องต้น ว่าให้ทุกคนทรง ศีลเสียให้บริสุทธิ์ อย่าละเมิดศีล และอย่าละเมิดระเบียบประเพณีของเขต นี้เป็นจะที่ 1

และประการที่ 2 องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาตรัสว่า **กุสลัสสูปสัมปทา** คำว่า **กุสลัสสูปสัมปทา** ก็หมายความว่า เมื่อเขาละความชั่วแล้ว ให้ทำความดีทุกอย่างให้สมบูรณ์แบบ คือ

ไม่ละเมิดและพยายามรักษาศีลให้ทรงตัว ปฏิบัติตามระเบียบประเพณีให้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศีลที่จะมีขึ้นมาได้ ก็ต้องอาศัยพรหมวิหาร 4 คือ 1. มีใจรักซึ่งกันและกัน ทั้งคนและสัตว์ หวังความเป็นมิตร ไม่คิดเป็นศัตรู ประการที่ 2. มีความสงสาร หวังในการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สงเคราะห์ซึ่งกันและกันในด้านวัตถุ ด้านกำลังกาย และด้านกำลังปัญญา และประการที่ 3 ไม่มีจิตอิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน เห็นใครได้ดียินดีในความดีนั้นมีการสอดส่องพิจารณาว่าทำไมเขาจึงดี เมื่อรู้เขาดีด้วยเหตุอะไร ก็ปฏิบัติตามเหตุนั้น ตัวก็จะดีด้วย ประการที่ 4 สิ่งใดที่เขาเพเลียงพล้ำ เราไม่สามารถจะช่วยได้ เราไม่ซ้ำเติม วางเฉย คอยที่อยู่พร้อมที่จะช่วยเหลือ มีการทำใจอย่างนี้ ปฏิบัติ อย่างนี้ชื่อว่า **กุศลสอุปสัมปทา** เป็นการสร้างความดีให้ปรากฏ

และองค์สมเด็จพระบรมสุคตก็ตรัสเป็นข้อที่ 3 ว่า **สจิตตปริโยทปนัง** ขอบรรดาท่านทั้งหลายจงแนะนำให้บุคคลทั้งหลาย ได้สร้างเหตุ 3 ประการได้แล้วตรง จงทำจิตใจของบุคคลนั้นให้ผ่องแผ้ว คือ สอนให้เขาแนะนำให้เขาจงทำใจให้ผ่องแผ้ว โดยอันดับแรกก็พยายามระงับนิวรณ์ 5 ประการ ให้จิตเป็นฌาน จิตเป็นฌานธรรมดาในอันดับแรก ที่เรียกกันว่า สุข ด้านของสุขขวิปัสสโกก็ดี และยิ่งกว่านั้น องค์สมเด็จพระชินศรีแนะนำว่า ถ้าจะสามารถให้ได้ในเขตของวิชชาสาม และอภิญญาหก ได้ก็ยิ่งดี เพราะสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันในคำสอน ในตอนท้าย องค์สมเด็จพระชินวรทรงแนะนำให้เขาทั้งหลายเหล่านั้นจงทำลายสังโยชน์ให้สิ้นไป ถ้าไม่เกินวิสัยที่จะพึงรับได้ เพราะว่าคนที่จะรับคำสอนนะ มีอยู่ 4 ประเภท

1. **อุตมภูติปัญญา** เป็นคนที่มีบุญวาสนาบารมีดี แนะนำประเดี๋ยวเดียวก็สำเร็จอรหัตผล
2. **วิปจิตปัญญา** คนประเภทนี้ปัญญาทราดมลงมานิดหนึ่ง พุดน้อยๆ ไม่เข้าใจ อธิบายให้ฟัง จึงจะมีความเข้าใจ และก็เป็นอรหัตต์ได้
3. **เนยยะ** บุคคลประเภทนี้ไม่สามารถจะเป็นพระอริยเจ้าได้ แต่ว่าสอนให้มีความรู้ดี รู้ชอบได้ คือเข้าถึงไตรสรณคมน์ ทรงศีล 5 บริสุทธ
4. **ปทปรมะ** บุคคลประเภทนี้สอนเท่าไร ก็ไม่มี มักไม่มีผล สอนให้คนประเภทนี้ทำดีไม่ได้

เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงแนะนำอย่างนี้แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรงยืนยันว่า องค์สมเด็จพระภควันต์บรมศาสดาคือพระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ ทรงสอนแบบนี้เหมือนกันหมดท่านทรงยืนยันว่า

1. ทรงสอนว่าให้คนงดความชั่วทั้งหมด
2. สอนให้ทรงไว้ซึ่งความดี
3. แนะนำให้ทำใจผ่องใสจากกิเลส

องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐทรงยืนยันว่า พระพุทธเจ้าทรงยืนยันว่าพระพุทธเจ้าทุกท่านแนะนำอย่างนี้เหมือนกันหมด

นี่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทุกท่าน ซึ่งเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระบรมสุขตพระ
ศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ความจริงการเทศน์วันนี้ เทศน์แบบสบายๆ เพราะเทศน์กับคนรู้ที่ได้
ความรู้พิเศษ ขององค์สมเด็จพระบรมครู คือ **มโนมยิทธิ** เป็นอันว่าทุกท่าน มีความปรารถนาที่
จะเป็นพระอรหันต์ ก็มองกำลังใจของตนถ้าว่าบุคคลผู้ใดสามารถทรงศีล 5 บริสุทธิ์ และก็มีจิตรัก
พระนิพพานเป็นอารมณ์แต่จิตยังนิยมในด้านของความรัก ในความอยากกรวย ยังมีความโกรธ แต่
ไม่ทำอันตรายเขาอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกบุคคลนั้นว่า เป็น **พระโสดาบัน**
เพราะว่า **พระโสดาบัน พระสกิทาคามี** มีความสำคัญอยู่ที่ศีล 5

ถ้าหากว่าจิตใจของบรรดาทั้งหลายเหล่านั้นระงับ คือบรรเทาความอยากกรวย บรรเทา
ความโกรธ บรรเทาความหลง มันยังต้องมีกิน มีใช้ ยังต้องการเหมือนกัน แต่ใจไม่ดิ้นรนเกินไป
อย่างนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรทรงเรียกท่านผู้นั้นว่า เป็น **พระสกิทาคามี**

ถ้ากำลังใจของท่านดี มองดูศีลเป็นสำคัญ ถ้าจิตใจของบุคคลผู้ใดนั้นพร้อมในการรักษา
ศีล 8 ไม่ใช่ฝืนกาย ไม่ใช่ฝืนใจ กำลังใจทรงร่างกายก็ยอมรับ ถ้าไม่ได้ปฏิบัติในศีล 8 กำลังใจไม่ดี
อย่างนี้เรียกว่าจิตใจของท่าน ก้าวไปสู่ความเป็น **พระอนาคามี** แต่ว่าจะเป็น **พระอนาคามี** หรือ
ยัง ก็ดูจริยาของท่านว่า

1. ความรู้สึกหลงใหลใฝ่ฝันในรูปสวय เสียเพราะ กลิ่นหอม รสอร่อยสัมผัส
ระหว่างเพศมันหายไปแล้วหรือยัง ถ้าสิ่งทั้ง 5 ประการนี้ มองแล้วมันเฉื่อยเฉื่อย ไม่มีความต้องการ
อย่างนี้ ว่าเข้าไปถึงขั้นอนาคามีขั้นที่หนึ่ง

2. กำลังใจของท่านนี้ เวลากระทบกระทั่งอะไรขึ้น ความไม่พอใจเกิดขึ้น ก็ตัดมัน
บงไปอย่างรวดเร็ว หมายความว่ามันไม่พอใจ แต่ไม่ถึงขั้นโกรธ แล้วมันก็หายไป จิตใจให้อภัย
ทันที อย่างนี้องค์สมเด็จพระชินศรีกล่าวว่าท่านผู้นั้นเป็นพระอนาคามีผล

เอาละบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน เรื่องอรหันต์ไม่ต้องพูดกัน เวลาหมดแล้วตอนนี้ไป ก็หวัง
ว่าบรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วฟังแล้วคงจะมีความเข้าใจ และก็มีความรู้สึกของ
ตนเองได้ระดับไหน

ในที่สุดพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพก็ขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มี
พระพุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ และสังฆรัตตะ ทั้ง 3 ประการ ของจงดลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธ
บริษัททุกท่าน มีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคลสมบุญพูนผล และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัย
ทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้
ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาจงทุกประการ อาตมาภาพรับประทานวิสาขนาในธัมมิกถาก็ขอยุติ
พระสังฆธรรมเทศนา ลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานิสงส์การรักษาอุโบสถศีล

แสดงเมื่อ

วันจันทร์ 31 มีนาคม 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

บุญญานิ ปรโลกัสสมิ ปติภูฐา โหนติ ปาณินังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในอานิสงส์แห่งการรักษาอุโบสถศีล เพื่อเป็นเครื่องโลภจสงของศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 จัดว่าเป็นเวลาเดือนตรงกับวันที่ 31 มีนาคม 2523 เป็นวันจันทร์ ตามที่บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านมีกำลังใจประกอบด้วยศรัทธา มีความเชื่อในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ จึงได้พากันมาปฏิบัติ คือสดับฟังตามที่สมเด็จพระบรมโลกเชษฐาทรงแนะนำ แต่การที่จะแสดงพระธรรมเทศนาในวันนี้ ก่อนจะหน้านี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย เข้ามาในเขตของพระรัตนตรัย ต่างคนต่างก็ไหว้บูชาพระรัตนตรัย มีพระพุทธเจ้า เป็นต้น

การกระทำอย่างนี้ แสดงว่าท่านพุทธศาสนิกชน มีกำลังน้อมไปในกุศลมีพุทธานุสสติ ธรรมานุสสติ และสังฆานุสสติ ประจำใจ ถ้าบุคคลผู้ใดมีพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการ คือ มีพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ เป็นที่พึ่งเคารพนับถืออย่างนี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่ เป็นผู้มือนุสสติ คือ การนึกถึงความดีอยู่ประจำ กรรมที่เป็นกุศลที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้ทำไว้ เนื่องในการมีพุทธานุสสติ เป็นต้น ย่อมจะทำให้ตนมีความสุขทั้งในชาตินี้ และในสัมปรายภพในภายภาคข้างหน้าโดยการถวายการนับถือในพระพุทธานุสธานุสสติเป็นต้น องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาทรงแนะนำให้เว้นกรรมที่เป็นอกุศล ตามที่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนก็ทราบอยู่แล้ว ถ้าหากว่าบุคคลที่เว้นจากกรรมที่เป็นอกุศล องค์สมเด็จพระทศพลทรงกล่าวว่ บุคคลนั้นย่อมมีความสุข

และประการที่ 2 บรรดาที่ท่านพุทธบริษัททั้งหลายเข้ามาในเขตพระรัตนตรัย ตั้งใจสมาทานอุโบสถศีล อุโบสถศีลนี้ถือว่าเป็นศีลพิเศษ จัดเป็นศีลพรหมจรรย์ ถึงแม้ว่าเราจะปฏิบัติได้ไม่เต็มวัน เพียงแต่ครึ่งวันก็มีอานิสงส์

ต่อมาบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้ตั้งใจถวายทานแต่พระสงฆ์ การถวายแต่พระสงฆ์ตั้งแต่ 4 องค์ขึ้นไป สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่เป็น **สังฆทาน** มีอานิสงส์เลิศกว่า **ปาฏิบุคคลิกทาน** หลายแสนเท่า

นอกจากนั้น บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้ตั้งใจสดับรับรสพุทธพจน์เทศนา เป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ จึงจัดว่าการบำเพ็ญกุศลของบรรดาท่านพุทธบริษัทวันนี้ ถึงว่จะเป็นประเพณีปกติธรรมดาแต่ก็จัดว่เป็นมหากุศลหลายประการที่ได้

กล่าวมาแล้วเบื้องต้น และได้อย่างเป็นทางการเป็นมหากุศลใหญ่ แต่ครั้งจะว่าถึงอานิสงส์ทุกประการนั้นไซ้
เวลามันก็ไม่พอ

ฉะนั้นในการนี้จะขอเทศน์เฉพาะอานิสงส์แห่งอุโบสถศีลแต่เพียงโดยย่อ คำว่า อุโบสถศีล
ศีลนี้แปลว่า ปกติ อุโบสถแปลว่า การอยู่จำ แสดงว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย สมาทาน
อุโบสถศีลก็ทำกำลัง จำอุโบสถศีลเป็นปกติ คือประพฤติปฏิบัติกฎ 8 ประการ ตามที่บรรดาพระ
ท่านแนะนำท่านพุทธบริษัทในตอนต้นว่า

1. **ปาณาติปาตา เวรมณี** ข้อนี้หมายความว่า จิตของเราในวันนี้จะไม่ยอมละเมิด
ทำลายชีวิตสัตว์หรือทำสัตว์ให้มีความลำบากเป็นต้น
2. ตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระทศพลว่า **อทินนาทานา เวรมณี** เราจะงดเว้น
อย่าถือเอาทรัพย์ของบุคคลอื่นที่เขาไม่ให้มาเป็นของตน ด้วยกรณีใดๆ ก็ตาม
3. **อพรหมจริยา เวรมณี** ข้อนี้เป็นธรรมะ เป็นศีลด้วย และก็เป็นธรรมด้วย
เป็นอันว่าข้อนี้เราจะไม่ปฏิบัติตนเป็นคนคู่ ถึงแม้ว่าจะมีสามี มีภรรยาอยู่แล้ว ก็
แยกกันนอน คือไม่ร่วมรักกันในวันนี้
4. **มุสาวาทา เวรมณี** เราจะเว้นจากการพูดเท็จโดยเด็ดขาด
5. **สุราเมรัยมัชฌมาทภูฏานา เวรมณี** ข้อนี้เราจะงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัยอย่าง
เด็ดขาด ในขณะที่รักษาอุโบสถศีล
6. **วิกาลโภชนา เวรมณี** ข้อนี้เราจะงดเว้นจากการบริโภคอาหารหรือว่าขนมที่จัดว่า
เป็นอาหารในยามวิกาล คือ หลังจากเที่ยงวันไปแล้ว
6. **นัจจคิตวา ทิตวิสุกทัสสนา มาลานถ วิเลปนธารณ มันทนวิภูส นัญฐานา
เวรมณี** ข้อนี้หมายความว่า จะไม่ตัดทรงดอกไม้ กล้วยไม้ของหอม และจะไม่นิยมใน
การฟ้อนรำ ขับร้องเป็นต้น

สองข้อที่กล่าวมาแล้วคือ วิกาลโภชนา เวรมณี ก็ดี นัจจคิตวา ก็ดี เป็นธรรมะ ข้อที่ 6
ข้อที่ 7 เป็นธรรมะด้วย เป็นศีลด้วย

ข้อที่ 8 **อุจจาसनมหาस्याนา เวรมณี** ที่กล่าวว่า เราจะไม่นอนที่นอนสูง ที่นอนใหญ่
ที่ประกอบไปด้วยนุ่นหรือสำลีเพื่อความนุ่มนวล เพื่อตัดกำลังใจ หรือการสัมผัสเป็นเหตุ

การที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้พากันมารักษาอุโบสถศีล ตามที่องค์สมเด็จพระ
บรมโลกเชษฐทรงแนะนำให้ปฏิบัติ ที่ทรงปฏิบัติเฉพาะกาลเวลา คือ **อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ
ทิวสัง** ซึ่งแปลว่า เราจะรักษาวันหนึ่งกับคืนหนึ่งเป็นสำคัญ เป็นอันว่าการรักษาอุโบสถศีลนั้น มี
ทั้งศีล แล้วก็มีทั้งธรรม ถึงแม้ว่าเราจะปฏิบัติแค่วันหนึ่งและคืนหนึ่งก็ดี ขึ้นชื่อว่าอานิสงส์มาก

ในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ เวลานั้นองค์สมเด็จพระ
พิชิตมาร ทรงปรารภบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนรับใช้ของท่าน **อนาถปิณฑิกเศรษฐี** ท่านผู้นี้รักษา

อุโบสถแต่เพียงครึ่งวัน หมายความว่า รักษาตั้งแต่ตอนเย็นถึงเวลาเช้า เพราะว่าเต็มวันท่านรักษาไม่ได้ ตายแล้วก็ไปเป็นรุกขเทวดาที่มีอำนาจมาก

เนื้อความในตอนนี้มีอยู่ว่า เมื่อองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จประทับ ยับยั้งสำราญอิริยาบถ ปรากฏว่าอยู่ใน **เขตวันมหาวิหาร** ในตอนนี้องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงปรารภ รุกขเทวดาท่านหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจมาก เรื่องนี้ปรากฏเข้ามามีว่า เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไปประกาศพระศาสนาใน **กรุงอุชเชนี** ซึ่งมี **พระเจ้าอุเทน** บรมกษัตริย์ พระบาทท้าวเธอปกครองในประเทศนั้น

เวลานั้นก็มีฤาษีประมาณ 500 องค์ ซึ่งทรงอภิญญาโลกีย์ทั้งหมด เมื่อทราบว่างค์สมเด็จพระบรมสุคต เสด็จมาประกอบพระศาสนาใน **กรุงอุชเชนี** ท่านทั้งหลายเหล่านั้นอยู่ในป่าใกล้ **กรุงอุชเชนี** ในขณะที่ไปในระหว่างทางนั้นก็ปรากฏว่าพบกับความเหน้อยยากลำบาก แต่ว่าความอดทนของบรรดาฤาษีทั้งหลายย่อมมีเป็นปกติ และก็เป็นผู้ทรงฌาน ทรงอภิญญา

ในวันหนึ่ง เดินมาใกล้ถึง **อุชเชนี** และก็เป็นเวลาเที่ยงหรือใกล้เที่ยง พระอาทิตย์ร้อนจัด จึงได้พากันหาพุ่มไม้ ที่สำคัญที่มีพุ่มใหญ่ๆ พอจะบังร่มเงาได้ดีเมื่อหาได้แล้ว บรรดาฤาษีทั้งหลายเหล่านั้นก็พากันไปพักใต้พุ่มไม้นั้น มีความสุขคือ อาศัยพุ่มไม้ให้ร่มเงา ได้รับความเย็นเย็นมีความสุขสบาย แต่อย่าลืมนะว่า บรรดาฤาษีทั้งหลายเหล่านั้นเป็นผู้ทรงอภิญญาสมาบัติ ย่อมเห็นผี เห็นเทวดา เห็นนรกได้ตามอภิปาติ เพราะทรงคุณงามความดีเป็นพิเศษ

และในขณะที่นั่งอยู่สบายๆ มีฤาษีเป็นหัวหน้าท่านหนึ่ง ก็คิดในใจว่ารุกขเทวดาในสถานที่นี้ น่าจะสงเคราะห์เรา เราเดินมาด้วยความเหน้อยยาก และน้ำที่นำมาทั้งหมด เราได้รับอาศัยร่มเงาก็ดีอยู่แล้ว แต่ทว่า ถ้าได้น้ำดื่มก็จะ พอดีเพียงเท่านั้น ปรากฏว่า น้ำดื่มปรากฏขึ้นมาเป็นน้ำสะอาดบริสุทธิ์เพียงพอแก่บรรดาฤาษีทั้งหลายที่จะพึงดื่มทั้ง 500 ท่าน

เมื่อดื่มน้ำมีความสำราญแล้ว ฤาษีนั้นก็ต่อไปว่า รุกขเทวดาในที่นี้ ถ้าจะสงเคราะห์เราให้ยิ่งไปกว่านี้ ถ้าจะได้น้ำอาบอีกหนึ่งก็จะดี เป็นอันว่ารุกขเทวดาก็บันดาลให้มีสระใหญ่ มีน้ำมากสามารถอาบได้อย่างสบาย ฤาษีทั้งหลายก็พากันอาบน้ำมีความสุข

เท่านั้นท่านก็ยังไม่พอ ฤาษีทั้งหลาย เมื่อมีความสุขจากการอาบน้ำมีความสุขกายสบายใจแล้ว ก็คิดต่อไปว่า เดินทางมันเป็นทางไกล มีความวิหิงษาเกิดขึ้นถ้ารุกขเทวดาจะสงเคราะห์เราก็น่าจะมีผลไม้เป็นที่บริโภคก็จะดี รุกขเทวดาที่สถิตในที่นี้ก็บันดาลผลไม้ให้บรรดาฤาษีทั้งหลายได้บริโภคมีความสุขอิมหันต์สำราญ

เมื่อฤาษีทั้งหลายเหล่านั้นได้รับความเมตตาจากรุกขเทวดาเป็นเหตุ จึงได้พากันคิดว่า รุกขเทวดาองค์นี้มีอำนาจมาก อยากจะเห็นตัว ท่านรุกขเทวดาจึงได้แสดงตัวให้ปรากฏ บรรดาฤาษีทั้งหลายเห็นรุกขเทวดาแสดงตัวปรากฏ ไม่ได้แสดงตัวอย่างเดียว แสดงให้เห็นทั้งวิมานที่

ประทับอยู่ข้างต้นไม้ด้วย มีความสวยงามสดงงามมาก รุกขเทวดาก็มีเครื่องประดับงดงามพิเศษ มีแสงสว่างออกจากกายมาก เห็นจะมากกว่ารุกขเทวดาองค์อื่น เพราะเป็นหัวหน้า

บรรดาฤาษีทั้งหลาย จึงได้กล่าวคำขอบใจที่รุกขเทวดาท่านนั้นให้ความเมตตาปรานีแล้ว จึงได้ถามท่านรุกขเทวดาว่า บุญญาธิการของท่านนี้มากเหลือเกินร่างกายเรามีความสวยงามสดงงาม มีสภาพเป็นทิพย์ เครื่องประดับประดาของท่านก็มีความสวยงามสดงงาม มากกว่ารุกขเทวดาทั้งหลายที่เคยเห็นมาแล้ว นอกจากนั้นร่างกายก็มีแสงสว่างมาก ตามธรรมดา เทวดาหรือพรหม มีอำนาจมาก หรือมีบุญญาธิการมากหรือน้อย เขาจะมองดูกันที่แสงสว่างของร่างกาย เมื่อรุกขเทวดาองค์นี้มีแสงสว่างของร่างกายมากกว่า เทวดาองค์อื่นที่ฤาษีเคยเห็นมา จึงได้กล่าวว่า บุญญาธิการของท่านมาก อยากจะทราบว่ สมัยที่ท่านเป็นมนุษย์ ท่านบำเพ็ญกุศลอะไร ท่าน รุกขเทวดาท่านนั้นจึงได้กล่าวว่า ท่านอย่าถามข้าพเจ้าเลยข้าพเจ้ามีความอายนัก เพราะในสมัยที่เป็นมนุษย์ ทำบุญน้อยเหลือเกินบุญบารมีของฤาษีทั้งหลายที่บำเพ็ญมานี้เกินกว่าข้าพเจ้าที่ทำมา มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านทั้งหลายก็ได้ทรงอภิญา 5 ประการ เหลืออีกอย่างเดียว ก็จะเป็น อรหัตผลครบ 6 คือ **อัสวัทขยญาณ**

ฤาษีทั้งหลายเหล่านั้นก็พากันขย้้นขยอ ก็บอกว่าถ้าจะบำเพ็ญบุญมามากก็ตาม ทำบุญมาน้อยก็ตาม แต่ทว่าอานิสงส์ที่ได้นี้มากเป็นกรณีพิเศษ ก็อยากจะถามว่า บุญนี้ท่านได้มาจากไหน ทำอะไรไว้ ในที่สุดเทวดาท่านก็ยอมรับ บอกความเดิม คือเรื่องราวในอดีต ท่านได้เล่าความว่า

ในระยะเวลาภายในหนึ่งปีเศษนี้เอง ท่านเป็นคนจน ยากจนเข็ญใจมากการประกอบอาชีพเลี้ยงตัวมันก็ไม่พอกิน ในวันหนึ่งก็ได้มาหาท่าน **อนาถปิณฑิกเศรษฐี** ขอรับอาสาเป็นลูกจ้างทำงาน เพื่อทำงานแลกกับอาหารเพื่อเป็นการประทังชีวิต สำหรับค่าจ้างแรงงานไม่ได้คิดสุดแล้วแต่ท่านมหาเศรษฐีจะเมตตา จะให้เท่าไรก็ได้ ขออย่างเดียว คือมีอาหารกินครบ 3 เวลา ก็พอ ท่านมหาเศรษฐีก็ได้แจ้งว่า งานอย่างอื่นนะ ในบ้านเรามันมีครบแล้ว เพราะคนในบ้านนี้ที่รับใช้อยู่มีจำนวนเป็นเรือนพัน ไม่ใช่เรือนร้อย แต่่างานที่เธอจะทำได้ พอจะช่วยเขาทำได้อีกมีกิจเดี่ยวนั้นคืองานตัดฟืน เธอจะรับไหวไหม ท่านก็บอกว่า ท่านรับได้ เพราะงานตัดฟืนก็เป็นงานธรรมดาของงานที่จะพึงทำได้

เพราะฉะนั้นในวันรุ่งขึ้น เมื่อท่านบริโภคอาหารแล้ว และก็รับอาหารในเวลากลางวันจากแม่ครัวแล้ว จึงได้นำขวานเข้าป่าไป กับเจ้าหน้าที่ทำการตัดฟืนแต่เจ้าหน้าที่ทำการตัดฟืนทั้งหมดที่เขาไปด้วยกันในบ้านของท่านมหาเศรษฐีมีกว่าทุกวันที่เป็นวันพระ คนในบ้านทั้งหมดจะต้องรักษาอุโบสถศีล แม้แต่เด็กเล็กๆ หลังจากเวลาเที่ยงวันไปแล้ว ท่านมหาเศรษฐีก็ให้บ้วนปาก ไม่ยอมให้กินนม จะกินได้แต่เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย แทนนมไปชั่วคราวก่อนจะถึงเวลาเช้า แต่ว่าท่านลูกจ้างใหม่นี้ ท่านไม่ทราบว่ เขารักษาอุโบสถศีลกัน เวลาไปทำงานคนที่

เขารักษาอุโบสถ เขาก็ทำงานกันเป็นประจำ แต่กำลังก็พอจะทรงตัวได้หมายความว่า ทำไม่มากเกินไปพอที่เวลาตอนเย็นมันจะไม่หิว หรือตอนเย็นก็จะทรงตัว

อีกประการหนึ่ง เขารักษาอุโบสถกันมาเป็นประจำ ย่อมไม่มีการหิว ว่าการรักษาศีลนี้ จะเป็นญาติโยมที่รักษาอุโบสถศีลก็ดี พระเณรที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาก็ดี ถ้าศีลบริสุทธิ์ ไม่มีใครหิวแน่ เป็นอันว่าสำหรับท่านผู้นี้ ท่านมาใหม่ก็ตั้งใจทำพินอย่างหนัก ก็ให้เขาเห็นว่าท่านเป็นคนขยัน ไม่ใช่คนขี้เกียจ และทำตามเขาด้วยความเต็มใจ ตามกำลังที่จะทำได้ งานก็หักโหมเกินไป เมื่อตอนเย็นกลับมาคิดว่าจะได้อาหารเป็นเครื่องบริโภค พอกลับมาในบ้านท่านมหาเศรษฐีปรากฏว่าโรงครัวเงียบสงัด เมื่อถึงเวลากินต่างกับเวลาเช้า และเมื่อเวลาเย็นเมื่อวานนี้เมื่อวานนี้เป็นเวลาที่ไม่ใช้วันอุโบสถ หรือเมื่อตอนเช้านี้ก็มีคนไปรับอาหาร ต่างคนต่างก็แจ่มแม่ครัว ขอนั้นนิดนี้หน่อย ข้าวมันน้อยไปขอเติมอีกหน่อยกับข้าวมันน้อยขอเติมอีกหน่อย เสียงคนนับพันก็ต่างแห่ตโปมากมายด้วยกันทว่าตอนเย็นวันนี้ ท่านกลับมาโรงครัวเงียบ ไม่มีเสียงเหมือนเมื่อเย็นวานหรือเมื่อตอนเช้า

ครั้งเข้าไปในโรงครัวเพื่อจะรับอาหารปรากฏว่ามีอาหารส่วนเดียวสำหรับท่านนอกนั้นอาหารไม่มีอีก จึงได้ถามแม่ครัวว่า วันนี้ะ ทำไมคนบริโภคอาหารไม่มีหรือตอนเย็น แม่ครัวจึงได้ทำอาหารเฉพาะแต่ข้าพเจ้าแต่ผู้เดียว แม่ครัวก็บอกว่าวันนี้เป็นวันอุโบสถศีล ท่านมหาเศรษฐีสั่งให้ทุกคนในบ้านนี้ถืออุโบสถ แต่ทว่าที่ทำอาหารไว้ส่วนเดียวก็เพราะว่า ท่านไม่ได้สมาทานอุโบสถกับเขา เราจึงได้ทำอาหารเฉพาะท่าน ท่านผู้นั้นจึงได้ถามว่า อุโบสถเป็นอย่างไร แม่ครัวจึงบอกว่าอุโบสถเป็นอย่างไร ท่านไม่สามารถอธิบายให้เธอเข้าใจได้ แต่ถ้าเธอมีความปรารถนาที่จะเข้าใจให้ไปถามท่านมหาเศรษฐีแล้วกัน แต่ทางที่ดี เหนื่อยมากควรจะรับประทานอาหารเสียก่อน

ท่านรุกขเทวดา ท่านบอกว่า ตอนนั้นท่านก็คิดว่า ความดีตั้งแต่เข้าขยันเย็นท่านไม่สามารถทำได้ ถ้าหากินข้าวตอนนั้นก็แสดงว่าเราก็เลวมากเกินไป จึงยังไม่รับประทานอาหารไปหาท่านมหาเศรษฐี ท่านมหาเศรษฐีจึงได้กล่าวถึงอำนาจของอุโบสถศีลให้ทราบ ว่า **สีเลนะ สคติง ยันติ** คนที่มีสิ่งนี้ ถ้าอยู่ในปัจจุบันมีชีวิตอยู่ก็มีความสุข ตายไปแล้วก็ไปสวรรค์ **สีเลนะ โภคสัปทา** เวลาชีวิตอยู่ ทรัพย์สินที่มีอยู่ ไม่เดือดร้อน เมื่อตายไปแล้วไปสวรรค์ ก็มีทรัพย์สมบัติมาก เกิดเป็นคนก็ร่ำรวยมาก **สีเลนะ นิพพุติง ยันติ** เมื่อมีชีวิตอยู่ จิตใจก็สงบ ตายไปแล้ว ไปสวรรค์ดีไม่ดี ถ้ารักษาอารมณ์ดีก็ถึงพระนิพพาน เป็นแดนที่มีความสุขเป็นพิเศษ

ฉะนั้นท่านได้ถามว่า ตอนเช้าข้าพเจ้าไม่ได้สมาทาน จะรักษาอุโบสถเพียงครึ่งวัน ตั้งแต่ตอนเย็นไปถึงสว่างได้ไหม ท่านมหาเศรษฐีก็ได้บอกว่า การรักษาความดีเป็น **โอกาสโก** ไม่ประกอบไปด้วยกาล เต็มวันทำไม่ได้ ครึ่งวันทำได้ ก็ได้ชื่อว่าดีครึ่งวัน ยังมีความดีอยู่

ฉะนั้นท่านจึงได้ตั้งใจสมาทานอุโบสถศีล เป็นอันว่าข้าวตอนเย็นเลยไม่กินพอถึงตอนดึก อาศัยความเหนื่อยมาก และข้าวก็ไม่ได้บริโภค ลมมันก็กำเริบความหิวเกิดขึ้น ลมกำเริบก็มีคนใช้ มาแจ้งให้ทราบ ท่านมหาเศรษฐีจึงนำยามาให้บริโภค และนำ **ข้าวมธุปายาล** ที่มีรสเลิศที่ บริโภคเองไปให้ ขอร้องว่าเธอจงรับประทานอาหารนี้เถิด เพราะว่าการทำความดีไม่ใช่ว่ามีวันนี้ แต่วันเดียว วันอื่นยังมี วันนี้เราขาดศีลข้อเดียว มันก็ไม่ลงนรก อย่างอื่นยังมีอยู่

ท่านก็บอกว่า ความดีข้าพเจ้าทำได้ไม่เต็มวัน ถ้าทำเพียงครึ่งวันไม่ได้ชื่อว่าเลวเกินไป จึง ไม่ยอมบริโภคอาหาร ท่านมหาเศรษฐีอ่อนวอนเท่าไรท่านก็ไม่ยอมรับประทาน ท่านบอกว่ายอม ตายดีกว่าศีลขาด ท่านมหาเศรษฐีก็จูงใจ จำจะต้องกลับ ในที่สุดเป็นเวลาใกล้รุ่ง ร่างกายทนต่อ ลมกำเริบไม่ไหว ร่างกายของท่านก็ตาย ตายด้วยกำลัง ที่ตั้งใจรักษาอุโบสถศีลเพียงครึ่งวัน

ท่านได้กล่าวกับภรรยาว่า ข้าพเจ้าได้ทำความดีเพียงเท่านี้ คือว่ารักษาอุโบสถศีลเพียงครึ่ง วันเท่านั้น แต่ว่าการรักษาอุโบสถศีลคราวนี้นั้น ใจน้อมยอมรับถึงคุณพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการ คือยอมนับถือพระพุทธเจ้า ยอมนับถือพระธรรมยอมนับถือในพระอริยสงฆ์ และกัถวงสิกขาบท 8 ครบถ้วน เมื่อตายจากความเป็นคน ข้าพเจ้ามาเป็นรุกขเทวดา จึงได้เป็นรุกขเทวดาที่มีอำนาจ มากกว่ารุกขเทวดาองค์อื่น ทว่าเทวดาองค์อื่นท่านได้เป็นรุกขเทวดาขึ้นมา ก็เพราะปฏิบัติความดี นอกพระพุทธเจ้าบ้าง บางท่านก็มีความย่อหย่อนในศีล หย่อนในคุณพระรัตนตรัย อาศัยแสง สว่างของกายข้าพเจ้าปรากฏนี้ ก็เป็นเหตุที่ข้าพเจ้าเคารพในพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการ คือ เคารพในพระพุทธเจ้าจริง เคารพในพระธรรมจริงเคารพในพระอริยสงฆ์จริง จึงเป็นรุกขเทวดาที่มีแสง สว่างกายมากกว่ารุกขเทวดาองค์อื่น และก็มีอำนาจมาก อาณิสสที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสสามารถ จะบันดาลทุกอย่างให้ได้ตามความประสงค์ของท่านที่ประสงค์ ก็อาศัยไตรสรณคมน์ทั้ง 3 ประการ และอุโบสถศีลเป็นเหตุ

เป็นอันว่าสมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอริยสงฆ์ทั้งหลายมี อำนาจมาก จึงรำพึงรำพันกล่าวออกมาพร้อมกันว่า **พุทธโธ อปฺปมาโณ** คุณของพระพุทธเจ้า หาประมาณมิได้ **ธัมโม อปฺปมาโณ** คุณของพระธรรมหาประมาณมิได้ **สังฆโณ อปฺปมาโณ** คุณของพระสงฆ์หาประมาณมิได้รุกขเทวดาท่านนี้ไปถึงพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการ เพียงเต็มครึ่ง วัน และรักษาอุโบสถศีลไปเต็มครึ่งวันท่านก็ตาย ตายแล้วมาเป็นรุกขเทวดาที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ ฉะนั้นพวกเราทั้งหลายจะต้องตั้งใจไปพบพระพุทธเจ้า ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ที่ **กรุงอุชเชนี** ให้ได้ หลังจากนั้นก็พากันไปพึ่งเทศน์ จากองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา เพียงจบเดียว บรรดาฤาษีทั้ง 500 ท่านก็เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

นี่แหละ บรรดาท่านญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย วันนี้ท่านตั้งใจรักษาอุโบสถศีล บาง ท่านก็รักษาได้ครบวัน บางท่านที่มีกิจรักษาได้ไม่ครบวัน ถึงรักษาไม่ได้ครบวัน ก็ตั้งใจรักษาเพียง

ครั้งวัน ด้วยความเคร่งครัดในจิต อาณิสสังคุณบุญราศี ก็อาจจะมีดังที่องค์สมเด็จพระธรรมสามี
สรกล่าวถึง เรื่องรุกขเทวดาองค์นั้น

ฉะนั้นการแสดงพระสังฆธรรมเทศนาในวันนี้ มองดูเวลามันก็หมดแล้วเสียแล้วบรรดาท่าน
พุทธบริษัท ด้วยกำลังของความคิดของบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายวันนี้ไม่ใช่มีเฉพาะอุโบสถ
ศีล การเคารพในพระพุทเจ้า เคารพในพระธรรมเคารพในพระอริยสงฆ์ ถ้าตั้งใจตรงจริงๆ ท่าน
จะเป็นเทวดาได้ เช่นเดียวกับ **มัญจกฤษณสีเทพบุตร** หรือว่า **อุปปฏิฐิตเทพบุตร** นี่การที่ท่าน
พระพุทบริษัทถวายสังฆทานกับบรรดาพระสงฆ์ในพระพุทศาสนา อาณิสสังที่จะพึงได้ก็
เช่นเดียวกัน **นางวิสาขามหาอุบาสิกา** เกิดทุกชาติไม่เคยยากจนเข็ญใจ และการที่ท่าน
ทั้งหลายตั้งใจรักษาศีล 8 ประการก็ดี ศีล 5 ประการก็ดี อาณิสสังจะได้มีความสุข ตามที่ได้กล่าว
แล้ว และจะเป็นปัจจัยให้ได้เข้าถึงซึ่งพระนิพพาน

ในขั้นสุดท้าย บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ตั้งใจสดับรับรสพุทพจน์เทศนา ถ้าหาก
ท่านใช้ปัญญาด้วย การสดับธรรมเป็นปัจจัยให้ท่านทั้งหลายมีความสุข ทั้งในชาติปัจจุบันและ
สัมปรายภพ ในที่สุดก็สามารถชนะกิเลสเป็นสมุจเฉทปหานได้ ก็จะเข้าถึงพระนิพพานโดยง่าย

เอาละท่านพุทธบริษัททุกท่าน ว่ามาว่าไปเวลามันจะเลย 30 นาที อาตมาภาพก็ขอยุติ
พระสังฆธรรมเทศนาลงแต่เพียงเท่านี้ ในที่สุดแห่งการแสดงพระสังฆธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอ
ตั้งสัตยาธิษฐานอังกุณพระรัตนตรัย มีพระพุทรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ
ของจดลดบันดาลให้บรรดาพุทธบริษัททุกท่าน มีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สมบูรณ์พูนผล
และเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฎิภาณธรรมใดที่
องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทเจ้าบรรลุแล้ว ขอบรรดาท่านทั้งหลายจงบรรลุ
ถึงธรรมนั้น ตามที่องค์สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสในชาติปัจจุบันนี้เกิด เอวัง ก็มีด้วยประการ
ฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง วิมานสูตร

แสดงเมื่อ

วันเสาร์ที่ 12 เมษายน 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุททัสสะ (3 จบ)

อจิริง วตยง กายอ อธิเสสสติ

อุทโท อเปตะ วิญญาโณ นิรัตถังวะ กลิงครังติ

ณ โอกาสนี้ อาตมาภาพจะได้แสดงพระธรรมเทศนา ในอาณิสยสังสรณัตเพื่อเป็นเครื่องโสรจสงรององค์ศรัทธาธรรมมี ที่บรรดาท่านนิศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลวันสำคัญ ความจริง **วันสงกรานต์** จริงเป็นวันพຸ່งนี้คนโบราณถือว่าวันสงกรานต์เป็นวันปีใหม่ของไทย และก็วันนี้เป็นวันสิ้นปีเก่าของคนไทย ฉะนั้นวันนี้จึงมีความสำคัญว่า เราได้มีชีวิตมาตั้งแต่วันที่ 13 เมษายนปีที่แล้ว มาบรรจบครบรอบในวันนี้ ครบคอบ 365 วันพอดี จัดว่าเป็นวันสิ้นปีเก่า การที่เราไม่ตายเสียก่อน เป็นบุญเป็นกุศล แต่ก็ไม่แน่แน่ บางคนมีจิตชั่วก็ถือว่าอยู่นาน บาปมาก คนที่มีจิตดีอยู่นาน บุญมาก ฉะนั้นในฐานะเป็นวันสิ้นปี ของบรรดาท่านพุทธบริษัทมาบรรจบครบรอบกัน สำหรับวันนี้ ก็ขอเทศน์เรื่อง **วิมานสูตร** เพื่อเป็นเครื่องสดับสติปัญญาของบรรดาท่านพุทธบริษัทที่มานั่งนี้ทุกคน ซึ่งล่วงแล้วแต่มีจิตประกอบด้วยกุศล

เป็นอันว่าสำหรับวันนี้ ไม่ขอเริ่มต้นด้วยการบำเพ็ญกุศล เพราะว่าทุกคนทราบดีกันอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่นั่งอยู่ที่นี้ ส่วนใหญ่ก็มาจากอภิญาสมมาบตี ฉะนั้น จะขอนำพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระทวงสวิสดีที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่า **อจิรั้ง วตยั กายิ ปฐวิง อธิเสสสติ จุทโท อเปตะ วิญญาณ นิรัตถังวะ กลิงครังติ** ซึ่งแปลเป็นใจความตามใจความง่าย ๆ ว่า ชีวิต ศีล ร่างกายของเรานี้ มีสภาพเหมือนกับท่อนไม้ ที่ทิ้งไว้ในป่า ย่อมไม่เป็นที่ปรารถนาของคนทั้งหลายฉันใด ร่างกายของเราในเวลานี้ก็มีสภาพเช่นนั้น ถ้าสิ้นลมปรมาณแล้วก็หมดความหมาย

แต่ความจริงชีวิตร่างกายของเรานั้นมันเร็วกว่าท่อนไม้ ท่อนไม้ที่เราตัดเป็นท่อนมาแล้ว เขาเอาไปทำไม้กระดานก็ได้ ทำไม้แปรรักก็ได้ ทำไม้จิ้มฟันก็ได้ ทำฟืนก็ได้ ทำถ่านก็ได้ มีประโยชน์ แต่ร่างกายของคนมันมีโทษ ทิ้งไว้เฉยๆ มันก็เหม็นแล้วก็สร้างความสะดวก ไม่มีประโยชน์อะไร

คาถาบทนี้ในสมัยที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดายังทรงมีชีวิตอยู่ ในสมัยนั้นก็มีพระมหากษัตริย์ท่านหนึ่ง ได้สดับพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระบรมครู มีความเลื่อมใสและขอบวชในพระพุทธศาสนา เมื่อท่านบวชแล้วท่านไปอยู่ในป่าแต่คนเดียว วันหนึ่งเป็นวันนักขัตฤกษ์ วันงานสำคัญแห่งปี คล้ายวันสงกรานต์เรานี้ แสงไฟในเมือง ประดับประดาดงามสว่างจ้าไปทุกทิศ ท่านก็มาพิจารณาชีวิตของตัวเองว่า ชีวิตของเรานี้เป็นฆราวาส มีความหอมล้อมไปด้วยบริวาร แต่ทว่าเวลานั้นนั้น ร่างกายของเราเหมือนกับท่อนไม้ที่ชาวบ้านทิ้งไว้ในป่าหาคนเหลียวแลไม่ได้ แต่ในที่สุดมันก็ต้องตาย พิจารณาแบบนี้แล้ว ก็มองไปที่ร่างกายและต้นไม้ มองดูต้นไม้ที่สดใสเขียวชอุ่ม มันเป็นพุ่มไผ่ดี มองไปอีกที่เห็นต้นไม้ที่ร่วงโรย แล้วมองไปอีกครั้งหนึ่ง เห็นต้นไม้ที่ยืนตาย ก็พิจารณาว่าชีวิตของเราก็มีสภาพเช่นนี้ ในปฐมวัยมีการเจริญขึ้น ในมัชฌิมวัย มีการร่วงโรยลงและในที่สุดก็ถึงแก่ความตาย เมื่อท่านพิจารณาเพียงเท่านั้น ปรากฏว่าท่านก็ได้บรรลุอรหัตผล เป็นพระอริยบุคคลสูงสุดในพระพุทธศาสนา

จึงขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายถ้วนหน้ากันที่นั้งอยู่ที่นี่เมื่อได้มโนเมธิจิตจัดว่าเป็น
อภิญา จงอย่าหลงอภิญา ตั้งใจตัดกิเลสให้เป็นสมุจเฉตพหวน

วันนี้ตั้งใจว่าจะเทศน์เรื่อง **วิมานสูตร** ขอเทศน์สั้นๆ เป็นอันว่าชีวิตของคนตายด้วย
กำลังบุญกุศล ถ้าการทำบุญของคุณคนทำบุญแล้วไม่เต็มใจนัก เขาใส่บาตร เราก็ใส่บาตร เขา
ไหว้พระ เราก็ไหว้พระ เขาฟังสวดมนต์ เราก็ฟังสวดมนต์ สักแต่ทำตามเขา คนประเภทนี้ตาย
จากความเป็นคน เป็น **ภุมเทวดา** เป็นเทวดาที่มีวิมานอยู่แถวภาคพื้นดิน สูงกว่าดินอยู่หน่อย
มีสภาพร่างกายเป็นทิพย์ทุกสิ่งทุกอย่างก็เป็นทิพย์เหมือนกัน เป็นอันว่าเป็นเทวดาทางแถว ก็ยัง
ดีกว่าเป็นคนหัวแถว เพราะร่างกายทรงตัว ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน ทุกสิ่งทุกอย่างมีความ
สมบูรณ์แบบมีความปรารถนาอะไรก็ได้ ส่งนั้นสมดังความปรารถนาด้วยกำลังของบุญ แต่ว่าทุน
น้อย ต้องเป็นเทวดาชั้นต่ำ แต่ก็อย่าลืมนะว่า เทวดาชั้นต่ำเวลานี้เป็นพระอริยเจ้าเป็นพระอนาคามีก็
มีเยอะ

คนที่ทำบุญยิ่งไปกว่านั้น ตั้งใจรักษาศีลด้วยดี แต่ทว่ากรรักษาศีลนี้ไม่ครบถ้วนบริบูรณ์
นัก เวลาว่างรักษาครบ แต่ว่าวันธรรมดาบางทีก็มีจิตผัดเพี้ยนไปบ้างจากศีล บางครั้งก็ทำใจศีล
มัวหมอง บางคราวศีลทะลุไปบ้างไม่ถึงขาด บางวันศีลก็แจ่มใสคนประเภทนี้ชั่ว ตายจากความ
เป็นคนก็กลายเป็น **รุกขเทวดา** มีสภาพวิมานแปะอยู่ข้างยอดไม้ มีความสวยงามดงามดีกว่า
ภุมเทวดา แต่ว่าวิมานไม่สามารถลอยอยู่บนอากาศได้ ถ้าใครเขาโค่นต้นไม้ ต้นไม้พัง วิมาน
ของเทวดาองค์นั้นก็พัง แต่ถาเขานำต้นไม้ไปปักเป็นเสาบ้าน หรือปักไว้เมื่อใดก็มีสิทธิ์ที่วิมาน
ไปแปะใหม่ได้ เมื่อวิมานพัง เทวดานี้ก็เดินดินไปหาที่อยู่ใหม่ ถ้าต้นไม้ต้นใดไม่ห่างจากวิมานของ
รุกขเทวดา องค์อื่น ท่านก็ไม่มีสิทธิ์อาศัย ท่านก็มีความลำบากแต่ว่าการลำบากก็เป็นการ
ลำบากอย่างเทวดา ไม่ใช่เป็นการลำบากอย่างมนุษย์ ยังมีสภาพความเป็นทิพย์ มีความอุ่มเอม
เปรมใจ มีความสุขใจ ทางกาย และทางใจเว้นไว้แต่ที่อาศัยนั้นไม่มี

ต่อไป คนที่ทำบุญยิ่งกว่านี้ คือผู้ทรงถนอมสมบัติ ตั้งแต่ถนอมที่ 1 ถึงถนอมที่ 3 แต่ทว่าเป็น
กำลังไม่เท่าถนอมที่ 4 ท่านผู้นี้เวลาก่อนจะตาย ไม่ได้เข้าถนอมตาย แต่ว่ากำลังใจของท่านเหล่านี้
เป็นกุศล ท่านผู้นี้ตายจากความเป็นคนดีไปเป็นเทวดา เป็น **อากาศเทวดา** อยู่ **ชั้นจาตุ**
มหาราช ที่ถือว่าเป็นเทวดาที่เป็นทหารของพระอินทร์ จาติแปลว่า สี่ มหาราชแปลว่า
พระราชอาใหญ่ มี 4 ท่าน คือ ทิศตะวันออกมีนามว่า **ท้าวธตรฐ** ทิศใต้มีนามว่า **ท้าววิรพหก**
ทิศตะวันตกมีนามว่า **ท้าววิรูปักษ์** ทิศเหนือ มีนามว่า **ท้าวเวสสุวัณ** แต่ละท่านนี้คุมบริวารนับ
แสน จัดเป็นกองทัพ 4 เหล่า ป้องกัน **เวชยันต์วิมาน** ของพระอินทร์ สำหรับเทวดาชั้นนี้เป็น
เทวดาที่มีฤทธิ์มาก มีกำลังมาก ฉะนั้นหาว่าอันตรายใดๆ จะเกิดกับ **เวชยันต์วิมาน** คือสำนัก
ของพระอินทร์ เทวดาพวกนี้ก็ถือว่าเป็นกำลังป้องกัน

การป้องกันหรือการรบกวนระหว่างเทวดา เขาไม่ได้รับกันด้วยอาวุธจริงๆ แล้วเขาถามปัญหาทันทีที่กำลังป้องกันนี่เป็นการป้องกันอสูร ที่เขาบอกว่าเทวดาเกิดสงคราม เทวดากับอสูรรบกวน ก็ใช้เทวดาพวกนี้เป็นทหารรบ แต่การรบของเทวดากับอสูร เป็นการถามปัญหาธรรมกันมากกว่า ไม่มีการใช้กำลัง ถ้าใครตอบปัญหาไม่ได้ ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้แพ้

ฉะนั้นเทวดาชั้นนี้ จึงต้องจัดเอาผู้ทรงฌานไปอยู่ คือ เวลาตายไม่ได้เข้าฌานตาย เมื่อเวลาหมดอายุจากจตุมหาราชทุกองค์ ก็จะไปเกิดเป็นพรหมทั้งหมดตามกำลังของฌาน แต่ว่าที่สำคัญของเทวดาชั้นนี้มีจุดหนึ่ง เขาเรียกว่า **สระอินดาต** อยู่ในสวนของ **ท้าวเวสสุวัณ** เวลาเทวดาทั้งหลายพวกนี้จะมีการพักผ่อนสนุกสนานกันก็ไปที่ **อาณานิคร** เป็นนครของ **ท้าวเวสสุวัณ** เข้าไปสวนสวรรค์ มีความรื่นเริงบันเทิงใจในสวน แล้วก็มีการสงวนน้ำเล่นน้ำกันใน **สระอินดาต** แต่ว่าสถานที่ที่เทวดาจะเข้าไปแต่ละคราว จะต้องได้รับอนุญาตจาก **พระสมณโคดม** เวลานั้นเสวยพระชาติเป็นท่าน **มาฆะมานพ** ได้สร้างสถานที่ที่รื่นรมย์ให้กับบรรดาให้กับบรรดาประชาชนทั้งหลาย การที่ให้ เดือนให้คนอยู่อาศัยทำทางเพื่อการเดินทางสะดวก ปลูกศาลา ชุดสระน้ำ ทำแท่นที่อาศัย ปลูกต้นแคฝอยให้เป็นเครื่องร่มเย็นเป็นสุข ต่อมา **นางสุธรรมา** ซึ่งเป็นภรรยาใหญ่ ก็สร้างหอฟ้าสวมนา **นางสุจิตรา** ปลูกสวนดอกไม้ โดยคิดว่าคนอาบน้ำแล้ว ได้ตัดทรงดอกไม้ มีของหอม จะได้มีความสุข **นางสุนันทา** ปลูกสวนลูกไม้ ผลไม้ให้คนเดินทางทั้งหลายมาแล้วมีความสุข จะได้กินลูกไม้ เป็นต้น เพื่อนอีก 33 คนของท่าน **มาฆะมานพ** ช่วยกันทำทุกอย่าง แล้วก็มีการช่างที่พระราชาทรงมอบหมายกับช่างตัวหนึ่งสำหรับใช้งาน

เป็นอันว่าทั้งหมดนี้ ตายจากความเป็นมนุษย์ **มาฆะมานพ** ก็ไปเกิดเป็นพระอินทร์ มีวิมานชื่อ **เวชยันตวิมาน** สูงถึงพันชั้น แต่ก็มีนางฟ้าที่ประจำวิมานจริงๆ 1 แสนองค์ สำหรับบริวารอีก 32 คน คือ เพื่อนๆ ก็มีวิมานกันอยู่คนละหลัง เป็นอันว่าการสร้างศาลาหลังเดียวของ 33 คน ก็มีวิมาน 33 หลัง แถมนายช่างก็ไปเกิดเป็น **วิษณุกรรมเทพบุตร** มีวิมานอีก 1 หลัง **เอราวัณเทพบุตร** คือช่างที่ช่างใจเขาเป็นกุศลตายจากความเป็นช่างแทนที่จะเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ไปเกิดเป็นเทพบุตร มีนามว่า **เอราวัณเทพบุตร**

และในขณะเดียวกัน เมื่อท่าน **มาฆะมานพ** ไปเกิด ก็ปรากฏว่ามี **สระโบกขรณี** ใกล้เคียง **สระโบกขรณี** ก็มีแท่นแก้วเรียกว่า **บุญทุกัมพลศิลาอาสน์** มาจากกำลังการสร้างเอาหินไปวางให้คนนั่ง แล้วก็มีการ **ปาริชาติ** มีความสวยงามสดงดงาม มีกลิ่นหอม ตลบไปทั่ว **ดาวดึงส์** มาจากอันธสังข์ของท่านทั้งหลายที่ปลูกต้นไม้ ต้นแคฝอยไว้ แล้วก็สำหรับวิมานทั้งหมด ปรากฏว่ามาจากการสร้างศาลาหลังเดียว

หลังจากนั้น เมื่อ **นางสุธรรมา** ตายจากความเป็นคน ก็ไปมีวิมานของท่านเองอีก 1 หลัง พร้อมกับนั้นก็ **เทวสภา** เกิดขึ้น มีนามว่า **เทวสภาสุธรรมา** เป็นที่ประชุมของเทวดา มีความสวยงามสดงดงามมาก

เมื่อ **นางสุจิตรา** ตายจากคนไปเกิดบนดาวดิงส์เป็นภรรยาตามเดิม ก็มี **สวนจิตรลดาวัลย์** เกิดขึ้นบนสวรรค์ชั้น **ดาวดิงส์** ด้วยอำนาจบุญมี ปลูกสวนดอกไม้

เมื่อ **นางสุนันทา** ตายจากความเป็นคนก็มีวิมานอีก 1 หลัง 3 ท่านนี้ไปเป็นภรรยาของพระอินทร์ตามเดิม ก็มี **สวนนันทวัน** สำหรับ **ปารุสกวัน** เป็นสวนของเขามีอยู่ก่อน เป็นที่รื่นรมย์ของเทวดาทั้งหลาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสำหรับชั้น **ดาวดิงส์** ก็ยังมีสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ **พระจุฬามณีเจดีย์สถาน** อันเป็นที่บรรจุ **พระเขี้ยวแก้ว** กับ **พระเมาลี** คือผมองค์สมเด็จพระพิชิตมาร วันออกสู่อภิเชกพระสัมมาสัมโพธิญาณ แล้วก็จัดว่าเป็นสถานที่ประชุมของเทวดาและพรหมทั้งหมด เข้าไปประชุมกันในที่นั้นทุกๆ ครั้งเดือน คือ 15 ค่ำ วันกลางเดือน กับวันสิ้นเดือน

แต่ก็ไม่แน่นัก บาลีเขาว่าอย่างนั้น ทว่าใครขึ้นไปทุกวันก็จะเห็นเทวดากับพรหมมาทุกวัน เพราะว่าเทวดาและพรหมนั้น ท่านมีความไม่ประมาทในชีวิตคิดว่าการเป็นเทวดาหรือพรหมนั้นก็ดีเหมือนกัน แต่ดีน้อยเกินไป สุนิพพานไม่ได้มุ่งหวังผลเพื่อนิพพาน เป็นอันว่า คนที่จะเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดิงส์นี้ได้คือ

1. ถวายสังฆทานอย่างที่ท่านพุทธบริษัททุกท่านไปถวายในชั้นนี้ จัดเป็นสังฆทาน
2. สร้างวิหารทาน คือ สร้างที่อยู่ สร้างกุฏิ สร้างหอสวดมนต์สร้างศาลา สร้างโบสถ์ สร้างศาลาที่พักอาศัยระหว่างคนเดินทาง หรือสร้างส้วมก็เหมือนกัน สร้างสะพานข้ามลำน้ำ อันนี้เป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดิงส์

หรือมิฉะนั้นก็ตั้งใจรักษาอุโบสถศีลดี มีศีลมีสมาธิพอสมควร จึงจะมีโอกาสเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดิงส์

ถ้าจะให้ท่านแบบธรรมดา ให้ท่านกับชาวบ้าน อันนี้ต้องให้ท่านแบบตัดชีวิตเรามีน้อย แต่ยังสามารถแบ่งให้คนอื่นกินได้ ทั่วๆ ที่เราก็ด้อยกว่าคนอื่น อย่างนั้นทำเพียงครั้งเดียวก็สามารถที่จะไปเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดิงส์ได้

ชั้นดาวดิงส์นี้เป็นเมืองหลวงของเทวดาทั้ง 6 ชั้น เป็นที่รื่นรมย์ของเทวดา

และชั้นต่อไป ชั้นที่ 3 ที่เรียกว่า **ชั้นยามา** เทวดาชั้นนี้ขาวหมด สีหมดเป็นแก้ว วิมานก็เป็นแก้วใส เครื่องประดับของเทวดาทั้งหมดก็เป็นแก้วใส ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะจิตของท่านใส เพราะว่าคนที่เกิดบนชั้นนี้ได้

1. ต้องเป็นนักสวดมนต์ ชอบสวดมนต์เป็นปกติ สวดมนต์วันละหลายๆครั้งเวลาสวดมนต์ต้องตั้งใจจริง ถ้าวันไหนไม่ได้สวดมนต์ตรงตามเวลา ใจไม่เป็นสุขต้องสวดมนต์ ถ้าก่อนนอนไม่ได้สวดมนต์ก็นอนไม่หลับ เพราะจิตจับอยู่ที่มนต์คือพระพุทธานุคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ จัดเป็น **อนุสสติ 3**

หรือมิฉะนั้นท่านก็จะเจริญสมาธิ มีกำลังจิตไม่ถึงอุปปจารสมาธิก็ดี ตายแล้วมาเป็นเทวดา
ชั้นนี้ ปฏิบัติของเทวดาชั้นนี้ก็มิได้อยู่ว่า เจริญกรรมฐานเป็นปกติสวดมนต์เป็นปกติ นี่บางคืนที่ท่าน
พุทธบริษัทเจริญสมาธิในตอนกลางคืน ยามดึกๆ พอจิตเข้าถึงอุปปจารสมาธิ จะได้ยินเสียงสวด
มนต์ ลอยมาจากอากาศ เป็นเสียงจากเทวดาชั้นนี้

ต่อไปเป็นชั้นที่ 4 เขาเรียกว่า **ชั้นดุสิต** ชั้นดุสิตนี้เครื่องประดับกายหลากสีไม่สม่ำเสมอกัน
นัก เพราะว่าเป็นที่อยู่ของพระโพธิสัตว์ ที่มีบารมีเต็มแล้วประการหนึ่ง

2 เป็นที่อยู่ของพระพุทธรูป และพระพุทธรูปศาสนา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าทุกๆ พระองค์ที่ยังไม่ได้ไปนิพพาน

3. คนที่จะมีสิทธิบนชั้นนี้ได้ ก็ต้องเป็นพระอริยเจ้า ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป

นอกจากบุคคลทั้ง 3 เหล่านี้แล้ว ไม่มีสิทธิ์อยู่ในชั้นดุสิต ฉะนั้นเทวดาชั้นดุสิตนี้ก็แปลว่า
ยิ้มแย้มแจ่มใส มีกำลังใจมีแต่เป็นสุข ไม่มีความทุกข์ มีแต่ความรื่นเริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระ
โพธิสัตว์ย่อมเป็นที่เคารพของพรหม เทวดาทั้งหมดเวลาที่พระอินทร์ท่านจะแสดงธรรมกับบรรดา
เทวดาทั้งหลายที่เทวสภา ถ้าหากพระโพธิสัตว์ว่าง ท่านจะอาราธนาพระโพธิสัตว์มาเทศน์ ถ้า
พระโพธิสัตว์ชั้นดุสิตไม่ว่าง ก็จะดูว่าพระโพธิสัตว์ที่อยู่ชั้นพรหมมีไหม ถ้าพระโพธิสัตว์อยู่ชั้น
พรหมมีท่านก็จะเชิญมาเทศน์ แต่ก็อย่าลืมว่า พระโพธิสัตว์มีจำนวนนับเป็นโกฏิ ๆ หาเวลาว่าง
ยากเหมือนกัน สงเคราะห์ในที่ทุกสถาน

ถ้าคราวใดพระโพธิสัตว์ไม่ว่าง พระอินทร์ก็เทศน์เอง เพราะว่าพระอินทร์นั้นเดิมที่ท่านเป็น
พระโสดาบันเวลานี้เป็นพระอนาคามีและพร้อมที่จะไปนิพพานได้ทันทีถ้าไม่ห่วงลูกไม่ห่วงหลาน ที่
ท่านยังตั้งใจไว้ เพราะว่ายังห่วงลูกห่วงหลาน ยังไม่ไปนิพพาน เพราะว่าเรื่องไปนิพพานของท่าน
เป็นของง่าย เพราะว่าท่านเป็นพระอริยเจ้าชั้นสูง

สำหรับเทวดาชั้นที่ 5 เรียกว่า **นิมมานรดี** เทวดาชั้นนี้ เมื่อสมัยที่เป็นมนุษย์ ในการทำ
สมณะ หรือวิปัสสนาญาณ แล้วก็ได้อภิญญา 5 ไม่ใช่อภิญญา 6 มีการแสดงฤทธิ์ต่างๆ เป็นต้น
แต่ทว่ามินิสัยชุกชอน เวลาได้แล้วก็ไม่ได้อยู่เป็นสุขจิตไม่ได้จับพระนิพพานเป็นอารมณ์ หลงนิยม
ในการแสดงฤทธิ์ต่างๆ เวลาตายไปไม่ได้เข้าฌานตาย ถ้าเข้าฌานตายก็ไปเกิดเป็นพรหม ในเมื่อ
ไม่ได้เข้าฌานตายก็ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นนี้ มีหน้าที่เนรมิตของทุกอย่างให้กับเทวดาชั้นที่ 6

สำหรับเทวดาชั้นที่ 6 มีชื่อว่า **ปรนิมมิตวสวัตติ** เทวดาชั้นนี้ เมื่อสมัยเป็นมนุษย์ ทรง
ฌาน 4 ละเอียดย บางท่านก็ได้อภิญญาสมาธิ บางท่านก็ทรงฌาน 4 อย่างเป็นสุข แต่ทว่าฌาน
ของท่านมีอารมณ์สังัด ไม่ชุกชอนเหมือนเทวดาชั้นที่ 5 แต่ว่าเวลาตายไม่ได้เข้าฌานตาย จึงไปเกิด
เป็นเทวดาชั้น **ปรนิมมิตวสวัตติ**

สำหรับเวลานี้ ก็ว่ากันแค่นี้ เวลาเหลืออีก 3 นาที จะหมดเวลา ก็เป็นอันว่าจะยับยั้งไว้
แค่เทวดา 6 ชั้น แถมเป็น 8 ชั้น รวม รุกขเทวดา และ ภูมิเทวดา รวมความว่าเทวดาทุกชั้นมี
พระอริยเจ้าทั้งหมด

แต่ว่าบรรดาที่ท่านพุทธบริษัทที่เป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสุคต จงอย่ามีจิตประมาท
คิดว่า เทวดาชั้นต่ำ เช่น ภูมิเทวดา หรือรุกขเทวดา จะมีวาสนาบารมีน้อยกว่าเรา ถ้าคิดอย่างนั้น
ก็พลาดถนัด เพราะว่าเวลาที่เทศน์จบจนเวลานี้ทั้งภูมิเทวดาก็ดี รุกขเทวดาก็ดี อากาศเทวดาก็ดี
ทั้งหมดก็ดี พระอริยเจ้าที่ดีท่านจะวนอยู่เหนือพวกเรานับจำนวนเป็นโกฏิ เป็นอันว่า แม้ว่าท่าน
ที่เป็นเทวดาชั้นดี ท่านที่เป็นพระอริยเจ้าชั้นสูง เป็นพระอนาคามีก็ดี เทวดาก็ดี พรหมก็ดีเวลานี้
มุ่งมั่นพระนิพพาน เพราะเห็นว่านิพพานเป็นแดนอมตะ มีความสุข ไม่เสื่อมคลาย ฉะนั้นจึงขอให้
ท่านพุทธบริษัททั้งหลาย สร้างแต่ความดีด้วยการสมควรอย่ามัวหลง กามาวจรสวรรค์ คือ
ต้องการเป็นเทวดา อย่าหลงพรหมโลก ต้องการเป็นพรหมหรือว่าอย่าหลงความเป็นมนุษย์มัน
ทุกข์หนักเทวดาหรือพรหมก็ทุกข์น้อยไม่มีทุกข์ เมื่อหมดจากความทุกข์ก็มาทุกข์ ขอบรรดาท่านพุทธ
บริษัททั้งหลายตั้งใจเฉพาะมุ่งพระนิพพานโดยตรง

การตั้งใจมุ่งพระนิพพานโดยตรง ก็ทำจิตให้เป็นเอกัคคตารมณฺ์ คำว่า เอกะแปลว่า หนึ่ง
มีอารมณ์หนึ่งเดียว เราทำงานทุกอย่างต้องการพระนิพพานโดยเฉพาะจงให้เข้ากับสัตว์กัน ก็ไม่
หวังสนองคุณตอบจากสัตว์ เราให้เป็นการตัดโลภ หวังพระนิพพาน ให้ท่านกับคน ถวายทานกับ
พระก็เหมือนกัน เราสมาทานศีล เราไม่ต้องการค่านิยมชมเชยจากบุคคลอื่น เราต้องการตัดโทษะ
ให้สิ้นไป เราฟังเทศน์นี้ หรือเจริญวิปัสสนาญาณครั้งใด ตั้งใจตัดโมหะ คือความหลงสร้าง
อารมณ์ให้ตรงเฉพาะพระนิพพาน ให้จิตเราทุกขณะจิตที่มีอยู่ ให้มีความต้องการอย่างเดียวว่า
ร่างกายนี้ไม่มีความหมาย ทรัพย์สมบัติทั้งหลายที่มีอยู่ ไม่มีความหมาย ไม่เป็นที่ต้องการสำหรับ
เรา เมื่อสิ้นลมปรารถแล้วมันจะไปไหนก็เชิญไป ร่างกายที่ต้องการสำหรับเรา เมื่อสิ้นลมปรารถ
แล้วมันจะไปไหนก็เชิญไป ร่างกายมันจะพังสลายก็เชิญมันพัง เราก็ไม่ต้องการที่จะกลับมาเป็น
มนุษย์ ไม่ต้องการกลับมาเป็นเทวดา หรือพรหม เรามีจุดนิยมอย่างเดียวคือพระนิพพาน

สำหรับท่านที่ได้มโนมยิทธิ ไปถึงนิพพานได้ วันทั้งวัน ถ้าวางจากภาระ ให้จิตจับอยู่พระ
นิพพาน อยู่ต่อหน้าเฉพาะองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ให้ใจรักจุดเดียวอยู่พระนิพพาน ถือว่า
พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ถ้าทำอย่างนั้น บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านที่เป็นฆราวาส ก่อนที่จะสิ้น
ลมปรารถ จะสิ้นใจ ใจท่านจะเข้าถึงพระอรหันต์ผลเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาตาย
เมื่อไหร่ไปนิพพานเมื่อนั้นพุทธบริษัททุกท่าน ให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สมบูรณ์พูนผล
และจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มี อายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณหากทุก
ท่านประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมตามความปรารถนาทุกประการอาตมาก็ขอยุติพระธรรม
เทศนาลงคงไว้ ณ ที่นี้ เอวัง ก็มีด้วยประการนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานิสงส์การฟังพระอภิธรรม

แสดงเมื่อ

วันจันทร์ที่ 14 เมษายน 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

กุสลาธัมมา อกุสลาธัมมา อัพยากตา ธัมมา ตีติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา เป็นประวัติความเป็นมาของการสดับอภิธรรมศรัทธา เพื่อเป็นเครื่องโสรจรวงองค์ศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริสราทานบді ไตพร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศล เนื่องในวันสงกรานต์เป็นวันที่ 3 โดยความจริงวันนี้ ตรงกับวันแรม 14 ค่ำ เดือน 5 เป็นวันพระ ในตอนต้นเห็นบรรดาหัวหน้าทายก สมာทานอุโบสถศีล ก็คิดว่าจะเทศน์เรื่องอรารของอุโบสถ แต่ว่าปรากฏมาตอนท้าย เมื่อเขาให้ศีลเสร็จ ทายกก็อาราธนาธรรม เป็นการสวด **อภิธรรม 7 คัมภีร์** แต่การสวดเมื่อนี้เป็น 2 จบ ตอนเย็นที่แล้วมาสวด 7 จบ เมื่อสักครู่นี้สวดไป 2 จบ จบแรกเขาเรียกว่า **บทมาติกา** คำว่า **มาติกา** นี้แปลว่า แม่บท คลุมไปได้ 6 บท แล้วบทสุดท้ายนั้น **เหตุปัจจัย** หมายถึงว่าเหตุที่จะเกิดที่เป็นกุศลและอกุศล ทำตน ทำบุคคลให้เป็นคนดีหรือคนเลว ก็อยู่ที่เหตุ มีเหตุมีปัจจัยเป็นสำคัญ อันนั้นมาว่ากันถึงผล ของ **พระอภิธรรม**

วันนี้ไม่ใช่จะเทศน์ **อภิธรรม** โดยละเอียด จะพูดกันถึงผลของการฟัง **พระอภิธรรม** ว่าทำไมเวลาคนตายก็ดี งานเนื่องในการศพก็ดี ต้องสวด **อภิธรรม 7 คัมภีร์** หรือ **บทมาติกา** ทั้งนี้ก็แสดงว่า อาจารย์หง่า แก่ใกล้ตายเต็มที่แล้วฮี้ ไม่ใช่ขอโทษนะ ก็เผลอไป (หัวเราะ) เห็นนั่งซุ่มๆ วะ ทั้งนี้ก็เพราะว่า **บทมาติกา** และ **บทอภิธรรม** ทั้ง 7 คัมภีร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทอภิธรรมทั้ง 7 คัมภีร์ ที่สวดในตอนเย็น ตอนนั้นพระอนุรุทธ ซึ่งเป็นสาวกขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สำคัญท่านหนึ่ง ที่หนักไปด้วยทิพจักขุญาณเป็นผู้ประพันธ์ เป็นบทคำฉันท์เข้าใจรวบรวมใจความที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาเทศน์ด้วยพิสดาร ใช้เวลาถึง 3 เดือน เอามาย่นย่อพอได้ความตามเนื้อความโดยละเอียด ย่อแล้วขยายความได้ละเอียดเป็น 7 บทด้วยกัน

สำหรับบทมาติกา นั้นชื่อว่าเป็นบทคลุม แสดงถึงผลแห่งบุคคลที่จะฟังทำอารมณฺ์ ที่เป็นกุศลและอกุศล ตามคำว่า **กุสลาธัมมา อกุสลาธัมมา อัพยากตา ธัมมา** คำว่า **กุสลาธัมมา** หมายถึง ธรรมที่เป็นกุศลคือ คนฉลาดเขาทำกันด้านของความดี **อกุสลาธัมมา** หมายถึงว่าธรรมที่เป็นอกุศล คือธรรมที่คนโง่เขาทำอกุศลก็แปลว่าโง่ คนโง่ ก็ทำเป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้เกิดความทุกข์แต่ตัวอัพยากตาธัมมา นี้หมายถึงว่า ธรรมที่เป็นอัพยากต จิตที่ไม่คิดต้องการ

มนุษยย์โลกเทวโลก และพรหมโลก ให้ด้านกามาจรสวรรค์ หรือว่าพรหมไม่ต้องการ และก็ไม่ต้องการอบายภูมิ จึงมีอารมณ์เฉยต่ออารมณ์ต่างๆ ที่เรียกกันว่า **อุเวกชาญาณ** นั่นคืออารมณ์ของพระนิพพาน

ฉะนั้น **อภิธรรม** ทั้ง 7 คัมภีร์นี้ องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา ซึ่งแจ่มเหตุผล 3 ประการเท่านั้น คือ

1. ธรรมที่เป็นกุศล เรียกว่า ธรรมที่ทำให้บุคคลให้เป็นคนดี มีความสุขในปัจจุบัน และก็มีความสุขที่สุดในสัมปรายภพ หมายความว่า การมีชีวิตอยู่ก็มีความสุขตายไปแล้วก็เป็นสุข ที่เรียกว่า **กุศลลาภมมา**

ถ้าปฏิบัติตามสำหรับ **อุกกุศลลาภมมา** ทำเป็นปัจจัยของความทุกข์ บุคคลใดทำกรรมที่เป็นอกุศล มีชีวิตอยู่ก็มีความสุข ตายไปแล้วก็มีความสุข

สำหรับ **อัพยาเกตาภมมา** ธรรมที่มีอารมณ์เป็นอัพยาเกต คือตั้งอยู่ในสังขารเบกขารมณได้แก่อารมณ์ของพระอรหันต์ มีชีวิตอยู่ก็มีความสุข อารมณ์ความทุกข์ไม่มีแม้แต่น้อยหนึ่ง ตายไปแล้วก็มีความสุขที่สุด คือเข้าพระนิพพานแต่นั้นมาว่ากันอีกทีหนึ่ง สำหรับคนฟัง **อภิธรรม** ทั้งบทชอยที่ **พระอนรุทธ** กล่าวไว้ ทั้งประพันธ์ทั้ง 7 บทเกิด และพระสวดด **บทมาติกา** ก็ดี นี่ผลเป็นอย่างไรบ้างสำหรับคนฟัง **พระอภิธรรม** ฟังแล้วบางทีก็นั่งหลับไปบ้าง บางบ้านขึ้นไป พระก็สวด **อภิธรรม** ชาวบ้านก็กินเหล้ากันไปได้ใหม่ อาจารย์หง่า บางทีก็อาราธนาเสร็จ พระเริ่มสวด **อภิธรรม** ชาวบ้านก็คุยกัน ดี ตกนรกเสียมั่งก็ดี แต่ผลเขาก็มีเหมือนกันคือลงอบายภูมิ ตกนรกกันแน่ ไม่ได้แข่ง เขาไปเขาเอง แข่งเขาก็ไม่ไป อย่างอาจารย์หง่าทำบุญทุกวันๆ แข่งให้มันลงนรกมันก็ไม่ลง คนระยำแบบนี้ เอ้อขอโทษนะ คนดีเรียกคนระยำเข้าแล้ว

เป็นอันว่าการฟังพระอภิธรรมใน 7 คัมภีร์ นี้ความจริงเรื่องนี้พระนี่ เป็นผู้มีความเคราะห์ร้ายมากที่สุด และว่าเวลาที่เขาจะสวดอภิธรรม ใครเขาตายกัน เขานิมนต์พระไปคราวละ 4 องค์ ไปสวดอภิธรรมที่นิมนต์ไปคราวละ 4 องค์ขึ้นไป ถือว่าเป็นการถวายสังฆทาน ฉะนั้นการถวายสังฆทานนี้ ไม่ต้องไปจ้างให้อาจารย์หง่าขึ้นมาว่า **อิมะหิ สักกาเรหิ** แต่อาจารย์หง่า ออย่าว่าช้านะ ต้องว่าไวๆ พระจะได้ไม่ด่า ถ้าว่าอย่าง **อาจารย์สุ่ม จังหวัดสุพรรณบุรี** ถูก **หลวงพ่อท้วม** แกด่าเอาว่า **อิมะหิ สักกาเรหิ** ก็ยังไม่พอ ต่อทำยคำอธิษฐาน **ทิพพวัตถัง ทิพพอนัง** แล้วก็ตามแก่วายาวเหยียดไปตั้งครึ่งชั่วโมง ใ้พระจะได้ฉันตามบ้านมันก็สายอยู่ ใ้บางบ้านทำบุญก็ตกนรก พระไปก็สายแสนสวย สวดแล้วก็สาย แต่ว่าชาวบ้านทำกับข้าวยังไม่เสร็จ กลับบอกว่าไม่เป็นไร พระไม่ตีนี้ตกนรกทั้งบ้าน ไม่มีเหลือ

การทำบุญนี้จะต้องรู้เวลา ว่าพระนะ ท่านฉัน 2 เวลา ไม่ใช่เอาพระไปทรมาน แบบนั้นเป็นการสร้างกรรมที่เป็นอกุศลให้แก่ตน วันนั้น **อาจารย์สุ่ม** แก่ไปต่อ **ทิพพอนัง ทิพพวัตถัง** คำอธิษฐานต่อทำยไปเกือบชั่วโมง **หลวงพ่อท้วม** นะท่านหิวจัด ท่านบอกว่า ใ้เย็ด...แม่สุ่ม

ทิพย์โคตรพ่อโคตรแม่มีง ใ้ห่า.... แม่มีงตกรนแล้ว ไม่มีทิพย์แล้ว มัวตะบันอยู่นั้นแหละ โคตรแม่มีงไม่ได้ขึ้นหรือกลงโลกันต์นรก แหม นับแต่วันนั้นเป็นต้นมา **ตาสู่ม** สิ้นลงไปเยอะเลย (หัวเราะ)เห็นไหม ไม่งั้นแกทิพย์เสียจนกระทั่งแล้วหัวอีก ทิพย์อยู่นั้นแหละ จะไปทิพย์เทีพออะไรกัน ทรมานพระ

เป็นอันว่าเวลาที่เขาจะนิมนต์พระ เขาก็นิมนต์ 4 องค์ ถือว่าเป็นคณะสงฆ์ตานี้พระก็เคราะห์ร้าย ถ้าเดินไป 4 องค์ จะเข้าบ้านไหน เขาให้เข้าไม่ครบ 4 องค์ เขาหาว่าไปแข่งให้เขาตายเห็นไหม ฉันทอนบ่อย ไปแล้วไป 4 องค์ บอกว่านิมนต์บ้านโน้นองค์หนึ่งครับ ขึ้นบ้านนี้ 3 องค์ถามทำไม กลัวจะตายนี่แน่ หว่าพวกเราเป็นพระจัญไรไปเลย แต่ความจริงตามวินัยท่านถือว่าถ้า 4 องค์ขึ้นไปนี่ถ้าพระนั่งอยู่รวมกัน หรือฉันร่วมกัน 4 องค์ เรามีข้าวถ้วยน้อยๆ แล้วก็แกงนิดๆ หรือกับข้าวหน่อยๆ อะไรก็ได้ ถวายเข้าไปโดยไม่ต้องว่าอะไรเลย มันเป็นสิ่งทานครบถ้วนบริบูรณ์ ไม่ต้องไปตั้งท่า **อิมเหิ สักกาเรหิ** นั้นหรือ สังกทานแปลว่า ให้กับหมู่สงฆ์ตั้งแต่ 4 องค์ขึ้นไป ฉะนั้นพระ 4 องค์ เป็นคณะสงฆ์เวลาคนตายเขานิมนต์ไป 4 องค์ ชาวบ้านเขามีศตางค์น้อย จะได้ถวายไม่มากนักแต่ 4 องค์ ไซ้ใหม่ และตั้งแต่ 4 องค์ ไปถึง 5 องค์ 10 องค์ 100-200 องค์ก็เป็นคณะสงฆ์เหมือนกัน นี่เข้าใจไว้ตามนี้นะ

ว่าไม่เป็นเรื่องหมดไป 15 นาทีแล้ว หลังจากนั้นไป ก็จะขอพูดถึงอานิสงส์แห่งการฟังพระอภิธรรม การฟังพระอภิธรรมของบรรดาท่านพุทธบริษัทวันนี้ ก็ยังดียังรู้เรื่อง รู้เรื่องว่าเวลานั้นบทตันพระเขาขึ้นว่า **กุสลาธัมมา อกุสลาธัมมา อัพยาทตาธัมมา** แสดงว่าอาจารย์หง่าใกล้จะตายแล้วยังงี้เป็นต้น เน้อ เป็นอันว่า พระสวดอภิธรรมดี ฟังรู้เรื่องใหม่ รู้เรื่องว่าพระสวด **กุสลาธัมมา อกุสลาธัมมา** แต่แปลว่าอะไรก็ไม่รู้ แล้วก็นั่งพนมมือกันเป็นแถว

การนั่งพนมมือนี้ ก็ต้องแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทที่

จำใจพนมมือนี้อย่างหนึ่ง แล้วก็เต็มใจพนมมือนี้อย่างหนึ่ง ประเภทที่จำใจพนมมือ จำใจฟัง ไม่ตั้งใจฟัง ย่อมไม่อยู่ในขอบเขตที่จะเทศน์ต่อไป นี้ แต่สำหรับท่านที่ตั้งใจฟัง และอยู่ในขอบเขตที่จะเทศน์ต่อไป

เป็นอันว่าการฟังธรรมะ ที่พระพุทเจ้าสอน ที่พระท่านสวด ท่านจะรู้ว่าแปลว่าอะไรหรือไม่รู้ก็ตามที แต่ว่าจิตของท่านบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหมดนี้อันดับแรกเข้ามาถึง มีความเคารพในพระรัตนตรัยก่อน คือเคารพในพระพุทเจ้าเคารพในพระธรรม เคารพในพระอริยสงฆ์ อันนี้เป็นสำคัญใหญ่ที่ถ้าพูดด้านกรรมฐาน จัดว่าเป็น **พุทธานุสสติกรรมฐาน อัมมานุสสติกรรมฐาน สังฆานุสสติกรรมฐาน** ถ้าอารมณ์ยึดไว้แค่นี้ก็ตกรนไม่เป็นแล้ว ได้แต่เป็นสวรรค์ไปเกิดบนสวรรค์ หรือเป็นพรหม หรือไปนิพพาน

ต่อมาบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ตั้งใจสมาทานศีล ถ้าตั้งใจสมาทานศีลตั้งใจรักษาศีลจริง แม้แต่วันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ก็ชื่อว่าอยู่ใน **สีลานุสสติกรรมฐานสีลานุสสติกรรมฐาน**นี้

ถ้าหากว่าท่านไม่เลิกรักษาละก็ รับรองว่ากันอบายภูมิได้แน่นอน คำว่าเกิดเป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉานนั้นไม่มีแน่ แต่รักษาให้จริงนะ

และประการที่ 3 บรรดาท่านพุทธบริษัทตั้งใจถวายทาน การถวายทานนี้ขอพูดโดยย่อ เวลาไม่นาน ขอยกสักแต่เพียงว่า ท่านั่ง สักคโธ ท่านั่ง ทานเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ ในการถวายทานนี้เป็นสังฆทาน การถวายสังฆทานนี้ถวายครั้งเดียวด้วยความเต็มใจ ไม่นึกแต่จะทำ ถ้าบังเอิญจะต้องเกิดใหม่อีกที่แสนชาติก็ตามที คำว่าจนจะไม่มีกับท่านผู้ถวายทานแล้ว นี่เป็นเรื่องของท่าน

แล้วต่อทุกท่านตั้งใจสวดบริวารสพุทธพจน์เทศนา ฟังเทศน์ เทศน์ต้องฟังด้วยปัญญา ตั้งใจ ฟังด้วย ใช้ปัญญาด้วย เห็นผลให้เข้าถึงนิพพานได้โดยง่าย เป็นตัวปัญญา นี้ว่าถึงอานิสงส์ที่ผ่านมาแล้วนะ อันนี้อานิสงส์ที่ฟังพระอภิธรรม 7 คัมภีร์โดยเฉพาะ ทุกคนท่านฟัง บางท่านก็จะรู้เรื่อง ว่าพระท่านแปล ที่สวดไปแปลว่าอย่างไร ก็ไม่ตี พระที่สวดแกก็ไม่รู้ว่าแปลว่าอย่างไร เหมือนกัน แล้วพระที่สวดไม่รู้แล้วไอ้คนฟังเสียอกรู้ ก็เสียอกมากเกินไป อาจารย์หง่า ฮือ ไม่นั่นะ คนฟังบางทีก็มีความรู้กว่าพระ เคยไปเทศน์มาหลายหน ปรากฏว่า เจอะคนฟังมีความรู้กว่าพระ เยอะ

รวมความว่า บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ฟังด้วยศรัทธา ที่นี้จะกล่าวโดยผล ผลที่คนฟัง **อภิธรรม 7 คัมภีร์** ที่ไม่รู้ภาษานี้ พระพุทธเจ้าไม่ได้เทศน์ไว้ในเมื่อพระพุทธเจ้าไม่ได้เทศน์ อาตมาก็ไม่ได้เทศน์ ถ้าขึ้นเทศน์จะมีความรู้ดีกว่าพระพุทธเจ้า ก็ต้องไปอยู่กับ **พระเทวทัต** ไม่ไปล่ะ จะเอาท่านที่ฟังเทศน์ **อภิธรรม 7 คัมภีร์** พอใจเสียงพระสวดทั้ง 7 บท หรือว่า **บทมาติกา** ทั้งหมด **เหตุปัจจัย** อย่างฟังเมื่อเช้านี้ ก็ฟัง 7 บท เหมือนกัน เพราะ **บทมาติกา** นี้คลุม 6 บท **บทเหตุปัจจัย** อีกบทหนึ่ง ก็เป็น 7 ฟังเมื่อตอนเย็นก็ครบ 7 บท เป็นอันว่าฟังจนครบด้วยความเลื่อมใส ทั้งๆ ที่ไม่รู้ภาษา แต่ว่าทุกท่านรู้ว่าพระสวดมนต์

ในสมัยของคัมภีร์พระเจ้าพรหมทัตมีพระนามว่า **พระพุทธกัสสป** เวลานั้นมีท่านผู้ฟังอภิธรรม อยู่ 2 พวก คือว่า 2 พวก พวกหนึ่งมีหลายคน มี 500 อีกพวกหนึ่งมีคนเดียว แต่ไม่ใช่คนทั้ง 2 พวก ในพวกหนึ่งที่มี 500 เป็นค่างคาว อีกพวกหนึ่งมีท่านเดียว ก็คืองูเหลือมแก่ เมื่อ **สมเด็จพระพุทธกัสสป** ท่านแสดงพระธรรมเทศนาด้วยอภิธรรม บรรดาพระทั้งหลายก็ไปสาธยายสวดข้อมจำเพื่อจำไว้ปฏิบัติ ไปในถ้ำแห่งหนึ่ง ในถ้ำนั้นก็ค่างคาว 500 ตัว ห้อยหัวนอนกลางวันมีงูเหลือมแก่อยู่ใกล้ๆ ฟังไป ฟังพระสวด ท่านวดพร้อมกัน อย่างเมื่อครั้งนี้ แต่ว่าเขาไม่ควรสวดเสียงสูง เสียงเย็นกว่านี้อีกสักหน่อย เมื่อก็รู้สึกว่าจะท่านสวดเสียงหนักไปนิดหนึ่ง ฟังรู้สึกสะดุดหูไปหน่อย การสวด **พระอภิธรรม** หรือสวดมนต์เขาต้องสวดขึ้นกับลงให้มันมีจำนวนเพราะๆ สบายๆ ฟังสบายๆ คนฟังเกิดความเลื่อมใส

เมื่อค้างคาวฟ้งไปๆ เพลิน ไม่รู้ว่าพระด้วยนะ คนที่ไปสวดแกกัณีกว่าค้างคาวตัวเหลือง ๆ หัวไล่น นี่มันว่าอะไรของมันนะ ฟ้งไปๆ เพราะเพลินไปๆ หลับขานหล่นจากเพดานล้าลงมาตายหมด ถ้าสมัยนี้เขาก็คงต้องตำว่าไอ้พระจัญไรไปสวดให้ค้างคาวตาย ก็อาศัยกำลังใจของท่าน ค้างคาวทั้งหมด ต้องเรียกว่าท่านค้างคาวแล้วตอนนี้ เป็นกุศลทุกท่าน ตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดา บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทวโลก นี่ฟ้งไม่รู้เรื่อง แล้วก็รู้ว่าผู้สวดเป็นพระ แล้วก็รู้ว่านั่นเป็นเรื่องของกรรม แต่ว่าจิตมีความพอใจ ในเสียงของกรรมที่เป็น **อภิธรรม** เพราะเป็นกรรมชั้นสูงที่พระพุทธรเจ้าทรงสรรเสริญมาก ว่าเป็นยอดของกรรม

และเมื่อสมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์นี้ เสด็จลงมาแล้วก็มาเกิดเป็นลูกชาวประมง เขาเสียอีก ลูกชาวประมงมันต้องหาปลา แต่ว่า **พระสารีบุตร** ท่านเป็นพระที่มีเสน่ห์ ตั้งแต่เด็กขึ้นมาสังคมแก่ เพราะเป็นผู้มีปัญญามาก ไปบ้านไหนถ้ามีเด็กมาก ๆ ก็เป็นที่รักของเด็ก เด็กก็วิ่งมาหา **หลวงลุงสารีบุตร** มาแล้ว **หลวงปู่สารีบุตร** มาแล้ว จุงแขน จุงขา จุงสบง จุงจิวรบางคนก็ขึ้นบ่าขี่คอ บางทีบางคนก็เอาหัว **พระสารีบุตร** เป็นกลองยาว เล่นเท็งบอง บางทีท่านก็นั่งเล่นกับเด็กกลางลานบ้าน

อันนี้เวลานี้ ถ้า **พระสารีบุตร** มาที่นี้ไม่มีใครไหว้หรือก ไม่รู้ว่าพระดี พระดีเขาทำอย่างนั้น เขาไม่ถือตัว เขาเข้ากำลังใจเด็ก แล้วเด็กพวกนี้มีความรักใน **พระสารีบุตร** ในที่สุด เมื่อโตขึ้นมาเป็นหนุ่ม ก็ขอบวชในสำนักของ **พระสารีบุตร**

วันหนึ่งเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปเทศน์โปรดพุทธมารดาตอนเช้ากลับมา บิณฑบาต ทราบว่าพระของ **พระสารีบุตร** มาจากค้างคาว ฟ้ง**อภิธรรม** มาก่อน สมเด็จพระชินวรจึงมาดัก **พระสารีบุตร** ที่ปาก **สระโบกขรณี** ครั้น **พระสารีบุตร** กลับมาจากบิณฑบาต องค์สมเด็จพระชินศรีจึงได้ทรงเรียกเข้ามาว่า **สารีบุตร** เธอจงจำ **ปกรณ 7 ประการ** นี้ไป แล้วเวลาฉันข้าวเสร็จ จงเรียกพระลูกศิษย์ของเธอ 500 รูปมาฟัง **ปกรณ 7 ประการ** นี้เทศน์ให้เขาฟัง เพราะว่าเขาทั้งหมดนี้เคยเกิดเป็นค้างคาวในสมัย **พระพุทธรักสส** ฟ้ง **อภิธรรม** มาแล้ว ฟ้งแล้วก็ตายจากค้างคาว ไปเป็นเทวดา เพราะจิตพอใจในเสียงธรรม เวลานี้ถึงว่าเขาจะเกิดเป็นลูกชาวประมง นั้นมันก็อีกเรื่องหนึ่ง บุญก็บุญ บาปก็บาป ถ้าเขาฟังจบได้เป็นอรหันต์ทั้งหมด

เมื่อสมเด็จพระบรมสุคตแนะนำ แคหัวข้อ **ปกรณ 7 ประการ** แล้วก็เสด็จกลับไปดาวดึงส์ **พระสารีบุตร** ก็ปฏิบัติตามสั่ง พอฉันข้าวเสร็จก็เรียกพระมาเทศน์ให้ฟัง พระทั้งหมดเป็นพระอรหันต์หมด

นี่การฟังพระอภิธรรมที่ไม่รู้ภาษาว่าเป็นธรรมะ แล้วก็รู้ว่าคนสวดเป็นพระยังมีผลถึงขนาดนี้ บรรดาท่านพุทธบริษัทเข้ามานี้ มีความเคารพในพระรัตนตรัยมีทุนใหญ่มาแล้ว ยังมีการสมาทานศีล มีการให้ทาน ฟ้งด้วยความเคารพ หากว่าท่านไม่ทิ้งความดีอันนี้ ตายจากชาตินี้ อย่างเลว ท่านก็ไปสวรรค์ ถ้าไปสวรรค์ก็ไม่ทันมาเกิดเป็นมนุษย์ ไปเป็นเทวดา แล้วไปเป็นพรหม

ไม่ช้า **พระศรีอารีย์** ก็ตรัส **พระศรีอารีย์** ตรัส **พระศรีอารีย์** จะเทศน์ **อภิธรรม 7 คัมภีร์** สอนโปรดพระพุทธมารดาเหมือนกัน ตอนนี่แหละ บรรดาท่านทั้งหมด เป็นอรหันต์หมดชาติหน้า เป็นก็เป็น ชาตินี้อย่าเพิ่งเป็นนะ จะเป็น เป็นตอนตายนะ ไม่งั้นพระอดตายหมด ฮือ อาจารย์หง่า นะ นี่จำไว้ว่า ผลแห่งการฟังอภิธรรมเป็นอย่างนี้

และอีกท่านหนึ่งก็คือ ฐุเหลือมแก่ที่นอนอยู่ในถ้ำเหมือนกัน ค้างคาวเขาชอบใน 7 บทตาย แต่ฐุเหลือมชอบใจบทเดียว คือ **บทอายุตนะ** เมื่อกี้พระไม่ได้สวด เพราะมันเป็นบทพิสดาร ที่ขึ้นว่า **จักขุนทรียัง โสตินทรียัง ฆานินทรียัง** พวกนี้เป็นต้น พวกนี้จะมาลงยงๆ ตาฐุเหลือมแก่ ชอบตรงนี้ ชอบใช้ตัวยงๆ ใช้ตัวไปแกไม่ชอบ พอฟังไปๆ แกชอบใจอยู่บทเดียว ตายจากความเป็น ฐุเหลือมก็เกิดเป็นเทวดา

ในเมื่อพระพุทธเจ้านิพพานไปแล้วประมาณ 200 ปีเศษ ก็ลงมาเกิดเป็นคนเป็นคนทั้งสอง ฝ่าย เมื่อลงมาแล้วก็พลาดพระพุทธศาสนาหมดเหมือนกัน ฝ่ายแรกลงมาเป็นลูกชาวประมง ฝ่ายหลังนี่ลงมาเกิดในศาสนาของ **อเจลก** คือพระอรหันต์ประเภทไม่มีทรัพย์สินคือแก้ผ้าเดิน เขาบอกว่า พระสมณโคตมบอกว่าเป็นคนไม่มีความโลภนะไม่จริงละ ยังมีผ้าถุงห่ม เรายังดี สละจริงนะ ผ้าผ่อนนิดเดียวก็ไม่มี ฮือ อาจารย์หง่า แกก็ควรสละตามนั้นนะ วันนี้เลย 30 นาที หนอยนะ การบ้านทีกเสียนะ

เป็นอันว่ามาเกิดในศาสนาของ **อเจลก** หรือว่า **เซน** สมัยนี้เขาเรียกว่า **เซน** ถึงแม้ว่า แกจะเลือกเกิดนอกพระพุทธศาสนา เพราะผลบุญที่ชอบ **จักขุนทรียัง โสตินทรียัง ฆานินทรียัง** จะแปลได้ไหมละ **จักขุนทรียัง** ตาเป็นใหญ่ในการเห็นรูป **โสตินทรียัง** หูเป็นใหญ่ในการฟังเสียง **ฆานินทรียัง** จมูกเป็นใหญ่ในการดมกลิ่น อาจารย์หง่ารู้ไหม แหม นิ่งหัวเราะส่งเดช แกก็ว่าไป เมื่อคืนนี้สวด แอ้ร้องแอ้ นึกว่าหมาร้อง ฮือ ไม่ใช่หรอก นึกว่าคนร้องแต่ไม่รู้แปลว่าอย่างไร ก็เป็นอันว่า เมื่อเธอฟังแล้วชอบยงๆ แกก็เลยยง ลงมาก็เกิดในศาสนาของอเจลกไม่นับถือพระพุทธเจ้า ไม่นับถือพระพุทธศาสนา

แต่ผลบุญ **จักขุนทรียัง โสตินทรียัง** เห็นไหม จำให้ตึนะ **จักขุนทรียัง** ตาเป็นใหญ่ในการเห็นรูป **โสตินทรียัง** หูเป็นใหญ่ในการฟังเสียง **ฆานินทรียัง** จมูกเป็นใหญ่ในการสูดกลิ่น ใช้ตัวอายุตนะนี่ มันก็เกิดกับท่าน ท่านกลายเป็น อเจลกที่ได้ทิพจักขุญาณ มีอภิญญาสมาบัติ เห็นไหม นี่นิดเดียววะ จำให้ตึนะ เพราะได้อภิญญาสมาบัติ

วันหนึ่ง **พระเจ้าอโศกมหาราช** ตอนนั้นยังเป็นเด็ก เป็นเด็กแต่เห็นว่าจะเดินได้หรือ ไม่ได้ก็ยังไมทันจะเดินได้เป็นเด็กเล็กเพราะบิดาวางจากากรอกขุนนางด้วยมีความรักในลูก ก็เอาลูกมานั่งบนตัก นั่งไปนั่งมา ท่านก็แสดงความรักพ่อกันเลย ชี้แต่กรดตักพ่อ ท่านก็จับเหวี่ยง คำว่าเหวี่ยงนี้ เขาไม่ได้เหวี่ยงด้วยความโกรธ ชี้เป็นของธรรมดา ก็จับออกไปจากตัก ในเมื่อท่าน

เปื้อน แม่ก็เอาลูกไปอาบน้ำเรียบร้อยแล้ว ก็เห็นว่าบางที่คิดว่าพออาจจะใจไม่สบาย ก็พาลูกชายคนเล็กไปเดินนอกวัง

พอดีไปเจอพระอาจารย์ใหญ่ อาจารย์เซนมาพอดี แต่ว่าเวลานั้นเซนปกติเขาเห็นเป็นของไม่แปลก ทั้งแม่แต่แก้วฟ้า ตาเซนคนนี้แกมองหน้าเด็ก และก็มองหน้าพระบรมราชินีนาถ พระราชินีก็สงสัยท่านเป็นคนฉลาด จึงได้กราบเรียนถามว่า พระคุณเจ้ามองด้วยเหตุใดพระเจ้าค่ะ ท่านเซนก็บอกว่า เด็ดคนนี้มีบุญญาธิการมาก เมื่อพระราชบิดาทิวงคตไปแล้ว จะได้เป็นกษัตริย์แทน แต่ทว่าน้องชายต่างมารดา 82 คนกบฏ จะยึดอำนาจ แล้วเด็กคนนี้พร้อมด้วยน้องชายอีกคนหนึ่งชื่อว่า **ติสสะ** จะสามารถปราบปรามกบฏได้ทั้งๆ ที่มีกำลังน้อยมีกำลังทหาร เฉพาะทหารรักษาวัง สามารถจับน้องชายได้แล้ว ก็เข้าจับประหารชีวิตน้องชายหมด แล้วครองราชสมบัติต่อไปจะมีอำนาจปกครองชมพูทวีป แล้วก็จะเป็นคนบำรุงพระพุทธศาสนา มีความเป็นใหญ่ในการบำรุงพระพุทธศาสนา มีอำนาจมาก ความจริงแกไม่ต้องศุขพระพุทธศาสนา แต่ท่านว่าตามความรู้ของท่านท่านแม่ก็จำไว้ ก็จำไว้แต่ก็ไม่ได้คิดว่ามันจะเป็นอย่างไร ก็จำไว้เฉยๆ

ต่อมาเมื่อท่านโตขึ้น ท่านก็เป็นคนดี **ท้าวอโศกมหาราช** ไม่ใช่คนใจร้ายอำมาตย์ข้าราชการบริพารมีความรักชอบใจท่านมาก เวลาที่โตขึ้นท่านพ่อก็ส่งให้ไปอยู่เมืองด่าน ต่อมาเมื่อท่านพ่อตายแล้ว เขาก็เชิญมาเป็นพระมหากษัตริย์ และก็มีน้องชายเป็นอุปราช คือ **ท่านติสสะ** ต่อมาเป็นพระอรหันต์ ภายหลังน้องชาย 82 คน ก็เป็นลูกต่างแม่ ก็พากันยกกองทัพเข้ามาเพื่อจะจับทั้งพี่ทั้งน้องนี้ทำเพื่อจะครองราชย์เสียเอง ท่านก็ถามน้องชายว่า เราจะสู้หรือเราจะยอมทหารของเราแค่มือทหารรักษาวังไม่กี่คน เราก็ 2 คน เขา 82

ท่านติสสะ ผู้เป็นน้องชายก็บอกว่า ในฐานะที่เราเป็นกษัตริย์ ถ้าจะตายก็ต้องตายอย่างกษัตริย์ ไม่ใช่ตายอย่างคนซี้ชลาด ต้องสู้ สู้ได้ก็สู้ สู้ไม่ได้ก็สู้ ผลที่สุดก็สู้ สู้แล้วท่านก็เลยจับฝ่ายข้าศึกข้างนอกทหารก็เห็นพระราชารออกไป ท่านประกาศตามความเป็นจริงว่าไอ้พวกนี้กบฏจะต้องวางอาวุธเสีย เขาก็เลยวางทหารวางอาวุธไอ้ 82 คนมันก็ไม่ไหว ผลที่สุดก็ยอมให้ท่านจับ ท่านก็ฆ่าน้องต้องสังหารชีวิต

แล้วท่านจึงถามพระมารดาว่า เหตุอย่างนี้มีใครเคยพยากรณ์บ้าง ท่านมารดานี้ก็ไปนี่ก็มาก็หนีก็ออก ไอ้ อีวันนั้นที่ลูกชี้แตกรดตักพ่อ แม่พาลูกไปเดินนอกพระราชฐาน คือว่าเมื่อ **อเจลก** ท่านหนึ่งพยากรณ์ไว้ ตรงตามความเป็นจริงท่านก็ถามว่า **อเจลก** คนนั้นเวลานั้นอยู่ที่ไหน ท่านแม่ก็บอกว่า เวลานี้อยู่ไกลออกไปจากประเทศนี้ จากที่อยู่นี้ประมาณ 100 โยชน์ ท่านก็สั่งให้คนนำคานหาที่ประทับของท่าน พร้อมด้วยกองเกียรติยศ ไปรับ **อเจลก** เข้ามาเพื่อเป็นอาจารย์ จะได้เป็นที่ปรึกษา สมัยโน้นเขาใช้พระเป็นที่ปรึกษาด้วยทางราชการ

ของเราก็มีที่ปรึกษา สมัยอยุธยา ที่ตั้งพระราชอาณาเขตขึ้น ที่เรียกว่าพระราชอาณาเขต นี่เป็น พระที่เป็นที่ปรึกษาพระราช และทำงานรวมกัน แต่เวลานั้นพระราชอาณาเขตเคลื่อนมากเกินไป เลย ไม่ได้เรื่อง

พอหลังจากนั้นแล้วคานหันมาถึง แก่เป็นพระแก้วฟ้า มีวอซอฟ้าไปรับ มีกองเกียรติยศแก่ ก็ครึ้มๆ สักหน่อย นั่งคานหันมากก็ได้ พอคานหันหันผ่านมาก็ปรากฏว่าผ่านสำนักของพระ อรหันต์พระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ปฏิสัมภิทา ญาณพอแก่จะวัดของพระพุทธานุชาเข้า แก่ไม่ รู้ว่าพระองค์หรือกัณฑ์นี้แก่ไม่รู้เรื่องรู้ราว แก่ก็ถือว่าแก่ก็เป็นหนึ่งในตองอุกึเลยบอกให้ชาวคาน หันว่า บอกพักก่อนๆ เรามีกิจที่จะต้องสังสนทนากันสมณะด้วยกัน ท่านก็เดินเข้าไปอย่างท่าส คนเบ่ง ว่าท่านเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่พระราชามีความเคารพ จึงเดินเข้าไปแก่ผ้าเดินนวย ชาติไปตามอัธยาศัยในวัดของพระอรหันต์นั้น บรรดาสัตว์ทั้งหลายที่มันเป็นศัตรูกัน มันเป็นมิตรกัน หมดทั้งหมด ทั้งเสือ ทั้งสิงห์ ทั้งกวาง ละมั่ง พวกหมู ทุกอย่างสัตว์มันนอนเกลื่อนและไม่มี การแสดง ทำอันตรายกัน ต่างคนต่างรักกัน เพราะพระอรหันต์มีจิตเมตตาเข้าไปพระองค์นั้นท่านก็ มารับ

พระองค์นั้นท่านเห็นท่านก็รู้ เพราะพระองค์นี้ท่านรู้ทุกอย่างแหละ แต่เว้นไว้ว่า เวลา มัน ควรหรือไม่ควร ถ้าเวลาไม่ควรนี่ ถึงแม้จะรู้เขาก็ทำเป็นไม่รู้ ถ้าเวลามันควรเขาต้องแสดงความ รู้ ออก เมื่อเห็นหน้าคนนี้เข้าท่านก็รู้ทันทีว่าคนนี้ควรจะเป็นพระอรหันต์ เพราะว่ามี จักขุนทรียัง ไสตินทรียัง ขานินทรียัง มาไปถามพระอรหันต์เขาก็เบ่ง ว่านี่ตัวอะไร ขึ้นไปที่เสือ พระก็บอกว่าตัวนี้ คืออายตนะเห็นไหม ไม้ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่ เขาก็แปลว่า อายตนะภายใน ขึ้นไปที่สิงห์ถาม ว่าตัวอะไร พระท่านก็บอกว่า อายตนะ ขึ้นไปที่ไก่ ถามว่าตัวอะไร ท่านก็บอกว่าอายตนะ ขึ้นไปที่ หมูป่า ท่านก็บอกอายตนะ ขึ้นไปที่กวาง ท่านก็บอกว่าอายตนะพอขึ้นไปชี้มา

ซึ่งท่านก็ถามว่า เธอจะลืมอายตนะเสียแล้วหรือ เธอมาจากอายตนะทำไมถึงทิ้ง อายตนะ พอกระตุกเท่านั้น ความดีคือบุญเก่าเข้าถึงใจท่าน ปรากฏว่าพระอรหันต์แก่ผ้าเกิดความ อาย มี **หิริ** และ **โอตตปปะ** เลยนั่งพับเพียบเอาขาทับหน้าไว้ ฮือ อาจารย์หง่า หน้าอะไรวะ ฮือ เอาขาทับหน้าหายใจออกหรือ นั่งพับเพียบเอาขาทับหน้า ฮือตอนนี้เกิดความอายใจใหม่ พระท่าน ก็ทราบ ท่านก็รู้ท่านก็ส่งผ้าห่มให้ แล้วก็ส่งผ้าห่มให้ แล้วก็เตือนว่า เธอมาจากอายตนะ เธอ ทำไม่ถึงได้ทั้งอายตนะ เสีย ความเป็นผู้ทรงอภิญาสมาบัติ 5 ประการ ก็อาศัยบรมโลกเชษฐ ควรจะรักษาของเก่าไว้ และบำรุงของเก่าให้มันดี

พอท่านพูดจบเท่านั้น ก็ปรากฏว่าท่านผู้นั้นบรรลुพระโสดาบัน เห็นไหม นี่มาจาก **จักขุนทรียัง** มาจากกุหลือมนะ พอได้พระโสดาบันท่านก็รู้เลยว่าจิตของเรายังไม่จบ ที่เราคิดว่าดี แล้วนะ มันไม่ได้ จึงได้ขอโอกาสบอกว่าเดี๋ยวๆ ขออนุญาตไปข้างนอกหน่อย ก็ไปสั่งพวกขบวน แห่งกองเกียรติยศ และคานหันบอกเธอจงกลับไปเฝ้าพระราชาก่อน กิจที่เราจะต้องพึงทำยังมีอยู่

เสร็จเรียบร้อยแล้ว เสร็จภารกิจแล้ว เราจะไปเอง ไม่ต้องมารับ ท่านสั่งให้เขากลับท่านก็กลับมาใหม่

ตอนนี้ พระอรหันต์องค์นั้นท่านก็เทศน์ใหม่ เทศน์อายตนะ การฟังพระอภิธรรม 7 คัมภีร์ ที่องค์สมเด็จพระชินศรี ตอนนั้นจะไปแสดงพระธรรมเทศนาสนองคุณพระมารดา ที่ทรงเลือกแล้วว่า **พระวินัย** ก็ดี **พระสุตตันตปิฎก** ก็ดี ก็เป็นของดี ถ้าหากว่าท่านจะไปเทศน์สนองคุณ พระมารดานี้ยังไม่คู่ควรกัน ยังไม่คุ้มกับข้าวก้อนและน้ำนมของแม่ที่เลี้ยงมานาน เมื่อพิจารณาไปองค์สมเด็จพระพิชิตมารก็ทรงทราบ ว่าจะต้องใช้ **อภิธรรม 7 คัมภีร์** ถ้าหากว่าใช้ **อภิธรรม 7 คัมภีร์** นี้ สมเด็จพระชนนีจะได้เป็นพระโสดาบัน แล้วจะเป็นอรหันต์ในวันหน้า

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระบรมศาสดาจึงใช้ **พระอภิธรรม** ทั้ง 7 คัมภีร์ ไปเทศน์โปรดพุทธมารดา แต่ก็อย่าลืมนะ ถ้าเทศน์โปรดคนต่างหลังหมด เขาเทศน์เป็นตอน สำหรับเทศน์กับเทวดากับพรหม อีกเรื่องหนึ่งเพราะจิตท่านละเอียดพอพระพุทธเจ้าเทศน์จบก็ปรากฏว่าพรหมส่วนใหญ่ เทวดาและพรหมส่วนใหญ่นี้เป็นพระอรหันต์ไปตามๆกัน

นี่บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน วันนี้หรือเมื่อวานนี้ ท่านฟัง **อภิธรรม 7 คัมภีร์** แต่วันนี้ถ้าหากจะคิดว่า เอ๊ะ เราฟังน้อยไป พระสวด 2 จบ แต่ความจริงจบแรกนะคลุมไป 6 บท 7 คัมภีร์ นี่ก็คือ 7 บท แต่บทแรกที่เรียกว่า **บทมาติกา** ที่เป็นบทแม่ สวดแล้วคลุมไปได้ 6 บท สำหรับบทหลัง **เหตุปัจจัย** นั้น ก็เท่ากับบทหลังที่พระสวดเมื่อวาน หรือว่าเหตุที่จะทำผลที่จะทำตามทีสวดแล้วในบทต้น ต้องอาศัยเหตุ ถ้าทำเหตุแบบนี้ ผลจะเป็นแบบนี้

แต่เหตุในการสวด จะเป็นอย่างไรก็ตามที่ อาตมาก็ไม่สนใจ เพราะสนใจมากญาติโยมพุทธบริษัทก็เหนื่อย เพราะจะต้องเทศน์กันอย่างที่พระสวดไม่จบ เทศน์อย่างพระพุทธเจ้าเทศน์ก็นั่งเทศน์กันอย่างนี้ ไม่มีกลางวันไม่มีกลางคืน ใช้เวลาถึง 3 เดือน พระเทศน์จบ โยมฟังก็จบตายหมด ฮือ อาจารย์หง่า ถ้านั่งเทศน์กันไม่เลิกต่างคนก็ต่างจบละซิ ถ้าจบอย่างมีศรัทธาก็ไปสวรรค์ไปพรหม ไปนิพพาน ถ้าจบอย่างรำคาญ ก็ไปรอกันเป็นแถวไซ้ใหม่ ก็เอากันแต่แค่หัวข้อ

เป็นอันว่าการที่ท่านฟังอภิธรรม 7 คัมภีร์ ที่นี้ก็ดี หรือว่าที่ไหนก็ดี เวลาฟังก็นึกว่านี่คือพุทธพจน์ บทพระบาลี เป็นคำสอนขององค์สมเด็จพระชินศรีพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า และก็จำอานิสงส์ว่า แม้แต่ค่างควาเขาพอใจฟังครบ 7 บท เขาตายจากคนไปเป็นเทวดานะเขาไม่รู้เรื่อง ตายจากเทวดามาเป็นลูกชาวประมง ต้องมาหาปลา แต่พบ **พระสารีบุตร** และองค์สมเด็จพระบรมศาสดาทรงเตือนให้ เขาเคยฟังอภิธรรมเทศน์อภิธรรมจบเดียว เป็นอรหันต์ผลพร้อมไปด้วยปฏิสัมภิทาญาณ

นี่เป็นอันว่าจงจำไว้ว่า ธรรมะบทใดบทหนึ่ง ขององค์สมเด็จพระพิชิตมารแม้แต่การปฏิบัติในพระกรรมฐานก็เหมือนกัน ถ้าเรายึดอะไรเป็นอารมณ์แน่นอนจริงๆ เวลาที่ไปพบพระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันต์ก็ดี ถ้าเรายังไม่ถึงนิพพานในชาตินี้พระอรหันต์ก็ตาม พระพุทธเจ้าก็

ตาม ท่านจะต้องดูของเก่า ว่าคนนี่แบบเก่าความจริงไ้บุญนะ เขาทำมาก แต่ว่าท่านจะดูจุดเด่นของบุญ ว่าบุญที่มีจุดเด่นจริงๆ ของคน คนนี้มีอะไรเป็นตัวนำ ถ้ามีจุดไหนเป็นตัวนำ ท่านจะเคาะจุดนั้นแบบน้กมาย ถ้ารู้สึกว่ เจ้านี้เปราะตรงไหน ก็ชกตรงนั้นแหละ ฮือ อาจารย์หง่าชกพรวดเขาไป เตี้ยวมันก็ตาย ดีไม่ดีก็ชนะ เทคนิคล้นออกเอ้าท์ก็ยั้งดีนะ

นี่เป็นอันว่า พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าหากว่าท่านพอใจในพุทธานุสสติกรรมฐาน รักพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ ชอบภาวนาว่าพุทโธ หรือ อรหัง หรือสัมมาอรหังก็ตาม ในบทพุทธคุณก็ยึดให้มันตรงพอใจในพระธรรม และพระสงฆ์ และพอใจในศีลและในทาน หรือว่าถ้าการสวดมนต์ พอใจบทไหนที่พระท่านสวด ทุกบทตั้งใจฟังด้วยความเคารพ เวลาฟังนะฟังด้วยความเคารพจริงๆ อย่าสนใจกับพระที่สวด ก็พระที่มาสวดนะ บางองค์ก็ถูกใจเรา บางองค์ก็ไม่ถูกใจ เรื่องของพระที่มาสวด ดีหรือเลวเป็นเรื่องของพระตอนนั้นนะ แต่ว่าตอนฟังธรรม นี่เราคิดว่าธรรมนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระชินศรี บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เราฟังธรรมนี้ เราฟังของพระพุทธเจ้าที่บรรดาพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณทั้งหลาย ร้อยกรองเป็นครั้งแรก ที่เรียกกันว่า **ปฐมสังคายนา**

ครั้นการฟังธรรมครั้งหนึ่ง เราก็ได้ฟัง **พุทธานุสสติ ัมมานุสสติ สังฆานุสสติ** คือเรารู้ว่าพระธรรมนี้เป็นธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็น **พุทธานุสสติกรรมฐาน** ฟังธรรมหรือฟังสวดเป็น **ัมมานุสสติกรรมฐาน** แล้วก็พระสงฆ์มาสวด ถ้าเราไม่ชอบใจพระสงฆ์ที่มีพระจริยาไม่ดี ที่มาสวดเราก็นึกถึงพระสงฆ์รุ่นแรก มี **พระมหากัสสป** เป็นประธาน เป็น **พระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณ** ทั้งหมด และท่านพวกนั้นท่านร้อยกรองมา ฉะนั้นเราจะไม่รู้เรื่องเลย ก็จัดว่าเป็น **สังฆานุสสติกรรมฐาน** ถ้าหากว่าอารมณ์ใจท่านจับอย่างนั้นะ ถ้าจับอยู่ในพุทธานุสสติ ัมมานุสสติ สังฆานุสสติ หรือว่าจิตรักพระนิพพานเป็นอารมณ์ จะไปเกิดที่ชาติก็ตาม จะไม่คขาดจากพระพุทธศาสนา

และก็ขอยืนยันว่า ถ้าจะเกิดก็จะเกิดอีกชาติเดียว เกิดมากก็เปลืองข้าวชาวบ้านเขา ก็เลิกกัน พวกที่นั่นๆ ที่ส่วนมากเพราะว่าอะไร เพราะว่าถ้าเกิดอีกชาติเดียว ถ้าชาตินี้ ถ้าไม่ผลอลงนรกกันเสียก่อน นึกกลับบ้านอย่าไปทำบาปเข้าณะตอนนี้ฟังอภิธรรมแล้ว เมื่อคืนเจริญกรรมฐานวันนี้ฟังเทศน์ แล้วกลับไปบ้านรักษาศีล 5 ให้ครบ ถ้ารักษาศีล 5 ครบจนตลอดชีวิต ขอยืนยันว่าทุกท่านไม่ตกนรก

และก็ประการที่ 2 ถ้าไม่ได้นิพพานในชาตินี้ ท่านตายจากความเป็นคนก็ไม่มีโอกาสจะเกิดเป็นมนุษย์ต่อไป ขอสาปแช่งไว้เลย ฮือ อาจารย์หง่า เพราะอะไรเพราะว่าอีกไม่นานเท่าไรประมาณล้านปีเศษ **พระศรีอารีย์** จะตรัสขึ้นในโลกล้านปีเศษนี้ ถ้าเราเกิดในดาวดึงส์ นี่มันไม่ครบอายุนะ ดาวดึงส์มีอายุพันปีทิพย์แต่ว่าถ้าเราเกิดในดาวดึงส์ไม่ถึง 300 ปีทิพย์ **พระศรีอารีย์** ก็ตรัส

ตามธรรมดาพระพุทธรูปเจ้าตรีหรือเทศน์ใด มนุษย์นะ บรรลุผลน้อยกว่าเทวดาหรือพรหม ที่นี้หากว่าพระพุทธรูปเจ้าทรงเทศน์ จิตใจเราจับใน **พุทธานุสสติ อัมมานุสสติ สังฆานุสสติ** ท่านเทศน์จบเราก็เป็นอรหันต์ นี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วันนี้ท่านฟังอภิธรรม เมื่อเย็นนี้ท่านก็ฟัง **พระอภิธรรม** ถ้าจิตใจท่านรักในอภิธรรมด้วยความเลื่อมใสในขณะฟัง เวลาที่พระพุทธรูปเจ้าไปเทศน์ โปรดพุทธมารดาทุกองค์ ต้องเทศน์ **อภิธรรม 7 คัมภีร์** ตอนนี้อยู่ท่านที่เป็นเทวดาหรือพรหมอยู่ ก็จะได้บรรลุอรหันต์หมด

เป็นอันว่าธรรมใดที่องค์สมเด็จพระบรมสุคต ทรงมีความประสงค์ที่บำเพ็ญบารมีมาถึง 4 อสงไขย ก็ตั้งใจจะโปรดบรรดาท่านพุทธบริษัทให้พ้นจากวิภวสงสารที่เวียนว่ายตายเกิด เป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นเปรตบ้าง เป็นอสุรกายบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง เป็นคนบ้าง เป็นเทวดาบ้าง เป็นพรหมบ้าง ถึงเป็นพรหมก็กลับมาตั้งต้นลงนรกใหม่ ก็ว่าไปเรื่อยไป อย่างนี้เขาเรียกว่าวิภวะ พระพุทธรูปเจ้าต้องการให้พ้นจากวิภวะ คือพระนิพพาน ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน มีความเคารพในพระพุทธรูปศาสนาจริง เข้าถึงพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณแล้วก็มีศีล 5 เป็นทุน หมายความว่า มีศีล 5 เป็นปกติ ศีล 5 หรือศีล 8 ที่จะทรงอยู่ได้ เพราะอาศัย **พรหมวิหาร 4** คือ

1. จิตมี **เมตตา** ความรักเป็นปกติ ไม่ประทุษร้ายกัน
2. จิตมีความ **กรุณา** คือสงสารเป็นปกติ หวังจะเกื้อกูลซึ่งกันและกันและ
3. จิตมี **มุทิตา** ในเมื่อจิตอ่อนโยนไม่อิจฉาริษยากัน เห็นบุคคลอื่นได้ดีพลอยยินดีด้วยแล้ว
4. จิตมี **อุเบกขา** ถ้ากฎของกรรมมันเกิดกับเราหรือเขา เกินวิสัยที่เราจะช่วยให้ เราจะได้แก้ไขได้เราก็วางเฉย

อย่างเราอยู่ที่นี่ มีชาวบ้านเขามาตำเราก็อธิว่า เราเคยตำเขามาก่อน เขามาตำใช้หนี้มันไป ความป่วยไข้ไม่สบายเกิดขึ้นก็ไม่ได้มัน ก็ถือว่าเป็นกฎของกรรมเดิม ได้แก่ปาณาติบาต และก็ใช้หนี้มันไป แต่ของมันหาย ก็ถือว่าเราเคยละเมิด **อกิณนาทาน** มาก่อน มันมาขโมยก็ใช้หนี้มันไป ถ้าคนอยู่ได้บังคับบัญชา มันคือมันด้าน ก็ถือว่าไฉนมันโทษของ **กาเมสุมิจจาจาร** ก็ช่างมันเถอะ ว่าได้ก็ว่า ว่าไม่ได้ก็ตัดหางปล่อยมันไป เป็นอันว่าทำให้สลาย ด้วยกำลังของอุเบกขาญาณ ถ้าวาจาที่จะพูดอะไรออกไป ถึงแม้ว่าจะเป็นความจริง ทั้งชายและหญิงที่เขาฟังเขาไม่ยอมเชื่อ ก็ถือว่ามันโทษ **มุสาวาท** ที่เราทำมาก่อน เราก็วางเฉย ช่างมันใช้หนี้กฎของกรรม ถ้าเกิดมาชาตินี้เป็นโรคเส้นประสาท ปวดหัวประสาทไม่ดีเป็นบ้าเป็นคลั่งก็ตาม บางทีก็ถือว่ามันโทษของการดื่มสุราและเมรัย เมื่อนึกขึ้นมาได้ วางเฉย ช่างมัน ใช้หนี้มันไป ตามใช้หนี้ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ชาติต่อไปไม่มีอีกแล้ว

อย่างนี้บรรดาท่านพุทธบริษัท จะมีผลตามที่องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว มีพระพุทธรูปประดิษฐานที่นิพพาน ตามที่อาจารย์หง่า ว่าเมื่อคืนนี้ **นิพพาน ปัจจัย โหด** ซึ่งแปลว่า ผลบุญนี้จึงถึงซึ่งพระนิพพานแก่ข้าพเจ้า

เอาละ บรรดาท่านพุทธเจ้าทั้งหลาย ว่าไปว่ามากี่ว่าเสีย 50 นาทีเศษใครกินข้าวแล้วหรือยังไม่กินข้าวก็หิวไปตามอหยาตัย พระกินแล้วไม่เป็นไร มีแรงก็เทศน์ไป เดี่ยวกลับไปนอนใหม่แรงก็ยังมี ในที่สุดนี้ อาตมาภาพในฐานะพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ก็ขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ และสังฆรัตตะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์ พิชิตมวมงคลสมบุญคุณผลธรรมใดที่องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ดีและพรอรหันต์สาวกก็ดี ซึ่งทรงบรรลุแล้ว ขอบรรดาสาวกขององค์สมเด็จพระทศพลมีความต้องการ คือเข้าถึงซึ่งพระนิพพานในชาตินี้โดยทั่วหน้า อาตมารับประทานวิสัยขานมา ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานิสงส์ของศีล

แสดงเมื่อ

วันอังคารที่ 15 เมษายน 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

กัมมัง สัตเต วิภชตี

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสังฆธรรมเทศนาในอานิสงส์แห่งฌาปนกิจกถา ที่ **โยมสง่า วงศาโรจน์** ตาย จะเผาวันที่ 17 อ้าว แก่ไม่กลัวเผาตัวเองเขี้ยวหรือ ฮือ ยังอยู่เหรอ ตาย ฮือ นึกว่าตายไปแล้ว วันนี้อาตมาภาพจะแสดงพระสังฆธรรมเทศนา กฎของกรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเป็นคาถาพระบาลีไว้ว่า **กัมมัง สัตเต วิภชตี** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า กรรมย่อมเป็นเครื่องจำแนกสัตว์

วันนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ได้พากันมาบำเพ็ญกุศล เนื่องใน วันสงกรานต์นี้ นับตั้งแต่วันที่ 12 มาแล้ว เห็นจะเป็นวันที่ 4 หรือ 5 แล้วทายกก็ประกาศว่าวันที่ 17 จะทำการฌาปนกิจ เผากระดูกหรือเผาชื่อคนที่ตายไปแล้วเป็นอันว่า พระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระ

ประทีปแก้วบรมศาสดาที่ตรัสว่าร่างกายเป็นอนิจจัง มันเป็นของไม่เที่ยง ทุกข์ มีสภาพเป็นทุกข์ อนัตตา มีการสลายตัวไปในที่สุดนี้เป็นความจริง และอีกประการหนึ่ง ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์กับ **เปสกาโรธิดา** และบรรดาประชาชนชาวอาฬวีทั้งหลายว่าชีวิตเป็นของไม่เที่ยง แต่ความตายเป็นของเที่ยง นี่ก็เป็นความจริง เพราะว่าบรรดาพุทธบริษัทชายหญิงจะเห็นอยู่แล้ว ว่ากระดูกก็ดี ชื่อก็ดี ของบุคคลทั้งหลายที่ตายไป ย่อมปรากฏเฉพาะหน้าบรรดาท่านพุทธบริษัท

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระทรงแสดงสวัสดิโสภาคย์ จึงได้ทรงแนะนำให้บรรดาประชาชนทั้งหลายเจริญ **มรณานุสสติกรรมฐาน** นึกถึงความตายเป็นอารมณ์ ว่าชีวิตของเราจะต้องมีความตายแน่นอน แต่ว่าการตายนี้ย่อมมีสภาพไม่สูญ ตามที่กล่าวมาแล้วว่า **กัมมัง สัตเต วิภชติ** กรรมย่อมเป็นเครื่องจำแนกสัตว์ ถ้าบุคคลใดก่อนจะตาย จิตน้อมไปในด้านของกุศล จิตใจหรือว่าอิทธิสมานกายของบุคคลนั้นก็จะสูงสุด มีสวรรค์และพรหมเป็นต้น

ถ้าหากว่าจิตใจเต็มไปด้วยความเศร้าหมอง ประกอบไปด้วยอกุศล บุคคลประเภทนั้นก็จะไปสู่ทุคติ แต่ว่าเรื่องของการตายไปแล้ว บรรดาท่านพุทธบริษัทเราอย่ามอมมอมไม่เห็น แล้วมานั่งพิจารณากฎของกรรมที่มันแยกออกที่เรียกว่า **กัมมัง สัตเต วิภชติ** กรรมย่อมเป็นเครื่องจำแนกสัตว์

เรื่องของชาติหน้า ถ้าเราได้ทิพจักขุญาณก็ดี ได้อภิญาสมาบัติก็ดี เป็นของไม่แปลก เพราะว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ สามารถพิสูจน์ตนเองได้ แต่ว่าพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระจอมไตร ก็ตรัสไว้เพื่อคนหลายประเภท อย่างท่านที่มีนิสัยสุขขวิปัสสโก มีความเข้มแข็งของจิตไม่พอ ไม่สามารถจะฝึกวิชาสามและอภิญาหกได้ ก็สอนในด้านสุขขวิปัสสโก รักษา กำลังใจเรียบ ๆ ค่อย ๆ ปราบอารมณ์ของจิตทำลายปัจจามิตรคือกิเลสไปที่ละน้อย ๆ ในที่สุดก็เป็นอรหันต์ผลแต่ทว่าไม่สามารถจะเห็นผี เห็นเทวดา เห็นนรก เห็นสวรรค์ได้ ก็เป็นอรหันต์ได้ไปนิพพานได้เหมือนกัน ท่านประเภทนี้นั้นไปถามท่านว่า นรกมีไหม สวรรค์มีไหม ท่านบอกว่าท่านไม่เห็น ถ้าเป็นพระอริยเจ้า หรือว่าเป็นผู้ได้ฌาน ท่านจะตอบว่ามีแต่ไม่เห็น

แต่ทว่ากำลังใจของคนประเภทที่ยังไม่ถึงขั้นฌานสมาบัติ ใจยังไม่มั่นอยู่ในคุณพระรัตนตรัย ท่านจะบอกว่าตายแล้วสูญ ไม่มีสภาพต่อไป อันนี้ก็ถือว่าเป็นความเข้าใจ จะหาว่าถูกหรือผิดก็เป็นเรื่องของท่าน แต่ว่าองค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาตรัสว่า **กัมมัง สัตเต วิภชติ** กรรมย่อมเป็นเครื่องจำแนกสัตว์ ก็หมายถึงว่า คนที่เกิดมาในโลกนี้ ต่างคนต่างก็มีอาการ 32 เหมือนกัน เป็นคนเท่ากัน แต่ทว่าสภาวะความเป็นอยู่ไม่เสมอกัน บางคนก็มีทรัพย์สินมาก บางคนก็มีทรัพย์สินน้อย บางคนมีโรคมาก บางคนมีโรคน้อย บางคนมีศักดิ์ศรีมาก บางคนมีศักดิ์ศรีน้อย ก็เพราะว่าเป็นกฎแห่งกรรม คำว่ากรรมก็คือ การกระทำก็จะขอ

จำแนกบอกร่าง ๆ ตามเวลา ถ้าวันพรุ่งนี้ วันมะรืนนี้ ถ้ามีแรงก็จะมาต่อใหม่จะมองเห็นกรรม
ง่าย ๆ

ที่เราสมาทานศีลกันเมื่อคืนนี้ว่า **ปาณา อทินนา กาเม มุสา สุรา** นี่เราสมาทาน กัน
ทำไม เงามานั่งหลอกพระ นั่งหลอกตัวเอง หรือว่าตั้งใจทำจริงนี่แหละบรรดาท่านพุทธบริษัทชาย
หญิง ดีหรือไม่ดีมันอยู่ที่ตรงนี้ คำว่าสังฆกรรมธรรมะ แปลว่าการทรงไว้ซึ่งความดี สัจจะ แปลว่า
ความจริง เรามีความจริงใจ ในการทรงความดีหรือเปล่า ถ้าเรามีความจริงใจในการทรงความดี
ความดีมันก็ปรากฏ หากว่าเราจะว่ากันไปตามศัพท์ที่เขาว่าเป็นประเพณี ความดีมันก็ไม่เกิด
ความดีมันก็ไม่เกิด จะถือว่าไหว้พระบุญมันจะได้ก็รู้สึกว่าเป็นละอองน้อย ๆ เท่านั้น การสมาทาน
ศีลเมื่อคืนนี้เหมือนกัน สมาทานแล้วศีลมันยังไม่มี ศีลจะมีมันมีตัวที่ว่าเวรมณี ที่ต่อท้ายว่า
ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาบทั้ง สมာทียามิ จะมีหรือไม่มันมีอยู่ที่ตัว **เวรมณี** คำว่างด
เว้นได้จริง ๆ หรือเปล่า ถ้าเรางดเว้นไม่ได้จริง คำสมาทานมันก็ไม่มีผล

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระทศพล จึงได้ตรัสว่า **กัมมัง สัตเต วิภชติ** กรรมย่อมเป็นเครื่อง
จำแนกสัตว์ ตอนนี้ก็จำแนกเฉพาะศีล 5 ให้ฟัง ความจริงพระบาลีบทนี้ เทศน์ได้จบ
พระไตรปิฎก ได้กันทั้งหมด ทั้ง **วินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก** และ **อภิธรรมปิฎก** เพราะว่า
เรียกว่าเป็นบาลีครอบจักรวาล

เป็นอันว่าอันดับแรกจะแยกให้ดูที่องค์สมเด็จพระบรมครูบอกว่าท่านทั้งหลายจงงดเว้นการ
ทำลายชีวิตซึ่งกันและกัน หมายถึงว่า ชีวิตคนก็ดี ชีวิตสัตว์ก็ดี ที่บางคนที่มีวิสัยอเวจี หรือว่าโล
กันต์นรก ท่านเห็นว่าชีวิตสัตว์เกิดมาเพื่อเป็นอาหารของมนุษย์ ฉะนั้นท่านผู้นี้เวลาตายไปแล้วก็
เป็นอาหารของโลกกันต์นรกและก็เป็นอาหารของอเวจีนรกเช่นเดียวกัน เป็นอันว่าคนใดถ้าละเมิดใน
ข้อปาณาติบาต มีจิตคิดประทุษร้ายบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา จะประทุษร้ายคนก็ดี จะคิด
ประทุษร้ายสัตว์ก็ดี แสดงว่าจิตของท่านประเภทนี้ ขาดความเมตตาปรานีเห็นชีวิตของบุคคลอื่น
ไม่มีความหมาย แต่ว่าชีวิตของตัวมีความหมาย

คนประเภทนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากล่าวว่า มีชีวิตอยู่ก็มีแต่ความเร่าร้อน
ว่าคนที่มีการขาดความเมตตาปรานีนี้ก็คือคนใจร้าย คนใจร้ายจะไปคบค้าสมาคมกับใคร ก็ไม่มี
ใครเขาอยากคบ และจะไปอยู่ที่ไหนก็มีแต่การเบียดเบียนบุคคลอื่นให้มีความทุกข์ ในเมื่อเรา
เบียดเบียนเขา เสน่ห์คือความรักมันก็ย่อมไม่ปรากฏ เป็นที่เกลียดชังของบรรดาประชาชน
ทั้งหลาย ในเมื่อมีคนเกลียดมากก็มีศัตรูมาก คนที่มีศัตรูมากกลับก็ไม่เป็นสุข ตื่นก็ไม่เป็นสุข
นอนก็ไม่เป็นสุข เพราะอะไร เพราะต้องระวังภัยตลอดเวลา นี้จะเห็นได้ง่าย ๆ ว่าศีลข้อปาณานี้
ถ้าหากว่าเราไม่ปฏิบัติ แม้แต่ในชาตินี้มันก็มีทุกข์ ถ้าบังเอิญผลติดตามไปในชาติหน้า อันนี้ก็ต้อง
เทศน์พระพุทธเจ้าท่านบอก บอกแล้วก็มีการพิสูจน์ว่าบัดนี้มีการฝึกให้พิสูจน์ชาติหน้า และก็ชาติ
ก่อน ๆ ที่แล้วมาด้วย ใครดีก็ทำได้ใครเลวก็ทำไม่ได้ เป็นเรื่องของบุคคล ผู้ฝึกมีหน้าที่อย่างเดียว

คือ ปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่า **อักษาดาริ ตถาคตา** ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้บอก บอก แล้วถ้าดีจริงก็ทำได้ ที่ทำไม่ได้ก็แสดงว่าดีไม่จริง หรือเลยไม่มีความดีเสียเลย ถ้าว่ากันถึงชาติหน้าก็มีทุกข์ ถ้าไปเกิดในอบายภูมิอันนี้ก็ช่างเถอะ

เป็นอันว่าหวนกลับมาชาตินี้กันใหม่ ว่าโทษปาณาติบาตที่เราทำมาในชาติก่อนให้ผลอะไรบ้างโทษปาณาติบาตที่เราทำมาในอดีตชาติก่อนที่เราจะเกิดมาชาตินี้ก็นั่นก็คือ ถ้าทำเป็นอาชญากรรม ออกไม่ทันจะคลอดจากท้องแม่เนะ ทำปาณาติบาตเป็นอาชญากรรมวันดีไม่ละ วันพระไม่เว้น ไม่มองถึงความดี ความเมตตาปรานีไม่มีทำเบาว่านั่นหน่อยหนึ่ง แต่ว่าใกล้เคียงกัน คลอดจากท้อง คลอดจากท้องแม่ไม่นานก็ตาย ถ้าเบาจากนั้นมาอีกหน่อยหนึ่ง พอจะเป็นหนุ่มเป็นสาวก็ตายเบาไปอีกนิดหนึ่งพอถึงเป็นหนุ่มเป็นสาว หรือวัยกลางคนก็ตาย ถ้าหากว่าเบา มากเกินไปก็มีอายุถึงอายุขัย 75 ปี อาจจะมีอายุถึง 75 ปี หรือเกิน 75 ปี ไปก็ได้ ถือว่ามีโทษปาณาติบาตเบา อันนี้หากว่าโทษปาณาติบาต อย่างเบาเนี่ยมันไม่ทำให้ตายในช่วงระหว่างกลางชีวิต

แล้วสมเด็จพระธรรมสามิสรก็ยังบอกอีกว่า คนที่โทษปาณาติบาต ถึงแม้ว่าจะไม่มาก สามารถจะมีชีวิตอยู่ถึงปลายอายุขัย แต่ว่าเศษของกรรม ของปาณาติบาตนี้ไซ้รั ก็ยังสามารถจะทำให้บุคคลนั้นต้องพบกับความป่วยไข้ไม่สบายทางร่างกายอยู่ตลอดชีวิต และอีกประการหนึ่ง จะทำกิจใด ๆ ก็ตามก็รู้สึกว่าจะขัดข้องอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่างานนั้นจะทำได้สำเร็จ ก็เรียกว่า เป็นทุกข์ลำบาก ต้องต่อสู้กับอุปสรรคอยู่เสมอ นี่จุดหนึ่งของปาณาติบาต ซึ่งมีคติตรงกันข้ามกับคนที่ปฏิบัติในศีลข้อนี้ได้

องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าววว่า ถ้าบุคคลใดเว้นปาณาติบาต การเว้นปาณาติบาตนี้ต้องอาศัยเมตตา ความรัก กรุณา ความสงสาร เป็นเครื่องประจําใจบุคคลประเภทนี้ เมื่อมีจิตเมตตา ความรัก กรุณา ความสงสาร มีชีวิตอยู่เป็นมนุษย์ก็มีความสุข เพราะว่ามีหน้าตาขึ้นบาน ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นปกติ เห็นคนทุกคนเป็นมิตรที่ดี เว้นไว้แต่ ถ้าเขาไม่ดีเราก็กั๊กกั๊กวางเฉย ไม่ใช่โกรธ ถายังไม่ดีแนะนำกันไม่ได้ เราก็กั๊กกั๊กแนะนำ วางเฉยตามที่พระพุทธเจ้าตรัส ไม่ใช่ขาดเมตตาคนประเภทนี้เมื่อความเมตตาปรานี ย่อมเป็นที่รักของบุคคลทั่วไป จะไหนมันก็มีความสุข หลับก็สุข ตื่นก็สุข นิ่งก็สุข นอนก็สุข ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะมันมีคนรักมาก

หากว่าเขามีเมตตาตามในชาติก่อน ปราศจากโทษของปาณาติบาต องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถกล่าววว่า นอกจากมีร่างกายสมบูรณ์แบบ ยังมีความสุข โรคภัยไข้เจ็บน้อยจะพูดว่าไม่มีเลยนะมันไม่ได้และว่าคนทุกคนเกิดมาต้องละเมิดกรรมบ้างไม่มากก็น้อย ถึงแม้ว่าน้อยมันก็ให้ผล แต่ว่าผลไม่มาก จะสังเกตได้ว่าคนประเภทนี้เกิดมาชาติหลังนี้ มีผิวพรรณรูปร่างหน้าตา สะสวย เป็นคนที่สะดุดตาสะดุดใจของบุคคลทั้งหลายที่ได้พึงพบเห็น เพราะอานิสงส์ที่เมตตา คือความรัก

แล้วประการที่ 2 โรคน้อย ร่างกายสมบูรณ์แบบ

แล้วประการที่ 3 มีความสุขเพราะจะไปที่ไหนก็มีคนรักอยู่เสมอ

ประการที่ 4 มีอายุขัยเต็ม

ประการที่อายุขัยเต็ม

ประการที่ 5 เวลาที่จะตาย ทุกข์เวทนาไม่เบียดเบียนมาก จะตายแบบสบายๆ

นี่ว่าถึงว่า **กัมมัง สัตเต วิชตติ** ปาณาติบาตให้แยกออกมาเป็นอย่างนี้

ตอนนี้ก็มาแยกถึงอทินนาทาน เวลามันน้อย มันนี้เทศน์ไม่จบศีล 5 อทินนาทาน เวรมณี ศีลตัวนี้ก็เหมือนกัน มันจะเกิดขึ้นกับท่านได้คือตัวเว้น เวรมณี นี่เขาแปลว่าเว้น ท่านมาหาพระ ท่านมาสมทานนี้ ถ้าหากว่าทำไม่เว้น ท่านสมทานวันละแสนครั้ง มันก็ไม่ได้เกิดประโยชน์ ประโยชน์จริงๆ อยู่ที่ตัวเว้นคือการไม่ทำอทินนาทาน

องค์สมเด็จพระพิชิตมาร กล่าวว่า เว้นจากการถือเอาของที่บุคคลอื่นไม่ให้ในอาการของ ขโมย ขโมยหรือปล้น หรือจี้ หรือโกง มีเหมือนกัน เป็นอันว่าศีลข้อนี้จำแนกแยกออกไปตามพระ บาลี เพราะแยกออก ว่าถ้าเราละเมิดผลมันจะเป็นยังไง ผลละเมิดชาตินี้มันให้ผลคือชาวบ้านเขา เกลียด ถ้าเรารักเขา เราขโมยเขา เราจี้เขา เราปล้นเขา เราโกงเขา คนที่เกลียดเราไม่ใช่บุคคลคน เดียว อย่างปาณาติบาตก็เหมือนกัน ไปทำร้ายใครเขาคนหนึ่ง เขาเกลียดทั้งตระกูล เกลียดทั้ง พวก นี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราไปขโมยใครเขาเข้า เขาไม่เกลียดเพราะคนที่ถูกรักถูกขโมย เขาเกลียด ทั้งกลุ่ม ทั้งตระกูลของบุคคลผู้นั้น นอกจากเป็นญาติแล้วมิตรสหายเพื่อนของเขาก็พลอยเกลียด หารว่าเราเป็นคนขโมย นี่ผลที่มันจะพึงได้คือชาวบ้านเขาเกลียดมากเท่าไร เราก็ทุกข์มากเท่านั้น

และประการที่ 2 นอกจากชาวบ้านเขาจะเกลียด ต้องถูกลงโทษทัณฑ์ตามกฎหมาย เป็นอันว่าผลอันนี้ สร้างความไม่สบายใจให้เกิดขึ้นกับเรา เราไม่มีความสุข ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึง บอกว่าควรดเสีย ใจตัวที่สร้างความทุกข์ ความเดือดร้อน ทว่าโดยกฎของกรรมชาติหน้า ชาติ โน้นยังไม่ว่ากัน ว่ากันถึงชาตินี้ที่เราทำอทินนาทานมาในชาติก่อน ผลที่มันจะให้ในชาตินี้คือ 1. มี บ้านถูกไฟไหม้บ้าน และ 2. ก็มีทรัพย์สินถูกลักถูกขโมย ถูกจี้ ถูกปล้น ถูกแย่ง ถูกโกง ประการที่ 3 บ้านชาวบ้านน้ำมาก บ้านชาวบ้านเขาไม่พัง บ้านเราพังเพราะน้ำ ประการที่ 4 ลมพัดแรงจัดๆ บ้านชาวบ้านเขาไม่หัก บ้านเราพังก็ได้ หักก็ได้ ที่เป็นอย่างนี้เพราะโทษของอทินนาทาน เวรมณี เราไม่ยอมละการคดการโกง การขโมย การแย่งแย่งทรัพย์ของบุคคลอื่น นี่เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชี้โทษให้เห็น

เอาว่าท่านไม่แน่ใจก็เชิญผู้วิฆาสาสาม แล้วได้อภิญญาเป็นเครื่องพิสูจน์เพราะคำสอนของ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนส่งเดช มีหลักฐานยืนยันให้พิสูจน์ แต่ว่าการพิสูจน์จะมานั่งพิสูจน์ให้ อารมณ์ ที่มีกิเลสมาคิดนะมันไม่ได้ มันจะเข้าทำนองที่เรียกว่า เจ้าอึ่งอ้างที่อยู่ในกะลาครอบ มัน จะทะนงตนว่าตัวเรานี้ใหญ่เต็มโลกเพราะตัวเบ่งเต็มกะลา แต่เนื้อแท้จริงๆ ถ้าเปิดกะลาครอบออก มันก็จะมีความรู้สึกว่า ใจโลกจริงๆ นะมันกว้างใหญ่ไพศาลมาก มันไม่เล็กตามที่เราคิด

ข้อนี้มีอุปมาฉันใด คำสอนขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาไม่ได้สอนส่งเดชอย่าง
ที่นักปราชญ์สมัยนี้พูดกัน นักปราชญ์สมัยนี้ ความจริงบางท่านก็ดีก็รู้สึกรู้ว่าจะมีเฉพาะบางท่าน
ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าเมื่อเดือนที่แล้ว มีนาคนได้พบกับ **สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัด
สามพระยา** ได้ปรารภกับท่านว่าเรื่องของพระเทศน์ที่พระช่วยกันได้ดีอย่างการสงเคราะห์คน
ยากจนนี้ไม่ต้องถีนทุรกันดารที่ในหมันก็มีความจน แล้วที่ไหนก็มีคนรวย คำว่าคนรวยก็ไม่ต้องรวย
เป็นหมื่นเป็นแสน สักแต่ว่ารวยวันหนึ่ง วันพระหนึ่งสิ่งหนึ่ง หรือว่าข้าวสารสักครึ่งลิตรน้อยกว่า
ครึ่งลิตร ถ้ามีจิตเมตตา ถ้าพระเป็นตัวแกนตั้งกระบุงตะกร้าขึ้นให้ชาวบ้านเขามาทำบุญ ได้แล้วก็
ไปสงเคราะห์คนที่มีความยากจนคนยากไร้อดอยาก ถ้าวัดทำได้แบบนี้ทุกวัด ก็จะเป็นการ
สาธารณประโยชน์ ช่วยคนมีความสุข อย่างน้อยที่สุดก็จะเห็นใจโง่มั่นน้อยลง เพราะคนเขาไม่
อด คนที่เป็นใจ เพราะความอดอยาก นี้ก็มีมาก แต่บางคนเด็กหนุ่มๆ เห็นว่าการปล้นเขา จี้เขา
เป็นการหากินโดยสะดวก

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ท่านบอกว่า คุณมหาไฉ่พระนี่จะให้มันตรัสรู้เองไม่ได้หรอก
จะต้องไปแคะหูมัน หมายความว่าแต่พระบ้านนอกเลย แม้แต่พระในกรุงเทพฯ ที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ เป็น
พระราชาคณะในมหาเถรสมาคม ก็ให้มันตรัสรู้เองไม่ได้ ถมท่านว่า ถ้าตั้งไว้ทำหอกอะไร ท่านก็
บอกว่าก็ตั้งไปตามระเบียบในมหาเถรสมาคมเอง ท่านก็แคะแล้วแคะอีก ไม่ค่อยขยับตัว

เป็นอันว่า **สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์** นั้น งานสาธารณประโยชน์นี้ ท่านทำมาตั้งแต่
เป็นเปรียญ 9 ประโยค คือ **มหาพิน** ยังไม่เป็นพระราชาคณะ จนกระทั่งเวลานี้ท่านเป็นสมเด็จพระ
และการรับยศนี้ท่านไม่รับเสียสามเที่ยว เลื่อน ไม่ยอมรับสามครั้ง และตอนที่จะเป็นสมเด็จนี้ก็จะ
ไม่ยอมรับถึงสองครั้ง ผลที่สุดหนีไม่ได้เขาตั้งให้ ก็ถือว่าเป็นพระที่มีกำลังใจดี ไม่คิดอยู่ในโลก
ธรรม

เป็นอันว่าถึงแม้ว่าพระท่าน ก็มีความไม่เข้าใจเรื่องการสาธารณประโยชน์มันก็ยากสำหรับ
บรรดาท่านพุทธบริษัท เมื่อกี้เราพูดกันถึงว่าโทษของอทินนาทานเมื่อตัวอทินนาทานที่มันจะเกิด
มาได้ก็อาศัยเหตุความจนเป็นต้นเหตุ แต่บางคนที่มีความเลวเป็นอาชีพประจำใจก็ยกไว้ แต่ว่ามี
ส่วนมากที่จำเป็นจะต้องลัก ต้องขโมยเขา ก็เพราะความจนเป็นเหตุ บางที่ตัวทนได้ แต่ลูกตัว
เล็กๆ ตาดำ ๆทนไม่ไหว สงสารลูกน้อยมันจะอดตาย จำต้องลัก ต้องขโมยเขา อันนี้ก็พบหลายคน

นี่แหละ บรรดาท่านพุทธศาสนิกชน ใ้กรรมประเภทนี้มันก็มาจากไหน มาจากในสมัยชาติ
ก่อน มาจากโทษของอทินนาทาน แล้วก็มาขาดจากความเมตตาสมมุติ ถ้าเราไม่พูดกันถึงโทษ
ของอทินนาทาน ถ้าเรางดเว้นโทษของอทินนาทานได้ การจะงดเว้นในโทษข้อนี้ได้มันก็ต้องมีธรรม
เป็นปฏิปักษ์กัน เหมือนกันปาณาติบาติ **เราจะงดเว้นจากปาณาติบาติได้ต้องมีเมตตาปราณี**
เข้าเป็นเครื่องประดับประคอง ถ้าไม่มีความเมตตาปราณีเป็นเครื่องประดับประคอง การงดเว้นจาก
ปาณาติบาติ มันก็มีไม่ได้

ฉะนั้นการที่จะงดเว้นจากอกตินนาทาน ก็ต้องมาจากเหตุ 2 ประการคือ 1. สันโดษ มีจิตประกอบไปด้วยธรรม มีความพอใจยินดี เฉพาะทรัพย์สินที่เราหามาได้โดยชอบธรรม แต่ว่าสันโดษตัวนี้เป็นตัวยับยั้งเท่านั้น มิใช่ตัวหักล้างอกตินนาทาน เพราะอกตินนาทานนั้นมันเป็นตัวโลหะ ที่มีความร้ายแรงมาก

ฉะนั้น การที่จะกำจัดอกตินนาทานได้จริงๆ นี้ ก็ต้องอาศัยทานการให้ อย่างที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายตั้งใจ เอาวัตถุทานมาถวายแก่พระสงฆ์หรือให้กับคนที่ยากจน ให้กับสัตว์เดรัจฉาน โดยที่เราให้ เราไม่หวังผลตอบแทนในชาติปัจจุบัน ถือว่าเราให้ด้วยการสงเคราะห์ นี่เรามองกันอย่างเผินๆ ก็ถือว่าคนนี้เป็นคนใจดี มีความเมตตาปรานี ผลอาจจะได้เพียงเท่านั้น การที่กล่าวว่า ทานัง สักคโส ทานัง ทานเป็นปัจจัยให้เกิดบนสวรรค์ แต่เนื้อแท้จริงๆ ผลของทาน ตัวนี้นั้นยังเขาไปตัดอกตินนาทาน โทษของอกตินนาทานในเบื้องต้น

แล้วก็ประการที่ 3 ทานการให้นี้ เข้าไปตัดโลหะ ซึ่งเป็นรากเหง้าของกิเลสเป็นเหตุให้ท่านทั้งหลายเข้าถึงซึ่งนิพพานได้โดยง่าย

สมมุติว่าถ้าเรางดจากอกตินนาทานได้ ด้วยเหตุคือ 1. สันโดษ สันโดษนี้ตัวยั้งแล้วการตัดด้วยการให้ทาน ผลจะเป็นอย่างไร ผลของการให้ทาน คือว่าไม่ละเมียดอกตินนาทานในข้อนี้ ถ้าเราเกิดทำไว้ในชาติก่อน บังเอิญชาตินี้ เราเกิดมาแบบนี้ไฟมันก็ไหม้บ้านไม่เป็น ขโมยเข้าบ้านไม่ถูกแล้วก็ล้มพัดมาเท่าไร บ้านมันก็ไม่พังน้ำจะมาสูดสักเท่าใดก็ตามที่ มันก็ไม่สามารถจะทำลายบ้านเราได้ รวมความว่าอันตรายเกิดจากภัย 4 ประการไม่มีแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว ก็ยังตรัสว่าผลของทานเป็นปัจจัยให้คน บุคคลผู้นั้นมีทรัพย์สินสมบูรณ์ ฉะนั้นคนที่เกิดมาในโลกนี้ สมเด็จพระชินศรีจึงกล่าวว่า การที่มีฐานะไม่เสมอกัน ก็เพราะกรรมเป็นเครื่องจำแนกสัตว์

วันนี้ว่ากันไปว่ากันมา ศีลข้อที่ 2 ก็ไม่ทันจะจบ ถ้าว่ากันจริงๆ 30 นาทีมันก็ไม่จบ มันก็หมดเวลาแล้ว เป็นอันว่าวันนี้ ขอบรรดาท่านสาวกขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว แม้แต่การจำแนกทานในศีล 5 ประการ มันไม่ถึง 5 แค่ว่า 2 สองมันก็ยังไม่ละเอียดพอ ถ้าจะว่ากันจริงๆ 30 นาที มันก็ยังไม่จบ เอากันพอเข้าใจ หวังว่าญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลายที่ตั้งใจมาบำเพ็ญกุศล คงจะไม่คิดว่าต้องการบุญเฉพาะเวลาที่เรานั่งอยู่ที่นี้ คงจะตั้งใจรักษาความดี จิตให้เป็นบุญเป็นกุศลตลอดไป จนกว่าจะตาย เพราะว่าชีวิตของเราที่ไซ้ไรที่พอเกิดมาแล้วมันย่อมละเมียดชั่วบ้าง เป็นบางประการ ท่านกล่าวว่า จิตเต ปาวิสุทฺถมธ สุกฺติ ปาฏิกังขา ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ก่อนจะตาย ถ้าจิตใจของเราบริสุทธิ์ อย่าไปเอาเวลาจะตายนะ ต้องฝึกความบริสุทธิ์ไปก่อน ถ้าไปฝึกเวลาจะตายก็ถึงนรกทุกรายนะอารมณ์มันทำไม่ไหว ก่อนที่เราจะพึงตายนับแต่บัดนี้เป็นต้นไป รักษากำลังใจให้บริสุทธิ์ คือตั้งอยู่ในอารมณ์ของกุศล เท่านั้นบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน เขาในสมัยเกิดเป็นมนุษย์ครั้งนี้ก็ได้ คืออยากจะเป็นคนสวย อยากจะเป็นคนมีโรคน้อยก็ทรงปาณาติบาต เว้นปาณาติบาตอยากจะมีทรัพย์สินมาก ไม่มีภัยอันตรายก็รักษาศีลข้อที่ 2 คืออกตินนาทาน

สำหรับวันนี้ การแสดงพระธรรมเทศนา ก็ขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้ เพราะว่าไปเวลาก็หมดแล้ว ในที่สุดพระธรรมเทศนาก็ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาอธิษฐานอ้างคุณพระศรีรัตนตรัย มี พระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงดลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านมีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคลสมบูรณ์พูนผล หากพึงประสงค์สิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาจงทุกประการ

หลวงพ่อสอนทนาเรื่องบังสุกุลหลังเทศน์

การฟังบังสุกุลนี้ ก่อนนั้น เมื่อวานเราก็พูดไปแล้ว ก็บอกว่าพระทุกองค์เวลาบังสุกุลก็ให้คิดว่าบังสุกุลตัวเอง ไม่ใช่บังสุกุลผี ญาติโยมเหมือนกัน ก็ฟังแล้วก็ตั้งใจไปด้วยว่า ศัพท์บังสุกุลนี้เป็นศัพท์ถึงนิพพาน เป็นตัวตรงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัส ที่พระบอกว่า **อนิจจา วตะ สังขารา** สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ เราก็คิดว่าเกิดมาแล้วมันไม่ทรงตัวเห็นชัด **อุปปาหุยะ ธัมมิโน** เกิดแล้วมันก็เสื่อมไปทุกวัน **อุปปัสซิตวา นิรุชฌันติ** ในที่สุดมันก็ตาย แต่ข้อสุดท้ายนี้ พระอินทร์ตรัส เวลาที่พระพุทธรูปเจ้านิพพานแล้ว ท่านมาถึงท่านก็ตรัสพระก็เลยเอามา รวมกันไว้ว่า **เตสัง วูปสโม สุขโ** การเข้าไปสงบกายนั้นชื่อว่าเป็นสุข คำว่าการสงบกาย หมายความว่าเราไม่มีในชั้น 5 ไม่ใช่หมายถึงตาย ใ้ตายจริงๆ ถ้ากิเลสมันยังมีอยู่ มันไม่สุขหรอก มันลงนรก มันทุกข์กว่านี้

คำว่าการสงบกาย เพราะว่าพระพุทธรูปเจ้านิพพาน ท่านสงบกายมาแล้ว สงบกาย มาตั้งแต่รับบรรลุลูกอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณ นับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา การเห็นว่าร่างกายเป็นเรา เป็นของเรา เรามีในร่างกาย ร่างกายมีในเรา ไม่มีในพระพุทธรูปเจ้า พระพุทธรูปเจ้าถือว่าร่างกายเป็นเพียงธาตุ 4 ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลมธาตุไฟ ประชุมกันเท่านั้น เป็นเรือนร่างที่อาศัยชั่วคราว เราจริงคือจิตที่เต็มไปด้วยความบริสุทธิ์ หรือว่าเป็นไปด้วยความสกปรก ถ้าจิตบริสุทธิ์ที่สุดก็ไปนิพพานสกปรกก็ไปอบายภูมิ

ฉะนั้นการที่ทำให้จิตบริสุทธิ์จริงๆ มีตัวอยู่ตัวเดียวคือตัดกาย ถ้าจิตสงบในกายเสียตัวเดียว เราถึงนิพพาน พยายามคิดให้ดีว่าร่างกายนี้ มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา อย่าไปว่าแบบนกแก้วนกขุนทองนะ ให้นึกให้เห็นจริงๆ ตัดได้จริงๆ ความยุ่งจิตมันไม่มี เห็นว่าร่างกายไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา มันจะพังไม่หวั่น ร่างกายเราก็ไม่หวั่น ร่างกายคนอื่นก็ไม่หวั่น ในด้านการเมตตาปราณี เป็นของธรรมดาเราทำเพื่อเราเป็นสุข เขาจะสุขหรือไม่สุข เราให้เขา เรามีกิน เราให้เขา เขามีใช้ แต่ว่าใจเราเป็นสุข ด้วยจิตของเราหมดกิเลส จึงหมดโลภะ มีเมตตา นี่เป็นปัจจัยให้เราถึงนิพพาน

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงได้ตรัสว่า **อนิจจา วตะ สังขารา** สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ **อุปปาหุยะ ธัมมิโน** เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็เสื่อมไป **อุปปัสซิตวา นิรุชฌันติ** เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป นี่เวลาพระเณรแต่ละคนจะคิดอย่างนี้ มองดูศพกับมองเรา เขาให้มองตัวเอง แล้วก็

มองศพเทียบกัน ไม่ใช่นั่งบังสุกุล ตั้งราคาศพอาจารย์หง่า และไ้ห้าเสียงดังให้ได้สิ่งเดียวหรือใจ
ไ้ระย้านี่มานั่งแข่งตาหง่าตาหง่าแกไปไหนก็ไมรู้ ไ้คนแข่งดันไปนรกไปเลยใช่ไหม อ้าว ตั้งใจว่า
เอาเที่ยวเดียววะ **อนิจจา วตะ สังขารา อุปปาทยธัมมิโน อุปปชชิตวา นิรุชฌันนติ**
เตสัง วุปสโม สุขิ

พระธรรมเทศนา เรื่อง อานิสงส์ของศีล

แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 16 เมษายน 2523

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธสฺส (3 จบ)

กัมมัง สัตเต วิภชตีติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงสัทธรรมเทศนาในอัมมิกาถาพระบาลีที่องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธะเจ้า ตรัสเป็นพุทธภาษิตว่า **กัมมัง สัตเต วิภชตี** ซึ่งแปลว่ากรรมย่อมเป็นเครื่องจำแนกสัตว์ต่อ เพราะเมื่อวานได้เทศน์ถึง **ปัญจเวร** มาเพียงแค่ 2 ข้อ วันนี้ก็ขอสรุปให้หมดทั้ง 5 ข้อ ความมีว่า

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า การเกิดของบรรดาสัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นมนุษย์ก็ดี เป็นสัตว์เดรัจฉานก็ดี มิใช่จะสิ้นสุดกันเพียงชาตินี้ เมื่อตายแล้ว ถ้าหากว่ากรรมที่เป็นอกุศลยังมีอยู่ สมเด็จพระบรมครูก็ตรัสว่า ยังต้องไปเสวยผลของกรรม ที่เป็นกุศลและอกุศลต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดมาในชาตินี้ จะต้องรับผล 2 ประการ กล่าวคือเป็นผลทั้งของกุศลและผลของอกุศล ถ้าตายจากความเป็นคน จะรับผลแต่เพียงฝ่ายเดียว นั่นก็คือหมายความว่า ถ้าจิตเป็นอกุศลเวลาตาย ก็จะรับผลของอกุศล ได้แก่ อบายภูมิจึงมีการเกิดเป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉาน จะมีแต่ความทุกข์ฝ่ายเดียว ถ้าไปเกิดเป็นเทวดา หรือพรหม จะเกิดมีผลเป็นสุขฝ่ายเดียวการเกิดเป็นมนุษย์นี้มีผลทั้ง 2 ประการ คือเป็นเศษกรรมทั้ง 2 อย่าง เศษกรรมที่เป็นกุศลก็ให้ผลด้วย เศษกรรมที่เป็นอกุศลก็ให้ผลด้วย

ฉะนั้นบรรดาประชาชนทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้ จึงมีสภาพไม่ทรงตัว บางคราวก็มีมีความสุข บางคราวก็มีความทุกข์ บางครั้งทำดี และได้รับผลมีความสุขเดือร้อน บางคนทำความชั่วมีผลเป็นสุข ทั้งนี้ก็เพราะว่ากรรมที่เป็นกุศล อกุศล ให้ผลไม่สม่าเสมอกัน หมายถึงว่ากาลเวลาที่กุศลและอกุศลให้ผล ฉะนั้นเรื่องนี้มีบรรดาท่านพุทธศาสนิกชนมาปรารภทุกปี ว่า

ความดีที่เกิดมาในชาตินี้ก็ทำทุกอย่างมีการใส่บาตรหน้าบ้าน ทำบุญให้ทาน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างวิหารการเปรียญทำทุกอย่างแต่ทำบุญไม่ได้ช่วยให้มีความสุข คือร่างกายมีความทุกข์

ข้อนี้ก็ขอเอาพระธรรมเทศนา ขององค์สมเด็จพระชินวรว่าด้วย **ปัญจเวร 5 ประการ** วันนี้ขอสรุปตั้งแต่ข้อต้นถึงข้อท้ายแต่โดยย่อ เมื่อวานนี้รู้สึกว่าจะอธิบายมากเกินไป แต่ว่าคำวามากมันก็ยังน้อยเกินไปนั้นแหละจะขอบอกว่าตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กล่าวถึง **ปัญจเวร 5 ประการ** ได้แก่ ศีล 5 เพราะว่า ถ้าบุคคลได้รักษาศีล 5 ได้ ครบถ้วน มีอารมณ์จิตทรงตัว เมื่อขณะที่มีชีวิตอยู่ที่ทรงศีล 5 บริสุทธิ์ เวลาใกล้จะตายก็ยังรักษาศีล 5 อยู่ อย่างนี้องค์สมเด็จพระบรมครูตรัสว่า ตายไปแล้วไม่ต้องตกอบายภูมิทั้ง 4 ถึงแม้ว่าในกาลก่อนจะทำความไม่ดีมาตามก็ตายจากความเป็นคนก็ไปเกิดเป็นเทวดาบ้างเป็นพรหมบ้าง เพราะการรักษาศีลมีผลไม่เท่ากัน บางคนรักษาศีลเพียงแค่มีอารมณ์จิตทรงศีลให้คงอยู่ เรียกว่ารักษาศีลแบบเบาๆ แต่ทว่าศีลไม่ขาด อย่างนี้ตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดา

บางคนรักษาศีล 5 แต่รักษาอย่างเคร่งครัด คำว่าเคร่งนี้จิตใจมัธยัสถ์ระมัดระวังอยู่เสมอ เกรงความบกพร่องของศีล นึกถึงศีลขึ้นมาคราวไรใจก็เป็นสุขอย่างนี้ที่ชื่อว่าเป็นผู้มีมานะใน **ศีลानุสสติกรรมฐาน** อย่างนี้ตายจากความเป็นคนไปเกิดเป็นพรหม เป็นอันว่าถ้ารักษาศีล 5 บริสุทธิ์ เกิดในระยะแรกของชีวิต จะเลวแสนเลวเท่าใดก็ตาม แต่ว่าเวลาที่ทรงศีลไว้ได้ เวลาตายก็ตั้งใจรักษาศีล อย่างนี้ไม่มีทางลงทุกคติ มีนรก เป็นต้น แต่ทว่าต้องระวังเมื่อเป็นเทวดาหมดอายุเป็นพรหมหมดอายุ หมดบุญวาสนาบารมี ถ้าเป็นเทวดาหรือพรหมที่ประมาทในความคิด ก็ลงนรกเป็นเหมือนกัน ลงจากพรหม ลงจากสวรรค์ก็ไปนรกกันเลย แต่ก็มีหลายท่านที่มีอกุศลมากอย่างย่องถึงกับอาจินณกรรม อาศัยเมื่อเวลาจะตายนึกถึงพระพุทธเจ้า ตายแล้วไปเป็นเทวดาถ้าต้องจากเทวดาก็ต้องลงอเวจีมหานรกแต่ทว่าคนที่ **พุทธานุสสติกรรมฐาน** เป็นอารมณ์ จะเป็นคนที่ดี จะเป็นเทวดาก็ดี จะเป็นพรหมก็ดี จะไม่พินกำลังของพุทธเจ้า อย่างท่าน **สุปติปฏิฐิตเทพบุตร** องค์นั้นแทนที่จะจุติลงอเวจีมหานรก ก่อนหน้านั้นเพียงแค่นิดเดียว ก็ได้พบกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะอาศัย **พุทธานุสสติกรรมฐาน** ที่ประจำใจเกิดไปพบพระพุทธเจ้าเมื่อนั้น เมื่อฟังเทศน์จากพุทธเจ้าแค่ **อุณฺหิสวิชัยสูตร** จบเดียว ท่านผู้นั้นตัดกรรมที่เป็นอกุศลได้ทันที เป็นพระโสดาบัน เป็นอันว่าบาปอกุศลทั้งหมดนั้นที่ทำมาแล้วยกเลิก ให้ผลไม่ได้ เป็นเทวดาต่อไป และก็บำเพ็ญบารมีเพื่อพระนิพพาน นี้ว่ากันถึงเรื่องกุศล และอกุศลที่ตายไปแล้ว มาให้ผลคนละอย่างกับความเป็นมนุษย์ ที่นี้การเกิดเป็นมนุษย์นี้ เราได้รับผล 2 ประการวันนี้ขอเทศน์แต่โดยย่อเพื่อความเข้าใจ

เมื่อวานนี้เทศน์อภินาทาน วันนี้ขอต่อไปนิดหนึ่งว่า คำว่า **ปัญจเวร 5 ประการ** นี้หมายความว่าความชั่ว 5 อย่าง แต่ความชั่วมันมีมากกว่านี้ แต่ 5 อย่างนี้มันมีความสำคัญ ข้อ

1. ที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำว่า ทุกคนต้องการมีความสุข ให้ละจาก **ปาณาติบาติ**

ปาณาติบาตนี้จะทำได้เพราะมีจิตใจโหดร้ายขาดความเมตตาปรานี แต่โทษของปาณาติบาตนี้ที่เราเกิดมาแล้ว จะต้องมีความป่วยไข้ไม่สบาย ร่างกายมีโรคภัยไข้เจ็บรบกวน

และประการที่ 2 ร่างกายต้องกระทบกับวัตถุที่เขาไม่พึงปรารถนา ทำร่างกายเป็นแผลบ้าง ถูกทรมานบ้าง หรือตายในระหว่างอายุ อายุยังไม่ถึงอายุขัยบ้างนี้เป็นเรื่องของโทษปาณาติบาตที่เราฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมาในชาติก่อน เรื่องตกนรกเรายังไม่พูดกัน แล้วถ้าหากว่าเราเว้นคนที่เขาเว้นจากปาณาติบาต เพราะจิตเขาสะอาดมาในกาลก่อน แต่ **ปาณาติบาตนี้จะเว้นได้เพราะจิตเมตตา กับกรุณาทั้ง 2 ประการ** คือจิตมีความคิดถึงชีวิตเขาชีวิตเรา ความรู้สึกเขา ความรู้สึกเรา ร่างกายของเราไม่ต้องการให้ใครมาทำร้ายเพียงใด เราก็ไม่ทำร้ายเขาเพียงนั้นแต่ว่านี้มีจิตเมตตา ความรัก นี่ทั้งนี้หมายถึง ตั้งแต่สัตว์เล็กถึงสัตว์ใหญ่ คนที่เว้นจากปาณาติบาต หรือว่าทำปาณาติบาตน้อย เวลาที่เกิดมาในชาตินี้ เพราะอาศัยจิตที่มีเมตตา รูปร่างหน้าตาทรวดทรงเขาก็สวย นอกจากความสวยแล้ว ย่อมเป็นที่รักของคนอื่น เพราะผลของเมตตา โรคภัยไข้เจ็บอาจจะมีบ้าง เพราะคนเกิดมาทุกชาติ ไม่ทำปาณาติบาตเลยมันก็ไม่ทำ น้อยโรคภัยมันก็เบียดเบียนน้อย อายุก็ยืนยาว อันนี้จำไว้ว่า ถ้าเรามีความเดือดร้อนทางร่างกายในชาตินี้ จงรู้ว่าชาติก่อนเราสร้างความสุข คือปาณาติบาตไว้มาก ฉะนั้นเมื่อรู้แล้วเราก็คิดว่าชาติหน้าจึงไม่มีต่อ คือเว้นจากกรรมอันชั่วช้อนี้เสีย

ข้อที่ 2 **อทินนาทาน** เรามีทรัพย์สิน ขโมยมันชอบลักมันชอบปล้น ชอบจี้เตี้ยก็ไฟไหม้บ้าน เตี้ยก็น้ำท่วมบ้าน เตี้ยก็ลมพัดให้บ้านพัง ใสนี้มันก็มาจากโทษอทินนาทาน ชาติก่อนเราไปโกงเขาบ้าง เราขโมยเขาบ้าง ใช้อำนาจข่มขู่ เอาทรัพย์สินเขามาได้โดยไม่ชอบธรรมบ้าง ก็รู้ตัวไว้ รู้ตัวไว้ว่าชาติก่อนมันเลวแบบนี้ชาตินี้ผลมันจึงมาถึงเราแบบนี้ ชาติหน้าก็ไม่ควรจะให้เสียมันเสีย ถ้าเรายับยั้งโทษอทินนาทานได้ การยับยั้งมาจากอะไร การยับยั้งก็มาจากเมตตาความรักกรุณาความสงสาร เห็นอกเห็นใจเพื่อนบ้านเหมือนกัน นอกจากนั้นก็เพิ่มอารมณ์ **สันโดษ** คือยินดีเฉพาะทรัพย์สินที่เราหามาได้โดยชอบธรรม ถ้ามีใจประกอบด้วยองค์ทั้ง 3 ประการ นี้มันจึงจะเว้นอทินนาทานได้ ถ้าคนที่เขาเว้นจากอทินนาทานในกาลก่อนมาแล้ว ที่พระพุทธเจ้าว่า **สีเลนะ โภคสัมปทา** นั่นก็หมายความว่า เกิดมาชาตินี้ละ ทรัพย์สินของเราอาจจะมีไม่มากเท่ามหาเศรษฐี แต่ทว่ามีความปรารถนาสิ่งใด สิ่งนั้นสำเร็จผล ตามที่ตนต้องการทุกอย่าง แม้แต่เงินเหลือในกองคลังในกระเป๋ามันมีไม่มาก แต่มีความต้องการขึ้นมาเมื่อไร มันได้เป็นเหตุต้องได้อยู่เสมอประการหนึ่ง

แล้วประการที่สอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า เขาที่ทรัพย์สินสมบูรณ์แบบมีความสุข คำว่ามีความสุขในทรัพย์ก็หมายความว่า โจรไม่ปล้นขโมยไม่ลัก คนไม่โกง ไฟไม่ไหม้บ้าน น้ำไม่ท่วมบ้านให้พัง ลมไม่พัด ไม่ทำลายบ้านให้สลายไป นี่เป็นอันว่า ถ้าใครมีโทษประเภทนี้ทั้ง 2 ประการอย่างทีกล่าวมาก็จะรู้ว่าเราทำความชั่วประเภทนั้นไว้ แล้วก็จงอย่าไปนั่งเจ็บใจ

กันบุคคลที่เขาทำกับเรา จงคิดว่านี้เราทำเขาไว้ก่อน เมื่อเขามาสั่งสอนตักเตือนเรา เราก็จำ เราจะไม่ทำความชั่วอย่างนั้นต่อไป และผลมันก็เป็นสุข

ข้อที่ 3 **กาเมสุมิจจาจาร** องค์สมเด็จพระพิชิตมารกล่าวว่า โทษของกาเมนี้ เราเกิดมาชาติที่มีลูกมีหลาน มีบริวารติดด้าน ไม่อยู่ได้บังคับบัญชา ก็เนื่องมาจากโทษ **กาเมสุมิจจาจาร** ในชาติก่อน องค์สมเด็จพระชินวรกล่าวว่าเพราะว่าเราเป็นคนอื่น เมื่อเนาดีคือถือว่า การกระทำกาเมเป็นกีฬาสำหรับจิตสำหรับจิตที่เราจะพึงทำ เมื่อเราดีต่อมาแล้ว ผลแห่งความดีอันทันทีตามมาหาเรา มาเกิดชาติใหม่ คนได้บังคับบัญชาทั้งหมดก็เลยดีทั้งหมด ฉะนั้นองค์สมเด็จพระบรมสุคตจึงกล่าวว่า ถ้าเราไม่ต้องการให้ผลประเภทนี้มีแก่เราในชาติต่อไป องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า ก็ต้องอาศัยเมตตาความรักเหมือนกัน กรุณาความสงสารแล้วก็สันโดษ ยินดีเฉพาะคู่สามีภรรยาของเราโดยเฉพาะ อย่าไปยุ่งกับ **กาเมสุมิจจาจาร** ถ้าหากว่าเราเว้นจ้อนี้เสียได้ จะเกิดไปในชาติใดก็ตามที่ จะมีบริวารมาก บริวารน้อยก็ตาม ทุกคนจะอยู่ในโอวาทอยู่ในบังคับบัญชาเป็นปกติ นี่ชื่อว่าเป็นผลของคนที่รักษาศีลในข้อ **กาเมสุมิจจาจาร**

ข้อที่ 4 องค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัสว่า **มุสาวาท** จงเว้นคนที่กล่าวคำ **มุสาวาท** มาในกาลก่อน ใ้มุสาไม่ใช่ข้ออย่างเดียว มันเป็นมุสาด้วย วาจาเลวด้วย **มุสาวาท** คือ วาจาที่พูดไม่จริง 1 มุสาวาท วาจาหยาบคาย 1 และก็วาจาเสื่อมเสียดุษฎีสงเสริมให้เขาแตกร้างกัน 1 พูดแต่วาจาที่ไร้ประโยชน์ ไม่มีคุณ มีแต่โทษหาเรื่องหาราวไม่ได้ เอาสาระความเป็นจริงไม่ได้ วาจาทั้ง 4 ประการนี้ องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า ถ้ามีกับใครในชาติก่อน เกิดมาชาตินี้ องค์สมเด็จพระชินวรให้พิจารณาว่า คนประเภทนั้นนะ จะไปพูดกับใครก็ไม่มีใครเขาอยากจะเชื่อ จะถือหมายความว่า เสี่ยงของเขาไม่มีราคา

แต่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสว่า ถ้าหากว่าเขาเว้นจากวาจาประเภท 4 ประการนี้มาแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสว่า บุคคลนั้นเป็นคนปากหอม คำว่าปากหอมไม่ใช่ไปดมปาก ไม่ใช่หมายถึงกลิ่นปาก หมายความว่า วาจาที่เขาพูดอะไรออกไปนี่มันเป็นผลทุกอย่างคนทุกคนอยากจะฟังคนทุกคนอยากจะเชื่อไม่อ้อมไม่เปียในการฟังวาจาคำพูด นี่ในหนึ่งก็กล่าวว่า วาจาของเขาเป็นเสียงทิพย์

ข้อที่ 5 องค์สมเด็จพระมหาโมนิตร์ตรัสว่า คนที่เกิดมาในโลกนี้เป็นโรคประสาท เป็นคนสติสตั้งไม่ค่อยจะสมบูรณ์แบบบ้าง คนประเภทนี้ มีโทษมาจากชาติก่อน เนื่องจากดื่มสุราและเมรัยชอบใจให้มีน้ำเมาขาดสติสัมปชัญญะเรื่องตกรรเราไม่ต้องพูดกัน เราพูดกันแต่เพียงชาตินี้ไว้เกิดมาแล้วเป็นโรคประสาทบ้าง สติสตั้งไม่ค่อยจะสมบูรณ์แบบบ้าง เป็นบ้าง มาจากการดื่มสุราและเมรัย ถ้าเราต้องการให้สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ไม่มีกับเราในชาติต่อไป มันก็ต้องเว้น และก็เว้นทุกชาติ

เป็นอันว่าที่นำเรื่องราวมานี้ก็เพราะว่า เห็นบุคคลทั้งหลายมานั่งบ่น ว่าทำบุญทำกุศลใน ศาสนาขององค์สมเด็จพระทศพล บุญไม่ได้เคยช่วยเลย บาตรก็ใส่สังฆทานก็ถวาย ผ้าป่าก็ทอด กฐินก็ทอด โบสถ์วิหารการเบรียญก็ทำ ธรรมก็ปฏิบัติแต่ว่าท่านผู้นั้น ท่านมาพูดเอาสมัยนี้ ท่าน ไม่ได้นึกถึงตัวท่านว่า เมื่อก่อนนี้ทำความชั่วอะไรไว้บ้าง ฉะนั้นจึงนำเรื่องนี้มาสรุปให้แก่บรรดา ท่านพุทธบริษัทฟังวันนี้ไม่ใช่จำนวนพิเศษ ใช้ภาษาสั้นๆ จะได้จำง่าย ๆ ว่าจงพยายาม **ถ้า ต้องการมีความสุข จงพยายามเว้นบัญญัติ 5 ประการ อย่าให้มีกับเราต่อไปอีก ใ้อที่ แล้วยกให้มันแล้วกันไป อย่าไปสร้างใหม่** ถ้าเราฆ่าสัตว์เล็ก 1 ตัว จงทราบว่ามันดับแรก ผลที่ เราต้องรับก็คืออบายภูมิ มีนรกก่อน จากนั้นก็มาเป็นเปรตจากเปรต ก็มาเป็นอสุรกาย จากอสุรกายเราก็มาเป็นสัตว์เดรัจฉาน พอเกิดเป็นคนโรคภัยไข้เจ็บมันก็มาเบียดเบียน แต่ฆ่ามาก ชีวิตเราก็ต้น หรือมิฉะนั้นเราก็ถูกทำร้ายร่างกายบ้าง ถูกเขาฆ่าบ้าง ให้อู้สึกว่าไอ้กรรมที่เรา มีความทุกข์ในชาตินี้ มันมาเพราะเหตุนี้

ประการที่ 2 ทรัพย์สินของเรที่ต้องหาย ต้องเสียไป ถูกไฟไหม้ ถูกลมพัดถูกน้ำท่วม ถูก ขโมยขโจร ก็เพราะว่าเราขโมยเขามาก่อน ถ้าเราไม่ต้องการให้เราจะถูกของหาย อย่างนี้เราก็ เลิกเสีย ให้ทานแทน มีการบริจาคแทนเป็นการยันเข้าไว้ ใจมันจะได้ไม่โลภ มีความเมตตาปราณี เข้าไว้ ใจมันจะได้มีคิดจะทำ

ข้อที่ 3 เรามีบุคคลได้บังคับบัญชาว่า ไม่ได้ต่อต้าน นี้มาจากไหนกามาเมสุมิจฉาจารย์ ชอบ เจ้าชู้ มัวเมาในกามารมณ์ มันวิเศษวิโสอะไรนักหนา มันก็สร้างแต่ความทุกข์ สร้างแต่ความชั่ว เกิดมาแล้ว ถ้าอาการอย่างนี้มันปรากฏว่าคนได้บังคับบัญชาของเราต่อต้านนั้นคือเราเอง เราก็ ควรตัดความเลวตัวนี้เสีย ว่าเราจะไม่ทำมันต่อไป ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายที่เราจะจะมีกรรมชั่ว ต่อไปผลชั่วๆ อย่างนี้จะไม่มีส่วนสำหรับเราอีก ให้อู้ตัว จะไปนั่งบ่น มีคนชอบโทษพระ

แล้วก็ประการที่ 4 คนที่พูดไม่มีใครเชื่อนะ เพราะไม่มีชาวบ้านเขาอยากเชื่อเพราะวาจา เสีย พูดไม่จริง พูดหยาบ ยุแหยงตะแคงแฉะให้ชาวบ้านเขาแตกร้างกันชอบนินทาว่าร้าย แล้ว กล่าวคำเหลวไหลไร้ประโยชน์ นี่มันเป็นโทษให้เราเกิดมาแล้วพูดไม่มีใครอยากฟัง ทุกข์แสน ทุกข์ ปราบความทุกข์ให้ชาวบ้านเขาเห็น ก็ไม่มีคนเห็นใจ จงรู้ตัวไอ้ความจัญไรประเภทนี้เกิดมา จากความชั่วของเรา

แล้วก็ถ้าเป็นโรคปวดหัว เป็นโรคประสาท สติสตั้งไม่สมบูรณ์ จำอะไรไม่ค่อยได้ เป็นบ้า เป็นคลั่งก็มาจากสุราและเมรัย

นี่เป็นอันว่า สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า **กัมมัง สัตเต วิภชติ กรรมย่อมเป็นเครื่อง จำแนกสัตว์** แยกออกไปให้เห็นแล้ว แต่ว่ากรรมไม่ได้ทำ ไม่ได้มีแต่เท่านั้น พรุ่นี่ปีใหม่ วันนี้ก็ขอเทศน์อันสงส์กรรมอาจารย์หง่าสักเล็กน้อย เหลือเวลา 5 นาที ดีไหม ในฐานะที่มรณภาพไป

แล้วจะเผาในวันพຼ່ງนี้ ตายหรือยังอาจารย์หง่า ก็ดูตัวอย่างพระจักขุบาล การเกิดมาเป็นคนนะ มั่นรับผล 2 ประการ

ท่านจักขุบาล นี้ ท่านตาบอดพร้อมกับความเป็นพระอรหันต์ ไม่ใช่อาจารย์หง่าหรอกนะ ที่นี้อาจารย์หง่าไปเจอ **พระจักขุบาล** ไปกราบพระอรหันต์หง่ากันดีกว่า หรือว่า **ท่านจักขุบาล** ท่านเป็นคนดี สร้างกุศลมาก แต่ว่าบำเพ็ญบารมีเพื่อความ เป็นอรหันต์ ในวันเดียวกันนั้น ตาของท่านก็แตก แล้วก็เวลาเดียวกันก็เป็นพระอรหันต์ด้วย โทษอันนี้สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า

ในสมัยชาติก่อน **ท่านจักขุบาล** นี้ท่านเป็นหมดตา มีสตรีท่านหนึ่งเป็นโรคตา แต่ว่า ท่านรักษาให้หายแล้ว เป็นโรคตาแล้วเป็นเศรษฐีด้วย ติดสินบนหมดไว้อาจจะแรงหน่อย คงตามองไม่เห็น หมดใส่ยาให้สองสามคราว ก็ปรากฏว่าหายสนิท เมื่อหายสนิท ใจความตระหนี่มันก็เกิดขึ้น คิดว่าเราให้สตางค์แก่หมดนี้ มันมากไม่ยอมให้ดีกว่า เมื่อหมดมาตามสัญญา แกก็บอกว่าไม่หาย หมดตรวจ เอ๊ะ มันหายแล้วนี่ แต่บอกละไม่หายก็ดีแล้ว ไม่หายก็ไม่ต้องแล้วละ หมดก็เลยบอกว่าถ้าอย่างนั้น เรายาขนานนี้ก็แล้วกัน หยอดแล้วตาแสบนิดหนึ่ง ซ่างมันเถอะ เราดกลองหมอดได้ไม่เป็นไร ราคามันมาก พอหยอดเข้าไปนี่ ในตอนหลังปรากฏายานนั้นตาหายสนิท มีดมิดไม่เห็นอะไรทั้งหมด

อันนี้องค์สมเด็จพระบรมสุคตกล่าวว่า ความมีเมตตาจิตของ **จักขุบาล** สร้างกุศลบุญบารมีมา มาก แต่ทว่าความมาเกิดเป็นมนุษย์นี้มันรับผล 2 อย่าง ผลของความดีของ **ท่านจักขุบาล** เป็นปัจจัยให้ท่านบรรลุอรหันต์ผล แต่ว่ากรรมที่เป็นอกุศลทำให้คนตาบอด ก็ทำให้ **ท่านจักขุบาล** ท่านต้องตาบอด เวลาเดียวกันและวันเดียวกัน แล้วก็เวลาเดียวกันด้วย ตามันปวดหนักขึ้นมาก็เลยเห็นโทษของร่างกายมากขึ้น จิตก็หลุดจากอัสวกิเลส ตัดสมุจเฉทปทานเป็นพระอรหันต์ เห็นว่าร่างกายไม่มี สิ่งที่ต้องการนั้นคือนิพพาน ใจสะอาดบริสุทธิ์ พร้อมกับตาบอดสิ้นสภาพพอดี

นี่แหละบรรดาท่านพุทธะบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า คนที่เกิดมานี้มันรับผลทั้ง 2 ประการ ขณะใดที่เรามีผลเป็นความสุข จงคิดว่านั้นผลความดีในชาติก่อนเราให้ผล ขณะใดผลความทุกข์เกิดขึ้นก็รู้สึกว่่า นี่ผลความเลวทรามของเราในชาติก่อน ฉะนั้นเมื่อวัดกำลังใจในปัญญาเวร 5 ประการ หรือให้ผลเป็นประการเมื่อทราบแล้วในฐานะที่ท่านทั้งหลายเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วนับตั้งแต่เวลานี้เป็นต้นไป ให้ตัดสินใจว่่าเราจะไม่ละเมียดปัญญาเวรทั้ง 5 ประการ ส่วนที่แล้วก็แล้วไป จะทรงรักษาศีล 5 ให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง แต่ผุดผ่องอย่างเดียวไม่พอนะ ถ้าเป็นเทวดาหรือพรหม หมดบุญวาสนาบารมี มันก็ลงนรก

การกันนรกให้เด็ดขาด ให้ตัดสินใจตามที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถทรงสอน คิดไว้เสมอว่่าการทำ ความดีในชาตินี้ทุกอย่าง เราไม่หวังผลตอบแทนจากบุคคลใดทั้งหมด เราหวังใจจะปฏิบัติตามคำสั่งสอน ขององค์สมเด็จพระบรมสุคตคิดอย่างเดียวยว่่า ความดีนับตั้งแต่ให้ทาน

แก่สัตว์เดรัจฉานขึ้นมา จนกระทั่งถวายเป็นทานในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งหมดนี้เราต้องการพระนิพพานจุดเดียว ถ้าอารมณ์ของบรรดาท่านพุทธบริษัทมีศีล 5 บริสุทธฺิ สิ่งอื่นฉันไม่ต้องการ ฉันต้องการพระนิพพานอย่างเดียว เขาจะหาว่าบ้าง ๆ บอจ ก็ข้างมันเถอะ เราบ้าไปดี คนมันจะไปชั่วปล่อยมันไป อารมณ์ตั้งอยู่เฉพาะพระนิพพานเป็นอารมณ์ มีศีล 5 บริสุทธฺิ เรื่องพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ต้องพูดถึงกัน เพราะว่าคนที่ศีล 5 บริสุทธฺิ มีพระนิพพานเป็นอารมณ์ ต้องเคารพพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์จริง แต่พระเลวนี้ เขาไม่ไหว้พระ พวกนี้ชื่อว่าเป็นพระโสดาบัน ถ้ากำลังใจเป็นพระโสดาบันเต็มขั้นละก็ กรรมเก่าทั้งหมด ที่เราละเมิดปัญหาเวรทั้ง 5 ประการมาแล้วในกัชาตีกัตาม ที่ยังให้ผลไม่ครบ แล้วก็ชาตินี้ด้วย จะไม่มีโอกาสนำเราไปเกิดเป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉาน เราจะเดินทางตรงเฉพาะพระนิพพาน คือเดินขึ้นไม่เดินลง ตามพระพุทฺธประสงค์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ว่าจะเทศน์อานิสงส์ฌาปนกิจ อาจารย์น่าจะเวลาที่ไม่พอ มันเลยเสียหน่อยแล้ว ก็ขอยุติพระสังฆกรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ ในที่สุดธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพในฐานะพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ขอตั้งสัตยาธิษฐาน อังคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทฺธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยทั่วหน้า ให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์ พิชิตนวมงคล สมบูรณ์พูนผล ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า **กัมมัง สัตเต วิภชติ** แปลเป็นใจความว่า กรรมย่อมเป็นเครื่องจำแนกสัตว์ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทจงจำแนกกรรมที่เป็นอกุศลให้พ้นไปจากจิต ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระธรรมสามิสรวาดี ขอท่านทั้งหลายผู้เป็นสาวกของสมเด็จพระชินศรี จงปฏิบัติธรรมนั้นและจงมีกำลังใจเข้าถึงซึ่งพระนิพพานในชาตินี้ อาตมาภาพรับประทานวิสาขามานในธัมมิกคคาถา สำหรับวันนี้ก็ขอยุติพระสังฆกรรมเทศนาลงคงไว้เพียงเท่านี้ เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

หลวงพ่อดอนทนาเรื่องการอุทิศส่วนกุศล

ไอ้ที่กรวดน้ำ อิมินา นี้ ฉันว่ามาแล้ว สมัยเมื่อเจริญกรรมฐานกับ หลวงพ่อปาน ใหม่ ๆ ก็มีศีลเขามาขึ้นอยู่ข้างหน้า นั่งอยู่ข้างหน้า ตัวคอมก้องความจริงมันเป็นบวชวันที่ 2 เราก็ไม่รู้ประสีประสาไซ้ใหม่ เขาก็สอน อิมินา เราก็อ่อนจนคล่อง เลยกรวดน้ำ อิมินา **ปุญญกัมเมนะ อุปัชฌายา** นั่นเอาอุปัชฌาย์เข้าไปแล้ว อุปัชฌาย์ยังไม่ตายเลย **คุณุตตรา อาจารย์** ให้ผู้สาวคอีก ผู้สาวคก็ยังไม่ตายไซ้ใหม่ ว่าเรื่อยไปไม่ทันจะจบ เหลือตั้งครึ่ง พวกเดินมา 2 คน เอาไซ้คล้องคอพับลากไอ้หมอนั้นไปเลย ไอ้ผีนั่งอยู่ข้าง ไม่ได้ให้ ฮือ พอตื่นขึ้นเช้าเวลาไปบิณฑบาตกลับมาฉันข้าว พอฉันข้าวเสร็จ ปกติพระสมัยก่อน เขาทำแบบนี้

เขาจะล้างจานของเขา เช็ดเรียบร้อย ใช้ผ้าเช็ด ถ้าบาตรมีข้าวในบาตรเขาก็เทใส่กะละมัง เสร็จ ล้างแล้วก็เช็ดเองหมด ถ้วยชามที่ฉันบังเอิญกับข้าวหมดพระก็ล้างแล้วก็เช็ดเรียบร้อย ใช้ผ้า ทำอย่างนั้น

ฉันเสร็จปกติท่านจะ ยถา หลังจากนั้นท่านก็ไม่ ยถา ท่านก็นั่งเฉย มองหน้ามองหลัง ท่านก็ถามว่า ไงพ่อคุณ พ่อ อิมินา คล่อง เอาแล้วท่านอยู่กุฏิ เรื่อยู่วา คนแก่นี้กลางวันตามองไม่เห็นนะ กลางคืนตาดีเหลือเกินแหละ เป็นไงพ่อคุณ พ่อ อิมินา คล่อง ยังงั้นฝึมนะจะได้แตกเหรอ้อ ๆ (หัวเราะ) แกลองแปล อิมินา ชิ ว่ามันแปลว่ายังงั้นบ้าง อุปีชฌาย์แกยังไม่ตาย คู่สวดยุติคือข้ายังไม่ตายแกล้งมาให้ ก็ไอ้ผีข้างหน้าทำไม่ไม่ให้

เราก็แปลไม่เป็นนะ ไซ้ใหม่ ความจริงนี้ อย่าพูดดังไปนะ เดี่ยวท่านจะได้ยินนะ คือความคิดมันอยู่ที่ท่าน ท่านไม่สอน ปล่อยให้เรารเล่นเป็นครูไซ้ใหม่ (หัวเราะ)

ก็ถามว่าหลวงพ่อบอกว่าอย่างไรละครับ ท่านเลยแปลให้ฟัง ก็เลยบอกหลวงพ่อบอกไม่ได้แปลให้ผมฟังก่อน ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน เออ น่ากลัวข้าจะผิดจริง ๆ วะ ข้าไม่ได้แปลให้แกฟัง

ท่านก็เลยบอกว่า ทีหลังอย่าเอาอย่างนั้นนะ ถ้าตีเขามาละก็ ฝึมนะมันอยู่นานไม่ได้ บางทีมันก็หลบหน้าเขามาชนิดหนึ่ง หรือมันไม่หลบหน้ามา ถ้ามานั่งใกล้เราทุกขเวทนาอย่างปรตนี้ไฟมันไหม้ทั้งตัวหอกคาบมันพันเวลาที่เรานั่งเจริญกรรมฐานอยู่ใบบุญของเราเนี่ย สามารถจะช่วยให้มันมีความสุขได้ ถ้ามันมานั่งข้างหน้าเราใกล้ ๆ เรายื่นไฟมันดับ หอกคาบมันจะหลุดไป แต่ว่ามันจะอยู่นานไม่ได้หรอก ต้องอยู่เร็วมันจะต้องไปรับโทษ

เวลาที่จะอุทิศส่วนกุศล ให้ว่าเป็นภาษาไทยชัด ๆ และก็ให้สั้นที่สุด

เราก็เลยกราบเรียนถามท่านว่าอย่างไร ท่านบอกให้ว่าอย่างนี้ว่า บุญใดที่ฉันบำเพ็ญมา แล้วตั้งแต่ต้นในอดีตตั้งแต่ต้นถึงปัจจุบัน ผลของบุญนี้จะมีประโยชน์ สุขุขแก่ฉันเพียงใด ขอเธอจงโมทนาผลนั้น และรับผลเช่นเดียวกับฉันตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปเท่านี้

วันหลังมาใหม่ นั่งไปอีกสองวัน อีคราวนี้ไอ้ผีตัวหลังมันคนละตัว ไอ้ตัวก่อนเขาลากออกไปมาได้ละ ไอ้ตัวหลังมาเอาชายค่อมมาเป็นทนาย แหม ขยายคนนั่งข้างหน้าแกลเป็นผู้หญิง ยังกะพ้อมแน่ ตัวเบ้อเริ่มเขียว แต่ไอ้ตัวเบ้อเริ่มนี้ความจริงฝึมนะเขาตัวใหญ่ เขาแสดงตัวมันยังไม่เท่าตัวจริงไซ้ใหม่ ไอ้คำว่าตัวเบ้อเริ่มนี้แกลก็ทรวดทรงสวย แกลเป็นเทวดาใหญ่มาก แล้วก็เจ้าผีผอมก้อมายืนอยู่ข้างหลัง แกลก็บอกว่าท่านนั่งอยู่ที่นี่ไงละ จะให้ท่านช่วยอะไรก็บอกท่านชิ ไอ้ตานั้นก็พูดไม่ออก มันพูดไม่ได้กรรมมันปิดปาก เราก็เลยนึกขึ้นมาได้ ไอ้หมอนี่ฉันให้อยู่คนเดียว โชคล้องค้ออีก ก็เลยอุทิศส่วนกุศลให้ ตามที่หลวงพ่อบอกว่า บอกว่า อ้าว ไม่ต้องพูดไม่เปลืองละ ทีหลังแกลมา ข้าไม่ให้พูดแหละ ข้าให้เลย เขาตั้งใจโมทนา ว่าบุญใดที่ฉันบำเพ็ญกุศลมา ตั้งแต่อดีตในอนตต้น ๆ สุด ตั้งแต่ทำบุญเล็กจนกระทั่งถึงปัจจุบัน บุญทั้งหมดนี้จะมีผลกับฉันเพียงใด ขอเธอจงโมทนารับผลเช่นเดียวกับฉัน นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป พอว่าเท่านี้แกลก็กราบไปครั้งหนึ่ง

ลุกขึ้นมาที่ผอมตามเดิม กราบไปอีกครั้งลุกขึ้นมาที่ผอมตามเดิม พอกราบไปอีกครั้งลุกขึ้นมา อีกราวนี้ชฎาซึ่งวับเลย แพรวพราวเห็นไหม

เมื่อคืนนี้แกไม่น่าจะว่าเลยตาหง่า เคี้ยวกลับไปฝึมหักคอตายห้า มายืนอยู่แถวนี้เยอะจะนั่นการอุทิศส่วนกุศลของญาติโยมทั้งหมดคนจะเวลาจะให้ให้ว่าเป็นภาษาไทยให้เรารู้เรื่อง แล้วก็ให้มันสั้นที่สุด เพราะบรรดาพวก **ปรทัตตูปชีวิเปต** นี้ ยืนอยู่นานไม่ได้ แล้ว **สัมภเวสี** นี้ ก็มีความหิวมาก แต่ **สัมภเวสี** นี้อยู่มาได้ แต่ว่า **สัมภเวสี** นี้ต้องให้ตรง ถ้าให้ไม่ตรงจุดตรงนี้เขาจับไม่ได้ เพราะมันหนัก แต่ **ปรทัตตูปชีวิเปต** ก็ต้องแบ่งเป็น 2 พวก พวกที่มีกรรมบางมาอยู่ข้างหน้าเรา ให้แผ่กระจายแบบนี้ เขาโมทนาได้ แต่หากว่าบางพวกที่มีกรรมหนาอยู่ข้างหลังให้กระจายนี้เขาโมทนาไม่ได้ ถึงแม้จะมีสิทธิ์โมทนา แกก็ไม่มีโอกาส

อย่างวันนี้เนะ มายืนหงอยไปตาม ๆ กันไหม แกว่าไปฉันเลยต้องให้แทนอาจารย์หง่าเห็นไหม จี๋หมา เคี้ยวเอาใหม่เนะ พระพงพระพรหมเนะ พระองค์ พระอินทร์เนะ ให้ท่านโมทนาได้ แต่ว่าควรจะให้ปรตด้วย พุทโธเอ๊ย ที่ตาหง่าเป็นปรตเนะ พวกเราจำไว้เนะ อย่าให้เนะ ไม่ให้อดแตกใช้ใหม่ อ้าว ตอนนี้ไปตั้งใจรับพรเนะ

พระธรรมเทศนา เรื่องมรณานุสสติถา

แสดงเมื่อ

วันพุธที่ 7 พฤษภาคม 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

สัพเพ สัตตา มริตสันติ มรณังตัง हि चिวิตัง ติติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัมพุทธมเทศนาในมรณานุสสติถาเพื่อเป็นเครื่องโสทรจงองคศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านบริศราทานบติทั้งหลายได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ ซึ่งตรงกับวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 วันนี้ การที่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้มาบำเพ็ญกุศลบุญบารมี ก็แสดงว่าท่านทั้งหลาย ได้มีความเคารพในองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอันดี เพราะว่าสมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอันดี เพราะว่าสมเด็จพระชินวรบรมศาสดาตรัสไว้ว่า บุคคลทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้หรือว่า บรรดาสรรพสัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้ทั้งหมดจะมีความตายเหมือนกันหมด คือเกิดเท่าไรตายเท่านั้น ตามบาลีพระคาถา ที่องค์สมเด็จพระทรงธรรมบรมศาสดาตรัสว่า **สัพเพ สัตตา มริตสันติ มรณังตัง हि चिวิตัง** ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยซัดๆ ก็แปลว่า เกิดเท่าไรตายหมดเท่านั้น เรื่องนี้สมเด็จพระธรรมบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กล่าวถึงความตายเป็นเหตุ

ในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ์ทรงประทับอยู่ใน เมืองสาวัตถี ในขณะนั้น สมเด็จพระชินศรีได้ทรงปรารภพระธรรมเทศนาอย่างหนึ่ง ซึ่งปรากฏว่าที่ท่านพุทธบริษัททั้งหลาย

ฟังกันเป็นจำนวนมาก ในขณะที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงพระธรรมเทศนาอยู่ ก็มีหญิงคนหนึ่งวิ่งเข้ามาหาสมเด็จพระบรมครู นั่นก็คือเธอไม่ได้นุ่งผ้า เธอไม่ได้ใส่เสื้อ แสดงตนเหมือนคนบ้า จะเข้ามาหาองค์สมเด็จพระบรมศาสดา บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้าเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสม จึงได้พากันเอาก้อนดินบ้าง ท่อนไม้บ้าง ไล่ขว้างเธอ

แต่ว่าองค์สมเด็จพระบรมศาสดา ได้มีพระพุทธรูปกาศรัศมีห้ามท่านทั้งหลายเหล่านั้น ว่าขอท่านทั้งหลายเหล่านั้นจงอย่าห้ามหญิงคนนั้น ปล่อยให้เข้ามา เมื่อบรรดาคนทั้งหลายได้สดับพระพุทธรูปคำขององค์พระบรมศาสดา จึงหยุดยั้งหญิงคนนั้นเข้าใกล้ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจึงได้มีพระพุทธรูปกาศรัศมีว่า ภิกษุนี้ ดูกรน้องหญิง เธอจงเป็นผู้มีสติมาเถิด เพียงเท่านั้น สติสัมปชัญญะของเธอก็คืนมาตามเดิม

ตอนนั้นเมื่อเธอทราบว่าตนเองไม่ได้ใส่เสื้อ ไม่ได้นุ่งผ้า ก็เกิดความละอายบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย ที่นั่งฟังองค์สมเด็จพระจอมไตรเทศน์อยู่ในขณะนั้นจึงพากันโยนผ้าไปไฟ เธอได้เอาผ้าถุงผืนหนึ่ง ผ้าห่มผืนหนึ่ง นั่งฟังเทศน์องค์สมเด็จพระจอมไตร เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวในด้าน **มรณานุสติกรรมฐาน** ว่าคนและสัตว์ทั้งหมดในโลกนี้ ที่เกิดมาแล้วทั้งหมดในโลกนี้ไม่มีใครมีชีวิตอยู่ โดยสมเด็จพระบรมครูตรัสว่า เกิดเท่าไรก็ตายหมดเท่านั้น แต่ว่าการตายลักษณะของการตายย่อมไม่เหมือนกัน เป็นกฎของกรรม

เมื่อฟังเทศน์เพียงเท่านั้น หญิงคนนี้ก็ได้รับบรรลุหัตถ์ผลเป็นพระอริยบุคคลในพุทธศาสนา ท่านผู้นี้มีนามว่า **ปฎาจารา ปฎาจารา** นี้ความจริงเนื้อความเดิมมีมาว่าอย่างนี้

เธอเกิดเป็นลูกของมหาเศรษฐีมีทรัพย์ 80 โกฏิ บิดาและมารดาให้อยู่บนปราสาทชั้นที่ 7 เป็นสิริมงคล คือว่าคนสมัยนั้นเขาต้องทำอย่างนั้น แต่ทว่าเธอก็มีความรักกับคนรับใช้ภายในบ้าน ต่อมาเมื่อลูกมหาเศรษฐีท่านหนึ่งมาสู่ขอเพื่อจะแต่งงาน บิดามารดาเห็นว่าพื้นฐานจะเสมอกัน มีจริยชาติ จึงได้ยกให้ ต่อมาภายหลังเมื่อเวลาแต่งงานใกล้เข้ามา เธอจึงเรียกคนรับใช้ที่มีความรักกันอยู่เข้ามาหา ว่าเวลาแต่งงานใกล้เข้ามาแล้วจงพาเราหนีไป เดิมทีเดียวคนรับใช้ซึ่งเป็นคู่รักไม่กล้าจะทำ แต่ในที่สุดเธออ่อนน้อมก็ต้องทำ เมื่อทำแล้วอาศัยความรักก็พากันไปอยู่ป่า หากินตามสภาพของคนยากจน เพราะไปไม่มีทรัพย์สินติดตนไป เวลาที่ออกไปแต่งตัวก็ไม่ได้ ต้องปลอมเป็นคนใช้นุ่งผ้าเก่าๆ ไปอยู่ด้วยกันในป่า

ในไม่ช้าเธอก็ตั้งครรภ์ เมื่อเธอดังครรภ์ขึ้นมาตามธรรมดาตามประเพณีของพราหมณ์ สตรีมีครรภ์ถ้าจะคลอดบุตรต้องมาคลอดบุตรที่บ้านมารดาของตนเมื่อครรภ์แก่มาแล้ว เธอได้อ่อนน้อมสามีให้พาไปส่งบ้าน ท่านสามีไม่กล้าแน่เพราะตัวเป็นคนใช้ขโมยลูกสาวเขามา เกรงว่าจะมีอันตราย ก็ผลัดวันประกันพรุ่งต่อมาวันหนึ่ง เห็นว่าสามีไม่กล้าจะนำไป พอสามีไปหาผักหาฟันในป่าเธอก็หนีกลับบ้าน และการหนีกลับบ้านของเธอก็ไปไม่รอด เธอต้องไปคลอดบุตรตามทาง ในเมื่อขณะสามีกลับมาถึงบ้าน มองไม่เห็นเธอจึงได้ตามไปพบในระหว่างทางเข้าเมื่อเธอคลอดบุตรแล้วก็นำกลับ เป็นลูกคนแรก

ต่อมาไม่ช้าเธอก็ตั้งครรภ์อีก ก็มีสภาพแบบนี้ อ่อนวอนสามีไม่ยอมไปเมื่อสามีไม่อยู่บ้าน เธอก็พยายามจูงบ้าง อุ้มบ้าง ลูกคนโต ไปพร้อมกับบุตรในครรภ์อีกคนหนึ่ง เพื่อจะไปบ้าน แต่ว่าตอนนี้ไปได้ไม่ไกลนักเธอก็คลอดบุตร ทำท่าจะคลอดบุตรอีก แล้วก็สามีตามไปพบอีกเป็นวาระที่สอง เมื่อสามีไปพบแล้วจึงได้เอาเธอ เธอบอกว่าเจ็บครรภ์ จึงได้นำเอาไปนั่งอยู่ที่ข้างปลวกมีพุ่มไม้ใหญ่แล้วก็ตั้งใจจะไปหาพุ่มไม้ที่มันดีไปกว่านั้น เพื่อให้ภรรยาของตนจะคลอดบุตรเพราะฝนที่ตกลงมา เมื่อสามีเดินไปไม่ช้าฝนก็ตกใหญ่

สามีเดินไปข้างจอมปลวกก็ปรากฏว่า มีงูตัวหนึ่งมากัดสามีถึงแก่ความตายในที่สุดนางคอยสามีเท่าไร สามีก็ไม่มา ฝนก็ตกหนัก หนาวก็มีความหนาว ลูกเล็กก็หนาว ลูกที่เกิดก่อนแล้วก็หนาว ในที่สุดเธอก็คลอดบุตรทั้งๆ ที่ฝนตก ก็ต้องประคับประคองบุตรถึงเวลาเช้า ก็สงสัยว่าสามีนี้หายไปไหน จึงได้เดินตามรอยไปในทิศทางที่สามีไปก็ปรากฏว่าพบสามีนอนตายเสียแล้ว เพราะถูกงูกัดเธอก็เสียใจ จึงมาคิดตัดสินใจว่าบุคคลที่เราหวังเป็นที่พึ่งคือสามี เวลานี้เธอก็ตาย จึงตั้งใจที่จะกลับบ้าน คิดว่าบิดามารดาขอมไปฆ่าบุตร จะเฉียนจะดี จะค่าจะว่าก็ไม่เป็นไร ทนเอา

จึงได้อุ้มลูกคนเล็ก แล้วก็จูงลูกคนใหญ่ เดินไปในระหว่างทาง ในขณะนั้นในระหว่างทางที่จะไปก็ปรากฏว่ามีแม่น้ำขวางหน้าเธอจึงได้วางลูกคนเล็กไว้บนฝั่งนี้ความจริงน้ำมันก็ไหลเชี่ยวแต่น้ำไม่ลึกมาก จึงได้อุ้มลูกคนโตไปฝั่งโน้น พออุ้มลูกคนโตไปวางไว้ฝั่งโน้นแล้ว หวังจะกลับมารับลูกคนเล็ก

ในขณะนั้นก็พอดีมีงูตัวใหญ่ ท่านกล่าวว่าเป็นเหยี่ยวตัวขนาดใหญ่ เห็นเด็กที่เขาขวางไว้ฝั่งนี้เป็นเด็กอ่อน นอนเพิ่งคลอดก็เข้าใจว่าก่อนเนื้อ ก็โฉบลงมาหวังจะจับเด็กกิน ความจริงไอนั้นก็โฉบไปได้จริงๆ เธอก็ทำมือ โบกมือโบกไม้ร้องเสียงดัง ทำท่าเหมือนว่าจะเล่นแต่ว่านกก็ไม่ได้ตกใจ นกก็ไม่ได้อีกแล้วสามารถเฉียวเอาเนื้อไปกินได้คือบุตรเล็กของเธอ

สำหรับบุตรคนใหญ่ที่อยู่ในฝั่งนี้เห็นมารดาโบกมือโบกไม้ก็เข้าใจว่ามารดาเรียกเวลานั้นเธออยู่กลางแม่น้ำ กระโดดลงมาในแม่น้ำ ปรากฏว่ากระแสน้ำก็ไหลไปความเสียใจใหญ่ก็เกิดขึ้นกับเธอ นั่นคือเธอก็คิดว่าเมื่อคืนนี้สามีตาย ความเสียใจใหญ่มันก็เกิดขึ้นกับเราแล้ว มาตอนนี้ลูกเล็กก็ถูกนกเฉียวไป ลูกคนใหญ่ก็ตกน้ำตาย สติของเธอก็ไม่สามารถจะทรงไว้ได้ดี แต่ทว่าพยายามควบคุมสติไว้ ตั้งใจจะไปสู่บ้านไปหาบิดามารดา

ในขณะที่เดินทางไปทีกล่าวมาแล้วเมื่อคืนนี้ ว่ากลางคืนวันนั้นฝนตกหนักเธอก็เดินไปเจอชายคนหนึ่งมาจากเมืองสาวดี เธอจึงถามว่าท่านทั้งหลายว่า โภ ปุริสะ คูกร ท่านผู้เจริญ ท่านยังรู้จักบ้านของเศรษฐีชื่อนั้นไหม คือว่าเธอนานถามถึงชื่อบิดา ชื่อมารดา บุคคลที่เดินทางกลับมาก็กล่าวว่า เธอจะถามหาบุคคลทั้งสองเพื่อประโยชน์อะไร เพราะว่าท่านมหาเศรษฐีทั้งสองนี้ไชร์เป็นที่มั่งคั่งทรัพย์มากถึง 80 โกลี ปรากฏว่ามีลูกสาวๆ ตามคนใช้หายไปไหนก็ไม่ทราบ แล้วมาเมื่อคืนนี้ฝนตกหนัก ปรากฏว่าเมื่อคืนนี้ลมก็แรงหนัก พัดทำลายบ้านของมหาเศรษฐีพัง ท่านมหาเศรษฐี

พร้อมด้วยภรรยาและลูกชายอีกคนหนึ่งตายด้วยกันทั้งสามคนเป็นอันว่าคนในตระกูลนี้ไม่มีใครเหลือ พ่อก็ตาย แม่ก็ตาย ลูกชายก็ตาย ลูกสาวก็หาย เธอถามถึงบุคคลคนนี้อยู่ไม่มีความหมาย

เมื่อเธอทราบเพียงเท่านั้น สติสัมปชัญญะก็สิ้นไป เกิดความเสียใจร้องไห้กรีดกราด แล้วก็พูดไม่เป็นสาระ ชายคนนั้นก็คิดว่าหญิงคนนี้เป็นคนบ้า จึงได้นำท่อนไม้และก้อนดินบ้าง ไล่ขว้างไล่ปาเธอ เธอก็วิ่งหนีไป ในที่สุดทางไปของเธอๆ ก็ไม่ทราบว่าจะไปทางไหน ไม่ได้ตั้งใจว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาแต่ทว่าอาศัยบุญญาธิการที่บำเพ็ญมาในกาลก่อน ขณะที่องค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาแสดงพระธรรมเทศนาอยู่ เธอวิ่งมั่ง เดินมั่ง ร้องมั่ง ตรงเข้าไปใกล้ตรงเขตที่องค์สมเด็จพระบรมครูแสดงพระธรรมเทศนา ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

และที่อาศัย องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาทรงใช้วาจาเป็นที่รักหมายความว่า พระพุทธเจ้านี้ ความจริงพระพุทธเจ้าที่ดี พระอรหันต์ที่ดี สมัยนั้นถ้าท่านพบผู้หญิง จะเป็นผู้หญิงแก่ หรือสาว หรือวัยกลางคน หรือวัยเด็กก็ตามที่สมเด็จพระมหาโมหิณีสรีเรียกว่า น้องหญิงเสมอทั้งหมด ที่นี้การใช้คำว่า น้องหญิงตอนนี้ มันเป็นปัจจัยหนึ่งให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกว่าเขาและองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีความสนิทสนมกัน พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงรังเกียจ เมื่อเขาหวังหาที่พึ่ง บุคคลไล่ตี ไล่ทุบ ไล่ขว้างเขาแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเมตตาตรัสใช้วาจาว่าน้องหญิง แสดงว่าท่านถือว่าเป็นน้องของท่าน ใจมันก็สบาย

ต่อมาเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสต่ออีกที่ว่า ขอน้องหญิงจงเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ อาศัยบุญญาธิการที่เธอทำไว้ในกาลก่อน ในศาสนาขององค์สมเด็จพระชินวรองค์ก่อนๆ ที่ผ่านมาเป็นปัจจัยให้เธอระลึกได้ว่า เวลานี้เธอกำลังนั่งอยู่ข้างหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สติสัมปชัญญะก็ปรากฏขึ้นมากลายเป็นคนดี พอองค์สมเด็จพระชินศรีเทศน์เพียงเล็กน้อย ท่านก็ได้บรรลุอรหัตผล เป็นพระอริยบุคคลสูงสุดในพระพุทธศาสนา

นี่ละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า การที่เอนำพระธรรมเทศนาเรื่องนี้มาแสดงแก่ท่านพุทธบริษัทก็หวังว่า บรรดาท่านพุทธบริษัทที่มีความเข้าใจในชีวิต ว่าคนเราที่เกิดมาในโลกนี้อยู่ภายใต้อำนาจกฎของกรรม คือกรรมที่เราทำแต่ละชาติ เราก็ทำทั้งความดี แล้วก็เราทำทั้งความชั่ว แล้วเวลาที่เราตายถ้าผลของความชั่วให้ผล เราก็ไปเกิดในอบายภูมิ เกิดเป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นเปรตบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง เกิดเป็นคนก็มีสภาวะไม่สมบูรณ์แบบบางที่ อาการร่างกายครบ 32 แต่มีความยากจนเจ็บป่วยเป็นกรณีพิเศษ

แต่ว่าองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐก็กล่าวไว้ว่า ถ้าความดีให้ผล บุคคลนั้นก็มีความสุขไป เกิดเป็นพรหมบ้าง เป็นเทวดาบ้าง ถ้ามาเป็นมนุษย์ ก็เป็นมนุษย์ที่มีความบริสุทธิ์ มีบุญ ร่างกายที่ดี ทรัพย์สินก็สมบูรณ์แบบ ด้วยประการทั้งปวงและการเกิดเป็นมนุษย์นี้รับผลสองประการ ไม่เหมือนเมื่อตายไปแล้ว ตายไปแล้วความชั่วให้ผลตกอบายภูมิ ความดีให้เกิดเป็นพรหม เทวดา หรือว่าไปนิพพานมีแต่ความสุข แต่ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เราก็รับผลทั้งสองประการคือ สุขกรรมที่เป็นกุศล และก็สุขกรรมที่เป็นอกุศล

อย่างท่านปฎาจาราเถรีท่านนี้ ปรากฏว่าองค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่าตอนแรกที่เธอมาเกิด เป็นกำลังของท่าน การให้เพราะในชาติก่อนเคยถวายสังฆทานไว้ในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธเจ้าหลายพระองค์ผ่านมา จึงเป็นปัจจัยให้เธอเกิดเป็นลูกมหาเศรษฐีแต่สำหรับบุคคลที่เป็น สามีนี้เป็นบุพเพสันนิวาสเคยเป็นสามีภรรยากันมาในชาติก่อน ทั้งๆ ที่เขาต้องเกิดเป็นคนรับใช้ แต่ ทว่านางก็มีความรักในเขา เขาก็มีความรักในนาง เรื่องนี้เป็นการห้ามปรามไม่ได้ นี่องค์สมเด็จพระ จอมไตรกล่าวว่ถ้าเป็นบุพเพสันนิวาส แล้วก็ห้ามปรามไม่ได้แล้วจะถามไปอีกที่ว่า สามีของนางนี้ ทำไม่ถึงเกิดเป็นคนรับใช้ ถ้าหากองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงพระชนม์อยู่ สมเด็จพระ บรมครูก็จะตรัสว่า ในสมัยที่เกิดมาแต่ละชาติ ก็ไม่ได้เกิดพร้อมกันทุกชาติ บางชาติก็อยู่ร่วมกัน บางที่อยู่ร่วมกันศรัทธาของคนก็ไม่เสมอกัน สามีมีศรัทธามาก ภรรยามีศรัทธาน้อยก็มีภรรยา มี ศรัทธามาก สามีมีศรัทธาน้อยก็มี ภรรยาชอบบำเพ็ญกุศลบุญราศี สามีชอบกินเหล้าก็ดื่มไป

อันนี่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า อาศัยที่สามีในบางชาติขาดศรัทธาใน พระพุทธศาสนา ในเมื่อภรรยาบำเพ็ญกุศล ตนเองไม่มีความเต็มใจ จะมีกิจที่จะต้องทำบ้างก็ทำด้วย ความจำใจ ที่ภรรยาขอร้องให้ช่วยเหลือ ฉะนั้นการเกิดมาในชาตินี้เธอจึงได้มีความยากจนเจ็บใจ แต่อาศัยบุญที่ช่วยเหลือบ้างบางกรณีที่ภรรยาขอร้องให้ทำ ทั้งๆ ที่ทำด้วยความไม่เต็มใจ จึงมาเป็น คนรับใช้อยู่ในบ้านของภรรยา ซึ่งมาเกิดเป็นลูกของมหาเศรษฐี แต่อาศัยที่เป็นบุพเพสันนิวาสเคย เป็นสามีภรรยากันมาก่อน เป็นเหตุให้เกิดความรัก

นี่ละ บรรดาท่านพุทธบริษัท ขึ้นชื่อว่า ศรัทธา จาคะ ศรัทธาแปลว่าความเชื่ออย่างหนึ่ง จาคะ อย่างหนึ่งแปลว่าการบริจาค สีละ แปลว่าการรักษาศีล ปัญญา แปลว่าความคิดเห็น และ ความคิดเห็นไม่สม่าเสมอกัน มีศรัทธาไม่เสมอกัน มีศีลไม่เสมอกัน มีจาคะ การบริจาคไม่เสมอกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นสามีภรรยากันเกิดในชาติต่อไป ก็มีสภาพเช่นนี้

เป็นอันว่าเมื่อองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงให้สติ ปฎาจารา องค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงกล่าวว่า น้องหญิง ขึ้นชื่อว่าความตายมันไม่มีนิमितเครื่องหมายคน และสัตว์ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ตายเหมือนกันหมดแต่ว่าอาการของความตายจะสม่าเสมอกัน เสมอไปนั้นย่อมเป็นไปได้ ย่อมเป็นกฎของกรรม ฉะนั้นน้ำตาของเธอที่ต้องไหลเพราะเหตุแห่ง ความตายคือลูกตายสามีตาย พ่อตาย แม่ตาย พี่ตาย น้องตาย อย่างนี้ นับตั้งแต่ต้นมาจนถึงบัดนี้นับ เวลาหลายอสงไขยกัป ถ้าจะรวบรวมน้ำตามีไว้ก็มากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง 4 และองค์สมเด็จพระ มหามุนีก็ตรัสซ้ำว่า ภคินี คุณร่น้องหญิง ขอเธอจงตัดสินใจเสียว่าขึ้นชื่อว่าความตายเป็นธรรมดา ของชีวิต ถ้าเราจะคิดว่าคนที่จะตายไม่ควรตายก็จะเป็นทางสร้างความเศร้าโศกเสียใจ ในเมื่อความ ตายเข้ามาถึงแล้วไม่มีใครสามารถจะห้ามปรามได้ ถ้าอย่างนั้นเธอจงตั้งใจ จงมีความรู้สึกลตามความ เป็นจริง ว่าชีวิตนี้ไม่มีความหมาย ร่างกายที่ประกอบไปด้วยธาตุ 4 คือ ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม ธาตุ ไฟ มันเป็นเรือนร่างที่อาศัยชั่วคราวของจิต คำว่าเราก็คือจิตในเมื่อร่างกายที่เราสถิตอยู่นี้มันหมด อายุขัย มันจำเป็นต้องตายเหมือนกันบ้านเรือนที่จำจะต้องพัง เมื่อเรือนหลังนี้มันพังแล้ว ถ้าหากว่า

เราไม่สามารถจะเข้าถึงพระนิพพานได้ เราต้องไปสร้างบ้านใหม่ บ้านใหม่ที่จะสร้างนั้นก็จะเป็นไปตามกำลังของทรัพย์ ถ้ากำลังของจิตเป็นโลกียทรัพย์หมายความว่า จิตประกอบไปด้วยโลกียธรรม เป็นธรรมของโลกที่มีจิตยังผูกพันอยู่ในความโลภ แล้วยังความโกรธ แล้วยังความหลง ทั้ง 3 ประการ อันเนื่องด้วยองค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัสว่า บ้านที่จะสร้างใหม่มันก็เป็นบ้านเดิมมันก็เป็นบ้านที่เต็มไปด้วยความเร่าร้อน คือบ้านที่มีโลภะ หรือว่าราคะ คือว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่ามันประกอบไปด้วยไฟ ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรกล่าวว่า ราคะคือไฟ โสกะคือไฟ ความรักก็ดี ความโลภก็ดีมันเป็นไฟสุ่มใจ เป็นเหตุให้เร่าร้อน โสกะคือไฟคือความโกรธ เป็นกำลังเผาใจทำให้เร่าร้อน โมหาคือไฟคือความหลง ก็เป็นกำลังใจให้เร่าร้อน

อันเนื่องด้วยองค์สมเด็จพระชินวรยังกล่าวว่า ภิกขุ นองหนิง เธอจึงมีความรู้สึกตามความเป็นจริงว่า บิดาก็ดี มารดาก็ดี พี่ชายก็ดี สามิหรือลูกทั้งสองก็ดีทั้งหมดนี้เกิดตามสภาพของกรรม แล้วเมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว แต่ละคนก็ไม่มีใครหวังในความตาย บิดามารดาและพี่ชาย ตั้งอยู่ในฐานะมหาเศรษฐี มีทรัพย์สินมากแต่ก็ไม่สามารถจะยับยั้งชีวิตคือความตายได้ สามิของเธอก็ดี บุตรน้อยของเธอทั้งสองก็ดี คนทั้งสามนี้ตั้งอยู่ในฐานะของความจน แต่คนทั้งสามนี้ก็ตาย สามคนแรกตายในฐานะเป็นมหาเศรษฐี และสามคนหลังตายในฐานะที่เรียกว่าเป็นยากหรือเป็นคนยากจน

เป็นอันว่าคนทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ จะมีฐานะเพียงเช่นไรก็ตามที่ย่อมมีความตายในที่สุดเหมือนกัน ถ้าจิตใจของเรายังมีความผูกพันอยู่ในขั้น 5 คือร่างกายอย่างนี้แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสว่า เราก็ต้องพบกับความทุกข์ยาก ความลำบาก ความพลัดพราก ความเกิด ความแก่ ความเจ็บความตาย ถ้าเธอสามารถทำกำลังใจคิดว่า ขึ้นชื่อว่าร่างกายนี้มันไม่มีความหมายมันประกอบไปด้วยธาตุ 4 ร่างกายนี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในร่างกายร่างกายไม่มีในเรา ดูตัวอย่างคนทั้ง 6 คน ที่กล่าวมาแล้วนั้น ถ้าร่างกายเป็นเราจริงเป็นของเราจริง เราก็ไม่ตาย คนจนก็ไม่ตาย คนร่ำรวยมันก็ไม่ตาย แต่นี่ถึงตายด้วยกันหมด

แล้วองค์สมเด็จพระบรมสุคตจึงตรัสว่า นองหนิง เธอจงอย่าสนใจในรูปใดๆ ทั้งหมดรูปร่างของตัวก็ดี ร่างกายของตัวก็ดี ร่างกายของบุคคลอื่นก็ดีวิบัติธาตุทั้งหลายโลกนี้ก็ดี จงถือว่าสิ่งเหล่านี้ไม่มีความหมายสำหรับเรา ไม่เป็นที่พึงจริง ไม่ว่าชายหรือหญิงที่มีความปรารถนาในรูปร่างตนเองก็ดี บุคคลอื่นก็ดีวิบัติธาตุก็ดี เขาเหล่านี้ในที่สุด เมื่อความตายมาถึง ก็ไม่มีโอกาสที่จะครองร่างกายหรือครองทรัพย์สินต่อไป

องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงกล่าวว่า นองหนิง ขึ้นชื่อว่าพระนิพพานเป็นของดี คนที่ถึงพระนิพพานได้นี้ก็ตั้งใจคิดว่า ชีวิตนี้ยอมไม่มีความหมายร่างกายยอมเป็นโทษ ฉะนั้นเมื่อเราเห็นโทษของร่างกายก็ตัดสินใจว่า ขึ้นชื่อว่าร่างกายประเภทนี้มันเป็นทุกข์ มันเป็นโทษ ไม่มีประโยชน์ในการสืบต่อไป เราไม่มีความหมาย ไม่มีความประโยชน์ในการสืบต่อไป เราไม่มีความหมาย ไม่มีความต้องการในร่างกายอย่างนี้อีก เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเทศน์เพียงเท่านี้ เธอก็สามารถบรรลุผลเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา

นี่ละบรรดาญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า เป็นอันว่าการแสดงพระธรรมเทศนา อาตมาก็ขอยุติลงแต่เพียงเท่านี้ ทั้งนี้เพราะว่าเวลาหมดพอดีในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาพุทธบริษัททุกท่าน จงมีแต่ความสุขสวัสดิ์ พัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผล หากปรารถนาสิ่งใดของใจได้สิ่งนั้นสมปรารถนาจงทุกประการอาตมารับประทาน วิสาขามมาในมรณานุสสติกา ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง องค์แห่งพระพุทธศาสนา
แสดงเมื่อ
วันพฤหัสบดีที่ 22 พฤษภาคม 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

สีเลนะ สุขติง ยันติ สีเลนะ โภคสัมปทา สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สีลัง วิดลชเย ติติ

ณ โอกาสนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสังฆธรรมเทศนาในความเป็นมาของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นเครื่องโลภจรรจงองค์ศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลายได้พร้อมใจกันมา บำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 7 ตรงกับวันที่ 22 พฤษภาคม 2523 วันพฤหัสบดี วันนี้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าท่านพุทธบริษัททั้งหลายได้มีความเลื่อมใสในองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเหตุจึงได้พากันปฏิบัติตามความดีที่องค์สมเด็จพระโลกเชษฐีทรง แนะนำไว้

และการแสดงพระสังฆธรรมเทศนาวันนี้จะขอนำเอาคาถาพระบาลีในตอนที่ทำให้ศีลเสร็จ ลง ทำย **สีเลนะ สุขติง ยันติ** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า การรักษาศีลเป็นปัจจัยให้มีความสุขในปัจจุบัน แล้วก็มีสวรรค์เป็นที่ไปในสัมปรายภพ คือเมื่อตายไปแล้ว **สีเลนะ โภคสัมปทา** บุคคลใดผู้มีศีลย่อมมีการใช้จ่ายทรัพย์สินไม่เปลืองมากนัก เป็นเหตุให้ทรัพย์สินบริบูรณ์ในชาตินี้ แล้วองค์สมเด็จพระมหารุณีกัตรัสว่า ถ้าท่านผู้นั้นตายจากความเป็นคน ไปเกิดเป็นเทวดาหรือพรหมก็มีทิพยสมบัติมาก ถ้าเกิดเป็นคนใหม่ก็มีโภคสมบัติ คือมีความร่ำรวยมาก **สีเลนะ นิพพุติง ยันติ** มีความหมายว่า ศีลเป็นปัจจัยให้ท่านทั้งหลายมีความสุข คือมีความสุข ไม่มีความเดือดร้อน ถ้าหากว่ารักษาถึงที่สุด ศีลเป็นปัจจัยให้ท่านทั้งหลายเข้าถึงพระนิพพาน ในตอนท้ายจึงกล่าวว่

ดัสมา สีลัง วิโสธเย ซึ่งแปลเป็นใจความว่า เพราะเหตุฉะนั้น ขอพวกเราทั้งหลายจงพาชำระศีล คือทรงศีลให้บริสุทธิ์ รวมความว่า พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่า

หนึ่ง ศีลเป็นปัจจัยให้มีความสุขในชาติปัจจุบัน และสัมปรายภพ

สอง ศีลเป็นปัจจัยให้มีความสุขเป็นอยู่เป็นสุข และทรัพย์คือโภคสมบัติ คือสมบัติไม่เปลืองในชาติปัจจุบัน ตายไปจากความเป็นคนไปแล้วไปเกิดเป็นเทวดาหรือพรหม ก็มีทิพยสมบัติมาก เกิดมาเป็นคนก็มีโภคสมบัติมาก

อีกข้อหนึ่ง สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ศีลเป็นปัจจัยให้เข้าถึงพระนิพพาน รวมความแล้วจะเห็นว่าศีลเป็นปัจจัยให้มีความสุขทุกอย่าง ทั้งความเป็นคนหรือเทวดาหรือพรหม และโดยนิยามจริงๆ ถ้าเราจะเกิดเป็นคนใหม่มันก็มีทุกข์แบบนี้ เกิดเป็นเทวดาหรือพรหมมันก็จะพักทุกข์ชั่วคราว ในไม่ช้ามันก็เกิดมาเพื่อทุกข์ใหม่

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจึงทรงแนะนำว่า เหตุฉะนั้นขอเราท่านทั้งหลายจงชำระใจให้บริสุทธิ์ในเรื่องของศีล เพื่อพระนิพพาน เพราะว่าถ้าจะไปนิพพานได้หรือไม่ได้เอาไว้นั้นทีหลัง วันนี้เรามาเทศน์กันว่าทำอย่างไร พอตายแล้วจึงจะไม่ตกนรก ว่าคนทำบาปตายแล้วไปเกิดในอบายภูมิทั้ง 4 เป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นเปรต เป็นอสุรกายบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง แต่คนทำความดีคือบุญก็ไปเกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์บ้าง พรหมบ้าง ไปนิพพานบ้าง คำว่าบาปแปลว่าความชั่ว ขึ้นชื่อว่าความชั่ว ทุกอย่างที่เป็นคดีโลกก็ตาม คดีธรรมก็ตาม ก็หมายความว่าเราไม่ทำให้ศีลขาด แต่ว่าเราไม่ยอมรับกษัตริย์ชนบทรวมเนียมประเพณีเป็นที่รังเกียจของบุคคลอื่น ที่เขาเรียกกันว่าความชั่ว คำว่าบาปแปลว่าความชั่วเราไม่เคารพในบิดามารดา ก็มีความชั่ว ศีลมันไม่ขาด แต่ก็ชั่วเหมือนกัน คำว่าชั่วไม่ว่าจะชั่วมากก็ดี ชั่วน้อยก็ดี สมเด็จพระชินศรีกล่าวว่า **จิตเต สังกิธฺฐุเสฏฺฐุ ทุกคฺติ ปาฏิกงฺขา** เมื่อจิตใจเศร้าหมองมีอารมณ์ชั่ว ตายแล้วก็ไปสู่นรก มีเปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เป็นต้น หรือว่าลงอบายภูมิ

ฉะนั้นการปฏิบัติให้จิตพ้นจากความชั่ว จึงเป็นของดี แล้วก็มีปัญหาอยู่ว่าเราจะทำความดีนี้มันล่วงมาหลายปีในการเกิด เราก็ทำชั่วมามาก ชั่วโดยประเพณีนิยมที่เรามักปฏิบัติตามประเพณีมันก็ชั่ว ชั่วในการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หยิบของของคนอื่นเขาไม่ให้ โดยเอามาถือเป็นของคุณ นิยมเยี่ยงความรักของบุคคลอื่น กล่าววาจาไม่จริง ดื่มสุราเมรัย ความชั่วทั้ง 5 ประการนี้ไซ้รัก็ เป็นเหตุให้ไปอบายภูมิ คือเป็นเหตุให้เกิดเป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉาน ถ้าเราจะมาทำความดี กันเฉพาะชีวิตเพียงแค่นี้ แล้วก็ตายลงไป ความชั่วมันอาจจะมามากกว่าความดี แล้วถ้าหากว่าเราจะทำความดีในช่วงชีวิตแค่นี้ ถึงวันตายมันจะกันนรกได้ไหม

วันนี้ก็ขอเทศน์โดยย่อ เพราะบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย สดับพระธรรมเทศนาเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระจอมไตรต่อไป ตอนนี่เราก็นั่งกันถึงด้านความดีเสียก่อน คำว่าความดี การทำความชั่วเขาเรียกกันว่าบาป บาปกับบุญเป็นภาษาบาลีเป็นภาษาแขก

บาลีก็คือแขก แต่ว่าเป็นภาษาไทยๆ ก็แปลว่า บาบแปลว่าความชั่วบุญแปลว่าความดี เราทำ
อย่างไรจึงจะกันนรกได้ตลอดกาล ความจริงเราทำความชั่วชาตินี้ยังน้อยไป ชาติที่แล้วๆ มาความ
ชั่วยังไม่ได้ให้ผลเราอยู่ที่

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระบรมครูมีวิธีป้องกัน วิธีป้องกันความชั่วตลอดกาลก็หมายความว่า
ความชั่วมันก็มีมาแล้วก็แล้วกันไป แต่ว่าโทษของความชั่วที่จะทำให้เราเกิดเป็นสัตว์นรกก็ดี เป็น
เปรตก็ดี เป็นอสุรกายก็ดี เป็นสัตว์เดรัจฉานก็ดี เกิดมาเป็นคนจนกินไปก็ดี อย่างนี้จะไม่ต่อไป

นี่พระพุทธเจ้าท่านมีวิธีจำกัดความชั่ว รวมความว่าความชั่วในชาตินี้ก็ตีความชั่วในชาติที่
แล้วๆ มากี่แสนชาติ ก็แสนกัปก็ดี ที่เราทำมาแล้วนี้ เราจะเลือกประตุให้ความชั่วทั้งหมด ไม่
สามารถจะเกิดขึ้นกับใจเราได้ รวมความว่า การตายคราวนี้และตายทุกๆ คราวในคราวต่อไป เรา
จะไม่พบกับความเป็นสัตว์นรก เป็นเปรตเป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉาน เราจะพบความเป็นคน
อย่างต่ำก็เป็นคนดี มีร่างกายสมบูรณ์ มีทรัพย์สินดี มีปัญญาดี มีความสุข นอกจากความเป็น
คน เราก็ยังพบกับความเป็นเทวดา หรือพรหม แล้วเราก็จะเวียนไปเวียนมาระหว่างเทวดากับคน
ที่อย่างเลข 7 ชาติ ไปพระนิพพาน อย่างกลาง 3 ชาติไปนิพพาน มีความเข้มข้นอย่างเดียว เป็น
อย่างดี เกิดอีกชาติเดียวไปนิพพาน อย่างนี้เขาทำกันอย่างไรก็มาฟังคำแนะนำขององค์สมเด็จพระ
จอมไตรบรมศาสดา

อันดับแรกขอบรรดาพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้าคิดถึงความจริงไว้เสมอว่าความจริง
ที่เราหนีไม่พ้นก็คือ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วมันก็แก่ ป่วย แล้วก็ตาย ต้องพลัดพรากของรักของชอบใจ
ทุกอย่าง คนตายแล้วจะมีทรัพย์สมบัติอะไรก็ตามจะมีของรัก มีคนที่รัก มีสัตว์ที่รัก เราก็ไม่มี
อำนาจที่จะเจ้ามาปกครองใหม่ได้สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นก็ยอมเป็นสิทธิของบุคคลอื่นที่ปกครองต่อไป
อันนี้เป็นกฎของความเป็นจริง ข้อนี้ท่านพุทธบริษัทชายหญิงอย่าลืมหือเสีย นี่ไว้เป็นปกติว่าชีวิตนี้
เราตายแน่ การที่จะทรงชีวิตอยู่ตลอดกาลตลอดสมัยยอมไม่มีสำหรับเราอาจจะตายวันนี้ จงอย่า
คิดว่าอีกสองวันสามวัน สองเดือนสามเดือน สองปีสามปีมันจะตาย เพราะว่าความตายไม่มีนิมิต
ไม่มีเครื่องหมาย หากความแน่นอนไม่ได้ มันจะตายเมื่อไหร่เราก็ไม่ทราบ

ฉะนั้นความไม่ประมาทในชีวิตจึงเป็นของดี คิดว่ามันอาจจะตายวันนี้ ถ้าเราคิดว่ามันจะ
ตายวันนี้ เราก็คิดว่า ถ้าเราตายวันนี้เราจะไปไหน เราจะไปเกิดเป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็น
อสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉานดีหรือไม่ดี ถ้าไม่ดี เราไม่ชอบ เราจะเกิดเป็นคนดีใหม่ ถ้าเกิดเป็น
คนเราชอบก็ดี ถ้าเราไม่ชอบเสียเลยก็ดีเป็นเทวดาหรือพรหมดีใหม่ ถ้าเราชอบก็ดี ถ้าไม่ชอบมันก็
ดี เพราะว่าที่ว่าชอบก็ดีถ้าเราชอบ อย่างน้อยเป็นคนก็พ้นอบายภูมิ เป็นเทวดาหรือพรหมทุก
อย่างมันเป็นทิพย์มีความสุขดี ที่ว่าชอบก็ดี เพราะว่าเกิดได้มันก็ดี แต่มันก็ดีไม่มากการเกิดเป็น
มนุษย์มันก็เกิด มันก็แก่ มันก็ป่วย มันก็ตาย มึงงานหนักเป็นทุกข์การเกิดเป็นเทวดาหรือพรหม
มันก็เป็นเทวดาหรือพรหมไม่นาน ไม่ช้าไม่นานเท่าไรมันก็ตาย ก็จืดกันอีก มาพบกับความเป็นคน

อีก จึงบอกว่า ถ้าชอบก็ดี ถ้าไม่ชอบก็ดี ถ้าเราไม่ชอบเป็นคน ไม่ชอบเป็นเทวดา ไม่ชอบเป็นพรหม เราชอบเสียจุดเดียวคือพระนิพพาน พระนิพพาน พระพุทธเจ้าท่านกล่าวว่า เป็นแดนเอกนตบรมสุข เป็นสุขอย่างยอดเยี่ยม และเป็นอมตु ไม่มีการเคลื่อนไม่มีการตายอันนี้ดีใหม่ แก้กี้ไม่มี ป่วยก็ไม่มี การกระทบกระทั่งใจก็ไม่มี ตายก็ไม่มี ความลำบากใจชนิดหนึ่งในพระนิพพานก็ไม่มี แล้วก็ไม่ต้องตายด้วย อย่างนี้ดีใหม่ ถ้าดีก็ขอให้สร้างความพอใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทให้ดี ว่าเราจะไปนิพพานได้หรือไม่ได้

วันนี้อาจจะไม่เทศน์ถึงนิพพาน เอาแค่กันนรกกันก่อน อันดับแรก ขอท่านพุทธบริษัทตื่นมาใหม่ๆ และก่อนจะหลับคิดว่าชีวิตนี้มันต้องตาย แต่ว่าถ้าเราจะตาย เราจะไม่ยอมลงอบายภูมิเด็ดขาด เรื่องการเป็นสัตว์นรก เป็นเปรตเป็นอสุรกาย เป็นสัตว์เดรัจฉานไม่เอา บาปเก่าทั้งหมดที่ทำมาแล้ว เราก็ไม่ยอมรับผลของมัน มันจะบาปแมแล้วก็แล้วกันไป เราไม่บาปต่อไป แล้วแต่เราไม่ยอมรับผลของบาป อย่างนี้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแนะนำว่า จงคิดไว้เสมอว่าชีวิตนี้มันจะต้องตาย ถ้าตายแล้วเราจะไม่ยอมให้ความชั่วเข้ามาสนองจิตใจที่ทำให้จิตมัวหมองได้แก่บาป ต้องไปเกิดในอบายภูมิ เราจะทำแบบไหน

วิธีทำอันดับแรก ก็เอาจิตเข้าไปยึดคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ ด้วยปัญญา คิดไว้ก่อนว่า พระพุทธเจ้าสอนเราให้เป็นคนดีพระพุทธเจ้าสอนถูกใหม่ พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แนะนำให้รักษาศีลให้บริสุทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศีล 5 ดีใหม่ และก้บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายที่นำพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดามาแนะนำเรานี้ดีใหม่ ใช้ปัญญาพิจารณาให้ดีเสียก่อน

เมื่อพิจารณาเห็นแล้วว่าดีก็ยอมรับนับถือโดยเอาจิตเข้าไปคิดถึงพระพุทธเจ้าคิดถึงพระธรรม คิดถึงพระอริยสงฆ์ ถวายความเคารพในพระพุทธเจ้าในพระธรรมในพระอริยสงฆ์นี้ ถ้าเป็นกรรมฐาน ก็เรียกว่า **พุทธานุสสติ** นึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ **ธัมมานุสสติ** นึกถึงพระธรรมเป็นอารมณ์ ใน **อนุสสติ** ทั้ง 3 ประการนี้ ถ้านึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมพระอริยสงฆ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะแค่นึกถึงพระพุทธเจ้าอย่างเดียวก็พอก็เป็นอันว่าตายแล้วก็ไม่ตกนรก

อย่างท่าน **แก้วฐกณทลีเทพบุตร** มไม่เคยทำความดีเลย ก่อนจะตายนึกถึงพระพุทธเจ้าสองสามนาที ท่านก็เป็นเทวดาได้ เมื่อเป็นเทวดาแล้วมาพบพระพุทธเจ้าพระพุทธเจ้าเทศน์โปรดหน่อยเดียว ท่านก็สำเร็จพระโสดาปัตติผล นี่ความจริงรู้สึกว่าจะไม่ยาก เป็นของไม่ยาก แต่ว่าเราต้องปฏิบัติตามนั้นะ คือ

1. นึกถึงพระพุทธเจ้า
2. นึกถึงคุณพระธรรม
3. นึกถึงคุณของพระสงฆ์

ก่อนจะนึกถึง ใช้ปัญญาพิจารณาเสียก่อนว่า ควรจะยอมรับนับถือใหม่ถ้าว่าควรยอมรับนับถือด้วยปัญญา พิจารณาแล้ว และเรานึกถึงท่านเป็นความดีจุดหนึ่งที่จะดึงไม่ให้เราลงอบายภูมิ

แล้วก็ประการที่สอง พระพุทธเจ้าทรงแนะนำต่อไป ว่าเมื่อนึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็บอกว่าผลแห่งการนึกถึงที่เรียกว่าอนุสสตินี้ เป็นปัจจัยให้เกิดเป็นเทวดา หรือพรหมได้จริง แต่ทว่ายังก่อน ถ้าผลเมื่อไหร่ หมดวสนาบารมีเมื่อไหร่เราก็กงนรก เมื่อนั้น

ต่อมาสมเด็จพระทรวงธรรมทรงแนะนำให้กัณนรกเสียก่อน วิธีกัณนรกก็ต้องปฏิบัติในด้านความดี 5 ประการ สร้างเพื่อนกัน เพื่อนกันมี 5 ชั้น

1. ปาณาติบาต
2. อทินนาทาน
3. กาเมสุมิฉฉาจาร
4. มุสาวาท
5. สุรา

ทั้ง 5 ประการนี้ เรามอบให้เด็ดขาดด้วยปัญญา ว่าชีวิตเขาทำไมจะต้องมาเลี้ยงชีวิตเรา ถ้าเรากินแต่สัตว์ตายที่เขาหมาขายมันก็ทรงชีวิตอยู่ มีมาก กินมากมีน้อย กินน้อย คนมีเงินมากจ่ายมาก ก็กินแค่อิม คนมีเงินน้อย กับข้าวน้อยเขาก็กินอิม คนที่ยากจนจริงๆ มีผักมีน้ำพริกพันกินทั้งวัน เขาก็อยู่กันได้ ชีวิตทรงอยู่ได้เพราะอาหาร อาหารประเภทไหนก็ได้ ตัดสินใจว่าเราจะไม่เบียดเบียนร่างกายของใคร ไม่ทำลายชีวิตของใคร เพื่อเป็นการกัณนรกเป็นด่านที่หนึ่ง หรือว่าเพื่อนที่หนึ่ง

เพื่อนที่สองก็คือระงับใจ ทรงสันโดษของจิต หมายความว่าเราไม่คิดจะแย่งแย่งทรัพย์สินของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แล้วเราก็ไม่ทำด้วย ไม่คิดจะแย่งแล้วเราก็ไม่แย่ง ไม่คิดจะโกงแล้วเราก็ไม่โกง ไม่คิดจะขโมยเราก็ไม่ขโมย ยินดีเฉพาะทรัพย์สินที่เราหามาได้โดยชอบธรรม ใจมันก็เป็นสุข อันนี้เป็นเพื่อนที่สองกัณนรก

เพื่อนที่สาม กาเมสุมิฉฉาจาร ขึ้นชื่อว่าคนรักของเรา เราก็รัก ของเขาเขาก็รัก ในเมื่อเขารัก เรายัง ก็ไม่แย่งแย่งคนรัก ไม่ทำลายจิตของบุคคลอื่น เมื่อทำได้อย่างนี้ถือว่าเป็นเพื่อนที่สามสำหรับกัณนรก

สำหรับเพื่อนที่สี่ รักษาวาจาให้มันดี เราเกลียดตอนพูดเท็จเราก็อย่าพูดเท็จ เกลียดคนพูดคำหยาบเราก็อย่าพูดคำหยาบ เราเกลียดคนยุยงส่งเสริมนิทาว่าร้ายบุคคลอื่น ให้เขาแต่ร้ายกัน ให้เขาเสียหาย เราก็ไม่ทำ เราเกลียดคนที่ใช้วาจาไร้ประโยชน์ พูดแล้วหาประโยชน์ไม่ได้ เราก็ไม่พูดอย่างนั้น ทรงไว้แต่ความดีความจริงคือพูดวาจาตรงตามความเป็นจริงใช้วาจาอ่อนหวาน

เป็นวาจาที่ไพเราะหนึ่งแว่นวาจาที่ส่อเสียดหรือนินทาว่าร้ายชาวบ้าน ใช้วาจาที่เป็นประโยชน์จริงๆ คือความสามัคคี ประการที่สี่ วาจาได้ประโยชน์ วาจานั้นเราไม่พูด

พระธรรมเทศนา เรื่อง วิสาขบูชา แสดงเมื่อ

วันพฤหัสบดีที่ 29 พฤษภาคม 2523

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทฺธสฺส (3 จบ)

อิติปิโส ภควา อรหัง สัมมาสัมพุทฺโธติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสังฆธรรมเทศนา ในความเป็นมาของวันวิสาขบูชา เพื่อเป็นเครื่องไสรจสรของศรัทธาบารมีที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลายได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลเป็นพิเศษ เพราะว่าในวันนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย หลายจังหวัดด้วยกัน มีทั้งในกรุงเทพ ภาคตะวันออก ก็ถึงจังหวัดตราด และจันทบุรี ภาคเหนือปรากฏที่มีมาตั้งแต่ เชียงราย แต่ภาคใต้ยะลาไม่ได้ ส่งเงินมาถวาย เพราะว่าเดินทางลำบาก เป็นอันว่าวันนี้มีบรรดาท่านพุทธบริษัทหลายจังหวัดด้วยกันมาร่วมบำเพ็ญกุศลโดยที่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทราบข่าวว่า **วันวิสาขะเป็นวันไหว้ครู** แต่ความจริงก็เป็นอย่างนั้น **วันวิสาขบูชา** วันหนึ่ง **วันมาฆบูชา** วันหนึ่ง ถือว่าเป็นการไหว้ครู แต่ว่าวิธีการไหว้ครูนี้ก็อยู่ 2 ประเภทคือ แบบของชาวโลกแบบหนึ่ง แบบของชาวธรรมแบบหนึ่ง วันนี้ก็ด้วยกันทั้ง 2 แบบ ตามประเพณีนิยม แต่โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแบบของธรรมะนี้ก็เพื่อเป็นการปฏิบัติบูชาและอามิสบูชา คำว่าไหว้ก็หมายความว่าถึงยอมรับนับถือ แสดงอาการนอบน้อม การที่แสดงอาการนอบน้อมก็หมายถึงว่ามีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

วันนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ตั้งใจมาเนื่องด้วยการไหว้ครูจริงๆ จะเห็นได้ว่าบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงทุกท่านที่มาในที่นี้ ทุกคนมีจิตที่ดีเป็นที่น่ารัก สมควรแก่การที่บรรดาท่านพุทธบริษัทประกาศตนเป็นพุทธสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธะเจ้า ถ้าจะกล่าวโดยจิตวิญญูก็จะมากความ เวลาคือเป็นเวลาเช้า เทศน์มากไม่ได้ จะหิวข้าวกันแน่ ก็จะขอดำเนินเพื่อ

ความสัตตามความเป็นมาแห่งวันวิสาขบูชา ความจริงวันวิสาขบูชานี้เป็นวันสำคัญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ เป็นวันที่พระพุทธรูปเจ้าเสด็จออกสู่มหาวิเนชกรรมแล้วก็ได้โดยเฉพาอย่างยิ่ง เป็นวันบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธรูปเจ้าหมายความว่า วันกลางเดือน 6 พระพุทธรูปเจ้าได้ทรงเป็นอรหันตองค์แรกในโลก

แล้วก็ประการที่สอง ถอยหลังไปอีก เป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประสูติจากพระครรภ์พระมารดา ก็เป็นวันกลางเดือน 6 เหมือนกันรวมความว่า วันกลางเดือน 6 จัดว่าเป็นวันสำคัญ คือ

1. เป็นวันเกิดหรือวันประสูติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
2. เป็นวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณ และก็ได้
3. เป็นวันที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาทรงปรินิพพานที่ระหว่างนางรังทั้งคู่ แห่ง **เมืองกุสินารา**

สำหรับเรื่องหวังว่าบรรดาท่านพุทธรูปเจ้าทั้งหลายโดยถ้วนหน้าที่มาั่งในที่นี้ก็ทราบกันอยู่แล้ว ต่อไปก็จะกล่าวถึงความสำคัญขององค์สมเด็จพระประทีปแก้วโดยเฉพาอย่างยิ่ง ประวัติความเป็นมาต่างๆ จะงดไว้ ตอนนี้จะจับใจความเฉพาะวันที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณ ในการที่บรรดาท่านพุทธรูปบริษัททุกท่านประกาศตนว่าเป็นพุทธรูปว่ากล่าวสวาทว่ากล่าวสวาทว่า เป็นผู้รับฟัง นั่นก็หมายความว่า ทุกท่านตั้งใจฟังคำสั่งและคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยดี ในการฟังอย่างนี้ ถ้าหากว่าฟังแล้วเฉพาๆ จำไปแต่อย่างเดียว ก็เป็นเครื่องประดับความรู้ ผลที่จะฟังได้ก็ได้น้อยเกินไป ถ้าว่าฟังแล้วจะให้เกิดประโยชน์อันยิ่งใหญ่ตามที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า **สุสฺสุสฺยฺ สกฺเต ปญฺญัง การฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา** เพราะการฟังนี้ก็ฟังแล้วก็ต้องติดตามด้วย เมื่อคิดแล้วก็ต้องปฏิบัติตามด้วย

เป็นอันว่าคำว่าฟังพระพุทธรูปเจ้าก็หมายถึงว่า ฟังคำสั่งที่พระพุทธรูปเจ้าทรงสั่งและก็ได้ฟังคำสอนที่พระพุทธรูปเจ้าทรงสอน สำหรับคำสั่งนี้ได้แก่ วินัย คำว่า วินัยก็คือศีล ที่พระพุทธรูปเจ้าสั่งว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันเป็นของไม่ดี ขอให้ท่านทั้งหลายจงงดเว้นอย่าปฏิบัติ เราเป็นพุทธรูปขององค์สมเด็จพระทวงสวัสดิโสภาคย์ก็ต้องงดเว้นตาม ถ้าอย่างไรที่พระพุทธรูปเจ้าว่าดี เป็นคำสอนว่าจงทำอย่างนี้ นี่จัดเป็นคำสอนที่เรียกว่าธรรมะ ก็ต้องดูจริยาของพระพุทธรูปเจ้าว่าท่านทำอย่างไรจึงได้บรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นพระอรหันตองค์แรกในโลกและก็เป็นพระพุทธรูปบริษัทไม่ใช่พุทธรูปวิสัย จะค้นคว้าเองไม่ได้ เพราะจำเป็นที่จะต้องมีการรับฟัง เมื่อฟังแล้วก็ปฏิบัติตามรวมความว่า ในเมื่อองค์สมเด็จพระประทีปแก้วใกล้จะถึงวาระที่จะบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณโดยการที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงบำเพ็ญบารมีมาครบ 4 อสงไขยกับแสนกัป ควรจะได้เป็นพระพุทธรูปเจ้า

ในวันหนึ่ง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จประพาสพระราชอุทยาน ก็ทรงพบเด็กเกิดใหม่ วันต่อมาก็พบคนแก่ คนป่วย และก็คนตาย วันสุดท้ายทรงพบสมณะ ความจริงเวลานั้น พระที่แต่งตัวแบบนี้ไม่มีในโลก แต่ว่าเทวทูตทั้ง 5 ที่เรียกว่า เทวทูตคือ เด็กก็ดี คนแก่ก็ดี คนป่วยก็ดี คนตายก็ดี พระก็ดี ที่ปรากฏกับสายพระเนตรขององค์สมเด็จพระชินศรี เมื่อยังเป็นลัทธิธฤราชกุมารท่านบอกว่าเวลานั้นเทวดาแสดงขึ้นให้ปรากฏ ครั้นเมื่อองค์สมเด็จพระบรมสุคตเห็นคนเกิดจนเด็กเล็ก และต่อมาพบคนแก่ และก็พบคนป่วย และก็พบคนตาย น้ำพระทัยขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสว่า โลกนี้ทุกข์หนอ ไม่มีอะไรเป็นสุขหาความเที่ยงแท้แน่นอนไม่ได้ ต่อมาเมื่อวันสุดท้าย องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาเห็นสมณะวิสัยก็เข้าใจว่า ทางพระนิพพานมีอยู่ ทางนี้เป็นทางสิ้นทุกข์เหตุฉะนั้น องค์สมเด็จพระบรมครูจึงได้ตัดสินพระทัยออกบวช นี่ขอเล่าลัดๆ นะความจริงเรื่องนี้ยาวมาก

ครั้นเมื่อถึงวาระแล้ว องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมด้วยนาย **จันนะ** ทรง **ม้ากัณฐกะ** ออกจากพระราชนิเวศน์ และเวลาต่อมา ขอเล่าลัดเลยทีเดียวว่า วันสุดท้ายเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงประทับนั่งอยู่โคนต้นไทร คืออย่างเมื่อวานนี้ วันขึ้น 14 ค่ำ เป็นวันที่ นางสุชาดา จะถวายข้าวมธุปายาส แก่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถ ความจริงมันเป็นเรื่องการบังเอิญอย่างยิ่งที่ยอดหญิง สุชาดา สมัยนั้นเธอไม่มีลูก มีสามีแต่หาลูกไม่ได้ จึงได้ไปบนรุกขเทวดาที่ต้นไทร ซึ่งมีสาขาใหญ่ ว่าเธอมีลูกแล้วเธอจะแก้บนเทวดา เป็นอันว่าในกาลต่อมา เธอก็มีลูกสมความปรารถนา จึงตั้งใจจะแก้บนเทวดา ในวันขึ้น 14 ค่ำ จึงได้เอาโคที่เลี้ยงไปต้มน้ำชะเอม คือเวลาน้ำที่จะกินนะ เลี้ยงด้วยน้ำชะเอมจะได้มีนม มีรสหวาน แล้ววัดนมโคจากกลุ่มนี้ไปให้โคกลุ่มนั้นกิน แล้ววัดนมโคจากกลุ่มนั้นอีกกลุ่มที่กินน้ำนมนั้นแหละเอามาทำ **ข้าวมธุปายาส** เธอทำด้วยความปราณีต

ในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 6 เวลานั้นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ที่โคนต้นไทร และบรรดาเทวดาทั้งหลายและพรหมทั้งหมด ทราบว่า **นางสุชาดา** จะถวายข้าวแก่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความจริงจะถวายแก่รุกขเทวดา แต่ว่าพระพุทธรูปที่นั่น บรรดาเทวดาทั้งหมดก็มาช่วยงานทั้งหมดแม้แต่พระอินทร์เอง ที่ว่าพระอินทร์ก็คือองค์ปัจจุบัน ก็มาช่วยใส่ไฟในเตาของนางสุชาดา นางสุชาดา เห็นบรรดาเทวดาทั้งหลายเอาเครื่องทิพย์มาโปรยปรายก็ดี มาช่วยกิจการงานทุกอย่างก็ดี ก็เกิดความอัศจรรย์ใจ เหตุทั้งหลายเหล่านี้ไม่เคยมีมาในกาลก่อนจึงให้ **นางบุญทาสี** ไปทำการปิดกวาดโคนต้นไทรให้สะอาด ว่าวันพรุ่งนี้เราจะนำ ข้าวมธุปายาส ไปถวายรุกขเทวดา นางบุญทาสี ไปถึงแล้วเห็นองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว เสด็จประทับอยู่โคนต้นไทรจึงเข้าใจว่าเป็นรุกขเทวดา จึงโคกกลับมาบอกกับ นางสุชาดา ว่าพระแม่เจ้า เวลานี้เทวดากำลังคอยอยู่ที่โคนต้นไทรพระเจ้าข้า เห็นจะดีใจที่พระแม่เจ้าตั้งใจจะนำของไปถวายนางสุชาดา ก็เกิดความปลื้มใจ

และวันรุ่งขึ้น นางก็นำ ข้าวมธุปายาส ใส่ถาดทองไปถวาย องค์สมเด็จพระจอมไตร เวลานั้นบาตรหาย คือว่าเวลาเจริญทุกขเวทนาไม่ได้ใช้บาตร ไม่ได้ฉันข้าว เมื่อบาตรหายไม่มีอะไรจะใส่ ข้าวมธุปายาส เมื่อ นางสุชาดา ถวายพระองค์ทรงรับประเคน แล้วก็มีองหน้า นางสุชาดา เหมือนจะบอกว่า ฉันไม่มีอะไรจะใส่ไว้จะ นางสุชาดา เห็นแล้วรู้สึกก็กราบทูลถวายว่า หม่อมฉันถวายทั้งถาดทั้งข้าวมธุปายาสเจ้าค่ะ ความจริงถวาย ไม่ได้คิดว่าเป็นคน คิดว่าเป็นรุกขเทวดา

นางกลับมาแล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้วจึงได้เสวย ข้าวมธุปายาสและก็แบ่งปันปันส่วน ส่วนที่กินไว้เป็นพอดีๆ ต่อหนึ่งวัน

หลังจากนั้นตอนเป็นพระองค์สมเด็จพระธรรมบรมศาสดา จึงได้เสด็จไปริมแม่น้ำเนรัญชรา นำถาดทองของ นางสุชาดา ไปด้วย แต่ ข้าวมธุปายาส ไม่ได้เอาไป และองค์สมเด็จพระจอมไตรก็ทรงอธิษฐาน

เวลานั้นน้ำไหลเชี่ยวเป็นเวลาน้ำหลาก สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ทรงอธิษฐานว่า ถ้าข้าพเจ้าจะได้บรรลุมฤกษณ์สัมมาสัมโพธิญาณแล้วไซ้ร้ ขอถาดทองนี้จงลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไปไกลพอสมควร เมื่อทรงอธิษฐานแล้วก็ทรงวางถาดทองลงไปในน้ำ ถาดทองก็ทวนฝืนกระแสน้ำขึ้นไปแล้วก็จมลง

ถาดทองนี้ตาม **ปฐมสมโพธิ** ท่านบอกว่า ไปรวมกันอยู่ที่วิมานพิภพของ **พญากาลนาคราช** เป็นอันว่าเมื่อองค์สมเด็จพระบรมโลกนาถทรงเห็นอัศจรรย์แบบนั้น ก็ทรงปลื้มพระทัยเกิดธรรมปีติ จึงได้กลับมาใหม่ที่โคนต้นไทร

เวลานั้นก็มีพราหมณ์ 1 คน เดินสวนทางมา เห็นสมเด็จพระบรมศาสดาก็เกิดความเลื่อมใส จึงไดถวายเป็นอัญญา 8 กำ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงรับแล้วก็เปลี่ยนที่นั่งใหม่ เพราะโคนต้นไทรไม่เหมาะ เป็นต้นไม้ต้นหนึ่งที่มีใบใหญ่และก็หางใบยาว ที่เรียก **อัสสตัดพฤกษ์** **อัสสตัด** แปลว่า ม้า **อัสสตัดพฤกษ์โพธิ์ใบ** หมายความว่า ใบไม้ที่มีหางยาวเหมือนหางม้า

เมื่อนั่งลงไปแล้ว เมื่อตั้งใจอธิษฐานแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ปูอัญญา 8 กำ เป็นอาสนะรอง หลังจากนั้นสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงหันหน้าไปทางทิศตะวันออก หันหลังให้ต้นโพธิ์ ขอเรียกว่าต้นโพธิ์ ทรงตั้งจิตอธิษฐานว่า ถ้าเราจะได้บรรลุมฤกษณ์สัมมาสัมโพธิญาณเพียงใด เลือดและเนื้อจะเหือดแห้งไปก็ก็ตามที่ เราจะไม่ยอมลุกจากที่นี่ นี่เป็นน้ำพระทัยที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงตัดสินใจในวันนั้น ดังนั้นการบำเพ็ญกุศลสร้างคุณดี ถ้าบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน อันดับแรกถ้าหวังผลเพื่อพระนิพพาน ถ้าจะทำอันใดเพื่อเป็นเรื่องของกุศลต้องตั้งใจอย่างองค์สมเด็จพระทศพล คือไม่มีความกังวลในทรัพย์สิน แล้วไม่มีความกังวลในชีวิตของตนเอง ชั่วเวลานั้นนะ

ต่อมาหลังจากที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัยแบบนั้นแล้ว ในยามต้น สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาก็ทรงได้ปุพเพนิวาสนุสสติญาณ คือการระลึกชาติได้ การระลึกชาติได้นี้เป็นประโยชน์ ก็เป็นโอกาสที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถถอยหลังชาติต่างๆ แจ่มละชาติๆ ที่เกิดมาแล้ว ซึ่งองค์สมเด็จพระประทีปแก้วทรงทราบว่ามันเป็นทุกข์อย่างยิ่ง และนอกจากนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ยังได้ทรงทราบว่า บางชาติที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถเกิดก็พบพระพุทธเจ้าบ้าง พบพระอรหันต์บ้าง ท่านสอนว่ายังไงองค์สมเด็จพระจอมไตรก็สามารถทวนคำสอนนั้นได้ตามความประสงค์

ต่อมา ในยามที่ 2 สมเด็จพระพุทธองค์ ก็ทรงได้ทิพจักขุญาณ หรือที่เรียกกันว่า จุตูปปาตญาณ ทิพจักขุญาณนั้น ถ้ามีกำลังแข็งกล้าขึ้นมาเขาเรียกว่าจุตูปปาตญาณ สามารถรู้วาระของคนและสัตว์ที่เกิดมาในโลกนี้ทั้งหมด ก่อนจะเกิดมาจากไหน และเวลาตายแล้วเขาไปอยู่ที่ไหน เมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงได้ญาณนี้รวม 2 ญาณ ด้วยกัน สมเด็จพระทรงธรรมก็ทรงใช้เป็นเครื่องประกอบกับปัญญา

เมื่อยามที่ 3 สมเด็จพระบรมศาสดาจึงได้ทรงระลึกได้ในด้านของอริยสัจ 4 เป็นปัญญาเกิดขึ้นมาใหม่ แต่องค์สมเด็จพระจอมไตรทรงทราบ (เหตุนี้ไม่เคยฟังมาก่อนนะ) องค์สมเด็จพระชินวรทรงทราบด้วยกำลังของญาณ คือ **ทิพจักขุญาณ** และ **ปุพเพนิวาสนุสสติญาณ** ช่วย ว่า คนที่จะต้องเกิดมาทั้งหลายในโลกนี้ประสพอะไรบ้างนั้นก็คือทุกข์ คำว่าทุกข์ หมายความว่า สิ่งที่จะต้องทน ทุกสิ่งทุกอย่าง การประกอบอาชีพก็เป็นทุกข์ ความแก่ก็เป็นทุกข์ ความป่วยก็เป็นทุกข์ ความปรารถนาไม่สมหวังก็เป็นทุกข์ ความตายก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากของรักของชอบใจก็เป็นทุกข์ เมื่อหาทางตัดทุกข์ก็ต้องอาศัยอริยมรรคที่พระองค์ทรงมีอยู่แล้ว ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

เมื่อศีล สมาธิ ปัญญา มีแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ทรงทราบว่าถ้าจะตัดทุกข์ได้ ต้องตัดเหตุเสียก่อน คือองค์สมเด็จพระชินวรทรงทราบว่า เหตุที่เกิดทุกข์ก็ได้แก่ ตัณหา 3 ประการ คือกามตัณหา เจตนาอยากจะได้สิ่งที่ไม่มียากจะให้มีขึ้น ภวตัณหา สิ่งที่มีอยู่แล้ว ต้องการให้ทรงตัว วิภวตัณหาสิ่งใดก็ตามที่จะสลายตัวตามกำลังของกฎธรรมดา ก็ไม่ต้องการให้เป็นอย่างนั้น ถ้าอารมณ์ใจของคนเป็นอย่างนี้ อารมณ์ใจมันก็เป็นทุกข์ สิ่งที่มีมันไม่มี ตะเกียกตะกายอยากจะให้มันขึ้น ในเมื่อมันยังหาไม่ได้ มันก็เป็นทุกข์ ใช้ความพยายามมากเกินไป มันก็เป็นทุกข์ กำลังใจเป็นทุกข์ อันนี้พระพุทธเจ้าว่าไม่ดี ที่ทุกข์มันจะมีได้เพราะเหตุนี้

และที่ประการที่สอง ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อถึงสภาวะของโลก มันมีกฎธรรมดาบังคับนั้นก็หนึ่ง อนิจจังทุกอย่างในโลกมีสภาพไม่เที่ยง ของใหม่ได้ไปแล้วไม่ซำมันก็เก่า แล้วมันก็แก่ แล้วก็ทรุด โทรมไปในที่สุดมันก็พัง คนที่เกิดมาเป็นเด็กก็ไม่ได้ทรงความเป็นเด็กอยู่ตลอด ก้าวเข้าไปหาความเป็นหนุ่มเป็นสาว ตอนเป็นหนุ่มเป็นสาวเราชอบ ร่างกายมันดี แข็งแรงดี แต่ความแก่ความตายที่

เราไม่ชอบแต่เราก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อไม่ช้าไม่นานเท่าไร ความแค้นเข้ามาถึง แล้วความตายมันก็จะเข้ามาถึง ตอนนี้นำกำลังใจของคนไม่ดี

สำหรับท่านที่ทรงค้นหา **ภวัตถุ** ต้องการอย่างเดียวคือ ความทรงตัวความผ่องใส และความเป็นหนุ่มเป็นสาว ไม่ต้องกรความแก่ ไม่ต้องกรความตายเมื่อสภาวะของร่างกายมันเคลื่อนไปตามนี้ เมื่อแก่เข้ามาถึงอารมณ์ใจมันก็เป็นทุกข์ฝืนอารมณ์ใจของตนเอง นี่เป็นอันว่าเหมือนกับพายเรือทวนน้ำ

และในที่สุด **วิภวัตถุ** เมื่อแก่เผ่าก็ไม่เป็นไร อย่าเพิ่งตายเลย ใจมันว่าอย่างนั้น แต่ในที่สุด ความตายมันเข้าถึงอีก เพราะว่าห้ามไม่ได้ การไม่อยากตายใจมันก็เป็นทุกข์

ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงกล่าวว่า ถ้าเราจะตัดทุกข์เพื่อพระนิพพานจริงๆ ต้องตัดที่ต้นเหตุคือ ความพยายามอยากทั้ง 3 ประการ 1 **กามัตถุ** อย่าตะเกียกตะกายเกินไป การทำมาหากิน ด้วยสัมมาอาชีวะ เขาไม่เรียกกันว่าตัดหารับราชการเป็นลูกจ้าง เป็นชาวนา เป็นชาวไร่ การทำการค้าขาย ประกอบด้วยอาชีพสุจริต เขาเรียกว่า **สัมมาอาชีวะ** อย่างนี้ไม่เรียกตัดถุ ใจมันสบายๆ ทำไปด้วยความดี ตามความสามารถให้เต็มที่ ไม่คิดไม่โกงใคร อย่างนี้องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า เป็นการเลี้ยงตัดถุข้อต้น

ต่อมากำลังใจของบรรดาท่านพุทธศาสนิกชนถ้าจะรักษากำลังใจไว้ให้เป็นสุขเมื่อตอนกลางเข้ามาทุกสิ่งทุกอย่างทรงตัว ทรัพย์สินเรามี ร่างกายเราดี บ้านเรือนเราทรงตัว ก็จึงมีความรู้สึกว่า ทรัพย์สินทั้งหลายเหล่านี้มันเกิดขึ้นมาได้ มันก็สลายตัวได้ ถึงเราไม่ใช้มัน ถ้าโทษอทินนาทาน มันเกิดไฟมันก็ไหม้ ขโมยมันก็ลักน้ำมันก็ท่วม แล้วก็ลมพัดให้พัง ต้องทำกำลังใจว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่มันมีขึ้นมาได้มันก็สลายตัวได้ แม้แต่ร่างกายของเราก็ดี คนที่เรารัก เราเคารพ เราบูชาที่ดีก็ต้องถือว่าท่านทั้งหมดนี้ไม่สามารถพ้นกฏของธรรมดาไปได้ทำกำลังใจพร้อมไว้ว่าสิ่งใดที่เรารัก หรือว่าคนที่เรารัก คนที่เราเคารพ คิดว่าสักวันหนึ่งข้างหน้า ท่านกับเราจะต้องจากกัน ถ้าเราไม่จากไปก่อน ท่านก็จากก่อน ทำใจไว้อย่างนี้ เมื่อของก็ดี บุคคลก็ดี ที่ต้องพลัดพรากจากกัน ใจมันก็เป็นสุข อย่างนี้เรียกว่า หลบ **ภวัตถุ**

แล้วตอนสุดท้าย การหลบ **วิภวัตถุ** ก็ต้องตั้งกำลังใจว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่มันมีการเสื่อมได้ มันไม่ได้แค่จะเสื่อมอย่างเดียว ในที่สุดมันก็ต้องพัง ถ้าอาการพังมันปรากฏเมื่อไรใจของเราก็เฉยๆ คิดเสียว่า **สังขารุเปกขาญาณ** เป็นอันว่า ในยามที่สาม องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาทรงได้ **อัสวัภยญาณ** นี้สมเด็จพระมหามุณีจึงได้ทรงตัดสิ้นพระทัยตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตพหุทาน ในยามที่ 4 จัดว่าเป็นอรหันตองค์แรกในโลก และประกาศตนเป็นพระพุทธเจ้า

นี่ละ บรรดาท่านพุทธบริษัท การฟังเทศน์ใน วันวิสาขบูชา ถ้าจะเล่าความเป็นมาของ วิสาขบูชา บรรดาท่านพุทธบริษัทก็ทราบดี และในการที่องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทรงบรรลุมุขนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณด้วยน้ำพระทัยอะไร อันนี้มีความสำคัญ

เพราะว่าบรรดาท่านพุทธบริษัท ถ้าจะกล่าวไปก็เกือบจะทุกท่าน อาจจะเป็นทุกท่านที่มาในที่นี้ ทุกคนต้องการพระนิพพาน และส่วนใหญ่ที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายที่มาในที่นี้ ถ้าอาตมาคาดไม่ผิดก็ประมาณ 98 เปอร์เซ็นต์ เป็นคนที่ได้ **มโนมยิทธิ** ที่เรียกกันว่า เป็นอภิญาญาส่วนหนึ่งในพระพุทธานุภาพ ที่รู้จักสวรรค์มาแล้ว รู้จักพรหมโลกแล้วรู้จักนิพพานแล้ว รู้จักอบายภูมิแล้ว ถ้าหากว่ารู้จักใช้กำลังใจของตัวเอง ก็สามารถใช้ได้อีกหลายอย่าง คือ

1. **ทิพจักขุญาณ** เราสามารถใช้กำลังใจที่เป็นทิพย์ดูเทวดา ดูพรหมดูนิพพาน ดูนรก ดูสวรรค์ ได้ตลอดเวลา
2. **จตุปบาทญาณ** ถ้าใช้กำลังใจทรงเป็นปกติ เมื่อคนเขาตายที่ไหน รู้ว่าตาย เราจะรู้ได้ทันทีว่าท่านผู้ตายนั้นไปอยู่ที่ไหน และก็
3. **เจโตปริยญาณ** ถ้าอยากจะทราบกำลังใจของบุคคลผู้ใดว่าจะดีหรือจะเลวเพียงใด กำลังตัวกรรมฐาน ที่เรียกว่า มโนมยิทธิ ควบวิชาสามนี้ ก็สามารถใช้กำลังใจของคนได้ และสามารถรู้ใจของเราได้ว่า ใจของเราสะอาดหรือใจของเราสกปรก ก่อนจะรู้ใจเขา ก็ควรจะฝึกใจเราเสียก่อน เอาเข้ามาเป็นเครื่องเปรียบเทียบกัน และก็ต่อไป
4. **ปพเพนิวาสานุสสติญาณ** ตอนนี้อองค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงได้และก็สามารถระลึกชาติได้โดยไม่จำกัด แต่ว่าวิธีระลึกชาติได้ตามที่เขาปฏิบัติกันโดยมาก เขาไม่ใช้อารมณ์ของตนเอง รวมความว่าญาณทุกอย่างที่พูดมานี้เขาไม่ใช้อารมณ์ของตนเอง เพราะว่ากาการใช้อารมณ์ของตนเองที่ดีไม่ดี อุปาทานมันกินได้ แต่ว่าอุปาทานนี้ บางท่านก็พูดเขวไป ไม่รู้ว่าอะไรคืออุปาทาน แต่เพื่อจะเป็นการป้องกันอุปาทานด้วยประการทั้งปวง บรรดาทำที่ได้แล้วทั้งหมด จึงกล่าวว่า ควรถามตรงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าถามตรงแล้วก็ไม่มีอะไรผิด หลังจากนั้น ที่องค์สมเด็จพระธรรมสามีสรได้แล้ว ที่เราได้กันนี้ก็ยังคงได้ต่อไป

อดีตังสญาณ รู้เรื่องราวในอดีต **อนาคตังสญาณ** รู้เรื่องราวในอนาคต **ปัจจุปปันนังสญาณ** รู้เรื่องราวในปัจจุบัน และก็สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ **ยถากัมมุตตาญาณ**

ยถากัมมุตตาญาณ จะเป็นเครื่องบอกว่า คนที่เขามีสุข เขามีทุกข์ หรือเราที่มีสุขมีทุกข์ อะไรมันเกิดขึ้นนี้ มันมีเหตุจากอะไรเป็นสำคัญ อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดเหตุอย่างนี้เกิดขึ้น บางวันอยู่ดี ๆ มันคิดว่าจะได้ ก็มีคนอื่นนำของมาให้ตลอดจนอยากที่จะรู้จะทราบว่าจะได้อันนี้เป็นอะไร เป็นปัจจัย เราก็ทราบได้ด้วยอำนาจของ **ยถากัมมุตตรญาณ** บางที่เราทำความดีเกือบตาย แต่ถูกกล่าวร้ายด้วยประการทั้งปวงถ้าจิตใจเราสงบที่เราได้ทันที่เหตุทั้งหลายเหล่านี้มันเป็นความชั่วของเราหรือมันเป็นความชั่วของเรา เพราะว่าเหตุแห่งความทุกข์มันไม่ได้หมายความว่าความชั่วของเราอย่างเดียว

จะเห็นได้ว่า ในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่หลายสิบชาติ และที่หลายร้อยชาติที่องค์สมเด็จพระบรมโลกนาถไม่เคยทำอันตรายแก่ **พระเทวทัต** เลย แต่ว่า

เกิดมาทุกชาติ **พระเทวทัต** แกล้งพระพุทธรูปเจ้าทุกชาติ นี่กรรมชั่วที่มีความเดือดร้อนอย่างนี้เกิดขึ้น เป็นกษัตริย์ของกรรมความชั่วของผู้กระทำไม่ใช่ผู้ถูกกระทำ แต่เราก็ไม่ทุกข์เหมือนกัน ถ้ารู้แบบนี้จิตมันก็สบาย แต่ความทุกข์อย่างใดถ้ามันเกิดขึ้นด้วยกำลังความชั่วของเราในชาติในอดีตหรือชาติปัจจุบัน เราก็สามารถรู้ด้วย **ยถากัมมตาญาณ** นี่เป็นญาณที่มีความสำคัญมาก

ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทที่ฝึกได้แล้ว จงพยายามทำใจให้คล่องแคล่วสามารถจับอารมณ์ใจไว้เสมอว่า กรรมใดที่มันเกิดขึ้นกับเรา ที่เรามีสุขก็ดี เรามีทุกข์ก็ดี ประเภทนี้เพราะอาศัยอะไรเป็นเหตุ ถ้าเป็นกรรมชั่วของเรา เราก็เฉยก็ปล่อยให้เขาหลงไปแต่ผู้เดียว ถ้ามันเป็นกรรมชั่วของเขาก็ถือว่าอดีตเรามีความโง่ สร้างความชั่วไว้อย่างนี้มันจึงทำตัวให้เป็นทุกข์ แล้วตัดสินใจว่าอารมณ์แห่งความสุขมันจะมีกับเรา

พระวรกาย ร่างกายจะลำบากเพียงใด องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาไม่เพียงคำนึง พึงคิดถึงอยู่อย่างเดียวว่า ทำอย่างไรหนอจึงทำให้บรรดาชาวประชากรทั้งหมดมีความสุขมีการทรงชีวิตคือความเป็นอยู่แบบฆราวาสอย่างท้ององค์สมเด็จพระบรมโลกนาถสอน ในด้านวิธีปฏิบัติ ว่าชาวบ้านควรจะปฏิบัติตัวยังไง มันจึงจะมีความสุขในชาติปัจจุบัน แล้วองค์สมเด็จพระทรงธรรมก็ทรงแนะนำให้มีความสุขในสัมปรายภพ

เป็นอันว่าพระองค์สมเด็จพระนราสภกิดอย่างนี้ เราก็คิดอย่างพระองค์คิดว่าชาติปัจจุบันเราจะสร้างอารมณ์ความดีให้มันมีความสุข ความสุขจริง ที่บรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงจะพึงได้ กล่าวโดยย่อก็คือ จิตทรงพรหมวิหาร 4 จิตมีความรักซึ่งกันและกัน มีความสงสารเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่อิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน และก็วางเฉยเมื่อกกของกรรมเข้ามาถึง ไม่ทำใจให้ตื่นนอนอย่างนี้ขอบรรดาท่านพุทธศาสนิกชนทุกท่าน จะมีความสุขทั้งในชาติปัจจุบันและสัมปรายภพ

การมีชีวิตอยู่ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสเข้ามาหากัน มันมีความสุข แล้วต่อมเอจจะตายไป ถ้าใจเรามี **พรหมวิหาร 4 พรหมวิหาร 4** นี่เป็นปัจจัยให้ 1. มีศีลบริสุทธิ์ แล้วประการที่สอง อาศัยที่มีกำลังใจเยือกเย็น ก็มีกำลังใจบริสุทธิ์ คือมีสมาธิตั้งมั่นเป็นฌานสมาบัติ แล้วประการที่สาม เมื่อศีลดี สมาธิดี แล้วใจก็ปล่อยไปเป็นกำลังใจให้เกิดปัญญา ได้แก่ **วิปัสสนาญาณ**

เป็นอันว่าในวันนี้ **วันวิสาขบูชา** เทศน์มาเสียยาวเยื้อย หมดไป 30 นาทีเศษ เป็นอันว่าถ้าเป็นวันสำคัญขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ และก็เป็นวันสำคัญของบรรดาท่านพุทธบริษัทที่ตั้งใจมาบูชาครูกัน บางที่บางท่านคิดว่า เขาคงจะตั้งเครื่องบูชากันยาวเหยียดสูงลิ่ว แต่ความจริงในที่นี้ เครื่องบูชาตั้งกันไว้ในใจ ว่าเรามาไหว้ความดีขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้าได้นามอมิสัญญา คือบูชาด้วยดอกไม้ ฐูป เทียน วัตถุ จตุปัจจัย เพื่อสร้างวิหารทานและสังฆทาน เป็นธรรมทาน จัดว่าเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา และสังฆบูชา

สำหรับการศึกษาปฏิบัติบูชาในวันนี้และปีนี้ ขอมอบให้แก่บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ให้รักษากำลังใจด้วย **พรหมวิหาร 4 และ สังคหวัตถุ 4 คือสังคหวัตถุ** นี้ ถ้าเป็นฆราวาสเป็น

ชาวบ้าน จะสร้างความสุข ยึดเหนี่ยวความรักซึ่งกันและกัน ไว้เป็นกำลังใจที่มีความสุข นั่นก็
ได้แก่

1. **ทาน** การให้ ควรสงเคราะห์ซึ่งกันและกันตามกำลังศรัทธา
2. **ปิยวาจา** เมื่อเจอหน้ากันแล้วพูดจาอันอ่อนหวาน อันไพเราะ แล้วเป็น
วาจาที่เป็นประโยชน์
3. **อรรถจริยา** พยายามทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือกิจการงานของเพื่อ ถ้าไม่
เกินวิสัย
4. **สมานัตตตา** ทำตัวของเรานี้ให้รู้ให้สม่าเสมอกับเพื่อน ไม่เหยียดหมายซึ่งกันและกัน
ถ้า 4 ประการนี้บรรดาท่านพุทธบริษัทประพฤติได้ทุกท่านอยู่ในชาตินี้ท่านจะเป็นสุข ถ้า
ต้องการความหมดทุกข์อย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เริ่มต้นยึดกำลังใจไว้ตั้งแต่วันนี้ถึง
วันตาย คือ **พรหมวิหาร 4**

เมื่อลืมตาขึ้นมาคิดว่า เราจะเป็มิตรที่ดีของคนและสัตว์ทั้งโลก

ประการที่สอง เราจะสงสารเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลนั้นหรือว่าสัตว์อื่นมีความทุกข์
แต่ว่าทำไม่เกินกำลังความสามารถ และ

ประการที่สาม เราจะไม่อิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน เห็นใครมีความดี ความประเสริฐ มี
ความสุข เราก็พลอยยินดีด้วย ช่วยสนับสนุนความดี และก็มองความดีของเขาเพราะอะไรเอามา
ปฏิบัติด้วยช่วยกันดี

ประการที่ 4 กำลังใจของเรานี้จะมั่นคงในอุเบกขา หมายถึงว่า ไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์ใดที่
เกิดขึ้นกับเรา มันจะสร้างกำลังใจให้เป็นทุกข์ ถ้ากายและใจมันไม่เป็นสุข ก็หันเข้าหา
สังฆารุเปกขาญาณ และยถากัมมุตตาญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หันเข้าหา ยถากัมมุตตาญาณ ว่า
ไถ่กรรมประเภทนี้มันเป็นเหตุมาเพราะอะไร ถ้าเราทราบเหตุทราบปัจจัยกำลังใจก็เป็นสุข

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้า เวลาตั้งแต่ตั้ง นโม มาผ่านไปแล้ว
เวลา 35 นาทีเศษ อาตมาภาพแสดงพระสังฆธรรมเทศนาในวันต้นสำคัญขององค์สมเด็จพระบรม
โลกเชษฐ ก็ขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้ ในที่สุดพระธรรมเทศนา อาตมาภาพในฐานะพระสงฆ์ใน
พระพุทธศาสนา ก็ขอตั้งสัตยาธิษฐาน อังคุณพระรัตนตรัย มีพระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ
และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงอภิบาลรักษาบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายโดยถ้วนหน้าให้มี
แต่ความสุขสวัสดิ พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผล ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุแล้ว ขอบรมมีขององค์สมเด็จพระประอปปแก้วจงดลบันดาลให้บรรดา
ท่านพุทธบริษัททุกท่าน ได้บรรลุธรรมนั้นในชาติปัจจุบัน โดยเร็ววันเทอญ

อาตมาภาพรับประทานวิสัยนาในพระธรรมเทศนาวิสาขบูชา ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนา
ลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

ต่อไปองค์สมเด็จพระทศพลก็ทราบบอกอีกว่า คนที่มีปัญญาทราบดีกว่านั้นมียุติแต่ถ้าองค์สมเด็จพระบรมครู นอกจากเทศน์หัวข้อ แล้วอธิบายเข้าใจ ก็บรรลุมรรคผลที่เรียกว่า **วิปจิตัญญ** พวกที่ 3 ที่มีนามว่า **เนยยะ** พวกนี้สามารถเข้าถึงไตรสรณคมน์ได้ และอาจจะเข้าถึงมรรคผลตอนต้น คือพระโสดาบัน สกิทาคามี ก็พอได้ มียุติ

พอข้อที่ 4 องค์สมเด็จพระบรมครูทรงทราบว่า คนพวก **ปทปรม** ซึ่งแปลว่า มีบทบาทอย่างยิ่ง คนประเภทนี้ จะเป็นชายหรือหญิงก็ตาม พระพุทธเจ้าสอนไม่ได้ เพราะมีกรรมที่เป็นอกุศลมากเกินไป ที่องค์สมเด็จพระจอมไตรจะทรงช่วยเหลือได้

ครั้นเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรอาศัย **ทศพลญาณ** คือญาณ 10 ประการของพระพุทธเจ้า ญาณ 10 ประการนี้มีได้เฉพาะพระพุทธเจ้าเท่านั้น สวามีไม่ได้เพราะบารมีไม่เสมอกัน องค์สมเด็จพระทรงธรรมได้ทรงทราบอย่างนี้แล้ว องค์สมเด็จพระประทับแก้วที่ตั้งใจจะเทศน์โปรด การเทศน์โปรดครั้งแรก พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ทุกครั้งต้องหวังผล คำว่าผลในที่นี้หมายถึงว่าการบรรลุมรรคผลอย่างน้อยจะต้องได้พระโสดาบันขึ้นไป ถ้าเทศน์ในกาลใดมีผลไม่ถึงพระโสดาบันพระพุทธเจ้าไม่ทรงเทศน์ตลอดชีวิต เป็นอันว่าในกาลนั้นองค์สมเด็จพระธรรมสามิสร จึงได้เลือกคนที่แสดงพระธรรมเทศนาเป็นปฐม เป็นครั้งแรก การสอนครั้งแรกมีความสำคัญ เพราะคนยังไม่ชิน เพราะไม่รู้สึกลามาก่อน ฉะนั้น พระองค์สมเด็จพระชินวร จึงได้ทรงนึกถึงอาจารย์ทั้ง 2 ท่าน คือ อาฬารดาบส และอุทกดาบส ทั้ง 2 ท่าน เพราะ 2 ท่านนี้ได้สมาบัติ 8 และถ้าสามารถจะรับพระธรรมเทศนาได้ ก็จะบรรลุมรรคผลโดยฉับพลัน และก็เป็นที่ปฏิสัมพันธ์ญาณพระองค์สมเด็จพระพิชิตมารจึงใช้อำนาจพระพุทธญาณ ว่าเวลานี้อาจารย์ทั้งสองอยู่ที่ไหน องค์สมเด็จพระจอมไตรก็ทรงทราบว่า อาจารย์ทั้งสองเวลานี้ มรณภาพเสียแล้วตายจากความเป็นคน

อาศัยที่ท่านได้ **อรุณญาณ อรูปญาณ** นี้ ถ้าใครได้แล้วใจมั่นเป็นสุข โดยมากมักจะหลงกันว่า เป็นอรหันต์ หรือเข้าถึงนิพพาน ติดอยู่ในรูปฌาน **อาศัยที่ก่อนจะตายใจจิตติดในรูปฌาน** ตายจึงไปเกิดเป็นรูปพรหม **พรหมที่ไม่มีรูปขาดอายุตนะ** พระพุทธเจ้าไม่สามารถจะสอนได้ องค์สมเด็จพระจอมไตร จึงได้ทรงปรารภว่า ใ้หนอ อาจารย์ทั้ง 2 ของเรา

เป็นผู้ฉิบหายจากความดีเสียแล้วคำว่าฉิบหายนี้ มีเป็นปกติของบาลี ไม่ใช่คำหยาบ หมายความว่า เป็นผู้ที่ไม่มีโอกาสได้รับธรรมหรือความดีต่อไป

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระจอมไตร จึงได้ทรงดำริต่อไปว่า มีใครบ้างไหมหนอที่พอจะรับพระธรรมเทศนา และได้บรรลุมรรคผล สมเด็จพระเทพพลกัมองเห็น **ปัญจวัคคีย์** ฤๅษีทั้งห้า คือ **ท่านโกณฑัญญะ ท่านวัปปะ ทนภัททิยะ ท่านมหานามะ ท่านอัสสชิ** ทั้งห้าท่านนี้ ปฏิบัติองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา มานับตั้งแต่วาระแรก หรือออกสู่มหาภิเนษกรมณื พระองค์ได้ทรงพิจารณาว่า เวลานี้ **ปัญจวัคคีย์** ฤๅษีทั้งห้าอยู่ที่ไหน องค์สมเด็จพระจอมไตรก็ ทรงทราบว่า เธอพวกนี้หลีกเราไป ไปอยู่ที่ **ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน** แขวง **เมืองพาราณสี** สำหรับองค์สมเด็จพระมหาสมณีนี นี้อยู่ที่ **พุทธคยา** ปัจจุบันที่โคนต้นโพธิ์ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึง ได้ตรัสว่า เราจะไปเทศน์โปรด **ปัญจวัคคีย์** ฤๅษีทั้งห้า มี **โกณฑัญญะ** เป็นต้น

แต่ว่าในสมัยนั้น บรรดาท่านพุทธศาสนิกชน ท่านกล่าวว่า วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 เป็นวันที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเดินไป และก็ไปถึงในวันเดียวกันที่ **ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน** ถ้าเวลานี้ ถ้าเราจะเดินกันเองละก็ น่ากลัวจะหลายวันถ้าไปรถก็หลายชั่วโมง จากต้นมหาโพธิ์ ไปป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี เราต้องใช้เวลากันเป็นวันๆ จึงจะถึง แต่ว่าวันนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไปวันเดียว แต่ก็ไม่เต็มวัน แต่ว่าขณะที่องค์สมเด็จพระพุทธบรมศาสดา เดินไปก่อนที่จะถึง **ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน** ในระหว่างก็พบ **ปริพาชก** ท่านหนึ่ง มีนามว่า **อุปกาศิวก** ท่านผู้นี้เดินสวนทางกันองค์สมเด็จพระชินศรี เห็นสมเด็จพระมหาสมณีนี มีฉวีวรรณผุดผ่องงดงามมาก สีลาภักน่ารัก มีความสงบเสงี่ยม เกิดความเลื่อมใส จึงสงสัยว่า ท่านผู้นี้ศึกษาธรรมะมาจากใครเป็นนักบวชสำนักไหน และนักบวชประเภทไหน แต่งตัวห่มผ้า ย้อมฝาด ก็เพิ่งมีครั้งแรกในเวลานั้นในโลก เธอจึงได้ถามว่า โภ ปุริสะ คุรุผู้เจริญ เธอเป็นสาวกของใคร ชอบใจธรรมะของใคร ศึกษามาจากสำนักไหน จึงได้มีสีลาภน่ารัก มีฉวีวรรณผุดผ่อง น่าเลื่อมใส น่าไหว้ น่าบูชา องค์สมเด็จพระบรมศาสดาจึงได้ตรัสว่า โภ ปุริสะ คุรุบุรุษผู้เจริญ เราเป็น **สยัมภู เป็นผู้ตรัสรู้เอง** พอพูดเท่านั้น ปรากฏว่าท่าน **อุปกาศิวก** ท่านก็ไม่เชื่อว่า ได้คนที่ไหน มันไม่มีครู แล้วมันจะรู้ได้ยังไง ในที่สุดท่านสั่งๆ หัว ท่านก็หลีกทางไป

ต่อมาองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงได้ทรงเสด็จมาสู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ตอนนั้นก็ขอลัด เป็นอันว่าเมื่อเข้าใจกันดีกับบรรดาฤๅษีปัญจวัคคีย์ฤๅษีทั้ง 5 แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว จึงได้มีพระพุทธานุญาตว่า บรรดาท่านทั้งหลาย การประพฤติปฏิบัติของพวกเราที่ทำมาก่อน ตามแบบฉบับของพรหมณ์ เป็นการทรง **ทุกขกิริยา** มาก อย่างนี้ไม่ใช่ทางบรรลุ มรรคผล เพราะว่าทางนี้เราทำมาแล้ว สิ้นเวลา 6 ปี แต่ไม่ได้อะไรเลย การบรรลุมรรคผลคราวนี้เรา ได้จากทางใจ ต้องบำรุงร่างกายให้สมบูรณ์ บริบูรณ์ มีกำลังดี จึงจะสามารถจะทรงขันฉนวนโลกีย์ไว้ได้ ต่อจากนั้นจึงใช้ปัญญาที่เกิดจากกำลังของฉนวน ตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตพหวน อย่างนี้จึงจะ

ชื่อว่า บรรลุผล และองค์สมเด็จพระทศพลกัตรัสใจความ มีความสำคัญในด้านการปฏิบัติ เพื่อบรรลุผล ว่าโ กุริสะ ดุกรบุรุษผู้เจริญ ขอท่านทั้งหลาย ถ้าปรารถนาความดี การที่จะบรรลุผลในพระพุทธศาสนา นี้ จะต้องปฏิบัติตามแบบนี้ จึงจะมีผล คือว่าต้องละส่วนชุด 2 อย่างคือ

1. **อัตรกิลมถานุโยค** เวลาที่ปฏิบัติอย่าให้ร่างกายมันเครียดเกินไป ถ้าเครียดถึงขั้นทรมาณกาย อย่างนี้ไม่บรรลุผล

2. **กามสุขัลลิกานุโยค** คำว่า กาม แปลว่า ความใคร่ หมายถึงความว่า ขณะที่เจริญสมาธิที่ดี เจริญวิปัสสนาก็ดี ในตอนนี้วางอารมณ์การอยากได้อย่างโน้นอยากได้อย่างนี้เสีย ใช้อารมณ์ตัดเป็นสำคัญ ใช้ใจสบายๆ

และองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดากัตรัสว่า ผลที่การบรรลุจริงๆ ก็คือ **มัชฌิมาปฏิปทา** การทรงอารมณ์ต้องทรงแบบสบายๆ ไม่เครียดเกินไป ไม่ย่อหย่อนไป ครั้นเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาตรัสอย่างนี้แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้ว จึงได้ทรงตรัสใจความของ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** สำหรับใจความจริงๆ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** ความมุ่งหมายขององค์สมเด็จพระจอมไตร หมายถึงอริยสังข์ คืออริยสังข์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสก็หมายถึงเป็นเรื่องของความจริงๆ

ความจริง พอพูดกันถึงอริยสังข์นี้ บางท่านอยากจะง่วงนอน อยากจะหลับความจริง คำว่า **อริยสังข์** นี้เขาแปลว่า **บริสุทธิผุดผ่อง** **สังข์จะ** หมายถึงความว่า เราทรงความจริงที่เข้าถึง **ความบริสุทธิ์ทางใจ** ในเรื่องของกายแต่ละคน หาความบริสุทธิ์ไม่ได้ เพราะกายมันสกปรก ใจความบริสุทธิ์จริงๆ มันต้องเป็นความบริสุทธิ์ทางใจ ความบริสุทธิ์ทางใจนี้ องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสในวันนี้ว่าโดยย่อท่านบอกว่าจงละ **ตัณหา 3 ประการ** คำว่า **ตัณหา** นี้ก็ไม่เรื่องหยาบ ถ้าไปด่ากันว่าเจ้านี้มักมากด้วยตัณหา มักจะโกรธ แต่ความจริงเป็นของธรรมดา **ตัณหาแปลว่า ความอยาก** เราอยากได้สิ่งยังไม่มีให้มันมีขึ้น เขาก็เรียกว่าตัณหา สิ่งใดที่มีอยู่แล้ว อยากให้ทรงตัว เขาก็เรียกว่า **ตัณหา** สิ่งใดที่มีอยู่แล้ว มันเก่าไปมันเก่าไป เราไม่อยากให้มันพัง มันจะต้องพัง เราไม่อยากให้มันพังอย่างนี้ก็เรียกว่าตัณหา

1. ที่ยังไม่มี อยากให้มีขึ้น ท่านเรียกว่า **กามตัณหา** กามเขาแปลว่าความใคร่ **ตัณหา** แปลว่า อยากใคร่อยากจะได้

2. สิ่งที่มีอยู่แล้ว อยากให้ทรงตัวอย่างนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเรียกว่า **ภวตัณหา**

3. สิ่งที่มีเปลี่ยนแปลงไปมันจะต้องแตก มันจะต้องตาย มันจะต้องพังเราไปนั่งภาวนา บนบานศาลกล่าว ขออย่าให้แตกให้ตาย ให้พังเลย ให้คงอยู่อย่างนี้อย่างนี้ท่านเรียกว่า **วิภวตัณหา**

ดังนั้นถ้าใครเขามาว่าเราว่า เป็นคนมีตัวตน เราก็อย่าไปโกรธเขา เรามีจริงๆ ต่ว่าคนที่ว่าเราเขามีมากกว่าเรานิดหนึ่ง มีมากถึงขั้นเอามาแจกเราด้วย ของเรามีเก็บคนเดียว มันไม่ล้มกระเป๋านะ แต่เ้าคนที่ว่าเรานะมันลัน มาแจกเราอีกหน่อยแสดงว่าเขามากกว่านิดหนึ่ง เราก็ดีใจนะ ว่าเราได้รับแจก

เป็นอันว่า ตัณหาทั้ง 3 ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความจำเป็นของร่างกาย มีอยู่เป็นของธรรมดา ถ้าเทศน์กับฆราวาส อย่างพระพุทธเจ้าเทศน์กับ **นางวิสาขา** ก็ดี หรือ **อนาถบุนทิกเศรษฐี** ก็ดี ใครก็ดี องค์สมเด็จพระชินศรีไม่ได้สอนให้คนละการทำมาหากิน ทรงสนับสนุนด้วย การทำมาหากินดังกล่าวว่า **อฏฐานสัมปทา** จนถึงพร้อมด้วยความหมั่น หมายความว่าทุกคน จะมีความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน เมื่อก็บอกว่า ส่งที่ยังไม่มาก ถ้าเราอยากได้ จัดว่าเป็น **กามตัณหา** ถ้าฟังกันตรงนี้ ฟังเผินๆ จะเห็นว่าพระพุทธเจ้าก็ยู่ให้ชาวบ้านมีตัวตน แต่เนื้อแท้จริงๆ แล้วมันไม่ใช่ การแสวงหาทรัพย์สินมาได้โดยชอบธรรม เขาแยกว่า **สัมมาอาชีพะ** เขาไม่เรียก ตัณหา ฟังให้ดีนะ ประเดี้ยวกลับไปบ้าน เกิดไม่ทำนาทำไร่ ไม่หากิน พระอดตายหมด

อี เทศน์ไม่ตีนี้ หา อาจารย์หง่า พระอดตาย แต่ความจริงต้องเข้าใจว่า คำว่าอยากได้นี้ที่เป็นตัวตน มันอยากได้เกิดพอดี กำลังเรามีเท่านี้ อยากได้เท่านั้นกำลังมีเท่าโน้น อยากได้เท่านั้น ตะเกียบตะกายเกินพอดี จึงเรียกว่า ตัณหา ถ้ามีทุกพอ พอที่จะลงทุนทำการค้าขาย ทำไร่ ทำนา ลงทุนทำทุกอย่างที่มันไม่เดือดร้อน ไม่คิดไม่ตงเขา อย่างนี้เรียกว่า **สัมมาอาชีพะ** แยกเสียด้วยนะ ถ้าไม่แยกกลับไป เดี้ยวกลับไปคนมีตัวตนหมด นะ ต้องแยกกัน คำว่าตัณหา นี้ต้องอยากได้เกินพอดี หรือว่าอยากโกงเขา อยากจะลัก อยากจะขโมยเขา ยื้อแย่งทรัพย์สินเขา อย่างนี้เป็นตัณหา ถ้าหากินด้วยความชอบธรรม มีน้อยได้กำไรมาก เป็นคนจน หากินจน รวยเท่าไรก็ตาม ไม่เรียกว่าตัณหา เป็นสัมมาอาชีพะ

ที่นี้เมื่อสำหรับกามตัณหา ก็อยากได้ สิ่งที่ไม่เกินพอดี อยากได้เข้ามาเ้าเจ้าตอนที่อยากได้เข้า มันไม่ได้สมหวัง ใจเราก็เดือดร้อน ขณะที่อยากจะได้ใจมันก็ไม่สบาย อารมณ์มันก็ไม่เป็นสุข ถ้าได้มาแล้ว มันก็ไม่เป็นสุข ถ้าไม่ได้เดือดร้อนใหญ่ กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ดีไม่ดี ตายเอาเฉยๆ หรือทุพพลภาพ

สำหรับ **ภวตัณหา** ก็เดือดร้อนเหมือนกัน ของทุกสิ่งทุกอย่างในโลก คำว่าโลกนี้ใน **วิสุทธิมรรค** ท่านแปลว่ามีอันจะต้องฉิบหายไป เป็นอันว่า ของในโลกทั้งหมด ไม่มีการทรงตัว คนก็ดี สัตว์ก็ดี วัตถุก็ดี คนหรือสัตว์เกิดขึ้นมาแล้วก็เจริญขึ้นหาความเป็นหนุ่มเป็นสาว ต่อไปก็เป็นคนแก่ ต่อไปก็เป็นคนแก่ ต่อไปก็เป็นคนตายสำหรับวัตถุเป็นของเกิดขึ้นมาใหม่ ไปมีใหม่ เป็นของใหม่ วันเวลาล่วงไปๆ มันก็เก่าไปทุกที่ๆ ในที่สุด มันก็ผุ มันก็พัง อย่งปราสาทที่สร้างไว้ด้วยศิลาแลงมันพัง ปราสาทที่สร้างไปด้วยหินมันก็พัง เป็นอันว่า ของในโลกทั้งหมด จะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม มันไม่มีการทรงตัว เกิดขึ้นใหม่ วันเวลาล่วงไปเก่าไปทุกวันๆ ผลที่สุดก็พัง

วัตถุ คนเกิดขึ้นมา เด็กเจริญขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาว ว่างว่าง ก็เรียกว่าร่างกายดีหน่อย พอไม่ช้านานเท่าไร ความร่วงโรยก็เข้ามาถึง มันก็ไม่มีทรงตัว แล้วก็ตาย เป็นอันว่า

สำหรับ **วิภวตัณหา** มีความรู้สึก ว่า ของสิ่งใดที่เรามีอยู่แล้ว เราชอบใจอย่างคนที่เป็นหนุ่มเป็นสาว เมื่อถึงความเป็นหนุ่มเป็นสาว เป็นเด็ก อยากจะหนุ่มจะสาว พอถึงความเป็นหนุ่มเป็นสาว ก็นั่งภาวนา นอนภาวนา เดินภาวนายืนภาวนา ว่าขอฉันจงอย่าแก่เลย นี่มันเป็นไปได้ ไม่ได้ ถ้าเราคิดว่าเราจะไม่แก่ ใจความแก่เข้ามาถึงมันก็เดือดร้อน ของที่เราซื้อใหม่ หามาใหม่ ได้เราชอบใจ เรายินกว่า จงอยู่อย่างนี้ จงอย่าแก่ อย่างนี้เป็นอาการของวิภวตัณหาที่เราจะนึก เราจะคิด จะทำยังไงก็ตาม สิ่งทั้งหลายเหล่านี้มันเวียนไม่ได้ มันต้องเกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ ว่าสิ่งที่เราตั้งใจไว้มันไม่สมหวัง นี่ ตัณหา มันเดือดร้อนอย่างนี้

สำหรับ **วิภวตัณหา** แล้ว ของมันจะพัง คนมันจะตาย เราก็นั่งบนบานศาลกล่าว ใจสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ วัตถุเรามีอยู่ขึ้นเดียว ถ้ามันพังเราไม่มีอะไรจะใช้ ก็หาทางทุกอย่างป้องกันไม่ให้มันพัง ผลที่สุดมันก็พังจนได้ เราก็เดือดร้อน เป็นการฝืนอารมณ์ สำหรับคนและสัตว์ ที่มีชีวิตอยู่ เราไม่อยากจะให้ตาย วาระความตายเข้ามาถึง ขึ้นไปฝืนแบบนี้เราก็เดือดร้อน

ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงกล่าวว่า ขอทุกท่านจงวางตัณหาเสีย เอาจิตยอมรับนับถือกฎของธรรมชาติ อริยสัจนี้ไม่มีอะไรมาก อริยสัจนี้ ถ้าจิตยอมรับนับถือกฎธรรมดาก็เป็นอริยสัจ

อย่างพระอรหันต์นี้ เรียนไม่มาก ท่านเรียนอยู่ข้อเดียวคือ **สักกายทฎฐิ** ตั้งแต่พระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์ ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นมา จนถึงอรหันต์นะ เรียนข้อเดียว เรียนในด้าน **สักกายทฎฐิ** มองเห็นกฎธรรมชาติของร่างกายของเราเอง ว่าร่างกายของเรามีสภาพเกิดขึ้นในเบื้องต้น แล้วก็มีความเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ เป็นเด็กเปลี่ยนมาเป็นความเป็นหนุ่มเป็นสาว เปลี่ยนไปหาความเป็นวัยกลางคน จากวัยกลางคน เปลี่ยนเป็นวัยแก่ จากวัยแก่มา กลายเป็นวัยตาย เป็นอันว่ามันเปลี่ยนแปลงไปตามขณะไม่ทรงตัว ในเมื่อร่างกายมันไม่ทรงตัว ที่นี้มานั่งมองอีกทีว่า ร่างกายของเรามันตายแล้ว เราตายหรือเปล่า เราตาย คำว่า ถ้าเรามีคำว่า เราตายด้วย คำว่าตคนรกมันก็ไม่มี คำว่าไปสวรรค์มันก็ไม่มี มันก็ต้องมีสภาพสลาย หรือว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบอกว่าคำว่าสลายตัวมี คือมันตายแต่ร่างกาย ตแรกคือจิตมันไม่ตายตอนนี้ ต้องคิดกันมากหน่อย

แต่คนที่นั่งนี้เห็นจะไม่ต้องคิดมาก เพราะส่วนมากได้ **มโนมยิทธิ** รู้แล้วเป็นอันว่า เทศน์กันง่าย รวมความแล้ว พระอรหันต์ก็ศึกษาเท่านั้น พระโสดาบันก็ศึกษาเท่านั้น ให้จิตละเอียดลงไป รวมความว่า จิตของเราจะสบายได้ ก็หมายความว่า จิตไม่ฝืนกฎธรรมชาติ ให้มีความยอมรับนับถือ หรือรู้สึกไว้เสมอว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลก มันมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น และก็เสื่อมลงไปทุกวัน ในที่สุดมันก็พัง ร่างกายของเราในสภาพเวลานี้พอมันแก่ ไม่ช้าแรงมันจะหมดไปที่ละน้อยๆ ในที่สุดมันก็พัง แล้วก็ตัดคิดใจไว้อีกทีว่า การเกิดเหล่านี้มันมาจากไหน การเกิดอย่างนี้จะพึงมีมาได้

เพราะอาศัยต้นหาเป็นเหตุ ความตะเกียกตะกายต้นหาตัวไหน ใ้ต้นหาตัวนอกไม่เป็นไร สำคัญ ต้นหาตัวใน คือว่าเราเกิดมาแล้วลำบากแสนลำบาก ก็อยากเกิดต่อไปความอยากแปลว่าต้นหา ไม่ใช่ทางละอย่างนี้พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า ถ้าละเสีย มันมีสุข จึงได้ทรงแนะนำบรรดา **ปัญจวัคคีย์** ฤาษีทั้งหลายว่า เธอทั้งหลายจงพยายามละต้นหาทั้ง 3 คือ กามต้นหา ภวต้นหา วิภวต้นหา ด้วยอำนาจของอริยสังข คือรู้ตามความเป็นจริงพิจารณาว่าร่างกายของคนก็ดี ของสัตว์ก็ดี ที่มีอยู่นั้น ไม่ใช่ร่างกายของเขาจริง มันเป็นเรื่องร่างกายที่อาศัยชั่วคราวเท่านั้น มันมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความเปลี่ยนแปลงไปในท่ามกลาง และมีการสลายตัวไปในที่สุดเมื่อพวกเธอทั้งหลายวางภาระนี้เสียได้ เธอก็จะพ้นจากความทุกข์ คือเป็นพระอริยเจ้า เข้าพระนิพพาน เมื่อองค์สมเด็จพระพิชิตมารทรงเทศน์จบปรากฏว่า ท่านโกณฑัญญะ เป็นพระโสดาบัน เป็นเหตุให้องค์สมเด็จพระพิชิตมารดีพระทัยมาก จึงได้เปล่งอุทานวาจาว่า อัฏฐญาสิ วตโก โภณทัณญโญ อัฏฐญาสิ วตโก โภณทัณญโญ คำว่าอัฏฐญาสิ นี้แปลว่ารู้แล้ว จึงแปลเป็นใจความว่า โภณทัณญะได้รู้แล้วหนอ โภณทัณญะได้รู้แล้วหนอ ดีใจมาก เพราะเทศน์กัณฑ์แรก มีคนบรรลุมรรคผล แม้แต่เบื้องต้น เป็นอันว่า คำว่าอัฏฐญาโภณทัณญะ ต่อหน้าคำว่า โภณทัณญะ เฉยๆ มีมาตั้งแต่วันนั้น

ตอนนี้ก็เหลือเวลาอีก 5 นาที เทศน์มากเดี๋ยวบรรดาญาติโยมจะหิวข้าวเป็นอันว่า คนที่เป็นพระโสดาบัน พระโภณทัณญะ ท่านฟังอะไร ฟังธรรมจักรฟังอย่างไรจึงได้พระโสดาบัน อันนี้ฟังอย่างไร มันต้องว่ากันไปขึ้นว่าไป 3 เดือนมันไม่จบ ว่ากันถึงอารมณ์ นี่อารมณ์จิตเวลานั้นของท่าน ตั้งอย่างไร ที่พระพุทธเจ้ากล่าวถึงต้นหา 3 ประการให้วางต้นหา ยอมรับนับถือกฎของธรรมดาที่เรียกกันว่า อริยสังข ท่านโกณฑัญญะอันดับต้น มีความเคารพพระพุทธเจ้ามีความเคารพในพระธรรมจริง เวลานั้นยังไม่มีพระสงฆ์มีแต่พระพุทธเจ้ากับพระธรรม เข้าถึงสรณคมน์ 2 ประการ แล้วหลังจากนั้น ท่านโกณฑัญญะไม่มีความสงสัย ในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องของศีล ท่านออกบวชมานาน ทรงศีลบริสุทธิ์ จิตยึดมั่นที่พระพุทธเจ้า กล่าวไว้ว่า ถ้าถึงนิพพานเมื่อไร นิพพานเป็นแดนเอกันตบรมสุขคือสุขอย่างยิ่ง ไม่มีการเคลื่อน ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่ไปไหน ท่านถูกใจในพระนิพพาน จึงเป็นพระโสดาบัน

สรุปความง่าย ๆ ทำก็เรียกว่า การที่เป็นพระโสดาบันของ ท่านโกณฑัญญะหรือบรรดาของท่านพุทธบริษัทก็เช่นเดียวกัน ฟังวันนี้ก็เป็นพระโสดาบันได้ แต่เวลาที่นั่งอยู่นี้ อาจจะเป็นพระโสดาบันทุกคน พอลุกลงจากศาลาไม่แน่นอน ดีไม่ดีพระโสดาบันหล่นหาย ฮี ไซ้ใหม่ นั่งอยู่ตรงนี้มีศีลบริสุทธิ์ทุกคน ไซ้ใหม่ แต่คนจะบริสุทธิ์เท่าศีลหรือเปล่า ไม่แน่ หรือ อาจารย์หง่า เป็นอันว่าพระโสดาบันเขาเป็นกันอย่างนี้ คืออารมณ์จริงๆ เป็นง่าย ๆ

1. มีความเคารพในพระพุทธเจ้าจริง เคารพในพระธรรมจริง เคารพในพระอริยสังขจริง แล้วก็
2. ทรงศีล 5 บริสุทธิ์

3. จิตคิดไว้เสมอว่า ถ้าตายจากชาตินี้ เราไม่ไปไหนนอกจากนิพพานเราไม่ต้องการเกิดเป็นมนุษย์ เป็นเทวดาหรือพรหม เราต้องการนิพพานอย่างเดียว

พระโสดาบันกับสกิทาคามี สำคัญที่ศีล 5 พระพุทธเจ้าตรัสว่า พระโสดาบันกับสกิทาคามี เป็นผู้ทรงอธิศีล ถ้ามีศีล 5 บริสุทธิ์ เคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์จริง จิตยังไม่รักพระนิพพาน ท่านเรียกว่าเป็นผู้เข้าถึงไตรสรณคมน์ ถ้าจิตมุ่งมั่นต้องการพระนิพพานจริงๆ พุ้งนี่เป็นพระโสดาบัน แต่คนที่จะเป็นพระโสดาบันได้ ต้องมีบารมีเต็ม พอที่จะบรรลุมรรคผลได้ ต้องบำเพ็ญบารมีมาถ้าเป็นสาวกภูมิ ก็ต้องบำเพ็ญบารมีมาไม่น้อยกว่า 1 อสงไขย กับแสนกัป ถ้าเป็นอัครสาวก ก็ต้องบำเพ็ญบารมีมาไม่น้อยกว่า 2 อสงไขยกับแสนกัป ฉะนั้นคนที่นั่งอยู่ที่นี้ทั้งหมด ถ้ามีใครบ้าง จิตใจจากศีลเป็นสำคัญ มีความเคารพพระพุทธเจ้าจริง ในพระธรรมจริง ในพระอริยสงฆ์จริง จิตใจมุ่งมั่นปรารถนาอย่างเดียวคือพระนิพพาน ผู้นั้นชื่อว่าเป็นผู้มีบารมีเต็ม

ในการเทศน์วันนี้ มองดูเวลาก็ดำเนินแล้ว อาจารย์หง่า ไว้ต่อพุ้งนี้ดีกว่านะ **ธรรมจักร** ต่อ 3 เดือนมันก็ไม่จบ นะ เป็นอันว่า อาตมาแสดงพระธรรมเทศนามาก็หวังถือใจความเป็นสำคัญ เพราะว่าถ้าเทศน์กันตามเรื่องจริงๆ แล้วนั้น **ธรรมจักร** ท่านเทศน์ 3 เดือน ไม่จบ ก็ไม่มีประโยชน์ในการเทศน์มาก การเทศน์คราวนี้ต้องการอย่างเดียว คือต้องการให้บรรดาท่านพุทธบริษัทรู้จักอารมณ์ของพระโสดาบัน ที่นี้เมื่อพูดอารมณ์ของพระโสดาบันแล้ว ถือว่าเสร็จกิจแห่งการแสดงพระธรรมเทศนา

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อังคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์ พิศุขมมงคลสมบุญกุศล และจงเจริญไปด้วยจตุพิพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาจงทุกประการท่าตมาภาพรับประธานวิสาขามานในใจความบางส่วน ของ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรคาถา** ก็ขอยุติพระสังฆธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวังก็มีด้วยประการฉะฉนี้

พระธรรมเทศนาเรื่อง โปรดคณะพระยส
แสดงเมื่อ

วันจันทร์ที่ 28 กรกฎาคม 2523

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3จบ)

สุสฺสุสฺง ลภเต ปญฺญังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนา ในความเป็นมาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นวันที่ 2 ของ **วันเข้าพรรษา** วันนี้จัดว่าเป็นวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 เป็นวันจันทร์ ตรงกับ **วันเข้าพรรษา** แต่ว่าบางวัดเขาก็เข้าเมื่อวานนี้บ้าง บางวัดก็เข้าวันนี้บ้าง วันนี้ก็จะขอ นำพระธรรมเทศนาความเป็นมาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เกี่ยวกับบรรดาท่านพุทธบริษัทมาแสดงเป็นวาระที่ 2 ในวันนี้ เมื่อวานนี้ กล่าวถึงตอนที่องค์สมเด็จพระชินศรีแสดงพระธรรมเทศนาเป็นวาระแรก

สำหรับการแสดงพระสัทธรรมเทศนาวันนี้ ก็ขอ นำเอาเรื่องราวที่องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า เทศน์เป็นวาระที่ 2 หลังจากที่บรรลุลูกศรสัมมาสัมโพธิญาณ คือเมื่อวานนี้ ตรงกับวันกลางเดือน 8 องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้แสดงพระธรรมเทศนาแก่ **ปัญจวัคคีย์** ฤาษีทั้ง 5 มีท่าน **โกณฑัญญะ** เป็นต้น จนกระทั่งองค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา ทรงโปรดให้ปัญจวัคคีย์ ฤาษีทั้ง 5 มีท่านโกณฑัญญะ ได้สำเร็จพระโสดาปัตติผล หลังจากที่องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาเทศน์จบ หลังจากนั้นต่อมาอีก 7 วันหมายความว่าเทศน์ทุกวัน ขึ้นระยะ 7 วัน ด้วยกัน ก็ปรากฏว่า องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดา ทรงแสดงเทศน์เรื่องปกิณกะ หมายความว่าเล็กๆ น้อยๆ แก่บรรดาพระทั้ง 5 จนกระทั่งท่านทั้ง 5 ได้สำเร็จพระอรหันต์ทั้งหมด

ต่อไปองค์สมเด็จพระบรมสุคตจึงได้ส่ง **ปัญจวัคคีย์** ฤาษีทั้ง 5 เวลานั้นเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว ไปประกาศพระศาสนา แต่ทว่าทรงมีพระบัญชาว่า ท่านหนึ่งทางสายหนึ่งอย่าไปซ้อนกัน 2 องค์ เพราะเวลานั้นพระยังน้อย ให้ไปสายละหนึ่งองค์ ต่อมาสมเด็จพระพุทธองค์ ก็เสด็จ หวังจะเข้า กรุงพาราณสี เข้าใกล้เข้ามา เวลานั้นองค์สมเด็จพระมหาเมธีพักอยู่ในป่า ปรากฏว่าในเวลา

ราตรีวันนั้น องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดา ทรงจงกรมอยู่ในเวลาเข้ามือ ได้ยินเสียงบุคคลคนหนึ่งพูดมาว่า ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ

การที่จะบ่นมาอย่างนั้น ความเดิมก็มีอยู่ว่า ท่านผู้บ่นมีชื่อว่า **ท่านยส** ภายหลังเป็นพระเรียกว่า **พระยส** หรือว่า **ยะสะ** เป็นลูกของท่านมหาเศรษฐีมีทรัพย์มาก เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว บิดามารดามีลูกชายคนเดียว จึงได้สั่งสร้างบ้านให้ 3 หลัง เป็นที่อยู่ฤดูร้อน 1 หลัง ฤดูหนาว 1 หลัง และฤดูฝนอีก 1 หลัง พอโตเป็นหนุ่มขึ้นมากก็บำรุงบำเรอไปด้วยกามคุณ มีสนมনারีมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่าบิดามารดาหวังจะฝากทรัพย์สินไว้แก่ลูกชายคนเดียว แต่ทว่าอาศัยที่กุศลบุญบารมีของ **ยส** ที่ทำแล้วในกาลก่อน เป็นเหตุบันดาลให้ทรัพย์สินทั้งหมดก็ดี คนทั้งหลายก็ดี ที่แวดล้อมอยู่ในราตรีวันนั้น วันที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เสด็จใกล้บ้าน ประทับอยู่ในป่าใกล้บ้าน เป็นเหตุให้ **ท่านพระยส** ตื่นขึ้นมาในเวลากลางดึก เห็นคนทุกคนมันขัดข้องไปหมด เห็นคนทุกคนเหมือนกับซากศพ เห็นทรัพย์สมบัติทั้งหมดที่มีอยู่ เหมือนกับป่าช้า จึงมีอาการขัดข้องในใจคิดว่าที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ ไม่เป็นที่รื่นรมย์ ไม่มีสภาพเหมือนวันก่อนจึงได้ออกจากบ้าน สวมรองเท้า ใส่หมวก ก็เดินออกจากบ้านในเวลาราตรี ในตอนนั้นออกจากบ้านไปแล้ว ปรากฏว่าคนหลับหมด ไม่มีใครทราบ เธอก็บ่นไปตลอดทาง ว่าที่นี้ขัดข้องหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ บ่นไปแบบนี้ จนกระทั่งเข้าไปใกล้องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาทรงจงกรมอยู่ แต่ความจริง **ท่านพระยส** ในเวลานั้น ก็ไม่เห็นองค์สมเด็จพระบรมครู เธอก็บ่นของเธอไปคนเดียว

แต่ทว่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็ได้ทรงสดับคำว่า ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ ของ **พระยส** จึงได้มีสุนทรവാจาตรัสไปว่า **ยส** ทรงเรียกชื่อว่า ยสที่นี้ไม่ขัดข้องที่นี้ไม่วุ่นวาย เธอจงเข้ามาที่นี้ แล้วจงฟังเทศน์ ท่านผู้ถูกเรียกชื่อก็ตกใจ คิดว่าในป่าอย่างนี้จะมีใครรู้จักเรา แต่เมื่อเหลียวเข้าไปเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยฉัพพรรณรังสี รัศมี 6 ประการ งามสง่า ในเวลารাত্রียังนั้น ปรากฏว่าคนหลับหมด ไม่มีใครทราบ เธอก็บ่นไปตลอดทาง ว่าที่นี้ขัดข้องหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ บ่นไปแบบนี้ จนกระทั่งเข้าไปใกล้องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาทรงจงกรมอยู่ แต่ความจริง **ท่านพระยส** ในเวลานั้น ก็ไม่เห็นองค์สมเด็จพระบรมครู เธอก็บ่นของเธอไปคนเดียว

แต่ทว่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็ได้ทรงสดับคำว่า ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ ของ **พระยส** จึงได้มีสุนทรവാจาตรัสไปว่า **ยส** ทรงเรียกชื่อว่า **ยส** ที่นี้ไม่ขัดข้องที่นี้ไม่วุ่นวาย เธอจงเข้ามาที่นี้ แล้วจงฟังเทศน์ ท่านผู้ถูกเรียกชื่อก็ตกใจ คิดว่าในป่าอย่างนี้จะมีใครรู้จักเรา แต่เมื่อเหลียวเข้าไปเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยฉัพพรรณรังสี รัศมี 6 ประการ งามสง่า ในเวลารাত্রียังนั้น ปรากฏว่า เธอก็เหลียวเข้าไป เมื่อเข้าไปก็ถอดรองเท้า ถอดหมวกเข้าไปกราบองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทับบนตอไม้ เป็นที่แสดงพระ

ธรรมเทศนา ไม่มีธรรมมาสนีๆ อย่างนี้ แล้วสมเด็จพระชินศรีจึงได้ตรัส **อนุပ္พพิกกา** ก็คือตรัสถึงเรื่อง **ทาน การกุศล**

ทาน ในการให้ว่า อานิสงส์ของทานเป็นปัจจัยให้ตัดกำลังใจหมดจากความหนักหนายความว่า ไม่หนักในเรื่องของทรัพย์สิน แล้วก็จิตใจเป็นเหตุให้ใจเบา หากว่าละความโลภเสียได้ด้วยกรให้ทาน

ข้อที่ 2 องค์สมเด็จพระพิชิตมาร ก็ทรงตรัสอานสังข์ของ **ศีล** พูดถึงเรื่องศีลแล้วกล่าวว่า **สีเลนนะ สคตติง ยันติ** คนที่มีศีลแล้ว มีชีวิตอยู่ก็สงบ ตายไปก็สงบ **สีเลนนะ โภคสัมปทา** คนที่มีศีล เวลาที่มีชีวิตอยู่ ทรัพย์สินก็ไม่เปลือง และเวลาตายไปแล้ว เกิดใหม่ ทรัพย์สินมาก **สีเลนนะ นิพพุตติง ยันติ** บุคคลใดมีศีลบุคคลนั้นมีแต่ความสุขตลอดกาล จะหาความทุกข์ใดก็ไม่มี ในชีวิตทรงอยู่ นี้ก็ศีลทำให้ชีวิตดี คือมีความสุข ตายไปแล้วเกิดใหม่ก็มีความสุข

หลังจากนั้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงเทศน์เรื่องราวสวรรค์ (สัคคะปพพรรณาคความดีของสวรรค์ด้วยประการต่างๆ ทั้งนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททราบกันอยู่แล้ว

ต่อมา องค์สมเด็จพระประทีปแก้วตรัสเรื่อง **โทษของกามคุณ (กามาทินพ)** ว่าการเสวยกามคุณ การอยู่เป็นการครองคู่เป็นความทุกข์ ไม่ใช่มีความสุข และ

ต่อไปเบื้องหลัง องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ก็เทศน์อานสังข์ของการบรรพชา ที่เรียกกันว่า **เนกขัมมบารมี และอริยสัจสี่**

ครั้นเมื่อองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์จบ ท่านพระยส พัง จบก็พอได้บรรลुพระโสดาบัน องค์สมเด็จพระทรงธรรม จึงได้นั่งคุยกับ พระยส ตามสมควร เวลานั้นเป็นเวลาใกล้สว่างพอดี

ปรากฏว่า ทางบ้านของ พระยส ทุกคนตื่นขึ้นมา บิดามารดาครั้นเมื่อไม่เห็นลูก ก็ต่างคนต่างมีความวุ่นวาย ส่งข้าทาสหญิงชายติดตามทุกทิศ และท่านบิดาเองก็ติดตามไปด้วย ช่วยตามก็เป็นการบังเอิญอย่างยิ่ง ที่ท่านบิดาเดินไปตามที่พระยสไปพอดี ในระหว่างนั้น องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดา กำลังประทับอยู่บนตอไม้ สำหรับ พระยส นั่งอยู่ข้างหลัง บิดาของพระยส เห็นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงเข้าไปถามว่า โภ ปริสสะ ดูกรบุรุษผู้เจริญ แต่ความจริงเวลานั้นเขายังไม่รู้จักพระ พระพุทธเจ้าเพิ่งมี มีได้ 7 วัน ว่าท่านเห็นลูกชายของเราเดินมาทางนี้บ้างไหม เวลานั้น ตามพระบาลีกล่าวว่า องค์สมเด็จพระจอมไตร ทรงแสดงปาฏิหาริย์ให้คน 2 คน คือ พ่อกับลูกไม่เห็นกัน

องค์สมเด็จพระภาควันต์บรมศาสดาจึงได้ตรัสว่า **โภ ปริสสะ ดูกรบุรุษผู้เจริญท่านจะปรารถนาอะไรเพื่อลูก พังเทศน์ก่อนดีกว่า** รู้สึกว่าเทศน์ของพระพุทเจ้าเวลานั้น เทศน์ง่ายจริงๆ แต่ว่าขอบรรดาท่านพุทธบริษัทชายหญิงได้โปรดทราบ ว่าพระพุทเจ้านี้เทศน์ยาก ไม่ใช่เทศน์ง่าย ก่อนจะเทศน์อะไรลงไปองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ต้องดูก่อน ถ้าหากว่าเห็นว่า

เทศน์จะมีผลเขาได้บรรลุมรรคผลก็เทศน์ง่าย ถ้าจะเทศน์ให้กับใครฟัง หรือเรื่องอะไรก็ตามที่แต่
มรรคผลไม่มี จะไปแค้นให้องค์สมเด็จพระชินศรีเทศน์ พระองค์ก็ไม่ทรงเทศน์จะไปพูดอย่างไร ก็ไม่
เคยเทศน์ให้ฟัง

เหมือนกับคราวหนึ่งที่พราหมณ์บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา ขอให้องค์สมเด็จพระบรม
ศาสดา ทรงเทศน์เรื่อง **โมเนยปฏิบัติ** แต่องค์สมเด็จพระทวงสวัสดิ์โสภาคย์ เห็นว่าเทศน์แล้วมัน
ไม่มีผล ฉะนั้นองค์สมเด็จพระทศพลจึงตรัสว่า ฉันไม่เทศน์ พระองค์นั้นบอกว่า ถ้าไม่เทศน์จะเลิก
พระพุทธเจ้าบอกก็เชิญเลิกไปซิฉันไม่ได้มีสัญญากับเธอว่า เธอบวชเข้ามาฉันจะมาเทศน์เรื่องนี้ อัน
นี้ ขอบรรดาท่านพุทธบริษัทโปรดทราบนะ ก็มีหลายท่าด้วยกัน ที่เข้าไปหาพระ บอกพระขัดนิมนต์
ไม่ได้ อันนี้ไม่จริงนะ แต่วัดอื่นเขาอาจจะไม่ขัดนิมนต์ ถ้ามาวัดนี้ ถ้ามาไม่ถูกพระธรรมวินัยขัดแน่
ไม่ยอมฝ่าฝืนพระธรรมวินัย หากจะหานิมนต์ง่ายๆ ก็ต้องไปหานิมนต์ที่เขาไม่ครบพระธรรมวินัย
อาจารย์ห่านะ

เป็นอันว่า ในตอนนั้น องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ทรงทราบว่าคนพวกนี้ทั้งคณะ
55 คน ถ้าฟังเทศน์จากองค์สมเด็จพระทศพลแล้ว อย่างน้อยที่สุดเป็นพระโสดาบัน แล้วต่อไปทุก
ท่านก็จะเป็นอรหันต์ทั้งหมด ฉะนั้น องค์สมเด็จพระบรมสุคตจึงได้ทรงเทศน์ง่าย เขาเข้ามาไม่ทัน
จะขอเทศน์เลย เขาก็อยากจะฟัง ฟังหรือไม่ฟังก็ไม่ทราบ บอกอย่าพูดเรื่องอื่นเลย ฟังเทศน์ก่อน
เถิดแล้วพระพุทธเจ้าก็ทรงเทศน์ เทศน์ก็เทศน์เรื่องเดียวกัน คือว่า **อนุပ္พพิภกา** เหมือนกัน ตารม
ที่กล่าวมาเมื่ออีกนี้ พอเทศน์จบ ท่านพอนั่งข้างหน้า ฟังเทศน์ก็เฒ่าแรกเป็นพระโสดาบัน สำหรับ
พระยส นั่งอยู่ข้างหลัง ฟังซ้ำอีกครั้งหนึ่งเป็นอรหันต์เฉย ครั้นเมื่อสำเร็จอรหันต์แล้ว องค์สมเด็จพระ
ประทีปแก้ว จึงทรงคลายฉาน คลายฤทธิให้พอกับได้เห็นกัน

ท่านบิดาจึงได้กล่าวกับท่าน พระยส ว่ายส ดูกรลูกรัก เจ้าจงให้ชีวิตกัยแม่ของเจ้า การที่
เจ้าหนีมา ออกจากบ้าน แม่ของเจ้าร้องไห้ น้ำตาเกือบจะเป็นเลือดถ้าหากว่าเจ้าไม่กลับ ชีวิตขอแม่
ของเจ้าจะตาย ตอนนั้น พระยส จึงมองดูองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา เพราะว่าท่านเป็น
พระอรหันต์แล้ว ยังไม่ได้บวชบวชหรือไม่บวชก็เป็นพระอรหันต์ ถ้าเป็นอรหันต์ถือว่าเป็นพระเต็มที่
ตั้งแต่พระโสดาบันไป ถึงแม้ว่าจะเป็นฆราวาส นั่งอยู่แบบนี้เขาก็ถือว่าเป็นพระพระพุทธเจ้าถือว่าเป็น
พระ เพราะว่า ความเป็นพระไม่ใช่อยู่ที่เพศ ความเป็นพระอยู่ที่การตัดกิเลสเป็นสำคัญ

ฉะนั้น เมื่อ พระยส มองดูองค์สมเด็จพระภาควันต์ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสว่า โภ บุริ
สะ ดูกรบุรุษผู้เจริญ ท่านมหาเศรษฐี เวลานี้ลูกชายของท่านเป็นพระอรหันต์เสียแล้ว ไม่ควรแก่การ
ครองเรือน ท่านบิดา เพราะเป็นพระโสดาบันแล้ว ท่านเข้าใจ จึงได้กราบทูลองค์สมเด็จพระจอมไตร
ว่า เป็นความดี ลาภใหญ่ ขอ พระยส พระเจ้าข้า ฉะนั้น เวลาเช้าวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขออารมณา
สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมด้วย พระยส ไปฉันอาหารที่บ้าน แล้วท่านก็ลากลับไป แจ้งให้
ทางบ้านทราบว่า เวลานี้ลูกชายเป็นอรหันต์เสียแล้ว แต่ความจริงคนทางบ้านยังไม่รู้ค้ำว่าเป็น

อรหันต์ เพราะเป็นครั้งแรกที่ไม่เคยฟัง อยู่เบื้องหลัง พระยส ก็ขอบรรพชาที่บองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงให้การบรรพชา เป็นรุ่นที่ 2 คือ **ปัญจวัคคีย์** เป็นรุ่นที่ 1 ว่า เอนิกิขุ เจ้าจงเป็นภิกษุมาเถิด เพียงเท่านี้ไตรจีวรและบาตร ที่สำเร็จไปด้วยฤทธิ์ก็ลอยมาสมถกายผมที่ยาวๆ ออกก็หลุดออกไป เป็นผมสั้น เป็นผมโกน อย่างนี้จะต้องอาศัยการบำเพ็ญกุศลมาก่อนนะ ไม่ใช่อยู่ดีๆ พระพุทธเจ้าเรียกให้มีได้ ไม่มี มีไม่ได้

ครั้งเมื่อ พระยส บวชแล้ว ก็เข้าไปในบ้าน ฉันทตอาหารเสร็จ ต่อมาท่านบิดาก็เรียกภรรยา มา แล้วก็เรียกภรรยาของพระยส มาด้วย เมื่อพระพุทธเจ้าฉันเสร็จ ทรงเทศน์โปรด ปรากฏว่าคนอีก 2 คนก็เป็นพระโสดาบัน ต่อมาบรรดาเพื่อของพระยสด้วยกัน รวมทั้งหมด ทั้งตัว พระยส ด้วย บิดา มารดา ภรรยา แล้วก็เพื่อนทั้งหมดเป็น 55 คน เมื่อเพื่อนทั้งหลาย ปรากฏว่า พระยส มีความเลื่อมใสในองค์สมเด็จพระทศพลเป็นพระอรหันต์ บิดา มารดา ภรรยา ก็เป็นพระโสดาบัน ฟังข่าวนี้ ก็แปลกใจ เพราะว่าคำว่า อรหันต์ นี้มีต้นดาษาในสมัยเวลานั้นแต่ก็ไม่พบจริง ทั้งเพื่อน=ายและเพื่อนหญิง ทั้งหมดก็มากันเป็นรุ่นๆ ขอเทศน์ลัดเพราะเวลามันน้อย มาเป็นรุ่นๆ เข้ามาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เทศน์เรื่องเดียวหาकिनอย่างเดีย คน 55 คนเทศน์ **อนุပ္พพิกธา** เรื่องเดียวเหมือนกันทั้งหมด ปรากฏว่าคนทั้งหมดเป็นพระอรหันต์หมด ทั้งนี้เพราะอะไร บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะเขาทำบุญร่วมกัน

ต่อมามองค์สมเด็จพระทศพล จึงได้ตรัสแก่บรรดาพระสงฆ์ทั้งหลายว่าภิกขเว ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เรื่องที่จะเทศน์เรื่องนี้ก็เพราะว่า มีบรรดาพระสงฆ์ในสมัยนั้นใจมต้ององค์สมเด็จพระจอมไตร เรื่องตั้ง **พระโมคคัลลาน์** และ **พระสารีบุตร** เป็นอัครสาวกเป็นสาเหตุ แต่เรื่องนี้จะไม่เทศน์ในวันนั้นนะ ถ้าขึ้นเทศน์ไม่ต้องจบกันละ ก็ขอลัดไปเลยว่า การที่ไม่ตั้ง **พระยส** ซึ่งบรรดาอรหันต์ก่อน เป็นอัครสาวก ก็เพราะว่าเขาไม่ได้ปรารถนาความเป็นอัครสาวก เขาต้องการอย่างเดียวคือความเป็นอรหันต์

แล้วสมเด็จพระทศพลบรมศาสดาก็อ้อนชาติถอยหลังออกไป ว่าในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงพระนามว่า **พระพุทธกัสสป** ยังทรงพระชนม์อยู่ในสมัยนั้น องค์สมเด็จพระบรมครูก็แสดงพระธรรมเทศนา เทศน์โปรดพุทธบริษัทเพื่อพระนิพพาน อย่างองค์สมเด็จพระพิชิตมารเวลานี้ อย่างองค์ปัจจุบันนะ ในเวลานั้นปรากฏว่ามีบรรดาคณะบุคคลพวกหนึ่ง มีรวมกัน 55 คนอยู่ชายป่าในแดนไกล มีความเลื่อมใสในองค์สมเด็จพระจอมไตร แล้วโอกาสที่จะพบก็มีน้อย ทราบว่าการทำความดีเป็นปัจจัยให้เกิดความสุข แล้วพวกเขาเป็นคนไม่มีทรัพย์มาก จะให้ทานก็ให้ทานได้คราละน้อยๆ จะทำการอย่างอื่นก็ไม่ถนัดจึงจะตั้งคณะขึ้นคณะหนึ่งเป็น **คณะสัปเหร่อสาธารณะ** เป็นอันว่าถ้าใครตาย ไม่มีญาติหรือเป็นคนยากจน ไม่มีเงินจ้างสัปเหร่อ คณะบุคคลพวกนี้ ก็จัดการเผาให้เสร็จ พร้อมด้วยหาฟืน และเชื้อไฟเสร็จ แล้วก็จัดการเผาให้เรียบร้อย

มาวันหนึ่ง ปรากฏว่าบุคคลคณะนี้อยู่เป็นปกติ มีบุคคลเขามาแจ้ง บอกว่ามีศพสตรีกำลัง ตั้งครรภ์ ลอยน้ำมาขอให้บุคคลคณะนี้ไม่จัดการศพ แล้วเวลานี้กำลังขึ้นอืด **ท่านพระยส** พร้อมด้วยคณะ จึงได้จัดการเผาศพ เอาขึ้นสู่เชิงตะกอนแล้วก็นำฟืนมาใส่ เตาที่เห็นว่าเท่านี้พอแก่การเผาศพ เผาไหม้เสร็จเมื่อใส่ไฟเสร็จก็ต่างคนต่างพากันกลับบ้าน แต่ก็เป็นการบังเอิญจริงๆ ศพหญิงคนนั้นแกไม่ยอมไหม้หมด ไหม้เกรียมไปถึงข้างนอก ฟืนไฟมันก็จะหมด ก็มีคนเขามาแจ้งให้ทราบว่ามีศพสตรีคนนั้นไหม้ แต่ดำเป็นตอตะโกเท่านั้นเอง จึงบอกให้คณะนี้ไปดูคณะนี้ไปดูแล้วก็ต่างคนต่างเห็นว่า เธอลอยน้ำมา ร่างกายอู๋ม่น้ำมา ฟืนที่เราใส่เป็นการไม่พอ กับน้ำที่ขังอยู่ในกาย จึงได้นำฟืนมาใหม่ แล้วก็เสียมปลายไม้ให้แหลม แขนงตามกายสตรีคนนั้น แขนงเพื่อให้น้ำไหลออกมา จะไม่ติดไฟได้ง่ายๆ ปรากฏว่าไอ้การไหลมันไม่ไหลเป็นน้ำ น้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง มันก็ไหลมาด้วยกันหมด

ทุกคนพิจารณาแล้วเกิด **อสุภัสสญญา** ว่าร่างกายของคนทุกคนนี้ ความจริงมองแค่หนังกำพร้ามันมันก็ดี แต่เนื้อแท้จริงๆ ภายในกายนี้ เต็มไปด้วยของสกปรกโสโครก ไม่น่ารัก มีแต่ความน่าเกลียด น่าเบื่อหน่าย อาศัยที่คนทั้งหลาย 55 คน ร่วมกันพิจารณา ไม่ได้นั่งหลับตานะ ก็ล้มตายเป็นเอาไม้จิ้มเข้าไป น้ำมันก็ไหล น้ำเลือด น้ำเหลือง มันก็ไหล แก้กมองดูในกายคนบ้าง สิ่งที่ไหลมาบ้างเห็นว่่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ มันอยู่ในกาย มันเป็นของสกปรก ก็มาคิดในใจได้ว่า ร่างกายคนนี้ไม่มีอะไรดี ไม่ใช่น่ารัก มันน่าเกลียด ต่างคนต่างก็เกิด **นิพพิทาญาณ** มีความเบื่อหน่ายในร่างกาย ไอ้เมื่อในเวลานั้นแกเบื่อไม่จริง มันเบื่อชั่วคราว เวลาที่เห็น ถอยหลังจากการเห็น แล้วก็เบื่อไม่นานมันก็หายเบื่อแต่เนื้อแท้จริงๆ แกจะเบื่อถึงชั่วโง่หรือไมก็ไม่ทราบ อาจจะมีนะ เป็นอันว่าเบื่อบ้างไม่เบื่อบ้าง ในตอนนั้นก็แล้วกัน ในที่สุดต่างคนก็ต่างตาย เมื่อต่างคนต่างตาย อาศัยที่มีเมตตาคารมี เบ็ญคนดีมีจิตเมตตาสงเคราะห์ บุคคลที่ถึงแก่ความตายคือสงเคราะห์คนอยู่ไม่ใช่สงเคราะห์คนตาย คนตายมันไม่รู้เรื่อง คนอยู่เมื่อยากจนมีศพตาย ก็เกิดความลำบาก จึงช่วยจัดการให้ เหตุนี้จึงเป็นปัจจัยให้คนทั้ง 55 คนนี้ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทวโลก

ต่อมาเมื่อสมัยพระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นในโลกมาเกิดพวกนี้ก็มาเกิดเหมือนกันอาศัยบุญบารมีด้วยการเมตตาคารมีประการหนึ่ง อย่างนี้ก็ถือว่าเป็นการให้ทานคือให้ความสุข เขาไม่มีพินหาพินให้ เขาไม่มีภารกิจใดๆ ที่ต้องใช้ ก็หามาให้ก็เป็นทาน ผลของบารมีความดีที่มีเมตตาและการให้ทาน **พระยส** เป็นหัวหน้าจึงมาเกิดเป็นลูกมหาเศรษฐี พร้อมทั้งพ่อและแม่เวลานั้น ก็เป็นพ่อแม่เหมือนกันก็มาเป็นมหาเศรษฐีก่อน พระยสก็ตามมาเกิดเป็นมหาเศรษฐี เพื่อนอีก 55 คนก็มาเกิดเป็นลูกคนรวยเหมือนกัน ต่อมาองค์สมเด็จพระภาควันต์บรมศาสดาจึงตรัสว่า

เพราะอาศัยความดีที่ 1 มีความเมตตาปราณี สงเคราะห์คนที่ญาติเขาถึงแก่ความตาย เขา มีทุกข์ กำจัดความทุกข์ ด้วยการจัดการเผาให้เป็นการทำลายความหนักใจให้พ้นไป สร้างความเบา

ใจ เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้นั้น จึงเป็นปัจจัยให้คนพวกนี้ตายแล้วไปเกิดบนสวรรค์ จากสวรรค์มาเกิดเป็น คนก็มีความร่ำรวยประกอบด้วยทานการให้ด้วย

และอีกประการที่ 2 เพราะอาศัยคนพวกนี้ พิจารณาซากศพสตรีที่ลอยน้ำมา ตายแล้วก็ ลอยน้ำ และอาศัยเอาไม้เข้าไปแทงน้ำเลือด น้ำเหลือง มันไหลมาเกิด **นิพพิทาญาณ** แต่ความจริง **นิพพิทาญาณ** สมัยนั้น มันเป็นแต่ชั่วครู่เดียว เพราะผลความดีเพียงเท่านี้ ที่ติดตามคนพวกนี้มา เพียงแต่เทศน์ให้รู้จัก **อสุภสังขยา** ว่ามันไม่มีดี คือเทศน์ผลของ **ทาน** ว่าเป็นของดี เพราะบุญเขา มีมาก่อน เทศน์ผลของ **ศีล** ว่าเป็นของดี เพราะศีลเขามีมาก่อน เทศน์ความดีของ **สวรรค์** (สักคะ) เพราะความเขามาจากสวรรค์ อารมณ์ใจมันก็นึกถึงว่า สวรรค์ดีและเทศน์ **โทษของกาม** (กามาทีนพ) เพราะว่าอารมณ์การพิจารณาหญิงนั้นเป็นสำคัญ ใสชาติก่อนดลบันดาลใจให้เห็นเป็น การอยู่ในกามคุณนี้ มันเป็นความทุกข์ไม่มีความสุข

และต่อมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้เทศน์ **เนกขัมมบารมี** เนกขัมมบารมีถือ ว่าเป็นภาครถীবวช ตัดออกจากกามารมณ์ คือตัดออกจากโลกทั้งนี้เพราะว่า พวกบุคคลพวกนั้น ได้นิพพิทาญาณมาก่อน องค์สมเด็จพระชินวรจึงได้กล่าวว่าการที่ตถาคตเทศน์แบบนี้ เทศน์ตรง ตามความประสงค์ หรือความดีของเขา ฉะนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้ทรงยืนยันว่า คนทั้ง 55 คนนี้เป็นอรหันต์ เพราะอาศัยมีเมตตาจิต ประกอบไปด้วยการให้ทานเป็นกรณีพิเศษ ที่ว่าพิเศษให้ทายพินแผนนะ แล้วใจของพวกนี้ ก็อาศัยที่มีใจอบรมมาเนื่องจาก **นิพพิทาญาณ** คือ ศพสตรีบุคคลนั้น แล้วเป็นปัจจัยให้บุคคลทั้งหลายเหล่านั้นฟังเทศน์เพียงแค่นั้นเดียว อันดับ แรกได้พระโสดาบัน เหมือนกันหมด พอฟังครั้งที่ 2 ทุกคนก็เป็นพระอรหันต์ เหมือนกันหมด แล้วก็ เทศน์กันทีเดียวกัน

นี้แหละบรรดามั่นพุทธบริษัททุกท่านการเทศน์วันนี้ก็ดีการเทศน์เมื่อวานก็ดีย่อมมีความมุ่ง หมาย ความมุ่งหมายของการเทศน์วันนี้ เพื่อจะให้บรรดาพุทธบริษัททุกท่านทราบว่าการที่ท่าน ทั้งหลายสร้างคุณดีร่วมกัน ถ้าชาตินี้ต่างคนต่างรักษาความดีไว้ทุกคน ต่างก็ทุกคนต่างจะมี ความสุข เจอะหน้ากันเมื่อไร ก็มีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส กำลังใจก็เบิกบาน มีความสุขใจ เจอะ หน้ากันเมื่อไร ก็มีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส กำลังใจก็เบิกบาน มีความสุขใจ มันก็สบายจิต หากว่า บรรดามั่นพุทธบริษัทบำเพ็ญกุศลในวันนี้ ในศาสนาขององค์สมเด็จพระโสดาปัตติบรรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านมีความต้องการอะไร วันนี้มีความสนใจอะไรเป็นกรณีพิเศษ อย่าง **พุทธัง** **สรณัง คัจฉามิ** ท่านสนใจพระพุทธรูปเป็นพิเศษหรือว่า **ธัมมัง** **สรณัง คัจฉามิ** สนใจพระธรรม เป็นพิเศษ หรือว่า **สังฆัง** **สรณัง คัจฉามิ** สนใจพระสงฆ์เป็นพิเศษ หรือว่าสนใจในศีลเป็นพิเศษ หรือว่าสนใจในทานการบริจาคของท่านเป็นพิเศษ ให้มันหนักอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือว่าการฟัง เทศน์วันนี้ชอบใจอะไรจุดใดจุดหนึ่งเป็นพิเศษ อันนี้องค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐูปบอว่าจะเป็น กุศลนำ

ถ้าบังเอิญท่านทั้งหลายไม่สามารถจะเข้าถึงพระนิพพานในชาตินี้ ถ้าตายจากความเป็นคน ก็อย่าลืมนะว่า ก่อนจะตาย จะต้องฝึกกำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัทให้เกาะกุศลไว้ ที่เราเรียกว่า ภavana หรือพิจารณา ถ้าจิตเกาะอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อน ตายจากความเป็นคน ไปเป็นเทวดาหรือพรหม ถ้าหากว่าทุกคนใครไปเป็นเทวดาหรือพรหม ถ้าชอบใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งวันนี้ โดยเฉพาะจริงๆ แล้วก็ทำซัอนั้น หรืออย่างนั้น มันเกาะใจไปจนกว่าจะตาย ก็เป็นอันว่า ถึงแม้ว่าอาตมาไม่ใช่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ก็กล้าพยากรณ์พยากรณ์ตามคำพยากรณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามลีสลานั้น ว่าพวกท่านทั้งหมดที่ไม่ได้ไปนิพพานในชาตินี้ และก็ชอบใจอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งในการบำเพ็ญกุศลบุญราศีเป็นสำคัญ ตายจากคน ไปเป็นเทวดาหรือพรหม ไม่ได้กลับมาเกิดเป็นคนแน่

ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าภายในไม่ซ้า พระศาสนานี้ขึ้นไป โอกาสว่างหนึ่ง **พุทธันดร** องค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงพระนามว่า **พระศรีอาริยมัตตริย์** จะตรัสก็ในช่วงเวลานั้น ระหว่างหนึ่ง **พุทธันดร** เวลาประมาณหนึ่งล้านปีเศษ หากว่าท่านไปเกิดเป็นเทวดา **ชั้นจาติมหाराช** จะมีอายุเพียงแค่ 300 ปีทิพย์ พระศรีอาริย์ก็ตรัส ถ้าเกิดไปเป็นเทวดา **ชั้นดาวดึงส์** จะมีอายุทิพย์ไม่ถึง 200 ปีทิพย์ พระศรีอาริย์ก็ตรัส ถ้าหากไปเกิดเป็น **พรหม** ก็แยกกันใหญ่เลย พรหมเขามีอายุเป็นกัป เป็นอันว่า ทุกคน ถ้าไปสวรรค์หรือไปพรหมในเวลานี้ ก็ยังไม่หมดอายุอายุเทวดาหรือพรหม การที่พระพุทธเจ้าทรงเทศน์แต่ละคราว บรรลุแต่ละคราว เทวดากับพรหม บรรลุผลผลไปนิพพานมากกว่าคน เพราะว่าเขามีความดี เขาก็ทรงความดี เขาไม่มีภาระมาก การฟังเทศน์จากองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงปฏิบัติได้ง่าย

ฉะนั้น เมื่อบรรดาท่านทั้งหลายสร้างความดีในวันนี้ ชอบความดีอะไรมารักษากำกำลังใจส่วนนั้นไว้ให้เป็นอนุสติ คำว่า **อนุสติ แปลว่า ตามนึกถึง** เป็นทุกขณะจิตจะคงอยู่ เมื่อจิตจับอยู่ที่ดูที่องค์สมเด็จพระบรมครู ทรงยืนยันกับบรรดาคณะของ **พระยส** ว่าจิตใจเขามีความมุ่งมั่น คิดอยู่ในเรื่อง **นิพพิทาญาณ** ในภพสตรีตายคนนั้นเป็นปัจจุัยให้เขาเกิดเป็นเทวดา เขาผูกพันมาก เมื่อกลับมาเกิดเป็นคน เทศน์สรวรอยคราวเดียว เขาก็เป็นพระอรหันต์กัน และบรรดาพวกท่านก็เช่นเดียวกัน ถ้าบังเอิญไม่ได้ไปนิพพานในชาตินี้ ไปเกิดเป็นเทวดาหรือพรหม พระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันต์ก็ดี ถ้าเวลาจะเทศน์ไม่ได้ไปนิพพานในชาตินี้ ถ้าไปเกิดเป็นเทวดาหรือพรหม พระพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันต์ก็ดี ถ้าเวลาจะเทศน์ จะต้องดูกำลังใจของคนก่อน ว่าทุนเดิมเขามีอะไร แล้วก็ต้องเทศน์ตามทุนเดิมนั้น ที่เป็นทุนนำหน้า แต่ความจริงทุนเดิมของทุกคนนะ มีครบทุกอย่าง แต่ว่าทุนเดิมขนาดไหนมีอะไรบ้างที่เป็นกำลังสูงสุด จะเทศน์จุดนั้น เมื่อเทศน์กระทบจุดนั้นเมื่อไร ก็ฟังชอบใจ ก็เป็นอรหันต์เมื่อนั้น ฉะนั้น หากว่าท่านทั้งหลายต้องเป็นเทวดาหรือพรหม ถ้าพบพระศรีอาริย์ก็จะเป็นเช่นเดียวกับบรรดาเทวดา และพรหมทั้งหลายในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระ

พระจอมไตรบรมศาสดามีชีวิตอยู่ ในสมัยนั้นองค์สมเด็จพระบรมครูทรงเทศน์ครั้งไร เทวดาและพรหมบรรลุมรรคผลมากกว่าคน

เออละ บรรดาม่านพุทธบริษัท การเทศน์วันนี้มีความมุ่งหมายอยู่ว่า ต้องการให้บรรดาม่านพุทธบริษัททั้งหลาย เห็นว่า ร่างกายของคนนี้มันสกปรก และก็ร่างกายของคนเป็นอนิจจัง มันไม่เที่ยง ทุกขัง มันเป็นทุกข์ อนัตตา สลายตัวไปในที่สุด หากจิตใจของท่านจับอย่างนี้เป็นปกติ ท่านก็เป็นอรหันต์ในชาตินี้ไปนิพพานแน่ ถ้าหากว่าเป็นเช่นนั้นไม่ได้ ก็ให้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายจับและตั้งกำลังใจ จับไว้ว่ากุศลที่เราสร้างในชาตินี้ อะไรบ้างที่เราชอบใจมากที่สุด นึกถึงอย่างนั้นเป็นปกติ เมื่อนึกถึงอย่างนั้นเป็นปกติ เมื่อตายไปใจก็ยึดอยู่ในกุศล ตายจากความเป็นคนก็ไม่พ้นความเป็นเทวดาหรือพรหม เมื่อเป็นเทวดาหรือพรหม พบ **พระศรีอารีย์** เมื่อไร องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาจะเทศน์มุนั้น ท่านก็เป็นอรหันต์ทันที

เออละ สำหรับวันนี้ มองดูเวลาก็เลยไปนิดหนึ่ง และสัญญาณบอกหมดเวลาปรากฏแล้ว ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ ในที่สุดของพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อ่างคุณพระศรีรัตนตรัย มีพระพุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ และสังฆรัตตะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน ให้มีแต่ความสุขสวัสดิ์ พิชิตมมกมล สมบูรณ์พูนผล ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระทศพลบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเห็นแล้วและบรรลุลแล้วขอบรรดาท่านทั้งหลาย ผู้เป็นสาวกขององค์สมเด็จพระประทีปแก้ว จงเห็นธรรมนั้นและบรรลุธรรมนั้นในชาติปัจจุบันนี้เทอญ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง อาทิตตปริยายสูตร

แสดงเมื่อ

วันจันทร์ที่ 4 สิงหาคม 2523

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3จบ)

สัพพปาปีสสะ อกรณัง กุสลัสสุปสัมปทา สจฺจิตปริโยทปนัง เอตัง พุทฺธานสาสนังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในความเป็นมาของ ชฎิล ทั้งสาม เพื่อเป็นเครื่องไสรจสงของคสรัทธาบารมี ที่บรรดานริศราทานบติทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำปีภษ คือวันพระแรม 8 ค่ำ เดือน 8 หลัง จัดว่าเป็นวันเข้าพรรษาได้วันพระที่สอง ทั้งนี้เพราะว่า บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายมีความเลื่อมใส ในองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ จึงได้พากันมาบำเพ็ญกุศล ตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐ พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้นในวันนี้ อาตมาภาพจะนำเอาจริยาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในตอนที่บรรลुकุอภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณใหม่ ๆ แล้วองค์สมเด็จพระจอมไตรทรงแสดงพระธรรมเทศนา

โปรดพุทธบริษัท ในตอนต้นนั้น องค์สมเด็จพระภาควันต์ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรด **ปัญจวัคคีย์** ฤๅษีทั้ง 5 ด้วย **มมจกัปปวัตตนสูตร** สำหรับในขั้นที่สอง รองลงมา นั้น องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดแก่ **พระยส** กับบริวารและพวก 55 คนด้วย **อนุปฺพิกกา** ต่อมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่ **ภททวัคคีย์** 30 คน ด้วยการให้รู้จักมองเห็นตนเป็นสำคัญ

ต่อมาในขั้นที่ 4 นั้น องค์สมเด็จพระภาควันต์บรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จออกเดินย่อนถอยหลังจาก **ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน** หวังจะเข้า **กรุงราชคฤห์มหานคร** แต่ว่าใกล้เมือง **กรุงราชคฤห์มหานคร** ที่จอมบพิตรอดิศร **พระเจ้าพิมพิสาร** ทรงปกครองอยู่นั้น เป็นอันว่ามีสำนักสำคัญอยู่ 3 สำนัก นั่นก็คือ **สำนักชฎิล** ใหญ่

ชฎิล ผู้เป็นพี มีนามว่า **อุรุเวลกัสสป** คนน้องมีนามว่า **นทีกัสสป** คนน้องสุดท้องมีนามว่า **คยากัสสป** **ท่านอุรุเวลกัสสป** มีบริวาร 500 คน **ท่านนทีกัสสป** มีบริวาร 300 คน และ **ท่านคยากัสสป** มีบริวาร 200 คน ตั้งสำนักอยู่ที่ริม **แม่น้ำคยา** จัดว่าเป็นแดนไกลหมาไฟที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบรรลุนิเสกสัมมาสัมโพธิญาณ

ฉะนั้นถ้าใครไปประเทศอินเดีย ก็จะทราบว่า ดินแดนแห่งชฎิลทั้งสาม ตั้งอยู่นั้นอยู่เหนือด้านเหนือของมหาไพรีขึ้นไปไม่ไกลนัก ในตอนนั้นองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นนิสัยของชฎิลสามพี่น้อง พร้อมไปทั้งบริวารทั้งหมดตั้งใจบำเพ็ญพรต เพื่อสำเร็จอรหัตผล แต่ทว่า **ชฎิล** ทั้งสามคนมีฤทธิ์เพราะได้บูชาเพลิง คือรวมความแล้วว่าได้ กสิณ 10 ประการ มีฤทธิ์มีอำนาจมาก

แต่ว่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคก็ไม่ย่อท้อ พระองค์จึงได้เสด็จไปสู่สำนักของ **อุรุเวลกัสสป** เป็นต้น ในตอนนั้นองค์สมเด็จพระทศพลไม่ได้นำบริวารไป เพราะยังไม่มีบริวารคือว่าบริวารทั้งหลาย ที่เป็นพระอรหันต์เมื่อจบแล้ว เทศน์จบจนบรรลุแล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วให้บวชก็ส่งไปประกาศพระศาสนาพันที่ดังนั้นการเดินทางขององค์สมเด็จพระมหาโมหิณี จึงเดินทางแต่พระองค์เดียว ครั้นเข้าไปถึงสำนักของ **อุรุเวลกัสสป** แล้วองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว จึงเข้าไปตรัสขออาศัยสำนักเป็นที่ **เจริญสมณธรรม** คือรวมความว่า อาศัยสำนักนอนชั่วคราว

สำหรับ **ชฎิล** ผู้เป็นพีใหญ่ **อุรุเวลกัสสป** เห็นว่าผู้นี้เป็นสมณะ แต่ว่าเป็นสมณะนอกนิกาย เห็นว่าเป็นการไม่สมควรจะรับ จึงได้บอกเบี่ยงบายว่า สำนักนี้คนแน่น เพราะว่ามีบริวารตั้ง 500 มีลูกศิษย์มากที่เป็นฆราวาส สำนักที่จะพักไม่มีสมเด็จพระชินศรีจึงได้มีพระพุทธานุญาตว่า ที่ไหนก็ได้ เรานอนได้ทุกอย่าง พักได้ในที่สุด **ชฎิล** จนใจ ถ้าจะเทศน์มากไปมันก็เวลาไม่พอ เรื่องของการพูดกัน **ชฎิล** จนใจขึ้นมาจริงๆ จึงได้บอกว่า ที่พักมีอยู่แห่งเดียว แต่มันร้ายกาจมี **นาค** ร้ายอาศัยอยู่ ถ้าหากว่าท่านมีความประสงค์จะพักก็พักได้ ถ้าไม่เกรงอันตราย นั่นคือโรงบูชาไฟ เพราะชฎิลเขาบูชาไฟ จุดเพลิงขึ้นมาหรือบูชาหนังฟางไป ถ้าสมัยต่อมาเราเรียกกันว่า **เตโชกสิณ**

องค์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ก็ไม่ได้บอกที่ไหนก็ได้ที่นั่นก็ได้ นาคใหญ่ นาคเล็ก นาคร้าย นาคไม่ร้าย ตถาคตไม่กลัว เขาก็เลยให้พัก

เมื่อพักในตอนนั้นปรากฏว่า นาคที่มีอยู่จริงๆ เป็นนาคบันดาล ไม่ใช่ นาคแท้เมื่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเข้าไปพักเวลาหัวค่ำ คือเริ่มค่ำใหม่ๆ นาคร้ายที่บันดาลสำเร็จรูปไปด้วยฤทธิ์ของบรรดา **ขฎิกล**ทั้งหลาย ก็มาแผ่พังพานและก็พ่นเปลวไฟ เพื่อให้องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาหนีหรือว่ามีอันตราย แต่ว่าเรื่องฤทธิ์ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายบุคคลใดจะยิ่งใหญ่ไปกล่าว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระชินศรีจึงใช้กำลังจิตบังคับนาค ที่สำเร็จไปด้วยจิต ให้เป็นนาคตัวเล็ก แต่ความจริงเขาทำมาเป็นนาคตัวใหญ่ ให้เป็นนาคตัวเล็ก แล้วก็จับนาคตัวนั้นขุดเข้าไว้ในบาตร แสดงว่าตัวมันเล็กเหลือตัวเท่างูเขียว

ต่อมาในเวลากลางคืน ตอนตึกเข้าไปอีกหน่อยหนึ่ง ปรากฏว่าโรงไฟล้อนมรอบไปด้วยน้ำ เป็นกระแสไหลมาทุกทิศทุกทาง มองแล้วเห็นพระเศียรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไหลใกล้จะเข้ามาในโรงไฟนี้เป็นน้ำ เป็นน้ำฤทธิ์อีกเหมือนกัน

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาก็เสด็จจงกรมตลอดคืนยันรุ่ง ก็เดินไปเดินมา เดินมาเดินไปด้วยความสบายของพระองค์ ในตอนเช้า บรรดาขฎิกลทั้งหลายคิดว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตายแล้ว จึงมาดูองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว แทนที่จะเห็นศพกลับเห็นองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จจงกรมด้วยหน้าผองใส ก็มีความแปลกใจ

ตอนนี้เอง บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย พระพุทธเจ้ากับหัวหน้าขฎิกลและรองหัวหน้าก็คุยกัน ถู่ว่าคุยกันไปคุยกันมา สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสว่าฤทธิ์ของเธอเนี่ยเก่งมาก แต่ทว่ามันยังเป็นฤทธิ์เด็ก ๆ เหลือเกินอย่างนี้ ตถาคตยังไม่ทัน ออกกำลังก็หมดฤทธิ์เสียแล้ว บรรดาขฎิกลทั้งหลายเหล่านั้นก็แปลกใจ ในองค์สมเด็จพระประทีปแก้ว แล้วพระพุทธเจ้าก็ตรัสอีกมาก ถึงเรื่องของการแปลงฤทธิ์ การแสดงฤทธิ์ เป็นอันว่าขฎิกลยอมจำนน แต่ว่าองค์สมเด็จพระทศพลก็ทรงชมเชยว่า พวกท่านนี่ดีจริงๆ เก่งจริงๆ การสำเร็จประโยชน์ไปด้วยฤทธิ์ประเภทนี้เป็นของดีมาก แต่ทว่าการบูชาสำเร็จด้วยฤทธิ์อย่างนี้ เธอได้มาจากการบูชาไฟ คือเพ่งไฟเป็นกสิณเรียกว่าเตโชกสิณ สำหรับกสิณนี้ ถ้าได้กอกใดกอกหนึ่งแล้วมันก็ได้หมดอีกเก้ากอก รวมเป็นสิบกอกด้วยกัน สามารถจะแสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้

แต่องค์สมเด็จพระจอมไตรบอกว่า การที่พวกเธอบูชาไฟนี้ เป็นของประเสริฐเป็นของเลิศมาก เป็นของดียากที่บุคคลอื่นจะพึงทำได้ แต่ว่าไฟที่เธอบูชาเนี่ยคืออยู่จริงแท้แต่ทว่ามันยังเป็นไฟภายนอกสำหรับตถาคตก็มีไฟบูชาเหมือนกันแต่ทำเป็นไฟภายใน ตถาคตนี้มีทั้งไฟภายนอกด้วย และก็มีทั้งไฟภายในด้วยพวกเธอเก่งแต่แค่ข้างนอก ตถาคตเก่งทั้งข้างนอก เก่งทั้งข้างใน ถ้าหากว่าพวกเธอทั้งหลายอาศัยไฟในอีกกอกเดียวเท่านั้น อย่างเดียวเท่านั้น พวกเธอทั้งหลายจะเก่งยิ่ง

กว่านี้มาก การที่ตถาคตสามารถชนะฤทธิ์เพลิงของเธอได้ เพราะว่าบรรดาพวกเธอทั้งหลายเก่ง แต่เพียงฤทธิ์ข้างนอก ฤทธิ์ข้างในยังไม่พอ หากว่าเธอต้องการฤทธิ์ภายใน ตถาคตจะสอนให้ ในเมื่อคนทั้งหลายเขามีความเก่งอยู่แล้วแล้วก็มีคนชมว่าเก่ง แต่ยังมีคนอวดอีกว่า ถ้าจะให้เก่งยิ่งไปกว่านี้ ต้องทำอย่างนี้มันจะเก่งมากขึ้นไป ก็เป็นที่ถูกใจของบุคคลผู้นั้น

บรรดาชฎิลทั้งหลาย มี **ท่านอุรุเวลากัสสป** เป็นต้น ก็กราบทูลองค์สมเด็จพระทศพลว่า อยากจะศึกษาไฟภายในขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา จึงได้มีพระพุทธรูปภาควิวว่า **ชฎิล** ดูกรชฎิลทั้งหลาย ถ้าเธอต้องการบูชาไฟ ภายในเธอต้องทำอย่างนี้ อันดับแรกต้องรู้จักไฟภายในเสียก่อน ไฟภายในจริง ๆ นั้นมันมีอยู่ 3 กอง กองที่หนึ่งเรียกว่า **ราคะ** กองที่สองเรียกว่า **โทสะ** กองที่สามชื่อว่า **โมหะ** สำหรับไฟภายในกับไฟภายนอก นี้มันมีอนุภาพไม่เหมือนกัน ไฟภายนอกถ้าเราจุดกองไฟอยู่ที่นี้ เหนียงอยู่นี้ หรือยืนอยู่ใกล้กองไฟ แต่ว่าถ้าเราเดินไปไกล หรือกองไฟนี้มันไม่ตาม สำหรับไฟภายในนี้เราจะอยู่ตรงนี้ หรืออยู่ที่ไหนก็ตามมันติดตามเราไปตลอดเวลา

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงกล่าวว่า ไฟภายใน 3 กอง กองแรก **ราคะ** ได้แก่หนึ่ง ราคะ ได้แก่อารมณ์ความกำหนดยินดี อยากได้ของสวยสด งดงาม ถึงชอบรูปสวย เสียงเพราะ กลิ่นหอม รสรอ้อย สัมผัสระหว่างเพศ เป็นต้น อย่างนี้เรียกว่า **ราคะ** คือไฟจากราคะ เมื่อราคะเกิดขึ้นกับจิตของบุคคลผู้ใดทำจิตใจของบุคคลทั้งหลายเหล่านั้นให้มีแต่ความเร่าร้อน ทนอยู่ไม่ได้ จะต้องไปหาสิ่งที่ตนรัก หรือไปหาคนที่ตนรัก ไปหาวัตถุที่ตนรักอย่างนี้ เป็นต้น ถ้าขึ้นทนอยู่มันก็ไม่สบายใจ พอไม่สบายกายไม่สบายใจ ชื่อว่าไฟมีความเร่าร้อนในจิต นี้มันร้อนใน

สำหรับ **โทสะ** เป็นไฟเผาผลาญ มีความร้อนทุรนทุราย ซึ่งรุนแรงยิ่งกว่า **ราคะ** มาก เพราะเกิดขึ้นมาเมื่อไรแล้วใจไม่สบาย ทั้งกายทั้งใจกินไม่ได้นอนไม่หลับ อยากจะประหารประหารคนอื่น

สำหรับ **โมหะ** ไฟกองที่สามนี้ ชื่อว่าเป็นไฟที่กำลังคุมกำลังพลใหญ่ หรือคุม **ราคะ** ด้วย คุม **โทสะ** ด้วย ได้แก่ **โมหะ** ไฟ คือความหลง คือความหลงในสภาพแห่งความไม่รู้จริง

แล้วพระองค์ก็ตรัสไว้ว่า ดูกรเธอทั้งหลาย ถ้าเธอปรารถนาจะบูชาไฟ 3 กองนี้เพื่อผลแห่งความสุขเพราะการที่เธอปฏิบัติทั้งหมดนี้ทุกคนต่างคนต่างมีความรู้สึกตนว่าเธอเป็นพระอรหันต์ แต่ความจริงใจ การบูชาไฟ 3 กองนั้น ไม่ใช่เรื่องของพระอรหันต์เลย การที่จะเป็นพระอรหันต์ได้ ต้องดับไฟ 3 กอง นี้ให้ได้เสียก่อนเมื่อดับไฟ 3 กองนี้ได้ไฟภายนอกก็ไม่จำเป็นต้องจุด ดับไปเสียเลยทุกสิ่งทุกอย่างจะดับหมด รวมความว่า ความเร่าร้อนกายก็ดี ความเร่าร้อนใจก็ดี ที่ทำให้กำลังใจพลุ่งพล่าน ไม่มีความเกิด ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ จะไม่มีกับเธอ

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ตรัสต่อไปว่า การดับ **ราคะ** ไฟคือราคะ ก็จงเอาจิตพิจารณาถึงความเป็นจริง ว่าคนก็ดี สัตว์ก็ดี สัตถุก็ดี ทั้งหมดนี้ราคะเกิดขึ้น เราเห็นว่าสวย เรา

เห็นว่าดี แล้วเราก็ไม่คิดถึงความจริงว่า ถ้าคนสวยเราก็คิดว่าจะสวย อย่างนี้ตลอดกาลตลอดสมัย ไม่เพียงได้คิดถึงเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ว่าร่างกายมันมีการทุดโทรมเป็นปกติ

อีกประการหนึ่ง อาศัยโมหะ ความหลง เข้าบังใจร่างกายของคนๆ ที่เต็มไปด้วยความสกปรกโสโครก เราก็เห็นว่าดี เห็นว่าสะอาดวัตถุต่างๆ มันเป็นวัตถุมันก็มีความสกปรกเป็นปกติ เพราะพื้นฐานแห่งการเกิดมาของวัตถุ มาจากความสกปรกจมดินจมทราย จมวัตถุธาตุทั้งหลายที่เต็มไปด้วยความสกปรกโสโครกแต่เพราะอำนาจของโมหะ ความหลง เข้าบังใจก็ทำให้เห็นว่าวัตถุทั้งหลายเหล่านี้ เป็นของเลิศเป็นของประเสริฐ แต่ความจริง ความสวยสดงดงามอันนี้เป็นของสมมติขึ้น และก็ไม่ใช่สมมติสักจะเห็นว่าสวย นี่เป็นการสมมติเหมือนกันสมมติมันมี 2 อย่าง สมมติปราศจากสักจะอย่างหนึ่ง เป็นการสมมติที่เรียกว่าสมมติสักจะอย่างหนึ่ง คือจริงตามที่สมมติขึ้น แต่ทว่าทุกสิ่งทุกอย่างนี้มันไม่จริงตามความสมมติ คนมีสภาพเปลี่ยนแปลงสภาวะไปทุกวินาทีที่เคลื่อนไป เกิดมาใหม่ๆ เปลี่ยนโตขึ้น อายุสมบูรณ์บริบูรณ์ 25 ตลอดไป ก็เปลี่ยนลงไปเป็นการทุดโทรม ทุดโทรมลงไปทีละน้อยละน้อย ในที่สุดแก่หง่อม

ขอท่านทั้งหลายชวนไปนึกญาติผู้ใหญ่ คือปู่ย่าตายาย ของท่านก็ดี บิดามารดาของท่านทั้งหลายก็ดีนั้นท่านทั้งหลายเหล่านี้เป็นคนแก่แล้วพวกเราเองทั้งหมดเวลานี้ความแก่ก็เข้ามาถึงต่างคนต่างมีอายุ 30 ปีเศษ คล้ายๆ กัน แต่ทว่าเมื่อสมัยก่อนนั้นเราโตเท่านี้ใหม่ ก่อนนี้เราเป็นเด็กจากเด็กเล็กมาเป็นเด็กใหญ่ จากเด็กใหญ่มาเป็นหนุ่มเป็นสาว จากความเป็นหนุ่มสาว พวกเราเข้าวัยกลางคนนี่ถ้าไปชวนบิดามารดาของเราทั้งสอง ท่านทั้งสองเหล่านั้น ถ้าทำแก่อ่างนี้ต่างคนต่างก็ไม่แต่งงานกัน เพราะต่างคนต่างรังเกียจรูปกาย เพราะร่างกายทุดโทรมไม่ดี แต่ทว่าท่านทั้งหลายเหล่านั้น ทั้งสองศรีท่านต่างคนต่างหนุ่ม ต่างคนต่างสาว ร่างกายดี ร่างกายกระฉับกระเฉง ผิวพรรณผ่องใส สมบูรณ์แบบทุกอย่างจึงได้เกิดความปรารถนาซึ่งกันและกัน แล้วก็แต่งงานกัน แต่งงานด้วยกำลังของความรัก ความผ่องใสของร่างกาย แต่ทว่าเวลานี้ ท่านทั้งสองคือบิดามารดาของเรามีสภาพเป็นยังงี้ พวกเรามีอายุ 30 ปีเศษ บิดามารดาของเรามีอายุก็ปาเข้าไปท่านละ 50 ปีเศษ แล้วเรากับท่าน เวลานี้ก็เทียบกันไม่ได้ เราแก่กว่าเยอะร่างกายทุดโทรมหมอมันกว่าเก่า แต่ท่านทั้งหลายเหล่านั้นแก่กว่าเรา นี่ความจริงแล้ว ร่างกายของคนก็ดี ร่างกายของสรรพสัตว์ก็ดี มีสภาพอย่างนี้

ฉะนั้น หากว่าท่านทั้งหลายจะตัดราคะ คือความกำหนดยินดีในรูป จะเป็นรูปคนก็ดี รูปสัตว์ก็ดี รูปวัตถุก็ดี จงใช้จิตพิจารณาหาความเป็นจริง ที่เราเรียกกันว่าอริยสัจ จิตยอมรับนับถือกฎของความเป็นจริงว่ารูปกายทั้งหมดจะเป็นกายคนก็ดี กายสัตว์ก็ดี กายเขาก็ดี กายเราก็ดี อันดับแรก กายทั้งหลายเหล่านี้ มองเห็นตามความเป็นจริงว่า มันสกปรกโสโครกภายใน แม้แต่ภายนอกมีหนังกำพร้าหุ้มไว้ ความโสโครกภายในมันก็ไหลซึมออกมาขึ้นเหนือ เป็นต้น แล้วองค์

สมเด็จพระเทพฯ ที่ต่อไปว่า นอกจากมันจะสกปรกแล้ว มันก็มีความทรมานเป็นปกติแล้ว ก็มีจุดทรมาน นั่นคือความโรคร้ายไข้เจ็บ เข้าเบียดเบียนเป็นธรรมดาและในที่สุดมันก็ตาย

ฉะนั้นขอพวกเธอทั้งหลายจงอย่าสนใจในกาย กายในกายคือกายของเราเองกายภายใน แล้วก็อย่าสนใจกายภายนอก คือกายของบุคคลอื่น จงมองตามความเป็นจริงว่า กายเราก็ดี กายเขาก็ดี เต็มไปด้วยความสกปรก กายเราก็ดี กายเขาก็ดี เป็นสิ่งนำมาซึ่งความทุกข์ ทุกข์จากความหิว ความหนาว ความร้อนความป่วยไข้ไม่สบาย ความปรารถนาไม่สมหวัง แต่ว่าทุกๆ อย่างถึงกับความทรมาน ในที่สุดมันก็พัง มันก็ตาย รวมความว่า กายเขาก็ดี กายเราก็ดี อย่างนี้ไม่ใช่ของเรา และก็ไม่ใช่กายของเขา มันเป็นธาตุสี่ที่ประชุมกันด้วยกำลังของตัณหาสร้างขึ้น เราหลงกายชื่อว่าหลงตัณหา ถ้าเราวางกายเสียได้ แล้วจิตใจจะผ่องใส กำลังใจจะบริสุทธิ์ผุดผ่อง ถ้าเราวางกายเสียได้อย่างเดียว รากจะไม่เกิดโทสะมันก็ไม่เกิด และเมื่อรากะไม่มี โทสะไม่มี โมหะมันก็สลายตัวไป

เป็นอันว่าใจความจริงๆ ในวันนั้นองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาค้นหนักจริงๆ รากะตัวเดียว แต่ความจริงก็เลสทั้ง 3 ตัวนี้ ถ้าตัวใดตัวหนึ่งถูกทำลายลงเสียแล้ว อีกสิ่งตัวมันก็อยู่ไม่ได้ เหมือนกับโต๊ะสามขา เขาตั้งแล้วมันพอดีตั้งได้ ถ้าพังเสียขาใดขาหนึ่งมันก็นอน มันตั้งไม่ไหว เมื่อตั้งไม่ไหวแล้วก็ทำอย่างไร ถ้าหากว่ามันนอน ยังไม่ขาดไป เรียกว่าเหลือกิเลสที่เป็น **อนุสัย** ใช้กำลังใจเบาๆ กิเลสทั้งหลายเหล่านั้นก็สลายตัวไป เป็นอันว่าองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาท่านตรัสว่า ขงูิลทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายจงเห็นโทษของรากะคือความกำหนดยึดมั่นในรูป และความพอใจในเสียง ความติดอยู่ในกลิ่น ความพอใจในรส ความพอใจในสัมผัส สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ สำเร็จขึ้นมาจากกายทั้งหมดหากในเมื่อกายเราก็ดี กายบุคคลอื่นก็ดี วัตถุธาตุทั้งหลายก็ดี ที่เราต้องการมันพังแล้วจะมีประโยชน์อะไรเป็นเครื่องยึดถือว่า เป็นของแน่นอน ชีวิตและร่างกายอย่างนี้เราทิ้งมานับแสนชาติไม่ถ้วน ทำไมพวกเธอจึงไม่ใช่กำลังฌานที่ได้มาอบทวนชาติถอยหลัง และต่อไปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เทศน์ โดยสรุปว่าโทสะที่มันจะมีขึ้นได้นั้น เพราะอาศัยรากะเป็นเหตุ และก็อาศัยโมหะเป็นเครื่องสนับสนุน โทสะจะมีขึ้นมาได้

องค์สมเด็จพระจอมไตรตรัสว่า **ปิยโต ชายเต โสโก ปิยโต ชายเต ภัยัง** ท่านกล่าววว่า ความเศร้าโศกเสียใจความเร่าร้อนใจเกิดขึ้นมาเพราะกำลังของความรักและก็ภัยอันตรายจะเกิดขึ้นมาได้ ก็เพราะกำลังของความรักเป็นเหตุ ถ้าจิตใจของเราไม่รักในรูป ไม่ติดในเสียง ไม่ติดในกลิ่น ไม่ติดในรส ไม่ติดในอะไรทั้งหมดความเศร้าโศกเสียใจมันก็ไม่เกิด ความเร่าร้อนใจมันก็ไม่เกิด เพราะว่าเราติดในของทั้งหลายเหล่านี้ ถ้าเผชิญใครมาทำอันตรายหรือแย่งไปใจเราก็เร่าร้อนและก็วัตถุธาตุคือกายที่เขาแย่งไป หรือวัตถุทั้งหลายที่แย่งไปมันก็ไม่มีการทรงตัว คนได้ไปไม่ช้าก็ตายจากวัตถุอันนั้น มิฉะนั้นวัตถุอันนั้นมันก็ทำลายไปก่อน แล้วองค์สมเด็จพระชินวรจึงบอกว่า ถ้าตัดรากะเสียตัวเดียว โทสะมันก็ไม่เกิด เมื่อรากะไม่มี โทสะไม่มีโมหะความหลงมันก็สลายตัวไป

รวมความว่า ตัดราคาได้ตัวเดียว ในเมื่อเราไม่รักเสียอย่างเดียว สิ่งทั้งหลายเหล่านั้น ถ้าใครมาทำอันตรายหรือพังมันไปให้สลายตัวเราก็ไม่โกรธที่เราโกรธเราโกรธเพราะความรักสิ่งที่เราจะรักขึ้นมา ได้ก็เพราะความหลงคิดว่าของเหล่านี้มันจะทรงตัว เมื่อองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสโดยย่อเพียงเท่านี้ เวลาเหลือ 3 นาที

ต่อมา **นทีกัศสป** เห็นเครื่องบริวารของพี่ชาย หรือบรรดาบริวารทั้งหลายลอยน้ำมา เกรงคิดว่าอันตรายจะเกิดกับพี่ชาย จึงยกขบวนพล 300 คนไป คิดว่าอันตรายเกิดขึ้นเราก็จะรบ แต่ว่าเห็นบรรดาชฎิลทั้งหลายบวชในสำนักขององค์สมเด็จพระนราสภ เป็นพระไปเสียหมดแล้ว เข้าไป พี่ชายจึงบอกว่า องค์สมเด็จพระประทีปแก้วนี้เป็นพระพุทธรูปเจ้า เธอจงฟังเทศน์ท่านทั้งหลาย เหล่านั้นก็ฟัง **อาทิตตปริยายสูตร** เมื่อคืนนี้เทศน์ **อาทิตตปริยายสูตร** นะ ในไฟสามกอง ฟังจบ เป็นอรหันต์อีก บวชอีก

ต่อมา **คยากัศสป** อยู่ท้ายสุด เห็นบริวารลอยน้ำมาเป็นแถว เข้าใจอันตรายจะมีกับพี่ชาย ทั้งสอง ก็ยกทัพ มีกำลังพล 200 ไป ต่อไปเขาเห็นองค์สมเด็จพระจอมไตร พี่ชายทั้งสองบอก ก็เลื่อมใส ฟังเทศน์ใหม่ คือ **อาทิตตปริยายสูตร** ไฟสามกอง คือรากุ โทสะ โมหะ จบทั้งหมดก็สำเร็จอรหันต์ผล

นี่แหละบรรดาท่านพุทธศาสนิกชน สมัยนั้นทำไมฟังเทศน์กันแล้วมันสำเร็จอรหันต์ได้ง่าย เพราะว่าทุกคนเขาฟังกันแล้วเขาก็คิดตาม เขาไม่ใช่แต่สัญญาหรือการฟังอย่างเดียว ตามที่ พระพุทธรูปเจ้าตรัสว่า **สุลลิสัง อภเต ปัญญัง** การฟังด้วยดียอมได้ปัญญา นั้นหมายความว่า ฟังไปแล้วก็คิดตามไปด้วยว่า สิ่งใดในข้อของพระธรรมเทศนานั้น ถ้าไม่เกิดวิสัยของเราที่จะปฏิบัติได้รเว ทำทันที ตัดสินใจว่านับตั้งแต่นี้ไป สิ่งทั้งหลายเหล่านี้จะไม่มีกับเราเพียงเท่านี้ พอองค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาเทศน์จบ ท่านทั้งหลายเหล่านั้นจึงได้บรรลุอรหันต์บ้าง เป็นพระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีบ้าง แต่ว่าชฎิลทั้งหมด 1,003 คน คือบริวารหนึ่งพัน กับคณาจารย์อีกสามคน เป็นอรหันต์พร้อมปฏิสัมภิทาญาณทั้งหมด

เป็นอันว่า พระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระบรมสุคต ที่เทศน์จบวันนั้นนอกจากชฎิล 1,000 ท่านจะได้บรรลุอรหันต์แล้ว องค์สมเด็จพระประทีปแก้วก็ตรัสว่า บรรดาเทวดาและพรหม ที่มาฟังพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในวันนั้น พร้อมๆ กับชฎิล บรรลุ มรรคผลนับเป็นจำนวนโกฏิมากกว่าคนที่ฟังมากมายน

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย พระธรรมเทศนาข้อนี้มีทั้งใจความและเรื่องราว ความเป็นมาพร้อมๆ กันไป ในเมื่อมองดูเวลาเห็นว่าหมด 30 นาทีพอดี ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาลง คงไว้แต่เพียงเท่านี้

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อังคุณพระศรีรัตนตรัย มี พระพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงดลบันดาลให้บรรดาท่านพุทธบริษัท

ทุกท่าน มีแต่ความสุขสวัสดิ์ พืชพัฒนงคสมบูรณัพุนผล ธรรมใดที่องค์สมเด็จพระทศพลบรม
ศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาไว้แล้ว ขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายจง
บรรลุนั้นตามทีองค์สมเด็จพระบรมประทีปแก้วทรงต้องการ และในที่สุดนี้ ขอทุกท่านจงมีแต่
ความเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละและปฏิภาณ หากปรารถนา
สิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนาจงทุกประการอาตมาภาพรับประทานวิสัยนามา ในความ
เป็นมาของชฎิลทั้งสา และตามใจความแห่งพระธรรมเทศนาใน **อาทิตตประยายสูตร** ก็ขอจบ
พระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา เรื่อง ท่านชีวกโกมารภัจ

แสดงเมื่อ

วันอังคารที่ 26 สิงหาคม 2523

นโม ตัสสะ ภคฺวโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3จบ)

มโนปุพพังคมา อัมมา มโนเสฏฐา มโนมยาติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในเจตนาภา เพื่อเป็นเครื่องไสรจ
สรองคศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลาย ได้พร้อมใจกันมาบำเพ็ญกุศลประจำ
บัณฑิต คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9 วันนี้ ซึ่งตรงกับวันที่ 26 สิงหาคม 2523 เป็นวันอังคาร การบำเพ็ญ
กุศลของบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่าน วันนี้ก็บังเอิญไปใกล้หรือตรงกับ **สารทจีน** พอดี ก็จัดว่า
สำหรับฝ่ายคน ซึ่งมีการไหว้เจ้าหรือทำ **พิธีสารท** ไหว้บิดามารดา ไหว้ผู้มีอุปการะมาก่อน ทั้งนี้ถ้า
เราจะมองกันเผินๆ จะเห็นว่าบรรดาชาวจีนมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า เพราะว่าไม่มีการบำเพ็ญกุศลในเขตของพุทธศาสนา แต่ความคิดอย่างนี้ ถ้าคิดแบบนี้ก็
เป็นการผิด เพราะการกระทำอย่างนี้ขององค์สมเด็จพระธรรมสามิสบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าถือว่า
เป็นการกตัญญูกตเวที หมายความว่า รู้อุปการคุณที่เขาทำแล้ว ก็สนองตอบสนองคุณตอบ

การไหว้เจ้าหรือการไหว้ผีของชาวจีนนี้ บรรดาท่านผู้ตายไปแล้วจะได้กินหรือไม่ได้กินนั้น
ไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ว่า บรรดาคนทั้งหลายเหล่านั้นระลึกนึกถึงความดีของบุคคลผู้ตาย ซึ่งเป็น
ญาติผู้ใหญ่บ้าง เป็นผู้มีคุณบ้าง เป็นพี่เป็นน้องเพื่อนร่วมงาน ร่วมการกันบ้าง อย่างนี้จัดว่าเป็น
ความดีส่วนหนึ่ง ทีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า **นิมิตตัง สาธุรูปานัง กตัญญ
กตเวทิตา** ท่านแปลว่าบุคคลใดมีความกตัญญูกตเวที คือรู้อุปการคุณที่ท่านทำแล้ว แล้วตอบสนอง
งอตอบอย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่า ท่านผู้นั้นเป็นคนดี ในการระลึกนึกถึงท่านผู้ตายไป
แล้วอย่างนี้ เราจิตใจไม่ลืมท่าน แสดงว่าคนนั้นเขามีความกตัญญูกตเวทีเป็นที่น่าสรรเสริญ

ฉะนั้นถ้าหากว่า ท่านทั้งหลายเห็นชาวจีนไหว้เจ้าในวันสารทกัณฑ์ ในวันตรุษจีนก็ดี ก็จงอย่าคิดว่าเขาทำผิด หรืออีกนัยหนึ่ง ที่พวกเราควรจะคิดว่าเป็นความดีของเขา ก็คือวันสารทจีนก็ดี วันตรุษจีนก็ดี ไหว้เจ้าไหว้ผี ไหว้ผู้มีคุณแล้วเขาก็เลี้ยงอาหารแก่บุคคลทั่วไปโดยไม่จำกัด ใครจะบริโภค บริโภคอาหารก็ได้ อันนี้จัดว่าเป็นงานสำคัญของชาวจีน คือเป็นการปลูกเสน่ห์ ให้แก่บุคคลทั้งหลาย บุคคลทั้งหลายที่มากินฟรี จะนึกถึงความดีของบุคคลผู้ให้เป็นปัจจัยให้เกิดในด้านของความรักซึ่งกันและ ถ้ามีการค้าขายก็ถือว่าได้ลูกค้าพิเศษเป็นที่ถูกใจลูกค้าเพราะลูกค้าได้กิน เมื่อกินฟรีแล้วก็อดที่จะมาซื้อของร้านนี้ไม่ได้ นี่ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง ก็ไปตรงกับ **สังคหวัตถุ** ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนว่าการผูกใจกันนั้น องค์สมเด็จพระชินวรกล่าวว่ข้อแรก ที่มีสำคัญคือ **ทาน** การให้ เมื่อบุคคลผู้รับได้รับจากการให้แล้ว ก็ย่อมเกิดความรัก ซึ่งบรรดาพระอรหันตภิกษุได้กล่าวไว้ หลังที่องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาทรงบรรลุอภิเษกพระสัมมาสัมโพธิญาณไปแล้ว แต่เรื่องนี้ยาวมาก เหลือเวลาอีก 20 นาทีเศษๆ พอหรือไม่พอแต่จะพยายามเทศน์ย่อให้พอแก่เวลา

ความมืออยู่ว่า เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุอภิเษกสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ในตอนนั้นก็มีท่านผู้หนึ่ง ที่เราได้ยินชื่อกันอยู่เสมอ คือท่าน **หมอชีวกโกมารภัจ** ซึ่งเป็นหมอสำคัญขององค์สมเด็จพระทศบาลโลกบาลคชบาลโคบาลและก็เป็นหมดที่มีความรู้เป็นพิเศษจริงๆ การไปศึกษาของท่านนั้นปรากฏว่าการศึกษาวิชาเวชศาสตร์มีความฉลาดสามารถ ยิ่งกว่าลูกศิษย์ใดๆ จากสำนัก **ตักสิลา** เป็นอันว่า **ท่านชีวกโกมารภัจ** นี้ประวัติก็มีอยู่ว่า เป็นลูกพิเศษของเจ้าใน **กรุงราชคฤห์** คำว่าเป็นลูกพิเศษนี้ก็หมายความว่า อาจจะเป็นเมียพิเศษ ที่เจ้าย่องไปเจ้าชู้นอกเขตพระราชฐาน ผู้หญิงคนนั้นก็เลยมีลูกขึ้นมาสองคน คือคนแรกชื่อว่า **โกมารภัจ** เป็นลูกคนหัวปี คนที่สองมีนามว่า **สิริมา** เป็นคนสวยที่สุดในสมัยนั้น

ต่อมาเมื่อโตขึ้น แต่ความจริงเกิดขึ้นมาแล้ว เจ้าก็ไม่ได้รับว่าเป็นลูกโดยตรงแต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธโดยความในด้านจิตใจก็คือ สงเคราะห์ตลอดเวลา แต่เป็นการสงเคราะห์แบบลับๆ ฉะนั้นชื่อของ **ท่านโกมารภัจ** กิติ ของ **สิริมา** กิติ ไม่ได้ชื่อเป็นเจ้า แต่ว่าฐานะกิติ เขาให้การ ให้ฐานะดีมาก และก็เป็นคนใกล้ชิดกับพระราชฐาน อยู่ตลอดเวลา เพราะเจ้ารู้ว่าเป็นลูกแต่ยอมรับไม่ได้ ประกาศเปิดเผยไม่ได้ และก็เลี้ยงอย่างลูก สงเคราะห์อย่างลูกเหมือนกัน เมื่ออายุได้ 16 ปี ก็ส่งไปสู่มือง **ตักสิลา** ท่านตั้งหน้าตั้งใจศึกษาวิชาเวชศาสตร์เอาอย่างเดียว

ครั้งเมื่อเวลาเรียนจบ ก็ลาอาจารย์กลับบ้าน อาจารย์ก็อยากจะทดลองความสามารถจึงได้บอกให้ **ท่านโกมารภัจ** จัดกระเจาดข้าว 2 ลูก ทำด้วยหวายใส่สาแหวกหาบไป และมีเม็ด 1 เล่ม มีเสียม 1 เล่ม มีขันน 1 อัน แล้วว่า ถ้าเจ้าจงเดินไปด้าน 4 ทิศ ทิศละ 1 โยชน์ ดูหญ้ากิติ ดูผักหญ้า ต้นไม้ พืชพรรณธัญญาหาร ดินทราย หรือว่าแมแต่แร่เหล็กต่างๆ แร่ต่างๆ ว่าดูว่าถ้าส่งไหนมันไม่เป็นยาแล้วก็ตัดมาให้ครูดู หรือขุดมาให้ครูดู ท่านโกมารภัจใช้เวลาแบบนี้ประมาณเดือนเศษ พอ

เดินไป 1 โยชน์ กว่าที่จะถึง 1 โยชน์ ก็ต้องเดินดูไปตลอดทุกอย่างตามทิศทางที่อาจารย์บอกเมื่อไป
ครบทุกทิศทุกทางด้าน 1 โยชน์ ก็ปรากฏว่ากลับมาหาบแปล่า หาอะไรที่ไม่เป็นยาไม่ได้เลย

ครั้นมาถึงก็มารายงานอาจารย์ บอกว่ามันไม่มี สิ่งที่มีมันไม่เป็นยา จะเป็นดินจะเป็นทราย
เป็นหิน เป็นกรวด เป็นต้นไม้ เป็นต้นหญ้า ไม่ว่าจะอะไรทั้งหมดมันเป็นยาทั้งหมด ปรากฏว่าท่าน
อาจารย์ก็ชมเชย บอกดีแล้ว อย่างนั้นกลับบ้านได้ ถ้ายังหาพวกทุกสิ่งทุกอย่าง หรืออย่างใดอย่าง
หนึ่ง ไม่เป็นยาในโลกนี้ ก็กลับบ้านไม่ได้ถือว่าเรียนไม่จบ แล้วท่านก็ลากลับ

กลับก็เดินมาในระหว่างทางไม่ทันจะถึงกรุงราชคฤห์มหานคร เวลาตอนเย็นวันหนึ่งมันใกล้
ค่ำ ท่านก็พักอยู่โคนต้นไม้ใกล้บ้านมหาเศรษฐี พอตีมหาเศรษฐีเดินลงไปพบเข้า ถามว่าไปไหนมา
ท่านก็บอกว่า ไปเรียนวิชาเวชศาสตร์คือวิชาหมอที่เมือง **ตักสิลา** ท่านมหาเศรษฐีก็บังเอิญภรรยา
ของท่านเป็นโรคปวดศีรษะมา 3 ปี ทำงานไม่ได้ ใช้สมองไม่ได้ ถามว่าจะรักษาหายไหม เห็นว่าเป็น
หมอท่านก็บอกว่า ต้องดูอาการก่อน เมื่อเขาดูอาการท่านก็บอกว่าจะทดลองดูเพราะว่าเรียนหมอ
มาใหม่ๆ ยังไม่มั่นใจว่าจะรักษาหายหรือไม่หาย แต่ว่ายาไม่ได้มีติดมือมาเลย

ท่านมหาเศรษฐีก็ถามว่า จะต้องการอะไรบ้าง ท่านถามว่า มีเนยใสไหม ก็บอกว่ามี แก้ว
ถามท่านมหาเศรษฐีว่า ใ้หญ้าประเภนี้มีไหม อาตมาก็ลืมชื่อหญ้าท่านบอกว่ามี ถ้าบอกชื่อก็หา
ไม่ได้ เพราะเราไม่รู้จักกัน ถ้าเอาของ 2 อย่าง เอาหญ้ามาโขลกเข้า แล้วเนยใสเข้าไปละลายคั้นเอา
น้ำออกมารองให้ดี แล้วก็หยอดไปในจมูกของภรรยา

ท่านมหาเศรษฐี พอหยอดลงไปเท่านี้ ก็ปรากฏว่าภรรยาท่านมหาเศรษฐีมีทั้งน้ำมูก มีทั้ง
เสลดออกทั้งจมูก ออกทั้งปาก ออกมาอย่างมาก ในที่สุดในขณะที่เดียวก็ปรากฏว่าหายปวดศีรษะ
ทันที ท่านมหาเศรษฐีก็จัดรางวัลเป็นการใหญ่ แต่ว่า **ท่านโกมารภัก** ท่านก็รับ เวลาท่านจะกลับ
ท่านก็มอบคืน เขาไม่บอกว่าคืนมอบของทั้งหลายเหล่านี้เพื่อให้ท่านทั้งหลายได้สงเคราะห์คนจน
ต่อไปนี้ประวัติต้นแล้วก็เดินทางกลับ

เมื่อกลับมาถึงขอเทศน์ลัด พุฒมากเวลามันไม่พอเทศน์ เรื่องนี้มันต้องเทศน์กันเต็มวันทั้ง 3
วัน เป็นอันว่าในต่อมา ก็ได้เป็นหมอประจำองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรง
ประชวรด้วยเรื่องอะไรก็ตาม **ท่านโกมารภัก** ประกอบยาแค่เม็ดเดียวหายทันที นี้จะไดมองเห็นว่า
แม้แต่องค์สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาเป็นพระอรหันต์ และเป็นยอดอรหันต์ คือจอมอรหันต์ก็ยัง
ป่วยไข้ไม่สบาย ก็ยังแก้เหมือนกัน ไม่อย่างนั้นท่านทั้งหลายก็จะคิดว่า พระอรหันต์ไม่ป่วย

เป็นอันว่าต่อมาในกาลครั้งหนึ่ง เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถูก **พระเทวทัต**
กลิ้งหินลงมา มีความปรารถนาจะทับสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ให้ตายที่ยอด **ภูเขาศิขณภู**
พระพุทธเจ้านั่งอยู่เชิงเขา เทวทัตขึ้นไปยอดเขาแล้วกลิ้งหินให้ทับ แต่ก็เป็นการบังเอิญที่มีหินก้อน
ใหญ่มโหฬารมาก่อนหนึ่ง ปรากฏไหลขึ้นมาทันหินที่พระเทวทัตกลิ้งมา แต่กระจัดกระจาย เศษหินไปถูก
เอาเท้าพระบาท ขององค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ที่นิ้วพระบาทห่อพระโลหิต

เมื่อองค์สมเด็จพระธรรมสามีสรมีอาการอย่างนั้น ท่านโกมารภัก ก็ประกอบยาถวายปิดลงไปที่ห้อยพระโลหิต แล้วก็เอาผ้าผูกไว้พอเสร็จแล้วก็ลาองค์สมเด็จพระจอมไตรไปภายนอกกำแพงวัง คุยกับเพื่อนเพลินไป โอกาสเวลานั้นประตูเมืองเขาปิดทงโมงเย็น เข้าประตูเมืองไม่ได้ ก็ร้อนใจคิดว่า โยนอ ยาที่ถวายขององค์สมเด็จพระจอมไตรเป็นยาแรง เวลานี้แผลก็คงจะหายแล้ว อีกประการหนึ่ง เมื่อแปลหาย ยาที่ยังพันอยู่ที่นิ้วพระบาทขององค์สมเด็จพระจอมไตรจะทำให้พระองค์ทรงมีความลำบาก เพราะยามีความร้อน

ตอนนั้นเอง เวลาเดียวกันองค์สมเด็จพระชินวรทรงทราบวาระจิตของ ท่านโกมารภัก ว่ามีความลำบาก คิดว่ายาจะเป็นโทษกับเรา จึงได้เรียก พระอานนท์ มาบอก อานันทะ ดูกรอานนท์ เธอจงแก้ผ้ามัดนิ้วตาคุดออกไป แล้วจงเอายาออก พอเอาออกแล้วพระอานนท์ก็เอาน้ำที่สะอาดมาล้างให้ ตอนรุ่งขึ้น ท่านโกมารภัก เข้าเมืองได้ ก็รีบมาเฝ้าองค์สมเด็จพระจอมไตร ถวายว่า ยาที่มีอันตรายแก่พระองค์ใหม่ พระพุทธเจ้าก็เลยบอกว่า ไม่มี เวลานี้ฉันให้ พระอานนท์ แก้ออกหมดแล้ว ถวายว่าเวลาไหน ท่านถามว่าแก้เวลาไหน พระพุทธเจ้าก็ตอบว่าแก้เวลาที่เธอลำบากใจ คิดว่าจะมีอันตรายสำหรับฉัน นี่เป็นตอนหนึ่ง

ต่อมาเมื่อองค์สมเด็จพระภาควันต์บรมศาสดาป่วยเป็นโรคอะไร ท่านโกมารภัก ก็รักษาหายทันทีทันใด ตอนนี้จะขอพูดเรื่องของท่านเหมือนกันเป็นการแยกออกไปสักชนิดหนึ่งจากรักษา ในสมัยหนึ่ง เมื่อองค์สมเด็จพระบรมศาสดาทรงประทับสำราญอิริยาบถ ท่านโกมารภัก ได้ยินข่าวว่า ชาวเมืองไฉ่เมืองนี้ ทวาราวดี เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรือง มีขนบธรรมเนียมประเพณีดีมีภาษาพูดเพราะ ก็อยากจะมาเที่ยว เมืองทวาราวดี คือเขตไทยทางด้านของนครปฐม แต่ว่า ทวาราวดี เวลานั้นก็กินเขตแดนเกือบทั้งหมดของเมืองไทยนี้เองเวลานั้นเขาไม่เรียกเมืองไทย เขาเรียกตามชื่อเมืองว่า เมืองทวาราวดี ทูลลาองค์สมเด็จพระชินศรีจะมาเที่ยวเมืองทวาราวดี เกือบ 2 ปี แต่ความจริงอรรถกถาจารย์เขียนไว้ 22 ปี อันนี้เห็นว่าถ้าจะไม่ถูกต้อง 2 ปี เพราะ ท่านโกมารภัก ไม่สามารถถึงพระพุทธเจ้าได้ในตอนนั้น ท่านเป็นพระโสดาบันแล้ว คือว่าการเป็นพระโสดาบันนี้เป็นไม่ยาก คือ

1. เคารพในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม พระอริยสงฆ์จริง
2. มีศีล 5 บริสุทธิ์จริง แล้ว
3. จิตใจต้องการพระนิพพานเป็นอารมณ์ พระโสดาบันเขาเป็นแค่นี้ทุกคนก็เป็นได้

เมื่อมาถึง ทวาราวดี อยู่ครบประมาณ 2 ปี ท่านก็กลับ กลับแล้วก็ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่าชา เมืองทวาราวดี นี้มีภาษาพูดที่เพราะมากเป็นภาษาโตด คือพูดเป็นคำๆ คำว่าไปก็ไป กินก็กิน อย่างเวลานั้นภาษาแขกหรือชาวมคธ คำว่าไปเขาก็พูดว่า คันตวา มันเป็นคำคู่กิน ก็ภณชติ ภณชติ ล่อเข้าไป 3 คำ กลั้วกัน คันตวา ล่อเข้าไป 2 คำ ของเราไป ของเรากินมัน

เป็นคำโตด พอกกราบทูลสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ภาษา **ทวาราวดี** เขาพูดเพราะพูดซ้ำๆ ฟังสบายๆ และก็เป็นที่ภาษาโตด

พระพุทธเจ้าจึงถามว่า **ทวาราวดี** เขาพูดกันอย่างไร ลองพูดให้ฟังซิ ท่าน **โกमारภจ** ก็พูดให้ฟัง **พระผู้มีพระภาคเจ้าก็พูดภาษาทวาราวดี** คุยกับ **ท่านโกमारภจ** อยู่พักหนึ่ง รู้สึกว่าสนุกสนานมาก **ท่านโกमारภจ** ก็สนุกทว่าสมเด็จพระพุทธเจ้าท่านจะสนุกหรือไม่สนุกก็ไม่ทราบแต่เวลาคุยกัน **โกमारภจ** ท่านคุยเป็นกันเอง คงจะสนุกเป็นพิเศษ

คุยกันไปคุยกันมา **ท่านโกमारภจ** นึกขึ้นมาได้ว่า สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดานี้เป็นลูกชาว **กรุงกิลพัสดุ์** อยู่ในเดีย ที่พูด **ภาษาทวาราวดี** นี้ได้เพราะอาศัยปฏิสัมพันธ์ปฏิสัมพันธ์หรือความรู้เดิมกันแน่ แล้วความจริงปฏิสัมพันธ์ปฏิสัมพันธ์นี้เขารู้ภาษาทุกภาษา แม้แต่ภาษาสัตว์ทุกประเภท จึงกราบทูลองค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐา ว่าที่พระองค์ตรัสภาษาวามารดีนี้ รู้มาเองหรือว่าด้วยอำนาจปฏิสัมพันธ์ปฏิสัมพันธ์ หรือว่ารู้ด้วยการพูดได้เป็นภาษาเดิม หรือเรียนมาจากไหน

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาก็จึงได้ตรัสว่า **โกमारภจภาษาทวาราวดี**นี้เป็นภาษาเดียวกับชาวกรุงกิลพัสดุ์ก็เป็นเชื้อสายเดียวกันทวาราวดีใช้ใหม่ องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาก็ตรัสว่า ใช่คือ ชาวกรุงกิลพัสดุ์ก็ดี ชาวทวาราวดีก็ดี เป็นเชื้อสายเดียวกัน คือพูดภาษาไทยเหมือนกัน

นี้ขอบรรดาท่านทั้งหลายได้โปรดทราบ ว่า พระพุทธเจ้าท่านความจริงเป็นคนไทยเขาเรียกว่า **ไทยอาหม** ตอนนั้นก็รู้ไว้

ต่อมาก็เทศน์เรื่องของท่านไปในเรื่องของหมดต่อไป ต่อมาเมื่อองค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดาประกาศพระศาสนาได้ครบ 45 ปีอายุ 80 พอดี ตามอายุขัยของพระองค์ เวลานั้นพระองค์ทรงประทับอยู่ที่ **ปาวาลเจดีย์** ท่านโกमारภจไม่ได้อยู่ด้วย ไปธุระเสียอีก เป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงปลงอายุสังขาร คือปลงอายุสังขาร กำหนดเวลานับตั้งแต่นั้นไป 3 เดือน เวลานั้นเป็นเวลา **วันมาฆะ** คือวันกลางเดือน 3 ประกาศว่า ต่อไปอีก 3 เดือนเราจะนิพพานที่ระหว่างนางรังทั้งคู่ แห่ง **เมืองกุสินารามหานคร**

เมื่อสมเด็จพระชินวรทรงปลงอายุสังขาร ตัดสินพระทัยว่าจะนิพพานแฉะเวลานั้นก็เกิดเหตุอัศจรรย์แผ่นดินไหว **พระอานนท์** เข้าไปเฝ้าพระสมเด็จพระจอมไตร ถ้ามเหตุแผ่นดินไหว ก็ตรัสว่า เพราะตถาคตปลงอายุสังขาร ตั้งใจไว้อีก 3 เดือนข้างหน้า จะนิพพาน คือ **วันวิสาขบูชา** ที่ระหว่างรังทั้งคู่ แห่ง **เมืองกุสินารา** มหานคร พระอานนท์ก็ อาราธนาองค์สมเด็จพระชินวรให้อยู่ต่อ ขอเทศน์ลัดเลยนะ เวลาเหลือน้อย ท่านก็บอกไม่ได้ ต้องนิพพานแน่

ตอนนั้นก็ปรากฏว่า **ท่านโกमारภจ** กลับมาเห็นสมเด็จพระบรมศาสดาเศร้าหมองลงไปมาก ชูบชืดผอม ฉันทอาหารก็ไม่ได้ แสดงว่าโรคภัยไข้เจ็บรบกวนมากพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทนพระวรกาย ผืนการเจ็บปวดทุกขเวทนาทั้งหมด สอนวันนั้นเวลานั้นคนก็ดี สอนพระก็ดี สมเด็จพระชิน

ศรีไม่ทรงเทศน์เรื่องพระสูตรเลยเทศน์เฉพาะศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อจะเป็นการตัดฉากใกล้นิพพาน ท่านโกมารภักไปถามองค์สมเด็จพระพิชิตมารถึงโรค ท่านก็ไม่ตอบ ท่านโกมารภักก็สยใจว่าถ้าเรา รู้ชื่อโรคชนิด อากาโรคชนิดเดียว รักษาด้วยยาเม็ดเดียวให้หาย ต่อมาจึงได้ปรุงยาขึ้นเม็ดหนึ่ง เพื่อ ถวายพระภาคเจ้า ถ้าพระองค์ทรงเสวยยาเม็ดนั้นท่านจะรู้อาการโรคทันที เป็นยาพิสูจนโรค พระพุทธเจ้า ก็ไม่ทรงรับเสียอีก ถวาย 3 ครั้ง ท่านก็คว่ำมือถึง 3 ครั้ง **ท่านโกมารภัก** ก็เสียใจจึง เอายาไปใส่ในบ่อน้ำ คิดว่าจะให้ใครกินก็ไม่สมควร ยานี้เป็นยาถวายพระพุทธเจ้า ไปใส่ในบ่อน้ำ พระอรรมกถาจารย์ หรือภิกษุอาจารย์ แก้อธิบายว่าน้ำในบ่อนั้นมันลึกอยู่แล้ว มันพุ่งขึ้นไปเลยบ่อเจ็ด ชั่วล้าตาลอัศจรรย์มาก ต่อมาเมื่อมีโอกาสได้พบ **ท่านโกมารภัก** ถามท่านๆ บอกว่านานๆ เข้ามาก็ ยาวเหมือนกัน เมื่อต้นไม้ปลูกนานๆ เข้ามันก็ยาวแต่ความจริงมันพุ่งขึ้นมาถึงปากบ่อ ไม่ได้เลยปาก บ่อถึงเจ็ดชั่วล้าตาล นี่เป็นอันว่าอรรมกถาจารย์ อ้า พระภิกษุอาจารย์ เขาก็เขี่ยตนยาวมากเกินไป พา ให้คนไม่เชื่อ

หลังจากนั้นมาเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธ เข้าสู่พระปรินิพพาน แล้ว เมื่อเขาเก็บกระดูกเสร็จ **ท่านโกมารภัก** ก็ไปงานสมเด็จองค์พระประทับแก้วเหมือนกันเวลานั้นท่านก็คิดว่าเราคิดว่าเราจะตายก่อนพระพุทธเจ้าจะถือพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งแต่เวลานี้ พระพุทธเจ้ามานิพพานเสียก่อนเราก็หมดที่พึ่งเวลานี้เราเป็นคนไม่มีอะไรแล้ว ลูกก็ดี เมียก็ดี ทรัพย์สมบัติทั้งหลายก็ดี ข้าทาสหญิงชายก็ดี เราไม่มีเพราะเราสิ้นหวัง เราหมดที่พึ่ง ไร้ร่างกายของเรานี้ มันก็ใช้อะไรไม่ได้ ไม่ต้องการมันต่อไป ออกจากงานศพแทนที่จะเข้าบ้าน ก็เปิดเข้าป่าไปเลย ไปนอนอยู่ในถ้ำไปนั่งนอน คิดว่าเวลานี้สมเด็จพระธรรมมิศรเป็นที่พึ่งใหญ่ของเรานิพพาน เราก็ไม่เอาอะไรมันทั้งหมด นอนให้มันตายอย่างนี้ละ ข้าวปลาอาหารก็ไม่กิน แต่ท่านก็เล่าต่อไปว่า ถึงมันจะ หลบเข้าไปแบบนั้น คนก็เห็นแก่ตัวก็ไปรบกวน ท่านไปขอยาท่าน

ท่านก็เลยเข้าป่าลึก เข้าถ้ำให้มันไปอีก แล้วก็ไปนอน นอนเฉยๆ คิดว่าเราเป็นคนหมดที่พึ่ง เราเป็นคนไม่มีอะไร ร่างกายเราก็ไม่ต้องการมัน ให้มันตายไปแบบนี้แหละ มันอยากจะตายเมื่อไรก็ ให้มันตาย ถ้ามันไม่ตายก็ไม่ลูก จะอยู่มันที่นั่นตลอดไป พอดัดสันใจแบบนี้ก็มีเสียงเหมือนฟ้าผ่าลงมา 3 ครั้ง ครั้งแรกก็เรียกว่า **โกมารภักเธอเป็นสาวก ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไซ้ไหม** ท่านก็บอกว่า ไซ้ ท่านไม่เห็นตัว ฟ้าแลบเข้ามามีเสียงเหมือนฟ้าผ่าอีกก็บอกอย่างนั้น ท่าน ก็ตรัสอย่างนั้น แล้วเสียงนั้นก็หายไป สายฟ้าก็หายไป ท่านก็เลยบอกว่า หลังจากนั้นแล้วผมก็เลย นอนหลับ หลับแล้วผมก็เลยหลับเลยไม่ตื่นรวมความว่า เวลานั้นท่านเป็นอรหันต์แล้วก็นิพพานทันที

เอาเรื่องนี้มาพูดให้เห็นว่า ความกตัญญูกตเวที **ท่านโกมารภัก** เป็นของดีแต่ว่า **ท่านโกมารภัก** นี่ไปนิพพานคือเป็นอรหันต์ได้ เพราะมีความรู้สึกอะไรจะนั่นขอบรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย พระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกาจงจำไว้ว่า คำว่าถึงอรหันต์นะ มันมีอยู่คำเดียว หรือ

อย่างเดียว คือเราไม่ติดอะไรทั้งหมด จิตกำหนดว่าวัตถุธาตุต่างๆ คนก็ดี ใครก็ตาม ไม่ได้เนื่องถึงเรา คือไม่ใช่เป็นของเรา แต่เขาเนื่องถึงเราจริงเราสงเคราะห์ หรือทำงานสงเคราะห์ให้ตามหน้าที่ทุกอย่าง แต่เราไม่ผูกพันคิดว่าชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แม้แต่ร่างกายเราไม่ต้องการ

ถ้าคิดอย่างนี้ก็ตรงกับคำที่องค์สมเด็จพระพิชิตมารตรัสในตอนท้าย **มหาสติปฏิฐานสูตร** ว่าเธอจงอย่าสนใจกายภายใน คือกายตัวเอง อย่าติดในกายภายนอกคือกายอื่น และก็จงอย่าติดใจในวัตถุธาตุใดๆ จงปลงกำลังใจว่า แม้แต่ร่างกายนี้มันก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา เพียงเท่านั้นทุกคนก็จะเป็นอรหันต์ ฉะนั้น ท่านโกมารภักท่านเป็นคนผิวดวงในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิดว่าท่านจะตายก่อน แต่เมื่อองค์สมเด็จพระชินวรบรมศาสดานิพพานแล้ว ท่านก็ตัดสินใจว่าเราเป็นคนไม่มีอะไรทั้งหมด ลูกไม่มี เมียไม่มี ทรัพย์สมบัติไม่มี ร่างกายนี้ไม่มีความหมาย เมื่อมันอยากจะตายซ้ำทีหลัง พระพุทธเจ้ามันก็ปล่อยให้มันตายด้วยความอดอยากก็ช่างมันปะไร เราไม่ต้องการมันต่อไป อันนี้เป็นอารมณ์ของอรหันต์เมื่อท่านคิดอย่างนี้แล้ว ท่านก็เป็นอรหันต์ทันที สมรवास ถ้าเป็นอรหันต์วันนี้วันรุ่งขึ้นก็ต้องนิพพาน แล้วท่านก็นิพพานจนกระทั่งบัดนี้

เอาละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย จะว่ากันไปเรื่องนี้มันยาวมาก ก็ขอยุติพระธรรมเทศนาไว้แต่เพียงเท่านี้ การฟังเทศน์เรื่องนี้ก็จำเอาไว้ว่า **ท่านโกมารภัก** หนึ่ง เป็นคนมีความกตัญญูดี สอง เวลาศึกษา ตั้งใจศึกษาดี สาม ใช้ปัญญาพิจารณาตามคำสั่งสอนขอครูบาอาจารย์ตามคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ดี แล้วประการที่สี่ มีความเคารพในพระพุทธเจ้าจริงในพระธรรมจริง พระอริยสงฆ์จริง มีศีล 5 บริสุทธ์จริง จิตใจตั้งเอาไว้เพื่อพระนิพพานจริง แต่ตอนต้นจริงเป็นเพียงพระโสดาบัน ต่อมาในขั้นสุดท้ายนั้น ท่านก็ตัดสินใจว่า เราเป็นคนไม่มีอะไร เลยเป็นอรหันต์ ฉะนั้นหากว่าบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านคิดอย่างนี้บ้างก็มีประโยชน์ อย่างน้อยที่สุด ก็ควรคิดในแง่ต้น คือว่าในแง่ของพระโสดาบันก่อนเพื่อความสบายใจ

พระธรรมเทศนา เรื่องการรักษาศีล

แสดงเมื่อ

วันศุกร์ที่ 29 สิงหาคม 2523

นโม ตัสสะ ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

บุญญานี ปรโลกัสสมิง ปติภูฐาโหริคิ ปาณินังติ

ณ โอกาสบัดนี้ อาตมาภาพจะแสดงพระสัทธรรมเทศนาในบุญญาภิกขาเพื่อเป็นเครื่องโสรัจสงของคศรัทธาบารมี ที่บรรดาท่านนริศราทานบดีทั้งหลายมาพร้อมใจกันบำเพ็ญกุศลประจำปักษ์ คือวันพระขึ้น 8 ค่ำ เดือน 9 ตรงกับวันที่ 29 สิงหาคม 2523 เป็นวันอังคาร การที่บรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านตั้งใจมาบำเพ็ญกุศลในคราวนี้ ก็เพราะว่ามีปัญญาพิจารณาคำสั่งสอนขององค์

สมเด็จพระชินศรีบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหตุ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระบรมโลกเชษฐเป็นของดี เป็นปัจจัยให้มีความสุขจึงได้พากันมาบำเพ็ญกุศล มีการใส่บาตร ทำบุญ และสมาทานศีล และกัศดับรับรสพุทฺะพจน์เทศนาทุกประการ การบำเพ็ญกุศลของบรรดาท่านพุทธบริษัทในวาระนี้นั้น จัดว่าเป็นมหากุศล ถ้าจะกล่าวถึงอานิสงส์คุณบุญราศี ก็ยังยากที่จะพรรณนาให้จบลงได้

รวมความว่า การที่บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย มาบำเพ็ญกุศลตามคำแนะนำขององค์สมเด็จพระจอมไตร ก็จะเป็นปัจจัยอย่างน้อยให้ได้ผลตามอานิสงส์ของศีล ที่ลงท้ายว่า **ศีลนะ สุกติง ยันติ สีลนะ โภคสัมปทา สีเลนนิพพุติง ยันติ ตัสมา สัลลัง วิโสธเย** ซึ่งแปลเป็นใจความว่า ศีลเป็นปัจจัยให้มีความสุขในชาตินี้ และก็มีมีความสุขในชาติหน้า และข้อที่สอง แปลว่า ศีลเป็นปัจจัยให้มีทรัพย์สมบัติเยือกเย็นในชาตินี้ และร่ำรวยในชาติหน้า ศีลเป็นปัจจัยให้เข้าถึงซึ่งพระนิพพานได้โดยง่าย เหตุฉะนั้นไซ้ ขอพวกเราทั้งหลายจงพากันชำระศีลให้บริสุทธิ์ เป็นอันว่าการลงท้ายในการให้ศีล องค์สมเด็จพระมหามุณีตรัสไว้อย่างนี้

มาในวันนี้ก็เลยคิดว่า จะเทศน์เรื่องของศีล แล้วเวลานี้มันเป็นวันรักษาสมาทานอุโบสถศีล แต่ว่าคนเทศน์เสียงแห่งไม่เหมือนเสียงอาจารย์หง่านะ ศีลสด แต่เสียงคนแห่งนะ เจ้าเสียงแห่ง ศีลสดไม่เป็นไร เป็นอันว่าศีลนี้เป็นที่น่าสงสัยของบรรดาท่านพุทธบริษัท สำหรับฆราวาสก็มีกันอยู่ 3 ศีล ไม่ใช่ 3 ข้อนะ 3 ศีล ที่เรียกกันว่า **ปกติศีล** คือศีล 5 ศีล 5 นี้เรียกกันว่า **ปกติศีล** ศีล 8 แบ่งออกเป็นสองประเภท 8 ลึกขาบท เหมือนกัน อีกอันหนึ่งเรียกว่าศีล 8 เมื่อว่าไปแล้วก็ลงท้ายว่า **ศีลนะ สุกติง ยันติ สีลนะ โภคสัมปทา** ฉะๆ อีกอันหนึ่งเรียกกันว่า ศีลอุโบสถ ที่มีคำว่า **อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวสัง** รวมความว่า อุโบสถศีลก็ตี ศีล 8 ดี มีลึกขาบทเท่ากัน แต่ว่าเรียกต่างกัน สำหรับศีลอีกอันหนึ่งนั้น ที่รักษาเป็นปกติ คือศีล 5 นี้เรียกกว่า **ปกติศีล**

วันนี้จะพูดเรื่องศีล 5 เสียก่อน สำหรับศีล 5 นี้ ที่พระพุทฺเจ้ากล่าวว่าเป็น **ปกติศีล** แล้วมาแปลกัน คำว่าศีล ศีลนี้จริงๆ เขาแปลว่าปกติ ฉะนั้นคนที่รักษาศีลบางครั้งบอกว่า รักษาศีลไม่ได้ ไม่มีกำลังใจพอที่จะรักษาศีลได้ อันนี้ความจริงเข้าใจผิด อีกประการหนึ่ง บางที่ท่านไม่รู้จักคำว่าศีล อย่างหนึ่ง หรืออีกอันหนึ่ง ก็ไม่รู้จักว่า ศีลคืออะไร เลยสิ้นกำลังใจที่จะรักษาศีล แต่ความจริงศีลนี้เขาแปลว่า ปกติ ที่บุคคลทั้งหลายต้องการ จะเป็นคนก็ดี เป็นสัตว์ก็ดี มีความปกติตามปกติ ต้องการเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศีล 5 ไม่ว่าคนที่เกิดมาแล้วจะเคยเข้าวัด จะรักษา เพิ่งจะนับถือพระพุทธศาสนา หรือศาสนาไหนก็ดี ก็มีความต้องการศีล 5 เหมือนกันหมด ฉะนั้นพระพุทฺเจ้าจึงกล่าววว่า เป็นปกติ คำว่าศีลนี้แปลว่าปกติ

มันมีเรื่องอยู่ว่า ในสมัยเมื่อองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อทรงบรรลุอภิเชกสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว สมเด็จพระประทีปแก้วไปทางไหนเวลานั้นศาสนามีมาก เขามีอยู่ก่อน สมเด็จพระชินวรบรมศาสดาทรงอุบัติขึ้นมาทีหลัง จะไปที่ไหนก็ดี เวลานั้นในเขตของประเทศ

อินเดีย ก็ต้องถือว่าเป็นสมัยที่คลังศาสนา แต่เวลานี้เขาก็ยังคลังกันอยู่ ศาสดาต่างศาสนากันก็เป็นคน ชาวอินเดียก็เหมือนกัน รอบันเรื่องศาสนา เมื่อปีที่แล้วก็ยังมี ในสมัยก่อนๆ ก็ยังมีกัทพิกัน เพราะเรื่องการถือศาสนาไม่เสมอกัน เป็นอันว่า คนสมัยนั้นคลังศาสนามาก ถ้าใครถือศาสนาของศาสดาจารย์ไหน แล้วก็ยึดถือเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งถือว่าของตนดีกว่า

เมื่อเวลาที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาทรงอุบัติขึ้นแล้วในโลก ทรงสอนบรรดาพุทธบริษัทใหม่ๆ เขาก็ถามว่า ทำอย่างไรคนจึงจะมีความสุข ทำอย่างไรคนเราจึงจะมีทรัพย์สินสมบูรณ์ ใช้ไม่ขาดสาย ทำอย่างไรจิตใจคนจึงสบาย มีความสงบจัด องค์สมเด็จพระทวงสวัสดิ์ก็ทรงแสดงเรื่องของศีลว่า ถ้ามีปกติต้องการอย่างนั้นละก็ อย่างข้อต้น ตามปกติของคน องค์สมเด็จพระทศพลตรัสว่า

ตามธรรมดาของคนนี้ ต้องการความเป็นอยู่เป็นสุข คือ

1. ไม่ต้องการให้ใครมาทำร้ายร่างกายของตัวเรา ไม่มีใครต้องการ ไม่ต้องการให้ใครมาเช่นฆ่าตน
2. องค์สมเด็จพระทศพลกล่าววว่า ทรัพย์สินของเรามีอยู่ เราก็ไม่ต้องการให้ใครมายื้อแย่ง มาลักมาขโมย มาบังคับขู่เข็ญ เอาทรัพย์สินไป
3. คนที่มีคนรัก มีสามีภรรยา หรือคนที่รักมีบุตรธิดา ลูกหลานเหลนก็ตาม มีอยู่แล้วไม่ต้องการให้ใครมาช่นเหงน้ำใจเรื่องคนรัก
4. องค์สมเด็จพระมหามุนีตรัสว่า วาจาทุกอย่างที่เราฟัง ต้องการให้คนทุกคนที่มาพูดกับเรา พูดแต่ความเป็นจริง เพราะเราต้องการอย่างนั้น
5. สมเด็จพระบรมศาสดากล่าวว่า ทั้งชายและหญิงเหมือนหมด คือไม่มีใครต้องการเป็นคนบ้า

สมเด็จพระบรมศาสดาจึงตรัสว่า ท่านทั้งหลาย โภ บุริสะ ดูกร ผู้เจริญ ถ้าทุกคนต้องการอย่างนี้ทุกคน ต้องการมีความสุข ก็ให้ปฏิบัติตามนี้ คือ

1. **ปาณาติปาตา เวรมณี** ขอให้ทุกคนจงงดเว้นแห่งการเบียดเบียนทางร่างกายซึ่งกันและกัน อย่าประหารชีวิตซึ่งกันและกัน และก็จงอย่าเช่นฆ่าซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นให้เอาจิตตั้งไปด้วยความเมตตากรุณาทั้งสองประการข้อนี้จึงจะส่งผล หมายความว่าองค์สมเด็จพระทศพลบอกว่า จงอย่าฆ่ากันนะ จงอย่าทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน แต่ใ้การที่จะไม่ทำอย่างนี้ อยู่ๆ แล้วจะไม่ทำเฉยๆ มันไม่ได้ ต้องเอาจิตใจประกอบกันไปด้วยเมตตา คือความรัก ศีลเสียว่าเราเกิดมารักตัวเราเพียงใด คนทั้งหลายก็มีความรักตัวของเขาเพียงนั้น เราไม่ต้องการให้ใครมาทำร้ายร่างกายเรา เขาไม่ต้องการให้เขาเพียงนั้น เราไม่ต้องการให้ใครมาทำร้ายร่างกายเรา เขาก็ไม่ต้องการให้เราไปทำร้ายร่างกายเขาเราไม่ต้องการให้ใครมาเช่นฆ่าเรา เขาก็ไม่ต้องการให้เราไปเช่นฆ่าเขา ทั้งนี้้ององค์สมเด็จพระมหามุนีกล่าวว่า ทั้งคนและสัตว์ในโลก มีความปรารถนาเหมือนกันเราต่าง

คนต่างเว้นการทำร้ายซึ่งกันและกัน เว้นการเข่นฆ่าซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างรักกัน ต่างคนต่าง
สงสารกันทุกคน ก็มีความสุข จะเห็นหน้ากันเมื่อไรก็มีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส มีกำลังใจเบิกบาน
แล้วต่อไป องค์สมเด็จพระพิชิตมารก็ตรัสว่า

2. ทรรศนของเรา เราไม่ต้องการให้ใครมาข่มขู่ ลักขโมยทรรศนของบุคคลอื่น เขาก็
เช่นเดียวกัน เขาหามาได้ เขาต้องการกัน ต้องการใช้ของเขาเอง ถ้าเราไปข่มขู่เขาก็มี เขาก็โกรธ
เขาก็ไม่พอใจ ฉะนั้น องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงกล่าวว่า ถ้าเราจะระมัดระวังเรื่องการทำร้ายไม่มีการ
ข่มขู่อยากได้ทรรศนสมบัติของบุคคลอื่นมาเป็นของตน ก็ต้องเห็นใจชาวบ้านเขา ให้ทรงกำลังใจ
ไว้อย่างหนึ่ง ที่เรียกกันว่า **สันโดษ** แปลว่า **ยินดีเฉพาะทรรศนที่เรามาได้โดยชอบธรรม**
สันโดษไม่ใช่ยินดีเพราะทรรศนที่มีอยู่แล้วนะ ยินดีเฉพาะทรรศนที่เรามาได้โดยชอบธรรม หา
มาได้โดยไม่คด ไม่คดไม่โกง ไม่ลักขโมยใคร และก็ไม่เบียดเบียนร่างกายของบุคคลอื่น ทรรศนส่วน
นั้นเราพอใจแต่ที่ว่าเราจะมีสันโดษเฉยๆ ในข้อนี้ก็ไม่ใช่ องค์สมเด็จพระจอมไตรบอกว่าต้องแก้
ความอยากได้ทรรศนสมบัติของบุคคลอื่น ของบุคคลอื่นด้วยการให้ **ทาน** เพราะการให้ทานกับการ
อยากได้ทรรศนของบุคคลอื่น เป็นกำลังใจต่างกัน การอยากได้ทรรศนสมบัติของบุคคลอื่น ยังเป็น
การอยากดึงเข้ามา การให้ทาน เป็นการผลักออก การให้ทานนี้ก็ต้องประกอบไปด้วยเมตตาความ
รัก กรุณาความสงสารเหมือนกัน แต่ที่ว่ามาศีลข้อนี้ เราก็เพิ่มสันโดษเข้ามาด้วย เพิ่มทานบารมีเข้า
มาด้วย รวมความว่า ถ้าจะรักษาศีลข้อนี้ให้เป็นปกติทุกที ขึ้นขึ้นในตอนเช้าจะต้องคิดไว้เสมอว่า
ถ้าไม่เกิดวิสัยที่เราจะให้ได้ หรือเราจะช่วยได้ ไม่ว่าใครทั้งหมด คนก็ดี สัตว์ก็ดี ถ้าหันหน้าเข้ามา
พึ่งเราก็คือ และมีความทุกข์ยากลำบากก็ดี เราจะสละทรรศนสมบัติที่เรามีอยู่ตามสมควรให้ทันที ถ้า
คิดไว้แบบนี้ ถ้าทรรศนมันไม่มีก็ไม่ต้องให้ ถ้ามีแล้วให้ไปเราไม่เหลือกิน เราก็ไม่ต้องให้ แต่ใจนะมัน
คิดจะให้ แต่ว่าให้ไม่เกิดวิสัยที่เราจะพึงให้ได้ ถ้ากำลังใจของบรรดาท่านพุทธบริษัททรงอยู่อย่างนี้
ไซ้ ชื่อว่าเป็นผู้เจริญ **จาคานุสสติกรรมฐาน** ประจำใจ ศีลข้อนี้บริสุทธิ์ถ้าเราไม่ลักขโมยใคร ไม่
ทำร้ายร่างกายใคร ไปไหนก็มีแต่คนรักเรา เขาไว้ดวงใจเราของเขาฝากไว้ เราก็ไม่โกงของเขา เผลอ
เราก็ไม่ลัก เป็นอันว่าไปที่ใดก็ตาม ไม่มีใครสะดุ้งหวาดหวั่นว่าเราจะต้องทำร้ายเขาเราจะลักจะ
ขโมยเขาไปที่ไหนก็มีความสุข

3. สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวไว้ว่า คนที่รักไม่ใช่เฉพาะสามีภรรยา คือบุตรก็ดี ธิดาก็ดี
หรือคนในปกครองก็ดี ทุกคนเขาก็ห่วงแหน ฉะนั้นถ้าเรามีความพอใจก็อย่าไปละเมียดสิทธิสุขของตน
ตามประเพณี ถ้าผู้ปกครองอนุญาตก็ใช้ได้ เป็นที่ถูกต้อง สร้างความรักซึ่งกันและกัน อย่างนี้องค์
สมเด็จพระภาควันตรัสว่า มันก็เป็นปัจจัยของการมีความสุข ถ้าในระหว่างสามีภรรยาของบุคคล
อื่นเราก็ต้องถือสันโดษอีกตัวหนึ่ง ว่าสามีของเราก็ดี ภรรยาของเราก็ดี เป็นที่พอใจของเรา เราจะ
ละเมียดสิทธิในสามีและภรรยาของบุคคลอื่น เพราะเป็นที่ขัดใจเขาถ้าทำได้อย่างนี้ก็มีความสุขใน
ปัจจุบัน

4. องค์สมเด็จพระภาควันต์ตรัสว่า วาจาที่รับฟัง เราต้องการความจริงคนไหนพูดจริงกับเรา เราก็มีความรักในบุคคลนั้น เคารพนับถือบุคคลนั้น ถ้าเราไปพูดไม่จริงกับคนอื่นเขาก็เกลียด ถ้าเราพูดตามความเป็นจริงเขาชอบ ฉะนั้นในตอนนี่ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวว่่า ต้องมีสัจจะ คือความจริงใจด้วย และก็มีเมตตาความรัก กรุณาความสงสาร 2 ประการเข้ามาควบคุมใจ ตั้งใจว่าเราจะพูดแต่ความเป็นจริง ถ้าไปไหนพูดแต่ทางเป็นจริงทุกอย่าง ก็เป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั่วไป จากเราก็มีความสุข ที่มีเพราะเป็นที่รักของบุคคลทุกคน

5. องค์สมเด็จพระทศพลตรัสว่า คนนี้ ไม่ต้องการบ้ำ ไม่ต้องการเป็นโรคประสาท ไม่ต้องการเป็นโรคมึนเมา ประสาทพันเพื่อน ถ้าไม่ต้องการอย่างนี้ละก็ องค์สมเด็จพระชินศรีตรัสว่า ของพากันรักษาศีลข้อที่ 5 คือปกติเราจง อย่าดื่มสุราและเมรัย เพราะสุราและเมรัย ถ้าดื่มเข้าไปเมื่อไร เมื่อไรก็บ้ำเมื่อนั้น ดื่มมาก บ้ำมาก ดื่มน้อย บ้ำน้อย เพราะความมึนเมาทำให้สติสัมปชัญญะพันเพื่อนที่เขาบอก สุรามันแปลว่ากล้า ใ้สุราของเมานี้แปลว่ากล้าคือ มันกล้าทำทุกอย่างในด้านของความชั่ว บางอย่างเราไม่เมา เราไม่พูด บางกรณีเราไม่เมา เราไม่ทำ เพราะทำแล้วมันอายชาวบ้านเขา ไม่น่าจะทำ ไม่น่าจะพูดแต่พอดื่มสุราเข้าไปหน่อยเดียว มันพูดได้ทำได้ จังก็รวมความว่า สิ่งที่เรารังเกียจเมื่อยังไม่เมา เราไม่ทำ เพราะชาวบ้านเขาไม่น่าจะทำ ไม่น่าจะพูด แต่พอดื่มสุราเข้าไปหน่อยเดียว มันพูดได้ทำได้ จังก็รวมความว่า สิ่งที่เรารังเกียจเมื่อยังไม่เมาเราไม่ทำ เพราะมันเลว พอดื่มสุราแล้วมันก็กล้าทำความเลว ความกล้าตัวนี้เป็นความกล้าชั้นต่ำ

ฉะนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวว่่า ถ้าต้องการให้พ้นจากความบ้ำ คือความเลวละก็ อย่าดื่มสุราเมรัย

นี่จัดเป็นเรื่องของศีล 5 ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า **สีเลนะ สุกติง ยันติ** ถ้ามีศีล ใจเราก็เป็นสุข ชาวบ้านเขาก็เป็นสุข เราก็เป็นสุข ทุกคนที่นั่งอยู่ที่นี่ ถ้ามีศีล 5 บริสุทธิ์ ทุกคนไม่มีความเดือดร้อน เรื่องการทะเลาะวิวาทซึ่งกันและกันไม่มี มีแต่คนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากัน มันก็มีความสุข เยาว์ว่ากันแต่เพียงย่อๆ นะ

ที่นี้อีกข้อหนึ่งว่า **สีเลนะ โภคสัมปทา** ถ้าเราไม่ไปรุกรานชาวบ้านเขา ไม่ลักไม่ขโมยเขา ไม่แย่งคนรักเขา ไม่โกหกมดเท็จ ไม่ดื่มสุราเมรัย เรื่องร้ายมันก็ไม่เกิด ถ้าเรื่องร้ายมันเกิดขึ้นมาเมื่อไร มันต้องจ่ายทรัพย์พิเศษเมื่อนั้น ที่นี้ในเมื่อเรื่องร้ายมันไม่เกิด ทรัพย์ก็ไม่ต้องจ่ายเป็นกรณีพิเศษ ไม่ต้องสิ้นเปลืองเกินกว่าเหตุ ทรัพย์ที่มีอยู่เท่าไรมันก็พอใช้ มีน้อยก็พอใช้ มีมากก็พอใช้ ก็หมดทะเลาะทะเลาะกันไม่มี

ก็มาศีลข้อที่สาม ก็มีว่า กาเมสุมิจฉาจาร การไปรุกรานความรักของบุคคลอื่นนะ โทษมันมาก เขากวดฆ่าเช่นฆ่าทำร้ายเขา เขาสร้างความเป็นศัตรู ถ้าเป็นอย่างนี้ละก็ เมื่อเราเดือดร้อน เราก็ต้องหนีหัวซุกชนไม่อย่างงั้นถูกจับไป จะลงโทษทัณฑ์มันก็ต้องเสียสตางค์ ถ้าเราไม่ทำอย่างนี้ การประกอบภาระงานไม่ต้องหนีชาวบ้าน ประกอบภาระงานเป็นปกติ ทรัพย์มันก็มีมาก หาได้

ตามปกติ ท่านต้องหลบต้องหนีเขา หาทรัพย์ไม่ได้ มันก็กินของเก่าไปหมด ถ้าหากไม่มีการถูกจับ ไปลงโทษพิพากษาใดๆ ทรัพย์สินทั้งหลายมันก็ไม่เปลือง รวมความว่า แคนี่ทรัพย์สินก็บริบูรณ์ สมบูรณ์

ข้อที่สี่ ถ้าเราพูดจริงทำจริงเสียทุกอย่าง ไม่โกหกมดเท็จ ใครจะไปพูดกับใครๆ เขาก็เชื่อ ถ้ามันเป็นการบังเอิญอย่างยิ่งว่า ทรัพย์สินของเรามันมีไม่พอใช้จะไปขอหยิบขอยืมใคร เขาเชื่อ น้ำหน้าเราอยู่แล้ว เชื่อความสามารถ ความมั่นคงของเราอยู่แล้ว เราก็ขอยืมเขาได้ เรื่องเดือดร้อน ในการทรัพย์ไม่มี

สำหรับศีลข้อที่ห้านี้ ใ้กินเหล้านะมันกินไม่อืม สุราเมรัย กัญชา ยาฝิ่น เฮโรอินทั้งหลาย นี้ มันกินไม่อืม ในเมื่อมันกินไม่อืมแล้ว ขอเอาเงินไปใช้จ่ายในเรื่องนี้ มันก็ไม่ได้เกิดประโยชน์แก่ ร่างกาย ไม่ทำให้เราหรือครอบครัวร่ำรวยขึ้นมาถ้าบังเอิญเราจะงดกินเหล้ากันเสีย กินเหล้าวันละ บาท ปีหนึ่งก็ 365 บาท กินวันละสิบบาท ปีหนึ่งก็ 3,650 บาท เห็นง่าย ๆ ใ้เงินจำนวนนี้ มา ทำกับข้าวได้สบายๆ เราซื้อเครื่องนุ่งห่มก็ได้ เป็นอันว่า องค์สมเด็จพระจอมไตรได้กล่าวว่ **ศีลนะ โภคสัมปทา** โดยใ้ความย่อก็เป็นอย่างนี้ แต่มีศีลห้า ทรัพย์สินก็ไม่เดือดร้อน ตัวเรา ใจเราก็ไม่ เดือดร้อน

ข้อที่สามว่า **ศีลนะ นิพพุตัง ยันติ** นพพะ แปลว่า ดับ คือมีอารมณ์สงบในเมื่อเรามีคนรัก ทั้งเมือง มีทรัพย์สินใ้แบบสบายๆ ใจเราก็สงบ ความเดือดร้อนมันก็ไม่มี นี่กล่าวอานิสงส์ของศีล ในปัจจุบัน ชาติหน้าไม่ต้องพูดกัน ถ้าชาตินี้ดีชาติหน้านันก็ดี ถ้าชาตินี้เลว ชาติหน้านันก็เลว

เหลือเวลาอีก 8 นาที ก็ขอพูดเรื่องอุโบสถศีลกับศีล 8 สำหรับอุโบสถศีลก็ดี ศีล 8 ก็ดี นี้มี ธรรมะ 4 ข้อ เป็นตัวศีลจริงๆ 4 ข้อ สำหรับศีลทั้ง 5 ข้อนั้นละเมิดข้อไหนก็ตาม ชาตินี้เดือดร้อน ชาติ หน้าลงนรก แม้แต่ละเมิดข้อเดียวจะก็กลงนรก แต่สำหรับศีล 8 นี้ ละเมิด 4 ข้อนรก และละเมิด อีก 4 ข้อ ไม่ลงนรกเป็นแต่เพียงว่าศีลเศร้าหมองไปนิดหนึ่ง สำหรับศีล 8 ก็มี

1. การไม่ฆ่าสัตว์
2. ไม่ลักทรัพย์
3. **อพรหมจริยา** ไม่อยู่ร่วมสุขกับสามีภรรยา ในฐานะสามีภรรยาถือเป็นพรหมจรรย์ และ ก็
4. ไม่พูดเท็จ
5. ไม่ดื่มสุราเมรัย
6. ไม่กินข้าวไม่กินอาหารนอกเวลา แต่ในเวลาวิกาล และก็
7. ไม่ทัดทรงดอกไม้ และของหมดลูกบไล้เครื่องทาธุขั้บประโคม
8. ไม่นอนที่นอนสูง ที่นอนใหญ่ ที่ยัดด้วยนุ่นและสำลี

อันนี้มันก็มีลักษณะ 8 เหมือนกัน 8 ข้อ แต่ท่านบอกทำไมเรียกว่าศีล 8 อีกอันหนึ่งเรียกว่า อุโบสถศีล ดันเรียกไม่เหมือนกันเสียได้ แต่ความจริงคำว่าศีล 8 นี้หมายความว่า เราจะรักษาลักษณะ 8 นะที่วัน ก็เดือน ก็ปี ก็ได้ รักษาามากก็ได้รักษาน้อยก็ได้ รักษาวันครั้งวันก็ได้ รักษาวันหนึ่งชั่วโมงก็ได้ ถ้าตั้งใจรักษา มันเอามากไม่ได้

วันนี้เอามันชั่วโมงเดียว ตั้งกำลังใจอยู่ในวงการของศีล 8 ว่าเวลานี้สัตว์ที่จะฆ่าได้เราไม่ฆ่า ของที่จะขโมยได้ มีโอกาส เราก็ไม่ขโมย การอยู่ร่วมรักกันดังสามีภรรยา ชั่วโมงหนึ่งด ไม่ถูกต้องกาย ซึ่งกันและกัน แม้แต่ตัวก็ไม่ถูก ไม่ได้ร่วมรักกันตามปกติ ใจคนที่มา พอจะโกหกได้ เราก็ไม่โกหก ใจ เหล้ายาปลาบั้ง ใครเขาเชิญไปกิน จ้างเขากิน เราไม่กิน ถ้าหลังเที่ยงวัน หลังเวลาวิกาลไปแล้ว เรา ไม่กินอาหาร กินแต่แก๊สซ อย่างไหนพระฉันได้ อย่างนั้นเรากินได้ แล้วการแต่งตัวด้วยเครื่องประดับ แต่งตัวสวยเกินปกติ ทาแป้งหอม น้ำมัน การขับประโคม ไม่เอาที่ทำตนเป็นพระเสียชั่วคราว และการนอนที่นอนสูง ที่นอนใหญ่ ยัดด้วยนุ่นสำลีเราก็ไม่เอา รวมความ 8 อย่าง รักษามันให้ครบ ถ้า เป็นศีล 8 รักษาวันละชั่วโมงก็ได้ตั้งใจว่า 2 ชั่วโมงนี้ ไม่เออละ ข้าไม่ยอมขาดศีล 8 มันก็เป็นศีล 8 มันก็เป็นศีล 8 รักษาครั้งวันก็ได้รักษาเต็มวันก็ได้ รักษาเป็นเดือนเป็นปี หรือไม่จำกัดเวลาพอ

พอมาถึงอุโบสถเช้า ใจ 8 ข้อนี้ พอมาถึงอุโบสถ ท่านบอก **อิมฺญจะ รัตติง อิมฺญจะ รัตติง** เอาเข้ามาแล้ว ต่อทำยเข้ามาแล้ว **อิมฺญจะ รัตติง อมฺญจิ ทิวสัง** บอกว่าใจศีล 8 ข้อนี้ ขอรับใน เต็มวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง จำกัดเวลา อย่างนี้เรียกว่า **ปกติอุโบสถ** คำว่าอุโบสถนี้แปลว่าอยู่จำ เวลา มันไม่มี ว่างๆ ก็อย่ามารักษากันสักวัน เอามันเต็มวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง อย่างนี้เรียกว่า **ปกติอุโบสถ**

อีกอย่างหนึ่ง เขาเรียกว่า **ปฏิจาครอุโบสถ ปฏิจาครอุโบสถ** นี้ขยายออกไปเป็น 7 วัน คือ ตั้งใจรักษาก่อนวันพระ 3 วัน และกัหลังวันพระ 3 วัน วันพระอีก 1 วัน เป็น 7 วัน อย่างนี้ เรียกว่า **ปฏิจาครอุโบสถ**

ถ้าเป็น **ปาฏิหาริการูปอุโบสถ** ละก็ รักษาไม่กำหนดเวลา กำหนดหรือไม่กำหนดก็ได้ แต่เกิน 7 วันขึ้นไป จะเป็นเดือน 2 เดือน 3 เดือน 4 เดือน 5 เดือน หรือ 15 วัน หรือตลอดชีวิต เรียกว่า **ปาฏิหาริการูปอุโบสถ**

เวลามันจะหมด ที่นี้ศีลที่เรียกว่าขาดแล้วไม่ตกนรกมันมี 4 ข้อคือ

1. **อพรหมจริยา เวรณณิ** มันอดกลั้นความอยากจะร่วมรักกับสามีภรรยาไม่ได้ เข้า ยอมศีลขาดข้อนี้ แต่ว่าไม่ไปร่วมรักกับบุคคลอื่นนะ ร่วมรักกับบุคคลอื่นนี้มันขาดศีล 5 ตกนรก กา เม ถ้าไปร่วมรักกับสามีภรรยาของตนเอง ในระหว่างที่รักษาศีล 8 ศีลข้อนี้ขาด แต่ขาดมันเป็น ธรรมะ นี้จิตมันก็มั่งหมองหน่อยเดียวไม่ถึงกับศีลขาดไม่ลงอบายภูมิ

2. **วิกาลโภชนา** กินข้าวเลยเวลา

3. **นัจจิตวา** ทัดทรงดอกไม้ ภูบไล้ของหอม ดูเครื่องขับโคม

4. **นอนที่นอนสูง ที่นอนใหญ่ ยัดด้วยนุ่นสำลี**

อีก 3 ข้อนี้ ถ้าขาดก็ไม่ลงนรกเหมือนกัน เป็นขาดธรรมะ ทำให้ศีลเศร้าหมองนิดหน่อย
โทษที่ว่าเป็นเวรไม่มี

นี่แหละ บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลาย ว่าไปว่ามาเวลาหมดพอดีสำหรับวันนี้เสียงมันก็
แห้ง แต่ว่าก็เข้าใจว่า เรื่องของศีลนี้บรรดาท่านพุทธบริษัททั้งหลายยังสงสัย จึงนำมาคุยกันฟังพอ
คร่าวๆ ถ้าพูดกันจริงๆ นะเรื่องศีลนี้ ศีล 5 กับ ศีล 8 ศีลอุโบสถ ถ้าพูดกันละเอียดจริงๆ เดือนหนึ่งก็
ไม่จบเอา ถ้าฟังกันไว้เท่านี้พอเป็นที่เข้าใจวันหลังถ้าโอกาสหน้าปีใหม่สงสัยอะไรถามกันอธิบาย
เข้าใจซักกันข้อสงสัย สำหรับวันนี้ อาตมาก็นำพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้ามาแสดง แก่บรรดาท่านพุทธบริษัทในวันอุโบสถศีล พอเห็นว่าสมควรแก่เวลา

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนานี้ อาตมาภาพขอตั้งสัตยาธิษฐาน อังคุณพระศรีรัตนตรัย มี
พระพุทธรัตตะ และสังฆรัตตะ ทั้ง 3 ประการ ขอจงอภิบาลบรรดาท่านพุทธบริษัททุกท่านให้มีแต่
ความสุขสวัสดิ์ พิชิตมมกมลสมบุญกุศลผล แล้วจงเจริญไปด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง 4 ประการ มีอายุ
วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ หากทุกท่านมีความประสงค์สิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสมความ
ปรารถนาจงทุกประการ อาตมาภาพรับประทานวิสาขามานาในธัมมิกกถา ก็ขอยุติพระสังฆธรรม
เทศนาลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอิวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้